St. 43 (1370) Leto XXVI
NOVO MESTO, četrtek,
23. oktobra 1975
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

Spomenik trem revolucionarjem

Na osrednji prireditvi ob novomeškem občinskem prazniku v Dol. Straži bo govoril France Popit

Osrednja proslava ob letošnjem prazniku novomeške občine bo v nedeljo, 26. oktobra, ob 10. uri v Dolenji Straži, kjer bodo odkrili spomenik trem predvojnim revolucionarjem: Jožetu Slaku-Silvu, narodnemu heroju, predvojnemu komunistu in organizatorju OF na Dolenjskem, Maksu Strmeckemu-Roku, inštruktorju CK KPS in članu okrožnega komiteja KPS Novo mesto, in Jožetu Povšetu, sekretarju podokrožnega komiteja KPS za Mirno peč in Žužemberk ter organizatorju vstaje v mirnopeški dolini. (Več o njihovem prispevku v NOB in o prispevkih drugih revolucionarjev pišemo na 6. in 7. strani)

Slovesnost bo združena z zborom aktivistov OF novomeškega okrožja in ljudskim zborovanjem, na katerem bo govoril predsednik CK ZKS France Popit.

FRANCE POPIT V LABODU – Med petkovim obiskom v novomeški občini si je predsednik CK ZKS France Popit z zanimanjem ogledal proizvodnjo v TOZD Ločna novomeške tovarne perila Labod. Delovne prostore mu je razkazal glavni direktor Laboda Zdravko Petan. Na sliki: Petan našteva predsedniku slovenskih komunistov glavne podatke o proizvodnji srajc. (Foto: Ivan Zoran)

Trebnje pričakuje

KMEČKE USTVARJALKE

V Trebnjem se bo jutri začelo dvodnevno srečanje kmečkih žensk – ustvarjalk (slikark in pisateljic), za kar je dal pobudo republiški odbor za mednarodno leto žensk. Iz vsake republike in pokrajine se bodo srečanja udeležile po tri ustvarjalke, dve pa bosta iz zamejstva. Gostje bo najprej sprejel predsednik trebanjske občinske skupščine Slavko Kržan, nato si bodo na Mirni ogledale proizvodnjo v Dani, v Šentrupertu (na Veseli gori) pa kmečki muzej. Zvečer bo v Trebnjem v počastitev 1. kongresa AFŽ slavnostna akademija, po njej pa tovariško srečanje z delegatkami tega kongresa. V soboto bo v sejni sobi trebanjske skupščine delovno srečanje ustvarjalk, na katerem bo imel uvodno besedo Andrej Uječič, predsednik komisije za kulturo SRS. Popoldne bodo udeleženke obiskale Dobrnič, rojstni kraj narodnega heroja Jožeta Slaka, in si ogledale spominsko sobo, posvečeno 1. kongresu AFŽ Slovenije. Obisk bodo končale s srečanjem z zadružnicami.

PRIZNANJE ŠTEFANU SIMONČIČU

Ob dnevu pravosodja je Slovensko sodniško društvo letos prvič podelilo priznanja dolgoletnim in najbolj zaslužnim članom. Med 14 dobitniki takih priznanj v Sloveniji je tudi Štefan Simončič, predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu.

„JEREBOVCI" SLAVIJO

Na seji prejšnji teden so sklenili, da bo DPD Dušan Jereb proslavilo 30-letnico svojega obstoja 26. novembra. To bo hkrati prireditev v počastitev dneva republike in ena zadnjih v okviru občinskega praznika. Društvena prireditev bo v dveh delih: v prvem bodo člani dramske sekcije izvedli recital partizanske in druge lirike, zbori in ansambli bodo imeli pevski koncert, v drugem delu pa se bodo posamično predstavili pevski zbori in salonski orkester.

„KORAKI V SVOBODO" TUDI V SEVNICI

V nedeljo ob 11. uri so v Likovni galeriji na sevniškem gradu odprli razstavo grafik pionirjev Jugoslavije 4. jugoslovanskega bienala, ki so ga v soboto odprli v okviru Dolenjskega kulturnega festivala v Kostanjevici na Krki. Iz obilice poslanih stvaritev iz vse države jih je v Sevnici razstavljenih 115. Pred otvoritvijo razstave so pionirji sevniške osnovne šole Savo Kladnik pripravili obiskovalcem, mladim ustvarjalcem iz vse države in njihovim mentorjem krajši kulturni spored.

Prejšnji teden se je v Beogradu končalo letošnje državno prvenstvo v plavanju s plavutkami in hitrostnem potapljanju. Novomeški klub za podvodne aktivnosti se je na državno prvenstvo pripravljal nekaj mesecev in dekleta so bile druge, fantje pa četrti, vseh 11 članov novomeškega kluba pa je v konkurenci 160 tekmovalcev in tekmovalk osvojilo vsaj po eno medaljo. Na sliki: državna reprezentantka Meta Novak, članica KPA Novo mesto, prejema eno od številnih medalj. Več o prvenstvu na športni strani. (Foto: Janez Pezelj)

Prednost prodornejšim panogam

Med obiskom v novomeški občini je predsednik France Popit poudaril, da velja v SRS osrednja pozornost izravnavi zunanjetrgovinske bilance, energetiki in prehrani

Slovenski gordijski vozel predstavljajo zunanjetrgovinska bilanca, energetika in prehrana, zato velja osrednja pozornost politike, gospodarstva in vse družbe reševanju teh problemov že zdaj, še večjo skrb pa bo tem nalogam nujno posvetiti v obdobju, za katero prav zdaj pripravljamo srednjeročne programe.

To je ena zaključnih misli, ki jih je predsednik centralnega komiteja ZKS France Popit izrekel 17. oktobra na Otočcu, kjer je končal celodnevni obisk v novomeški občini. V sejni dvorani garni hotela na Otočcu se je predsednik slovenskih komunistov pogovarjal s širšim političnim aktivom na Otočcu. Delovna srečanja je začel ob 9. uri s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in občine v Novem mestu, nadaljeval pa v Ločni v tovarni perila. Tu se je najprej sestal s političnim aktivom Laboda, nato pa se je udeležil zbora delavcev TOZD Ločna.

Med pogovori se je France Popit zanimal predvsem za to, kako v novomeški občini uresničujejo ustavna načela, kako so se vključili v stabilizacijska prizadevanja in kako v načrtovanje. Še zlasti pa je želel vedeti, kaj lahko v novomeški občini prispevajo k odpravi slovenskega zunanjetrgovinskega primanjkljaja. Pri tem je podčrtal, naj velja posebna skrb in odgovornost načrtovanju, kar zdaj ni več stvar občin in republike, marveč združenega dela.

Predsednik CK ZKS je menil, da bi morali dati pri načrtovanju prednost prodornim gospodarskim dejavnostim, pri drugih dejavnostih, zlasti tistih, ki imajo na vesti precejšen delež v zunanjetrgovinskem primanjkljaju, pa je treba videti, kako bi

(Nadaljevanje na 4. str.)

Brežice in Novo mesto praznujeta

Spet je tu dvojni praznik: 28. oktobra slavi brežiška, 29. oktobra pa novomeška občina. V obeh so pripravili obširen spored praznovanja.

V brežiški občini bodo v prazničnih dneh med drugim odprli novo šolo na Bizeljskem, vodovod v Kapelah, zbiralnico mleka v Bukošku in prenovljene prostore v brežiški bolnišnici.

V novomeški občini bodo odkrili spomenik trem revolucionarjem v Dolenji Straži (na slavnosti bo govoril predsednik CZ ZKS France Popit), odprli novo športno dvorano in nov otroški vrtec v Novem mestu, v Dolenjskih Toplicah nove proizvodne prostore za podjetje Bor, v Družinski vasi pa vodovod. V proslavljanje je vključena tudi 20-letnica IMV.

O brežiškem in novomeškem prazniku, o uspehih in novostih obeh občin govori tudi posebna priloga v današnji številki Dolenjskega lista. Številnim čestitkam za oba praznika se pridružuje tudi Dolenjski list.

Po 30 letih najlepši dan

V Pišecah praznik vsega Posavja, Kozjancev in Zagorcev

S soncem obsijane Pišece so v nedeljo, 19. oktobra, gostoljubno sprejele številne udeležence osrednje proslave tridesete obletnice osvoboditve v brežiški občini. To ni bil le praznik Pišečanov, ampak praznik vsega Posavja, praznik Kozjancev in Zagorcev, ki so se skupaj borili za svobodo.

Iz krajevne skupnosti Pišece je sodelovalo v operativnih enotah NOV 250 borcev, 62 pa jih padlo v boju s sovražnikom. Njim, ki so se borili, in njim, ki so darovali svoja življenja za osvoboditev domovine, so na nedeljski slovesnosti odkrili spomenik. Imenovali bi ga lahko tudi v kažipot v zgodovino, saj obuja spomin na puntarske čase pred 400 leti ter na pomembne dogodke iz narodnoosvobodilnega boja. Posvečen je Brežiški četi, Srečkovi četi, talcem in borcem, ki so jih maja 1943 ustrelili v Pišecah, skupni borbi kozjanskih in zagorskih borcev decembra 1943 na Orlici ter zmagi Kozjanskega odreda nad nemško postojanko v Pišecah 7. julija 1944.

Ob tej priložnosti je udeležencem proslave spregovoril član sveta federacije France Kimovec – Žiga. Dejal je: „Vaša krajevna skupnost ima globoke, s krvjo zalite korenine. To ste potrdili z delom za ta spomenik. Vaša pripravljenost se je ujela z zamislijo načrtovalca in oblikovalca novega središča vasi. Tudi njegovo delo je darovano plemeniti ideji. Vaš ugled je zrasel v vas samih in pri vaših otrocih." Tako pohvalo so Pišečani po pravici zaslužili.

JOŽICA TEPPEY

19. oktobra so v Pišecah počastili trideseto obletnico zmage z odkritjem spomenika kmečkim puntom in borcem NOV. Njegov avtor je domačin inž. arh. Karel Filipčič. (Foto: Jožica Teppey)

KOČEVJE: 20 LET TISKARNE

Jutri, 24. oktobra, dopoldne bodo v Kočevju odprli nove proizvodne in poslovne prostore tiskarne Kočevski tisk. Istega dne ob 17. uri bo v Ješkovem domu še svečana akademija, ki jo tudi prireja kolektiv tiskarne v počastitev 20-letnice ustanovitve podjetja, 30-letnice svobode in kočevskega občinskega praznika.

Predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Novo mesto Avgust Avbar govori postrojenim borcem Gorjanskega bataljona, ki so se v nedeljo zbrali na tradicionalnem srečanju v Orehovici. (Foto: M. Bauer)

V sredo ogled IMV

Na dan otvoritve novih proizvodnih prostorov bo tovarna avtomobilov IMV v Novem mestu na ogled prebivalcem mesta in drugim, ki bi jo radi obiskali. Ogled bo mogoč v sredo, 29. oktobra 1975, od 15. do 17. ure.

Vabljeni!

150 jih je dalo vse – življenje

V Orehovici je bilo v nedeljo tradicionalno srečanje borcev Gorjanskega bataljona – Začetek del na cesti Šmarje–Orehovica–Mokro polje

V nedeljo dopoldne je bilo v Orehovici tradicionalno srečanje borcev Gorjanskega bataljona, ki so se ga poleg slavljencev, domačinov in okoličanov udeležili tudi najvišji predstavniki družbenopolitičnega in gospodarskega življenja novomeške občine.

Slavnostni govornik je bil Avgust Avbar, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto, ki je med drugim poudaril, da je dala ta proslavljena partizanska enota 500 borcev, kar 150 jih je za domovino žrtvovalo življenje.

Orehovčani in okoličani bodo minulo nedeljo pomnili še zaradi ene stvari. Tega dne je bil namreč omenjen tudi uradni začetek del pri prenovitvi skoraj 9 kilometrov dolge ceste Šmarje-Orehovica-Mokro polje. Že doslej so domačini zanjo zbrali več kot 700.000 dinarjev, predsednik Avbar pa je javno obljubil tudi vso možno pomoč širše skupnosti.

Spomin na žrtve in velik prispevek Gorjanskega bataljona so zelo lepo počastili tudi člani Odreda gorjanskih tabornikov. Kar 62 se jih je udeležilo srečanja borcev in domačinov v partizanski Orehovici, dve njihovi patrulji pa sta obšli Podgorje v spomin na stopinje, ki so jih neštetokrat naredili borci Gorjanskega bataljona.

M. B.

VREME

V sredini tedna se je zgradilo nad Balkanom in Sredozemljem območje visokega zračnega pritiska, zato se je vreme izboljšalo. Tudi v naslednjih dneh se bo lepo vreme nadaljevalo. Temperature se bistveno ne bodo spremenile.

IMV ob svojih treh jubilejih

Industrija motornih vozil Novo mesto bo v sredo, 29. oktobra, počastila praznik novomeške občine in svojih treh jubilejev: 20-letnice obstoja podjetja, 15-letnice proizvodnje prvega jugoslovanskega avtomobila domače konstrukcije in 10-letnico proizvodnje prikolic ADRIA caravan z novimi delovnimi zmagami. Ob 11.30 bodo v prostorih novomeške tovarne odprli novo avtomobilsko presernico, varilnico karoserij in varilnico šasij, avtomatsko linijo za proizvodnjo kolesnih obročev ter lakirnico za šasije in šasijske dele.

Iz skromnega začetka nekdanjega Agroservisa in Motomontaže, v katerih je jeseni 1955 začelo delati prvih 34 delavcev, je IMV prerasla v pomembno industrijsko podjetje, ki bo letos s 5.060 zaposlenimi doseglo že 2,6 milijarde dinarjev celotnega dohodka.

tedenski mozaik

Zahodni Sahari, ozemlju, ki ga kontrolira Španija, se obeta doslej najbolj množična „turistična" invazija: v Rabatu so sporočili, da kani priti v zahodno Saharo okoli 370.000 prostovoljcev. Maroko bo s tem protestiral proti sklepu mednarodnega sodišča v Haagu, katerim se niso izjasnili, da je to področje maroško. Za špansko Saharo se razen Maroka zanima tudi Alžirija. Obe državi trdita, da bi moralo to ozemlje pripasti njima . . . nerazdeljena dediščina kolonializma . . .

Obtoženci so se spremenili v tožitelje – to je vtis, ki so ga dobili novinarji ob poročanju s procesa proti mučiteljem iz specialne službe vojaške policije pred atenskim vojaškim sodiščem. Bivši podpolkovnik Anakos in neka majorja, ki sta bila pred kratkim na podobnem procesu že obsojena na 25, oziroma 23 let zapora, sta v začetku tega tedna javno grozila pričam. Dejala sta, naj se pazijo, kajti „njihov čas se bo vrnil" . . . predrznost ne pozna meja . . .

Tuje agencije poročajo, da se je zdravje 83-letnega Francisca Franca v zadnjih nekaj dneh resno poslabšalo. Španski diktator je menda v nezavesti. Ta čas pa so v baskovskem mestu Zarauzu na severu Španije ubili še enega agenta Francove „civilne garde". To je že deseti primer uboja policijskih agentov v tej državi, odkar so 27. septembra usmrtili peterico španskih rodoljubov . . . maščevanje . . .

Na arktičnem področju Sovjetske zveze so po vsej verjetnosti opravili podzemski atomski poskus. Tako sporoča uprava za raziskovanje in razvoj atomske energije v Washingtonu . . . nič ne ostane prikrito . . .

TELEGRAMI

BEOGRAD – Delegacija ZKJ pod vodstvom sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Staneta Dolanca je v ponedeljek odpotovala na večdnevni prijateljski obisk v Mongolijo, LDR, Korejo in na Japonsko.

BEOGRAD – Predsednik republike Portugalske Francesco da Costa Gomes bo 23. oktobra prispel na povabilo predsednika Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita na tridnevni uradni obisk v Jugoslavijo.

Po krompir mimo trgovine

Zakaj niso zadovoljni z dogovorjenimi cenami?

Od prodajne cene blaga naj bi dobil vsak ustrezen del po vloženem delu in sredstvih. Živinorejci in mesarji so to poskušali uresničiti še pred sprejetjem sedanje ustave in predpisov, ki nadrobneje določajo, kako to urediti. Dokler so odkupne cene živine bile visoke, je nekako še šlo. Zdaj pa se živinorejci čutijo prikrajšane. Pri samoupravnem sporazumu o cenah krompirja in vina pa so se slabosti pokazale že to jesen, ko je malo krompirja in tudi trgatev ni bila posebno bogata.

Podpisniki sporazuma o cenah krompirja so pred tedni menili, da so veliko storili za organizirano pridelovanje in preskrbo prebivalstva. Ob spravilu krompirja pa se je pokazalo, da so se zmotili. Mnogi kmetje jim niso hoteli prodati krompirja po določeni ceni. Tudi pozneje ne, ko so jo zvišali za nekaj 10 par. Razlika med odkupno in prodajno ceno se je zdela prevelika tako pridelovalcem kot porabnikom. Po krompir so šli mimo trgovine tako veliki porabniki, gostišča, menze in drugi, kot delavske družine.

V Ljubljani je bilo slišati, da bi tak nakup krompirja pri pridelovalcih bilo treba preprečiti, češ da je sporazum o cenah treba spoštovati. Veliko bolje bi storili, če bi ponovno ocenili, ali pri določitvi cen niso storili napak.

Ali lahko kdo prisili delavca, da bi moral kupiti krompir za ozimnico v trgovini po višji ceni, kot bi plačal pridelovalcu? Po sedanjih predpisih ne. Ali bi lahko prisilili k temu družbeno prehrano v delovnih organizacijah, bolnišnicah, gostišča?

Sledilo je zviševanje cen krompirja pri pridelovalcih. Pridelali so ga nekaj manj kot prejšnja leta, a ne toliko, da bi bil potreben preplah. Nihče pa ni zavračal govoric o zelo malem pridelku. Hkrati so krožile vesti, da krompirja ne bo dovoljeno uvoziti. Kdo ne bi bil vešel, če v takih razmerah dobi krompir po nižji ceni, kot je v trgovini, čeprav po nekoliko višji od dogovorjene odkupne?

Porabniki krompirja so se odpravili k pridelovalcem in brez slabega namena povzročili zmedo pri odkupni ceni. A kdo je zmedel njih? Mar ne prevelika razlika med odkupno in prodajno ceno? Samoupravni sporazum ni prestal preizkušnje.

Podobna slabost se je letos pokazala pri prodaji grozdja. Cene vina so dogovorjene za vinske kleti in trgovce, manj za gostišča. Med ceno grozdja ali mošta pri odkupu od vinogradnikov in ceno vina v trgovini in gostiščih pa je taka razlika, da vse več kupcev prihaja mimo organizirane prodaje k vinogradnikom. Nekateri so z moštom napolnili lastne sode, čakajoč na kupce. Koliko bodo dobili za vino v prihodnjem letu, se še ne ve. Morda bodo imeli od take odločitve nekaj koristi, lahko pa tudi precejšnjo zgubo. To pa prav gotovo povzroča zmedo na trgu, ki bo prej ali slej udarila tudi njih. Glavni vzrok pa je vsekakor treba iskati v dogovorjenih cenah.

JOŽE PETEK

OSTER UKREP

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

– Situacija v gospodarstvu še vedno ni zadovoljiva! Vrzite med ljudi še dvestopetdeset tisoč parol VSE ZA STABILIZACIJO, tristo tisoč parol ZVIŠAJMO PRODUKTIVNOST in dva milijona parol VARČUJMO!

V ponedeljek je iz Beograda odpotovala delegacija Velikega narodnega hurala NR Mongolije, ki je bila več dni na obisku v naši državi. Na sliki: predsednik skupščine SFRJ Kiro Gligorov pozdravlja šefa mongolske delegacije Njamina Luvsančultema neposredno pred odhodom gostov iz Mongolije. (Telefoto: Tanjug).

tedenski zunanjepolitični pregled

Po nekaj vzpodbudnih dnevih miru se je Bejrut znova znašel v vrtincu bratomorne vojne, ki ji v tem trenutku ni videti konca.

Po štirih sklenjenih in znova razdrtih dogovorih o tem, da naj bi se desnica in levica zedinili za mir, spominja najnovejši razvoj dogodkov v tej sredozemni deželi na začaran krog. Značilnost tega izjemno nevarnega in zamotanega položaja je na eni strani javno izražena želja politikov in voditeljev različnih verskih skupnosti da bi dosegli mir in popolno zanikanje tega na ulicah libanonskih mest.

Umori, eksplozije, ugrabitve in druga nasilna dejanja so v začetku tega tedna spremenila, zlasti Bejrut, v pravcato bojišče, na katerem sta libanonska policija in vojska popolnoma brez moči.

RAVNOVESJE

Egiptovski predsednik Sadat je koncem minulega tedna v govoru pred narodno skupščino doslej najjasneje potegnil ločnico med sovjetskim in ameriškim vplivom v Egiptu.

Po njegovem Egipt nima več odnosov „posebnega prijateljstva" s Sovjetsko zvezo, prav tako pa nima več odnosov „posebnega sovraštva" z Združenimi državami Amerike. Egiptovski predsednik je izjavil, da je egiptovska politika sicer prožna, zato pa je cilj stalen – zavarovanje vseh arabskih koristi, kar pomeni tudi uresničitev zakonitih pravic palestinskega ljudstva. Hkrati je poudaril, da ostaja Egipt socialistična in neuvrščena država, ki hkrati skrbi za prisotnost in delovanje na afriških tleh kot članica Organizacije afriške enotnosti.

Precejšen odmev je v svetovni javnosti bila deležna tudi njegova izjava, da so ZDA prevzele odgovornost, da bodo storile vse za drugi odmik vojaških sil na Golanu in priznanje pravic palestinskega ljudstva.

OSMI OBISK

Državni sekretar za zunanje zadeve Združenih držav Amerike Henry Kissinger je v začetku tega tedna dopotoval na 5-dnevni obisk na Kitajsko, njegov osmi v tej deželi. Sodeč po sprejemu, ki je bil sicer korekten, a brez večjih slovesnosti, je mogoče domnevati, da ameriškokitajski odnosi, gledano z očmi Pekinga, niso izjemno vzpodbudni. V Pekingu prevladuje vtis, da ZDA niso storile vsega, kar je LR Kitajska vztrajno zahtevala, odkar sta deželi po Niksonovem obisku februarja 1972 na Kitajskem, terjale. LR Kitajska je kot pogoj za boljše meddržavne odnose terjala troje: ZDA bi morale prekiniti vse odnose s Taivanom, razveljaviti svoj obrambni sporazum s to deželo in umakniti vse 2800 vojakov, ki so še na otoku.

Med značilnimi podrobnostmi, ki ilustrirajo kitajsko nera-

položenje in nezadovoljstvo, je tudi dejstvo, da je Kissinger že osmič v Pekingu, da pa ta čas ni prišel v Washington noben pomembnejši kitajski funkcionar.

Kissinger naj bi v Pekingu med drugim pripravil obisk Geralda Forda v LR Kitajski, kar bo, kot menijo, priložnost, da ZDA in LR Kitajska vendarle rešita medseboj a sporna vprašanja.

TELEGRAMI

LUANDA – Iz portugalskih vojaških krogov v Luandi se je zvedelo, da bodo vse portugalske oborožene sile zapustile Angolo pred 11. novembrom, ko bo afriško ozemlje dobilo neodvisnost.

LONDON – Stavka mladih zdravnikov, ki že nekaj dni nočejo pomagati bolnikom – razen v nujnih primerih – se utegne razširiti na vso državo. Enodnevno stavko so razgisili tudi v znani londonski bolnišnici Middlesex, ki je hkrati ena najpomembnejših britanskih zdravstvenih ustanov za šolanje mladih zdravnikov. Računajo, da stavka v kakih 60 bolnišnicah po vsej Veliki Britaniji okoli 3000 zdravnikov. Zdravniki protestirajo zoper novo pogodbo, ki predvideva minimalno nadomestilo za nadurno delo v bolnišnicah.

DŽAKARTA – V kraju Babbo na portugalskem delu Timorja, so našli trupla štirih belcev, najbrž članov avstralske televizijske skupine, ki jo pogrešajo od konca prejšnjega tedna.

WASHINGTON – Bela hiša je sporočila, da sta ZDA in SZ sklenili sporazum o petletnem sovjetskem nakupu ameriškega žita (vsako leto 6 do 8 milijonov ton). Prav tako so sporočili, da bodo ZDA v SZ kupovale manjše količine surove nafte, vendar se o ceni še niso sporazumele.

BEOGRAD – V Turčijo je odpotovala delegacija SZDLJ, ki jo vodi član predsedstva zvezne konference in predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Tehtanje gospodarskih perspektiv

Določanje razvojnih temeljev za naprej – to je mogoče tema, ki se zdi ob aktualnih družbeno-ekonomskih problemih nekako presplošna, ne posebno nujna, v resnici pa je to tema, ki še kako trka na vrata sleherne organizacije združenega dela, sleherne naše družbenopolitične skupnosti. Zato moramo tudi na tem mestu posvetiti tej temi tokrat še posebno pozornost, saj so se po dosedanjih obsežnostih in vsestranskih razpravah na zvezni ravni že dodobra izoblikovali predlogi glede naše dolgoročne razvojne politike, pa tudi glede neposrednih razvojnih usmeritev za prihodnje leto.

V skupščini SFRJ je prejšnji teden zbor republik in pokrajin že sprejel predlog temeljev dolgoročnega razvoja države do leta 1985, do konca tega meseca pa naj bi ZIS že tudi pripravil konkreten osnutek razvojnih temeljev za prihodnje leto. Ob tem je imel v skupščini SFRJ obsežen ekspoze podpredsednik ZIS dr. Berislav Šefer, ki je kritično povzel dosedanja gospodarska gibanja pri nas ter nakazal, kaj se nam glede gospodarjenja obeta za prihodnje leto.

Lahko rečemo, je v svojem ekspozeju dejal dr. Šefer, da mnoga od predvidevanj, ki smo jih načrtovali za letos, niso bila povsem realna, da se vsaj niso uresničevala tako, kot smo računali. Tako poteka počasneje od predvidenega samoupravno organiziranje združenega dela – hkrati s tem (ali prav zaradi tega) pa ni prišlo do zadovoljivih sprememb v strukturi naše proizvodnje in investicij, kar je sicer vsekakor nujno.

Letošnja industrijska in kmetijska proizvodnja sta zabeležili manjši porast od načrtovanega – je poudaril dr. Šefer – hkrati pa se nam prekomerno veča zaposlenost, kar še pomeni, da naša produktivnost dela ne narašča tako, kot bi morala. Navzlic vsemu (torej navzlic marsikaterim znanim neugodnostim v naših ekonomskih gibanjih) smo letos vendarle dosegli nekatere uspešne razvojne rezultate, je še menil dr. Šefer, predvsem pa to, da se vendarle uresničujeta dve poglavitni nalogi, ki smo si ju zadali: zaustavitev rasti cen in ureditev zunanjo plačilne bilance. Tako se zdi (po zatrdilu dr. Šeferja), da bomo v prihodnje leto vendarle zakoračili z bolj umirjenimi cenami, kot pa je kazalo po dosedanjem njihovem divjanju, razen tega pa tudi ni strahu glede naše zunanje likvidnosti. To pa so temeljni oporniki resnične stabilizacije, krepitve vrednosti dinarja in utrditve raznih tržnih vprašanj.

Upravni odbor republiške gospodarske zbornice, ki je prejšnji teden tudi ocenjeval tekoča gospodarska gibanja (vendar le za Slovenijo), pa je poudaril, da je zmanjševanje stopnje rasti industrijske proizvodnje eden poglavitnih problemov našega gospodarstva ta hip. Tudi kopičenje zalog končnih (in neprodanih) izdelkov postaja pri nas že resnični problem, saj so se te zaloge pri nas v letu dni povečale pri izdelkih široke potrošnje kar za 40 %. Vse to opozarja slovensko gospodarstvo, kako nujno je zanj, da si odpre pot na zunanja tržišča, da se čim tesneje poveže s tokovi svetovnega gospodarstva – pri čemer ima posebne perspektive v utiranju poti na tržišča dežel v razvoju. Ob tem pa bo seveda še kako nujno rešiti nekatera dolgotrajna vprašanja glede spodbujanja izvoza, kar v naši republiki že dolgo upravičeno poudarjamo.

Konec prejšnjega tedna je na tradicionalnem novosadskem tekmovanju kovinarjev, zbranih iz vse države, spregovoril sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, ki je posebej poudaril problem produktivnosti dela, za kar si moramo v sedanji bitki za stabilizacijo najbolj prizadevati. Opozoril je na še neurejeno nagrajevanje po delu, na pojave uravnilovke, kar vse zavira večjo prizadevnost delavcev. Najbolj glasni zagovorniki uravnilovke pri nagrajevanju so lenuhi ali razni demagogi, je dejal. Ob koncu svojega govora je Stane Dolanc še poudaril, da nikoli nismo bili bolj enotni kot sedaj in da smo odločno pripravljeni odbiti vsak morebitni napad na pridobitve naše revolucije – na naš samoupravni socialistični družbeni sistem – pa naj bi prišel takšen napad od koderkoli.

Z začetkom hladnejših dni se kajpak pojavljajo otipljiva vprašanja preskrbe s kurjavo – ob tem pa še vprašanje, kako je in kako bo z elektriko. Na trgu je trenutno nekoliko pomanjkanja glede premoga, vendar proizvajalci v premogovnikih obljubljajo, da večjih težav glede tega ne bo. Pri porabi elektrike pa se kaže precejšnje povečanje, kar za sedaj še krijemo brez kakšnih težav, bodisi z lastno proizvodnjo ali pa z uvozom energije iz sosednjih držav. Dispečerji elektrike ob tem opozarjajo na racionalno porabo, da bi se tako izognili morebitnim redukcijam ali omejitvam v prihodnje.

Ob koncu omenimo še dva razveseljiva podatka – po zbirnih podatkih republiškega zavoda za statistiko namreč kaže, da se je prejšnji mesec (v septembru) industrijska proizvodnja v Sloveniji vendarle začela spet krepiti, hkrati pa še, da so se cene zares precej umirile. Septembra smo namreč živeli za pol odstotka ceneje kot letos avgusta (za toliko so se namreč pocenili izdatki za hrano itd.), kar je vsekakor pozitiven stabilizacijski pokazatelj.

Več kot 200 mater, žena in sorodnic padlih partizanov je prišlo na prijateljsko srečanje, ki so ga ob mednarodnem letu žena in tridesetletnici zmage nad fašizmom v okviru praznovanja občinskega praznika občine pripravile družbenopolitične organizacije in skupščina občine Novo mesto. Po zanimivem recitalu, ki so ga pripravili šolarji, je sledilo skupno kosilo. Ob tej priložnosti so šolarji izročili materam in ženam padlih rdeče nageljne in zbornik „Novo mesto v revoluciji in osvobodilni vojni", ki so ga sami napisali. (Foto: Vesel)

Slabo vreme in vztrajno deževje v preteklem tednu je struge dolenjskih potokov in Krke napolnilo do vrha. Voda je marsikje prestopila tudi bregove, posebno v nižinskem svetu. Na sliki: Radešica je pri Meniški vasi poplavila travnike in polja. (Foto: MiM)

Napočil je čas peke kostanja. V Kočevju ga letos peče in prodaja Vedji Bedjeti iz Gostivara, in sicer po 4, 6 in 8 din merico. Fant prodaja poleti na tržnici tudi sadje in zelenjavo. (Foto: France Brus)

ZADNJI SEJEM NA VESELI GORI

Krajevna skupnost Šentrupert obvešča, da bo zadnji letošnji živinski in kramarski sejem na Veseli gori pri Šentrupertu v ponedeljek, 27. oktobra. Na sejem so vabljeni prodajalci in kupci goveje živine, konj, kramarskega blaga, suhe robe in izdelkov domače obrti.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na ponedeljkov sejem v Novem mestu so rejci pripeljali 441 prašičev, starih 6 do 12 tednov, trimesečnih do petmesečnih pa 28. Skupaj so prodali 396 prašičev. Mlajši so veljali 340 do 460 dinarjev, starejše pa so prodajali po 470 do 700 dinarjev. Kljub slabemu vremenu je bil promet na sejmu zelo velik, precej kupcev je prišlo tudi iz sosednjih občin. Cene mlajšim prašičem so se od zadnjega sejma nekoliko dvignile.

BREŽICE: Na tedenskem prašičem sejmu v Brežicah so kupci lahko izbirali med 473 prašiči: 438 je bilo starih do tri mesece, 35 pa stajerskih. Prvih so rejci prodali 326; kilogram žive teže je veljal 22 do 23 dinarjev. Nad tri mesece starih so prodali 24, in to po 20 dinarjev kilogram žive teže.

Ker bi moral biti naslednji sejem 1. novembra, so običajni tržni dan prestavili na petek, 31. oktobra.

„V domače tovarne domačo preje"

Politične in gospodarske ocene si niso v navzkrižju: slovenska naloga št. 1 v tem obdobju je otresti se hudega zunanjetrgovinskega primanjkljaja. Nobena skrivnost ni, da bilančno ravnovesje najbolj rušijo gospodarske organizacije, ki več uvažajo, kot izvažajo. V tem smislu so deficitarne nekatere panoge kar v celoti.

France Popit: Pobudniki naj bodo proizvajalci

Med obiskom v Labodu je predsednik slovenskih komunistov France Popit prejšnji petek menil, da ima tekstilna industrija v naši republiki velike „zasluge" za tolikšen primanjkljaj. Poudaril je, da je to zaskrbljivo predvsem zato, ker ugotovitve kažejo, da tekstilna industrija na dosedanji poti nima kdove kako obetavne perspektive, zlasti pa je ni mogoče šteti med prodorne dejavnosti. „Potrebno bo razmisliti, kako se prebiti naprej, toda o tem se bodo morali pogovoriti sami tekstilci, ki zaposlujejo okoli 50.000 ljudi, in nihče drug."

France Popit je nadalje menil, da tekstilna industrija ne bo mogla večno uvažati surovin, česar tudi ni možno vselej dovoliti. Potrebno bo doseči, da bodo tekstilne tovarne tkale blago iz domače preje, konfekcionarji pa predelovali domače tkanine. Labod ima v svoji proizvodnji že 60 odstotkov domačih surovin, vendar je po mnenju njegovega direktorja Zdravka Petana čutiti, da je pri nas – to velja seveda za tekstilno industrijo – odnos med primarno proizvodnjo in finalisti precej razrahljan. „Dogovori ne veljajo, naj jih podpisujemo na kateri koli ravni, ker se vedno pojavi skupina, ki mimo tega išče svoje interese," je Petan povedal predsedniku CK ZKS.

Odrešilne formule na tem področju najbrž ni, je pa, kakor je dejal tovariš Popit, nujno doseči, da bodo poslej pobudniki idej za najrazličnejše odnose sami proizvajalci. Kajpak ti odnosi ne smejo temeljiti na načelu „Daj–dam", marveč na dohodkovnem odnosu kot novi kvalitetni kategoriji medsebojnih odnosov.

I. Z.

Reja za pod nož?

Klavna epidemija

Napoved strokovnjakov je zelo optimistična: dnevno porabo mesa na prebivalca naj bi v naši državi že kmalu občutno ali pa celo nekajkrat povečali, od sedanjega 11–dekagramskega „obroka" na 20, 30 ali celo več. Te številke v napovedi strokovnjakov ni, zato jo lahko le (približno) predvidimo. Nedvoumna pa je trditev, da smemo na mizi Jugoslovana pričakovati več mesa, ker se proizvodnja v živinoreji povečuje. Pri tem poznavalci svoje trditve opirajo na sadove tako imenovanega zelenega plana.

Čeprav ni razloga, da bi strokovnjakom ne verjeli in se resnično veselili večjih mesnih obrokov, pa je v te napovedi le treba vstaviti nekaj pomišljajev, vprašajev in klicajev, zlasti kar se tiče zasebne reje živine. Z mnogimi podatki bi lahko dokazali, da se v hlevih nekooperantov število govejih glav celo občutno zmanjšuje. Na Dolenjskem še posebej zavoljo črnih zakolov, ki so postali že kar nekakšna epidemija. V nekaterih vaseh novomeške občine skoroda ne mine teden, da bi kmetje ne sekali in prodajali domače govedine.

Kajpak je pri tem najbolj zanimivo, da gredo ti črni zakoli mimo sanitarnih in tržnih inšpektorjev. Ljudje o teh pojavih molčijo, ker pridejo tako ceneje do mesa, poleg tega pa črne vaške zakole tudi potrhem odobravajo. Nesporno je epidemija črnih zakolov izbruhnila zaradi prenizkih odkupnih cen, dragega pridelovanja in tudi pomanjkanja krme.

Kazen ne zaleže

Od novega zakona, s katerim je določeno urejanje cestnega prometa, smo si veliko obetali zaradi tega, ker je precej strožji tako glede zaporne kazni, kot glede denarnih. Po nekaj mesecih žal lahko ugotavljamo, da se vinjeni vozniki, katerim so bila strožja določila v prvi vrsti namenjena, nič ne boje.

Podatki iz novomeške občine zgovorno pričajo o tem, saj je bilo lani vse leto pri sodnikih za prekrške kaznovanih 109 vinjenih voznikov, letos pa so jih samo v zadnjih treh mesecih imeli 128. Vinjenost med šoferji očitno narašča podobno kot v Novem mestu, to ugotavljajo še drugod po Dolenjskem in v Posavju.

Do zdaj so alkoholiziranim voznikom odvzemali vozniška dovoljenja po minimalni zagroženi kazni – za tri mesece, če so ga prvič dobili, vse pa kaže, da bo potrebno posegati po ostrejših določilih, ki jih zakon tudi dopušča. Denarnih kazni se namreč nihče več ne boji. Čeprav mora kdo odšteti za kazen ves mesečni osebni dohodek, se zgodi, da zavoljo tega samo zamalne z roko, češ: bom že prebolel.

Veliko bolj pa so zaloteni vinjeni vozniki prizadeti z odvzemom vozniškega dovoljenja, ker jim to nemalokrat onemogoča vožnjo v službo, prevoz otrok v vrtec itd. Ravno zato, ker vedo, kje lahko vinjene voznike najbolj prizadenejo, je pričakovati, da poslej odvzem vozniškega dovoljenja ne bo veljal več samo za trimesečno dobo.

R. B.

– Tole je izum za stomilijonski prihranek!

– To pomeni, da bi vam morali dati milijon nagrade! Ne, hvala! Prinesite nam izum samo za desetmilijonski prihranek!

(Karikatura: Marjan Bregar)

Kmetijski nasveti

Brez stelje in kidanja

Delo v hlevu! Vsakdo pomisli na težaško kidanje gnoja, nastiljanje, krmljenje. V petek in svetek. Toda sodobni hlevi imajo težaških opravil vse manj, nekaterih celo nimajo več. Hlevi, urejeni za rejo živine brez stelje, kidanja več ne poznajo. Nekateri naši kmetje že imajo take.

Kako je sploh z nastiljanjem, je nujno ali ni? Če je obilno, se krave res dobro počutijo, pri njih je manj vnetij vimena in parkljev, toda to ni vse. Za obilno nastiljanje je potrebno za eno žival do tri kilograme slame na dan – in mnogo ročnega dela. Slabo nastiljanje je slabše kot nič, zato že dalj časa svetujejo vsem kmetijam, ki premorejo malo slame, ker sejejo malo žita (hribovske kmetije), naj si uredijo hleve na izplakovanje, kjer nastilja skoraj ne bodo potrebovale. V sosednjih alpskih deželah so kmetovalci množično sledili temu priporočilu.

Hlevi brez stelje imajo to poglavitno posebnost, da je za stoječi živali, ki naj bodo kratka (pribl. 155 cm), zgrajen 80do 110 cm širok in 70 do 100 cm globok kanal, pokrit s kovinsko rešetko. Gnoj in gnojnica padata skozi v kanal in se odtekata v zbiralnik, ki je ponavadi vkopan v zemljo in pokrit. Zbiralnik mora imeti dovolj veliko zmogljivost, saj zmesi gnoja in gnojnice, ki jo imenujemo gnojevka, ni mogoče vsak trenutek razvažati po njivi oziroma travniku ali pašniku.

Reja živine na rešetkah terja mnogo manj delovnega časa in težaškega dela ter je primerna za tako imenovana mešana gospodarstva, pri katerih je lastnik zaposlen in povrhu še obdeluje kmetijo.

V praksi se kaže, da imajo take kmetije tudi več denarja in s tem možnosti za preureditev starih hlevov ali celo gradnjo novih. Seveda je mogoče tudi drugače posodobiti hlev, na primer z nakupom naraditvijo naprave za strojno odstranjevanje gnoja, vendar se kaže zaenkrat pri nas kmetije še skoraj nič ne poslužujejo.

Inž. M. L.

Vrag morda res ni tako črn, kot ga slikajo direktorji dolenjskih kmetijskih zadrug, svetal pa prav gotovo ni. Sicer ne bi vsi po vrsti menili, da takšne zmede, takšnih izigravanj in špekulacij na trgu kmetijskih pridelkov, kakršna je ta čas, še ni bilo. Če se bo to nadaljevalo, če ne bo nihče nič ukrenil, zatrjujejo, da smo na poti – likvidacije zadrug.

Kar se je letos zgodilo in se še dogaja s krompirjem, je pravi šolski primer neorganiziranosti in nespoštovanja fižol in razmišljajo o svojem položaju . . .

Zaradi velikih zalog krompirjevih kosmičev – povedati je treba tudi to – zaenkrat tako in tako ne kaže predelovati krompirja v ta izdelek. Kolinska je zato dobila za del pogodbenega krompirja (3.000 ton) druge kupce, vendar tudi tega ni bilo mogoče dobiti, saj so prekupčevalci preplačevali krompir po takih cenah, da so mnogo presegle pogodbene. Šele zadnji čas se stvari le izboljšujejo.

Krompir kot šolski primer

dogovorov. Pričakovali smo, da bodo sklenjeni in podpisani dogovori prinesli red na trgu, dočakali pa smo večjo zmedo, kot je vladala na trgu takrat, ko o samoupravnem dogovarjanju še slišali nismo. Krivo seveda ni samoupravno dogovarjanje kot tako, temveč izigravanje tega dogovarjanja!

Da bi jasneje videli, kaj se je zgodilo, in da bi tudi imeli „šolo" za vnaprej, odmotajmo ta klopčič od vsega začetka:

Dolenjske zadruge so spomladi podpisale samoupravni sporazum, po katerem naj bi dobavile mirenski tovarni za predelavo krompirja Kolinski 9.600 ton krompirja po dogovorjeni ceni, ki pa se prilagaja tudi cenam na trgu. Kmetijski zadrugi Trebnje in Stična sta razen tega podpisali še republiški sporazum in sta ga dolžni spoštovati. Ko je prišla jesen in ko se je razvedelo, da je v Jugoslaviji in Sloveniji pridelek precej slabši od običajnega, je vse zajel vrtinec delno umetno napihnjene psihoze, da krompirja ni in da ni pretirana nobena cena več. Na kmete so drli prekupčevalci, avtoprevozniki, vse, kar je zavohalo dobiček, s svojo, sicer dobronamerno akcijo pa so se pridružile tudi sindikalne organizacije in vnesle dodatno povpraševanje po krompirju – mimo zadrug, organizatorjev proizvodnje, kar po svoje spet ni prav.

Posledica tega je bila, da krompirja po dogovorjeni povišani ceni kmetje niso hoteli prodati. Mirenska Kolinska, ki je veljala 5 starih milijard dinarjev, tovarna, ki je prinesla na Dolenjsko pravo perspektivo poljedelstvu in ki je lani – v svojo izgubo – plačevala krompir kooperantom precej dražje, kot je bil na prostem trgu, je ostala na cedilu, brez krompirja, brez dela. Pač, državne rezerve so dale v prebiranje večje količine fižola. Delavci tovarne ročno prebirajo ta

Ostane vprašanje, kaj narediti s kmetovalci, ki so sklenili spomladi pogodbe, zdaj pa pustili zadrugo in tovarno na cedilu, kar se tako in tako utegne kaj kmalu grdo maščevati. Kolinska lahko zaradi slabih izkušenj naredi križ na predelavo krompirja in se usmeri v proizvodnjo drugih prehrambnih izdelkov. V KZ Trebnje so ostri in izključujejo kmete iz zadruge. 24 od skupno 1100 zadružnikov je bilo do sredine prejšnjega tedna že izključenih. Posledice izključitve so hude: kmet izgubi zadružne pravice, nima več pravice do premij, vse kredite mora vrniti z 12–odstotnimi obrestmi (slednje najbrž ne bo uresničljivo).

Podobno kot s krompirjem je še z nakupovanjem grozdja in nekaterih drugih pridelkov. Odkupovanje na črno cvete, kmetijska trgovina teče mimo zadrug, „da se nam še sanja ne", kot pravi direktor novomeške zadruge, po raznih kanalih uhaja kmetijsko blago, za katero so zadruge sklepale pogodbe, dajale posojila, vzdrževale pospeševalno službo. Nič čudnega, če med zadružnimi delavci vlada črnoglednost. Nemočno pozivajo k učinkovitejšemu delu inšpecije, želijo politično oceno, zakaj se dovoljuje tolikšna privatizacija družbenih sredstev, ki se prelivajo v žepe prekupčevalcev (Kolinska je vložila v zasebni sektor 6 milijonov Ndin), ne morejo razumeti, zakaj takšne sprostitve v blagovnem prometu in zakaj tako strpen odnos do tistih, ki vnašajo zmedo . . . Kmetijstvo se zaradi tega nahaja še v večji krizi, zadružništvo v hujši preizkušnji, vse zato, ker ni enotnega nastopa, ker ni organiziranega odkupa, ker ne deluje samoupravni red. Zgrabimo enkrat krivca za vrat in ne ponavljajmo venomer: Ni ga!

MARJAN LEGAN

Prednost...

(nadaljevanje s 1. strani)

utrdili njihov položaj, saj so nekatere panoge precej v škripcih. Dodal je, da bi morali iskati rešitve v večjem in hitrejšem povezovanju dela in sredstev, pri čemer pa ne sme biti glavni smoter fizična spojitev delovnih organizacij, marveč tako imenovani dohodkovni odnos. Menil je, da smo do zdaj še vse premalo naredili za to, da bi se lesnopredelovalna industrija povezala z gozdarstvom in trgovino, da je v tekstilni industriji med tkaninarji in finalisti še vse preveč razpok in podobno. Poudaril je, da bi se morale gospodarske dejavnosti mnogo bolj nasloniti na domače surovine.

Ob odhodu je tovariš Popit izrazil precejšnje zadovoljstvo nad tem, kar je slišal in videl med tokratnim obiskom v novomeški občini. Menil je, da je v resnici čutiti zavzetost, s katero v tej občini rešujejo ustavne, partijske, gospodarske in druge naloge.

I. Z.

Partizanski Rog v domači oskrbi

V nedeljo v Dolenjskih Toplicah podpis družbenega dogovora

V gostišču „Rog" v Dolenjskih Toplicah bodo v nedeljo, 26. oktobra, ob 15. uri podpisali družbeni dogovor o zaščiti, urejanju, vzdrževanju in oskrbi Baze 20 in drugih spomenikov na Rogu. Pomemben dokument o zavarovanju največjega in najpomembnejšega partizanskega spomeniškega kompleksa na Dolenjskem bo s podpisi overovilo 36 podpisnikov.

Podpisniki so iz treh sosednjih občin – črnomaljske, kočevske in novomeške, na območju katerih se razprostirajo gozdovi Roga, poleg njih pa še iz vrst republiških družbenopolitičnih organizacij in strokovnih institucij (muzeji, zavod za spomeniško varstvo, kulturne skupnosti, republiška skupnost za ceste) in delovne organizacije. Iz novomeške občine so to: tovarna zdravil „Krka", Gozdno gospodarstvo in Novoles, iz kočevske občine pa ZKGP Kočevje.

Dogovor je izredno pomemben, saj delovni ljudje treh dolenjskih občin prvič prevzemajo odgovornost za spomenike na Rogu, s tem pa se bo tudi sam Rog v celoti bolj približal občanom. Ta čas je že v pripravi roški kataster, sledile bodo enotne markacije (označbe in kažipoti), občinske skupščine pa bodo sprejele posebne odloke o zavarovanju Roga.

Dokument, ki ga bodo podpisali v nedeljo, bo podlaga za sklenitev samoupravnih sporazumov s posameznimi delovnimi organizacijami, ki se bodo vključile v razreševanje nalog na območju roškega spomeniškega področja. Med drugim naj bi Gozdno gospodarstvo skrbelo za gozdove, muzeji bodo uredili stalne zbirke, stalna bo tudi vodniška služba, „Krka" naj bi imela v oskrbi razvoj gostinstva itd.

I. Z.

Za biološka vlaganja poskrbljeno

Skupščina SIS za gozdarstvo Novo mesto je soglasna za varstvo in gojenje gozdov

15. oktobra so v skupščini SIS za gozdarstvo Novo mesto delegati ob sprejetju nekaterih sklepov obravnavali tudi pravilnik o načinu obračunavanja, zbiranja in vodenja prispevkov za biološka vlaganja v gozdove, merila za uporabo teh prispevkov glede na potrebe po vlaganjih in samoupravni sporazum o merilih za uporabo dela dohodka, ki je rezultat preseganja poprečnih naravnih in proizvodnih pogojev v TOZD Gozdnega gospodarstva.

Po zakonu o gozdovih in odloku o merilih za najnižji prispevek za biološka vlaganja morajo gozdnogospodarske organizacije določiti višino prispevka, ki se obračuna od posekanega ali kako drugače podrtega lesa (izvzeta so drva in tehnični les zasebnih gozdov, namenjen javnim delom in obnovi z nesrečo prizadetega kmečkega gospodarstva). Skupna vsota prispevka mora biti tolikšna, da zagotovi izvedbo del na področju varstva in gojenja gozdov, gozdnega drevesničarstva in drugega.

Že 22. maja je zbor delegatov TOZD Gozdnega gospodarstva in kmetov iz obratov za kooperacijo sprejel program, da se v družbenih gozdovih obračuna prispevek za biološka vlaganja v višini 23 odst. od prodajne cene tehničnega lesa (v zasebnih gozdovih 14 odst.) in 5 odst. od prodajne cene drv (enako v zasebnih gozdovih). Največ od zbranega prispevka (v družbenem sektorju 11.656.891 din in 5.977.115 din v zasebnem) bo šlo za varstvo in gojitev gozdov, ostalo pa za urejanje gozdov in odkazovanje. Glede na to, da bo letos iz družbenih gozdov prodanih 72.580 m3 tehničnega lesa (iz zasebnih gozdov 39.430 m3) in 36.344 m3 drv (iz zasebnih gozdov 11.570 m3), je skupščina soglasno potrdila omenjeni zbor delegatov.

Omeniti velja tudi, da morajo TOZD Gozdnega gospodarstva posebej obračunavati tisti del dohodka od gozdov v družbeni lastnini, ki nastaja zaradi različnih naravnih in proizvodnih pogojev in stanja gozdov. Na to vplivajo različni dejavniki, obračunani del dohodkov pa se uporabi za skladnejši razvoj gospodarjenja z družbenimi gozdovi in kot nadomestilo osebnih dohodkov in sklada skupne porabe delavcem tistih TOZD, ki ne krijejo dejanskih stroškov poslovanja.

F. M.

Trije predlogi treh občin

Za uvrstitev med manj razvite ne bi smelo biti odločilno le ime območja, ampak dejanska nerazvitost

Na ponedeljkovi seji občinske skupščine Ribnica so delegati potrdili predloge in pripombe na osnutek zakona o manj razvitih območjih, ki so jih izdelali skupaj izvršni sveti občin Ribnica, Kočevje in Cerknica. Te predloge so že posredovali republiški skupščini.

Predlog treh občin je skoraj enak osnutku zakona o manj razvitih, razlikuje pa se v glavnem le v treh točkah:

Pojem „geografsko zaokrožene celote" ne bi smel biti vezan na enotno ime nerazvitega območja, saj bi se potem zgodilo, da nerazvito območje teh treh občin ne bi bilo deležno ugodnosti, ki naj bi jih dobili nerazviti, hkrati pa bi dobila tako pomoč mnogo manjša območja, npr. Brkini. Pomembno ne bi smelo biti le skupno ime, pač pa da je to območje strnjeno.

Ni prav, da je v osnutku zakona popolnoma zanemarjeno sosedstvo z nerazvitimi območji sosednje Hrvatske. Prav Gorski kotar na Hrvaškem je namreč eno najmanj razvitih območij te republike. Hrvatska načrtuje tudi velika vlaganja v Gorskem kotarju in pomoč tem krajem, medtem ko se na slovenski strani ljudje zaradi slabih pogojev za življenje hitro izseljujejo.

Pozabljena pa ne bi smela biti še udeležba teh krajev v NOB. Znano je namreč, da je bilo prav nerazvito strnjeno območje teh treh občin med vojno hudo prizadeto, po vojni pa ni bilo za te kraje skoraj ničesar narejenega. Zato se ljudje izseljujejo in bodo kmalu nekatera območja popolnoma prazna, če ne bodo hitro deležna pomoči.

J. PRIMC

ZA SEMIŠKI PRAZNIK

26. oktobra bodo v Semiču počastili krajevni praznik in srečanje Belokranjskega odreda. Slavnost bo ob 10. uri pred Kulturnim domom Jožeta Mihelčiča, kot slavnostni govornik pa bo nastopil narodni heroj Jože Borštnar. Na srečanje vabijo borce od vsepovsod in domačine.

BOGDAN OSOLNIK V TREBNJEM

Včeraj popoldne je v Trebnjem predaval sekretarjem osnovnih organizacij ZK in članom vodstev ostalih družbenopolitičnih organizacij Bogdan Osolnik o sedanjem mednarodnem političnem trenutku in zunanjepolitični dejavnosti Jugoslavije. Ob tej priložnosti so tovarišu Osolniku izročili listino častnega občana občine Trebnje, s katerim ga je odlikovala občinska skupščina pred letošnjim občinskim praznikom.

Dva meseca brez plač

Pred trgatvijo so poslali na dopust večino delavcev iz Kovinske galanterije na Bizeljskem – Bo Kooperativa Garešnica zagotovila nadaljnji obstoj obrata? Plače za dva meseca obljubljajo do konca tedna

Kovinska galanterija na Bizeljskem se nikakor ne more izkopati iz življenja. Kolektiv se je spet znašel v velikih težavah. Delavcem že dva meseca niso izplačali osebnih dohodkov. Večina je bila od 29. septembra dalje na kolektivnem dopustu, tistih šest, ki so prihajali na delo, pa se je teden dni kasneje odločilo za prekinitev dela. Delo so prekinili za poldrugi dan. Obvestili so sindikat v Brežicah in se za naslednji dan dogovorili za sestanek, na katerega je prišlo 23 zaposlenih od 33. Manjkli so vodilni iz Kooperative Garešnica, ker so bili službeno odsotni.

Na zboru kolektiva pretekli ponedeljek so sprejeli več sklepov, med drugim tudi tega, da se TOZD Bizeljsko spremeni v delovno enoto, kar je priporočila komisija za družbenoekonomske odnose komiteju ZK skupaj z izvršnim svetom občinske skupščine in komisijo, ki je proučevala razmere v Kovinski galanteriji. Ti organi zahtevajo, da se program proizvodnje ne spremeni, da se število zaposlenih ne zmanjša, da Kooperativa zagotovi nadaljnji razvoj obrata in da poskrbi za ustreznejšo kadrovsko rešitev pri vodenju obrata.

Osebne dohodke bodo delavcem izplačali do 25. oktobra, čimprej uredili centralno ogrevanje v obratu, do 15. novembra pa bo komisija obč. skupščine pripravila analizo položaja ter nakazala perspektivo nadaljnjega razvoja obrata. Prekinitev dela je delavski svet obsodil kot neprimeren način reševanja težav v delovni organizaciji.

Do tega seveda ne bi prišlo, če bi TOZD trgovina prodala izdelke z Bizeljskega. Toda medsebojni odnosi niso bili urejeni, o razmerah v OZD in drugih TOZD pa delavci na Bizeljskem tudi niso bili obveščeni. Brez plač so bili namreč zaposleni še v nekaterih drugih temeljnih organizacijah.

Komite občinske konference ZK in predsedstvo ObSS vztrajata, da se sklepi o spremembi statusa kolektiva na Bizeljskem dosledno uresničijo vključno s sklepom o spremembi vodstva. Komisija, ki je oblikovala takšne zaključke, pa naj še naprej spremlja gospodarjenje v obratu, kjer se bodo morali delavci pogovoriti tudi o odnosu do dela in ravnanju političnih organizacij v kolektivu.

JOŽICA TEPPEY

rekli so

Stane Dolanc:

...ker se ne dela dovolj, ker...

Vrsta naših problemov je nastala in nastaja – to je treba odkrito povedati – zaradi tega, ker se, gledano širše, ne dela dovolj, ker je še vedno veliko neodgovornega ravnanja, nedisciplине in podobno. Kajpak tega ni moč posploševati, vendar so razmere kljub temu takšne, da morajo tam, kjer se to dogaja, izzvati odločno akcijo zveze komunistov, delavskega razreda, da se stanje čimprej spremeni. Na pojave lenobe, nedisciplине in izmikanja delu, malomarnosti in podobnega obnašanja, je treba javno pokazati in jih kritizirati. Takšno vedenje predstavlja v razmerju do drugih udeležencev pri delu, ki vestno opravljajo delovne obveznosti, po svojem bistvu in posledicah odvzemanje dohodka tistim, ki ga ustvarjajo. To se nanaša le na delovne skupnosti, ta pojav ni prisoten le v tovarni, ampak tudi v naši administraciji, od občinske do zvezne, pa tudi v organizacijah Zveze komunistov, v raznih strokovnih službah, komunalnih in storitvenih dejavnostih itd. Zaposleni v družbenih in državnih službah prav tako na veliko izostajajo z dela, zamujajo, nerazumno porabljajo delovni čas, imajo neodgovoren odnos do dela, da ne govorim o tistih nesposobnih – pogosto pravnih birokratih – ki zaradi njihove nemarnosti in površnosti delovni ljudje izgubljajo številne dragocene ure in dneve.

Seveda pa ne moremo pričakovati kakega pomembnega uspeha v boju proti lenuhom, nedelavcem, delomrzneže in podobnim, to se pravi, da bi dosegli delovno disciplino, če zgolj kažemo in apeliramo na zavest, čakajoč, kdaj bo takšen človek pri volji, da bo odgovornejši udeleženec v proizvodnem procesu in življenju kolektiva. Treba je izvajati tudi ustrezne samoupravne ukrepe in zlasti dosledno uveljavljati socialistično načelo nagrajevanja po delu. Nagrajevanje pa, kakor vemo, ni povsod odraz delovnih uspehov. Pojavlja se težnja po uravnilovki, ki onemogoča spodbudo, destimulira večanje delovnih sposobnosti in ne spodbuja boljše delovne organiziranosti in razumnejšega poslovanja. Zagovorniki uravnilovke so prav nedelavci ali razni demagogi, ki jim je zlasti priljubljena teza, češ da imamo vsi enake želodce in da bi zatorej morali imeti enake „plašče". Kajpada, prav bi imeli, če bi imeli vsi enak odnos do dela, enake roke in enako pamet. (Sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ na tekmovanju kovinarjev)

Zvone Dragan:

Notranje rezerve so še drugje

„... Razmerja v delitvi družbenega proizvoda kažejo, da je delež sredstev za reprodukcijo manjši za 2,5 odstotka od predvidevanj v resoluciji, toda odstopanje je najvišje prav pri stopnji povečanja amortizacije in poslovnih skladih – kar za 14 odstotkov ... Vendar je bilo tudi v gospodarstvu premalo napravljenega za zmanjševanje proizvodnih stroškov in odkrivanje notranjih rezerv. Vsekakor pa ne želimo, da bi se boj za stabilizacijo znotraj gospodarstva omejil le na omejevanje dnevnic, potnih stroškov in izdatkov za propagando, kot si ponekod predstavljajo stabilizacijo, temveč da vse globlje prodiramo v strukturo porabljenih sredstev, ki so se v slovenskem gospodarstvu povzpele že na več kot 79 odstotkov celotnega dohodka. To je torej substanca, v kateri je še vedno veliko rezerv, pa tudi drugih možnosti za povečanje produktivnosti dela in večji celotni dohodek ni malo ..."

ZVONE DRAGAN, podpredsednik republiškega IS, ob 30-letnici ustanovitve in 25-letnici samoupravljanja v tovarni ELAN

Alkoholizem 1

Piše: dr. JANEZ RUGELJ

V tej seriji prispevkov bi se najprej dotaknili nekaterih splošnih problemov alkoholizma, nato bi prikazali poglavitne značilnosti alkoholne bolezni ter bistvo zdravljenja alkoholika in njegove družine. V kasnejših prispevkih pa bi pred bralce razgrnili predvsem tista vprašanja, ki tarejo sleherno družino alkoholikov, npr.: – kako pripraviti alkoholika na zdravljenje,

– kako je s prisilnim zdravljenjem alkoholikov,

– zakaj poskušajo nekateri ljudje zdravljenega alkoholika spet zvabiti nazaj med pivce,

– bolezenska ljubosumnost alkoholikov,

– zakaj slovenska žena deset in več let prenaša pijančevanje in strahovanje svojega alkoholnega moža.

Serijo člankov pa bi zaključili z naslednjimi nadaljevanji:

– posebnosti alkoholizma pri ženskah

– družinski alkoholizem

– alkoholizem med mladino

– kako je s preprečevanjem alkoholizma.

Vmes bi se ustavili še na naših zmotah in predsodkih v zvezi z alkoholizmom; če pa bo prostor dopuščal, bi na koncu prikazali prednosti dispanzerskega skupinskega zdravljenja.

NEKATERI SPLOŠNI VIDIKI ALKOHOLIZMA

1. Alkoholizem imajo za tretjo glavno bolezen človeštva (za boleznimi srca in ožilja ter zločestimi novotvorbami), če pa upoštevamo, da z vsakim alkoholikom propadajo povprečno trije družinski člani in je prizadetih še toliko drugih ljudi, potem je nedvomno med boleznimi na prvem mestu.

2. O alkoholu in alkoholizmu imamo veliko predsodkov in zmotnih stališč, ki so posledica različnih izgovorov, laži, pretvez, izmikanj in izsiljevanj alkoholikov v minulih stoletjih. Izvor in trdovratnost teh predsodkov in zmot bomo zlahka dojeli, če upoštevamo naslednje okoliščine:

– da je med odraslimi moškimi najmanj 15 % alkoholikov in da naslednjih 15 % pije toliko, da že imajo probleme zaradi pretiranega uživanja alkohola, vendar se jih običajno še ne „upamo" opredeliti kot alkoholike. Človek, ki je odvisen od alkohola, pa misli povsem drugače kot nealkoholik. Vztrajno si mora prizadevati, da bi pred okoljem opravičil svoj poseben odnos do alkohola, predvsem pa svoje asocialno alkoholično obnašanje do družine in ostalega okolja;

– do pred kratkim alkoholikov še ni bilo možno uspešno zdraviti, kar je ponazarjal pregovor: „Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne." Zato ljudje običajno še ne verjamejo, da je alkoholika sploh možno zdraviti;

– uživanje alkohola je pri nas zelo razširjeno, saj so abstinenti izredno redki. Vsak uspeh in neuspeh, vesel in žalosten dogodek moramo zaliti: pije se ob rojstvu in smrti, treznih praznovanj pa sploh ne poznamo. Alkohol je dober za moč in kot zdravilo, prav pride v zimi in vročini, skratka: razlogov za njegovo uživanje je vedno dovolj.

3. Kadar govorimo in pišemo o alkoholizmu, se srečujemo s prikritimi in odkritimi, zavestnimi in podzavestnimi odpori, nasprotovanji vseh tistih, ki imajo večje ali manjše probleme zaradi uživanja alkohola, celo „zmerni" pivci se kaj hitro počutijo ogrožene, ker mislijo, da se ljudje, ki se ukvarjamo z zdravljenjem alkoholikov, zavzemamo za popolno vzdržnost od alkoholnih pijač.

Odpori proti smiselnemu zdravljenju alkoholikov in preprečevanju alkoholizma so tudi drugod, o njih bomo obširneje spregovorili kdaj drugič. Ves čas našega razpravljanja o alkoholizmu pa moramo upoštevati njihovo trajno prisotnost in trdoživost.

4. Kljub temu da traja protialkoholni boj že blizu sto let, naraščata proizvodnja in poraba alkoholnih pijač in s tem tudi število alkoholikov.

5. Alkoholizem povzroča velikansko gmotno škodo, uničuje družine, za trajno prizadene otroke.

6. Človek, ki postane odvisen od alkohola, je čedalje manj človek, saj ga posledice njegovega alkoholičnega obnašanja postopoma izrinejo na rob družbe. Potem ko uniči družino, tudi osebnostno in socialno propade, če ga poprej na njegovo „srečo" in v „zadovoljstvo" svojcev ne pobere smrt. Alkoholna bolezen torej alkoholika postopoma povsem razvrednoti, njegove družinske člane pa spravi na rob obupa. Ne gre namreč pozabiti, da so vsi alkoholiki dejansko zapisani propadu. Dokončno se reši in rehabilitira samo določen odstotek tistih, ki so se podvrgli vsestranskemu zdravljenju in dolgotrajni rehabilitaciji v klubu zdravljenih alkoholikov.

ALKOHOLIZEM JE BOLEZEN

Ker ljudje premalo vedo o nastanku alkoholne odvisnosti, ker je alkohol povsod na razpolago in ker človeka popelje v prijeten svet pozabe, sprostitve in lažne sreče, brezskrbno segajo po alkoholnih pijačah. Ko pa zaradi pogostega in čezmernega (kaj je čezmerno in pogosto, je težko reči) uživanja alkoholnih pijač postanejo od alkohola odvisni, si sami ne morejo več pomagati v tem smislu, da bi trajno vzdržali brez alkohola.

Vsak alkoholik je bil najprej „zmeren" pivec. Alkohol ga zasužnjuje postopoma, saj se alkoholna bolezen praviloma razvija polagoma in traja deset, petnajst do dvajset, pa tudi več let. V skladu z naraščanjem alkoholne zasvojenosti se pojavljajo in stopnjujejo tudi posledice alkoholizma v družini in na delovnem mestu, pokažejo pa se tudi raznovrstne zdravstvene okvare.

Alkoholik je bolnik, ki je od alkohola odvisen v tolikšni meri, da se te zasužnjenosti ne more rešiti brez ustrezne pomoči. Je pa res svojevrsten bolnik, ki zlepa sebi, kaj šele drugim, ne prizna, da je alkoholik, in zato vidi sovražnika v vsakem, ki bi mu rad odvzel alkohol in ga poslal na zdravljenje. Nič čudnega, saj alkoholik ne zmore niti običajnih težav, ki spremljajo življenje, prebroditi brez alkohola in si tudi ne zna več predstavljati življenja v trajno treznem stanju. Nejasno se zaveda, kakšno neizmerno gorje povzroča svoji družini, muči ga spoznanje, da izgublja prijatelje, da je prizadet njegov družbeni ugled, skratka, da ga življenje oziroma pijača pehata na rob družbe. Alkoholik je v pijanem in treznem stanju težaven človek. Včasih je težko reči, kdaj je bolj neprijeten. Kadar je pijan, ni nobeno rabo, pa še neprijeten je v vrhu, ko pa se strezni (če je še tisti stopnji razvoja alkoholne visnosti, ko še lahko kakšen dan, den ali celo mesec vzdrži brez hola), pa ga mučijo abstinenčne žave (nekaj mu manjka, počuti praznega, trese se, slabo mu je, čen je itd.) in obvladujejo ga ki krivde in tesnobe zaradi nja o klavrni zavoženosti svojega ljenja.

Temeljna značilnost alkoholi je stopnjevanje alkoholne odvis in pojemanje življenjskih intere ki se v končni fazi alkoholi zreducirajo na željo: biti oma Tako pride alkoholik v situacijo, je njegova zadnja misel večer prva misel jutra namenjena holu.

V skladu z naraščanjem od nosti in pojemanjem drugih živ skih interesov postaja alkoholik dalje bolj sebičen, nezanesljiv, vršen, žaljiv, prepirljiv, agresiven nemarjen, parazitski, lažniv itd zumljivo je, da se takšnega člo vsi ogibajo, tako doma kot v s in da postopoma prijadra do so kompletnega osebnostnega in benega propada, ko je že uniče žino, izgubil službo in po bezn in zasilnih bivališčih čaka na ča no smrt.

Do te skrajne faze osebnost in družbenega propada ne pri sleherni alkoholni bolnik, ker j prej večino pobere smrt (povpr življenjska doba alkoholikov je 52 let).

Pravilen odnos

BELT je ena največjih gospodarskih organizacij v črnomaljski občini. To se vidi tudi ob izplačilu osebnih dohodkov, pri čemer opravi veliko delo tudi podružnica Ljubljanske banke v Črnomlju. Uslužbenci banke so zelo ustrežljivi, posamezen delavec ne potrebuje za prevzem denarja niti pet minut. Ob tako vestnem poslovanju so delavci nemalokrat celo presenečeni, izrekajo pohvalo organizaciji dela Ljubljanske banke, kjer imajo vedno pravilen odnos do samoupravljalca. Če bi podobno poslovali tudi drugod, potem bi lahko rekli, da se v praksi dejansko izpolnjujejo ustavna in samoupravna načela v korist neposrednih proizvajalcev.

PAŠKO BILIČ

AVTO ZA ŠOLARJE

Dolga pot, strah in bojazen na poti v šolo je za 14 učencev iz vasi Tisovec v kočevski občini samo še spomin: približno po treh tednih pouka je kočevska izobraževalna skupnost nabavila kombi. Do sedaj so hodili učenci v šolo v Struge peš, kar je znesło 12 km hoje v obe smeri. Na poti, ki poteka največ skozi gozd, so se učenci pogosto srečevali z medvedom ali drugo divjadjo, ki je je v teh krajih čedalje več. Ta nevšečnost je zdaj, ko so dobili prevoz, odpravljena.

Starši in učitelji osnovne šole Struge se izobraževalni skupnosti zahvaljujemo za skrb in razumevanje.

JOŽICA FABJAN

Karlovške upokojence so kočevski vrstniki lepo sprejeli. Vsakemu so pripeli rdeč nagelj, nato pa jim razkazali tudi mesto. (Foto: Primc)

Lepe vezi bratstva

Žal pa na njih tudi senca nerazumevanja

4. oktobra so kočevski upokojenci pričakali pred svojim domom hrvatske upokojence, znance iz Karlovca in Ozlja. Sprejem je bil lep, prisostvovala pa sta mu tudi zastopnik KS Rudnik–Šalka vas Nace Kamšek in predstavnik OO ZZB NOV Jože Adamič.

Kmalu nato sta se sedemčlanski šahovski vrsti Karlovca in Kočevja pomerili v prijateljskem dvoboju. Ostale obiskovalce pa sta društveni tajnik in član uprave muzeja ljudske oblasti Tone Obranovič popeljala na ogled mesta in jih seznanjala z zgodovino Kočevja.

Po kosilu sta se srečali na kegljišču v Gaju deseterici kegljačev Karlovca in Kočevja. Ozračje je bilo na obeh srečanjih bratsko, tovariško, saj so se našli tudi borci, ki se poznajo še iz časov NOB, ko so bili v skupnih enotah.

Prav gotovo je bil vrhunec srečanja koncert, ki so ga pripravili gostje v dvorani Šeškovega doma. Sodelovali so moški zbor društva upokojencev iz Karlovca, moški vokalni oktet in pa tamburaški orkester železničarskega KUD „Josip Kraš".

Tako, kot so goste šahiste in kegljače upokojenci iz Kočevja pozdravili in obdarili s knjigami o Kočevju, sta izmenjala na odru Šeškovega doma pozdravne besede predsednik društva iz Kočevja Rudi Mohar in predsednik društva iz Karlovca Herman Furlan. Upokojenke Kočevja z otroki v narodnih nošah so gostom izročile šopek in knjižno darilo, predsednik iz Karlovca pa karlovški spominski almanah. Besede govornikov so poudarile bratstvo in enotnost jugoslovanskih ljudstev. Taka srečanja vodijo prek spoznavanja ljudi in krajev ne samo k novemu znanju, pač pa tudi k ustvarjanju boljšega ozračja in boljših, pristnejših odnosov, z namenom krepiti jugoslovansko skupnost enakopravnih narodov in narodnosti z vsemi narodnostnimi skupinami v svobodni, socialistični Jugoslaviji. Podpredsednik društva iz Karlovca Anton Dumbović je domačine povabil na povratno srečanje v Karlovac.

Žal pa je na to srečanje padla zelo neljuba senca. Če ne bi bilo gostov iz Karlovca, bi se nastopajoči trudili samo za peščico domačih udeležencev koncerta. Gostje so rekli, da bi koncert lahko poslušali doma.

Domači upokojenci se ob tem sprašujemo, ali je kočevska javnost z odgovornimi ljudmi upokojence in njihovo močno delovno društvo že odpisala tako, kot odpišejo v marsikateri kočevski delovni organizaciji svojega člana, brž ko se upokoji? Čudimo se toliko bolj, ker zna vsak upokojence in društvo hitro poiskati, če je treba kje pomagati ali kaj prispevati.

Sram nas je bilo toliko bolj, ker so nas Karlovčani pred leti, ko smo kočevski upokojenci potovali samo skozi Karlovac, sprejeli z močno mestno delegacijo, v kateri so bili predsednik občine, predstavniki SZDL, Zveze borcev, mladine, sindikalnega sveta, slovenskega društva „Triglav", da o predstavnikih tamkajšnjih upokojencev sploh ne govorimo. Tako so napravili oni, mi pa smo popolnoma odrekli, čeprav so bile vse organizacije posebej obveščene in povabljene.

VEKOSLAV FIGAR

Zakaj sploh glasovanje?

Od dveh kandidatk je samo ena izpolnjevala pogoje razpisa, izvolili pa so drugo

Pri AGK Krško sem kot prodajalka zaposlena od 1. oktobra 1966; v zadnjih letih sem bila izmenovodja in namestnica poslovodje, lani pa sem končala šolo za VK prodajalce. Ker sem želela dobiti svoji izobrazbi primerno delo, sem se prijavila na razpis prostega delovnega mesta poslovodje v našem podjetju. Izpolnjevala sem vse pogoje internega razpisa. Prijavila se je še ena kandidatka, vendar ni imela ustrezne izobrazbe.

Komisija za medsebojna razmerja se ni mogla odločiti, katera od naju naj zasede to mesto, in je na predlog vodje DE trgovina odločitev prepustila zboru delavcev. Na tem zboru sem bila tudi jaz; vodja DE trgovina je predlagal, naj bi to delovno mesto zasedla druga kandidatka, in to kljub neustrezni izobrazbi. Pred glasovanjem sem morala zapustiti dvorano! Izvolili so drugo kandidatko.

Sprašujem se: Zakaj je bil v razpisu pogoj VK ali KV trgovec? Zakaj niso upoštevali 32. člena samoupravnega sporazuma podjetja? Zakaj je bila potem potrebna okrožnica, da trgovina brez VK delavca ne bo mogla vzgajati vajencev? Zakaj glasovanje med kandidatkami, od katerih je samo ena izpolnjevala pogoje internega razpisa? In ne nazadnje: zakaj me je podjetje sploh poslalo v šolo, če ne morem zasesti svoji izobrazbi ustreznega prostega delovnega mesta?

BOGOMIRA ŠKOBERNE
Cesta 4. julija 133
Krško

Sam tečaj še ne naredi dirkača

Franci Jerančič-Jefra o svoji dirkaški karieri

Pred kratkim se je z dirk po Evropi vrnil edini Jugoslovan, ki nastopa v dirkah formule 2, Franci Jerančič–Jefra. Povedal je, zakaj ni nastopil na dirki formule 1 za veliko nagrado Avstrije v Zeltwegu, kot je napovedoval in kot smo zapisali tudi v našem listu.

„Racing team Surtees, za katerega nastopam, je zašel v finančne težave; kljub temu mi je John Surtees obljubil, da bom v Zeltwegu vozil rezervni bolid pilota F 1 Watsona. Vendar bi moral sam kriti stroške za gume, popravilo motorja, za gorivo, ekipo in položiti kavcijo, če bi avto na dirki težje poškodoval. Našel sem sicer tovarno, ki je bila pripravljena prevzeti vse te stroške, ker pa tovarna ni pravočasno nakazala denarja, z mojim nastopom ni bilo nič," je povedal Jefra.

Na vprašanje, kako mlad fant lahko postane dirkač, je odgovoril takole: „Tako imenovanih dirkalnih šol je po svetu precej; najbolj znana je Jim Russel Racing Drivers School. Vsako leto samo v Angliji konča šolanje okoli 3000 ljudi. Vendar po takem enotedenskem tečaju še nihče ni postal dirkač. Pa še to: ti tečaji sploh niso poceni.

V Dolenjskem listu mi Metod Papež namigne, naj bi tudi jaz šel v tako šolo. Moja pot je bila taka: jeseni 1973 sem opravil testne vožnje s formulo Ford, izkušnje pa sem nabiral na pravih dirkah po evropskih dirkališčih. Ko sem v Dolenjskem listu prebral, da poleg mene iz Slovenije tudi Papež nastopa na dirkah v tujini, sem bil nemalo začuden, kajti letos ni bilo še nobenega tekmovanja v formuli Ford, sploh pa ne na dirkališču Paul Richard. 31. avgusta tudi ni bilo formule Ford v Silverstonu, pač pa dirka formule 2 in formule Atlantic.

Za nastope v tujini mora imeti vsak dirkač mednarodno licenco (FIA), poleg tega pa še dovoljenje AMZJ (startno dovoljenje ali viza ACN). Brez tega ne more nihče startati. Kot mi je znano, Todi Papež iz Boštanja nima mednarodne licence, dirkalna šola Jim Russel jih pa tudi ne izdaja. Šola prireja samo dirke med tečajniki, ki pa jih morajo le–ti še posebej plačati. Zato si res ne znam razlagati, kako je Papež mogel nastopati brez dovoljenj in licenc."

Sezona dirk formule 2 za letos se končuje. Decembra bo Jefra opravil testne vožnje in začel trenirati z novim bolidom Surtees formula 2, s katerim bo tekmoval v prihodnji sezoni.

SLAVKO MALI

HVALA ZA TOPEL SPREJEM

Matere in vdove padlih borcev NOV iz občine Novo mesto se prisrčno zahvaljujemo za topel sprejem, ki so nam ga 18. oktobra pripravile občinska skupščina Novo mesto, občinska konferenca SZDL Novo mesto in učenci osnovnih šol iz Novega mesta ob priliki praznovanja občinskega praznika občine Novo mesto, mednarodnega leta žena in 30. obletnice osvoboditve.

Še posebej se zahvaljujemo članom ZSMS iz občine Novo mesto, ki so nas počastili s številno udeležbo na akademiji.

Matere in vdove padlih borcev NOV iz novomeške občine

NA 7. SREČANJU PIONIRJEV DOPISNIKOV V TRŽIČU

18. in 19. oktobra je bilo v Tržiču 7. srečanje pionirjev dopisnikov. Zbralo se nas je 135 dopisnikov iz vse Slovenije. Z Vladko Merzel iz 6.a sva se srečanja udeležili na povabilo uredništva Dolenjskega lista.

V Tržiču so nas lepo sprejeli. Po kosilu na osnovni šoli heroja Bračiča smo z gostitelji domačimi pionirji odšli na njihove domove. Ob 15. uri smo se vrnili in si ogledali mesto in njegove znamenitosti. Ob 17. uri smo se vrnili v šolo na tiskovno konferenco. Za sodelovanje smo dobili od uredništev knjige in diplome.

V nedeljo je bila na šoli heroja Grajzerja razstava šolskih glasil in podelitev nagrad. Naši Prvi poganjki so dobili drugo nagrado. Po proslavi smo si ogledali spomenik v Podljubelju. Pogostili so nas še na osnovni šoli v Križah, nato smo se od prijaznih gostiteljev poslovili in se odpeljali domov.

Prvič sva bili letos na takem srečanju in zelo nama je bilo všeč. Zahvaljujeva se uredništvu za povabilo, saj sva zvedeli veliko novega in spoznali nove prijatelje in kraje.

OLIVERA STANIŠA, 7.a o. š.
NOVO MESTO

Ogled naše zgodovine

Lep izlet po poteh AVNOJ, primeren tudi za šole

Turistično društvo Krško je s sekcijo Planinskega društva Celuloza 4. in 5. oktobra organiziralo izlet po poteh AVNOJ, udeleženci pa smo si ogledali še Jasenovac, Kozaro in Drvar.

V Jasenovcu smo poslušali predavanje in si ogledali filme o grozodejstvih, ki so se med vojno dogajale v tem zloglasnem taborišču. Vodič pri spomeniku na legendarni Kozari je bil sam živa priča dogodkov med vojno. Kozara je vrhunec ljudske volje in priča, da ljudstva, ki se bori za svobodo, ne more nihče premagati. S Kozare odhajaš ponosen, da si del tega ljudstva.

Pot smo preko Banjaluke nadaljevali v Jajce. Tu smo si ogledali stavbo, v kateri se je rodila nova Jugoslavija; na nas je to naredilo veličasten vtis. Drobni zapiski Tita in njegovih sodelavcev na iztrgane liste iz šolskih zvezkov so predstavljali prvo zakonito osnovo naše države. Prav ti zapiski so osnova, iz katere se je razvila naša današnja samoupravna družba. Lahko rečem, da se je v Jajcu rodila naša sreča!

V Jajcu vidiš tudi precej tujih turistov, ki se vse bolj zanimajo za našo polpreteklo zgodovino. Jajce je tudi izredno lepo in urejeno mesto. Od tam smo se odpravili v Drvar. Tu smo si ogledali Titovo votlino in muzej, kjer so nam razložili in na maketi pokazali potek desanta na Drvar. Še posebej smo bili ponosni, ko smo videli zemljevid iz tistega časa: vsa Evropa je bila pod nemškim jarmom, skoraj pol Jugoslavije pa je bilo svobodne.

Menim, da bi bil tak izlet zelo primeren tudi za šole, saj tudi drag ni: prevoz, večerja, prenočišče in zajtrk nas je veljalo 350 dinarjev.

M. POGAČAR
Krško

Za jesti in piti je bilo!

Gasilsko društvo Kapele: „Sebično" obrekovanje ne vodi nikamor, najmanj pa k tvornemu sodelovanju

V prvi polovici avgusta sta bila v Dolenjskem listu objavljena dva prispevka; v enem so bili kritizirani prireditelji proslave ob 125-letnici kapelske godbe, v drugem pa so godbeniki krivdo zvalili na matično gasilsko društvo Kapele.

Prvemu piscu, ki trdi, da na veselici ob proslavi ni bilo moč dobiti piva, moramo povedati, da je vsak lahko prišel do te pijače; od začetka do polnoči smo prodali 750 steklenic piva. Popoldne smo nahranili tudi celo četo brežiških brigadirjev in ob tem prodali še 200 klobas. Kot na vsaki taki prireditvi, tudi na tej ni bilo natakarjev, zato je moral vsak sam priti do jedače in pijače – na ustreznih prostorih.

Zavedati se moramo tudi, da je vse breme pri organizaciji veselice obviselo le na desetini članov. Za aktivne člane društva pa je taka kritika hud udarec, saj so žrtvovali že nešteto ur, da se je gasilsko društvo Kapele prebilo med najboljše v občini. Če bi tudi gasilci tako „sebično" opravljali svoje delo, kot nekateri hitijo obrekovati in kritizirati, potem se že zdavnaj ne bi več imenovali gasilci.

GASILSKO DRUŠTVO KAPELE

Grobarju koplje grob grobar...

Antonu Panjanu, partizanskemu grobarju, v spomin

Leta 1941, točno 22. oktobra, sem se pripeljal v spremstvu že pokojnega Valerijana Učaka v Črnomelj, kamor sem bil tedaj dodeljen za drugega kaplana. Prvi pozdrav na železniški postaji je bil – „cappelano rosso" – rdeči kaplan. Ta naslov se me je držal pri okupatorjih do razpada Italije 1943.

Kmalu po prihodu med to ljubeznivo belokranjsko ljudstvo me je peljala pot v Vojno vas na mestno pokopališče.

Pred hišo na klopci me je ljubeznivo pozdravil in se mi nasmehnil. Ponudil mi je krepko žuljavo kmečko roko in povedal: „Anton Panjan, po domače ‚Opetov Tone', sem. Že dolga leta grobar tukaj gori pri Materi Božji Vojinski.

Prisedel sem k njemu na klopco in sva kramljala. Mož je bil prava belokranjska dobričina. Prinesel je tolkovca in sva pila.

In res je bil letos ta naš „mestni grobar". Tone Panjan pospravljen: odšel je za mnogimi, se zaril globoko v ta skopi ilovak – „grob se za grobom vrsti, zelena pokriva jih trava, eden med njimi še ni bilke zelene rodil . . ." in ta sveži grob je njegov. Ko so zazeleneli vojinski pašinci in je v omejkih zacvetel češmin, ta simbol nekdanje belokranjske revščine, po zaraščenih obrovih, tedaj je zazvonilo v slovo našemu partizanskemu grobarju Tonetu Panjanu. Odšel je mož „na tisto tiho domovanje, kjer mnogi spe nevzdramno spanje" in težko mi je pri srcu, tu na Gorenjskem, pod zeleno Jelovico, ko se ga zopet in zopet spominjam.

Dolga leta je bil grobar. Na osvobojenem ozemlju, na mestnem pokopališču je poleg domačih meščanov pokopaval tudi padle ali pobite partizane.

„Kar našemu partizanskemu grobarju jih peljite v Vojno vas in bo že našel prostor zanje. Pridemo in jih pokopljemo z vsemi častmi, pa če je okupatorju prav ali ne!" In Tone Opetov je vse uredil. Za vsakega našel krsto, skopal jamo. Včasih za več skupaj, če je bilo potrebno. Jih zapisal v pokopališko knjigo. In prišli smo ob vsaki uri in jim izkazali poslednjo čast. Včasih nismo vedeli, koga devljemo v zemljo, pa smo zapisali samo skromne besede: „Partizan, ki je dal življenje na oltar domovine N. N." Za vsakega je vedel, kje počiva.

Še dolgo po vojni so prihajali svojci rajnih in pozvedovali. Vsakemu je pokazal njegov grob. Po želji tudi odkopal in so ga odpeljali v svoj domači kraj.

„Kaj pa z okupatorji, z vojaki, ki so padli v boju s partizani? Kako pa z njimi?" „Prav tako kakor z našimi! Vsakemu privoščimo grob in počitek v naši svobodni slovenski zemlji, Tone!"

Mnogi so bili za časa NOB tudi justificirani. Tudi tem kakor našim borcem je grobar skopal grob, seveda brez honorarja. Tedaj ni bilo časa misliti, kdo poravna pogrebne stroške, kdo mašuje za pokoj njihovih duš. Edina naša skrb je bila pomagati, kjer se le da in je mogoče.

Spominjam se dogodka iz leta 1943: bila je hajka med vinogradi v Dobliči gori in na Mavrlenu. Tri so tedaj ujeli in privlekli v črnomaljske zapore. Po hitrem postopku jih je vojaško sodišče obsodilo na smrt in so bili ustreljeni v Opetovi dragi, za cesto, ki pelje v Vojno vas.

„In kaj naj z njimi?"

„Tone, grobar si. Vzemi voz in vola in jih odpelji na pokopališče in jih deni v mrliško vežico. Jutri pridem pa gor in jih bova dostojno pokopala. Naši ljudje so in imajo vso pravico, da jih damo na žegnani britof." Tedaj sem videl solze v njegovih očeh.

Med svojimi pesmimi iz tistega časa sem našel eno, ki nosi naslov „Tri so spet ubili . . ." In ko jo je zadnjič na proslavi dneva borca nekdo občuteno recitiral, me je pri srcu tako zaskelelo, da bi mi skoraj izvabilo solze. Spomnil sem se tistega krvavega dogodka iz časa okupacije in pokojnega partizanskega grobarja Toneta Panjana iz Vojne vasi.

Oktobra 1943 je bila v Črnomlju nemška hajka: ranjena rajhovska zver se je pomikala iz Grčije prek Balkana, Bosne in Hrvaške, prek Kolpe, skozi Črnomelj proti severu. Skozi mesto so se valili težki tanki, avtomobili, polni orožja in vojakov. Na desni in levi zaščitnica, vojaki na motorjih s strojnicami, do zob oboroženi. Nekdo izmed naših je na semiški vpadnici v Črnomelj po nerodnosti zaklical: „Naši tanki gredo!" Mladi fantje so se obešali na tanke in pozdravljali s partizansko kapo na glavi. Nemški vojaki pa so jih streljali s pištolami. Mimogrede je bilo 13 mladih žrtev. Sredi ceste in ob cesti so ležali pobiti. Nihče se tedaj ni upal iz hiše. Vse je bilo prestrašeno.

Sam sem moral pobirati mrtve, mobilizirati kmete, da so jih naložili na vozove in peljali v Vojno vas v mrliško vežo.

„Tone, nič ne pomaga! Hočeš nočeš, zavihaj rokave! Pusti delo na njivi in koplji jame za te žrtve nedolžne! To so naši ljudje. Moramo jih dostojno pokopati. Sveta dolžnost je, da jim poskrbimo za dostojen pogreb in da obvestimo njihove svojce!"

Pokojni „partizanski grobar" Tone je samo prikimal. Spet so mu solze polzele po licu. Kopal je, kopal grobove. Kar zapovrstjo, kjer je bilo kaj prostora.

Ko smo zadnjo žrtev te nesrečne hajke naložili v Loki, sem se vračal ves zlomljen in bled domov. Na velikem mostu mi je prišel naproti nemški SS oficir, do zob oborožen, me ustavil in nahrulil:

„In kaj iščete vi tod okoli?"

„Te nedolžne žrtve, ki ste jih pobili, moramo vendar pokopati. Vsak ima vendar pravico do dostojnega pogreba!"

„Kaj," se je surovo zadrl. „Nič pokopavati teh banditskih psov! V vodo z njimi, tu čez most dol! Nič blagoslova, nič križa. Namesto vašega žegna, prečastiti, naj jih pes . . . Drugega niso vredni!"

Tedaj mi je zavrela kri, stisnilo me je v možganih in sem ga tudi jaz nahrulil: „Saj so vendar ljudje! Vse poznam osebno. Bili so poštenjaki!"

Oficir je potegnil pištolo in mi jo nastavil na prsi tik pod kolarjem: „Še eno besedo zinite in vas takoj ustrelim kot psa! Vi partizanski far!"

Zravnal sem se, ponosen, kakor da je ves svet moj, in mu zabrusil:

„Sem katoliški duhovnik. Za moje dobro delo, pokopavati mrtve, me lahko takoj počite!"

Mož je umaknil pištolo.

Nihče drug se ni upal drugi dan na pokopališče, da bi pokopali naše žrtve. Sam Opetov Tone mi je stregel, ko sem jih sprevajal iz mrtvašnice h grobovom. Iz Črnomlja pa so se na vsakem pednju režale strojnice proti Vojni vasi in od časa do časa je z velikega mosta prifrčala nad najinima glavama mina in se s smrtonosnim žvižgom zarila v pašince onkraj pokopališča.

„Gospod, pohitite, zakaj zadeli naju bodo!" je med obredom ponavljal partizanski grobar Tone Panjan, meni pa je razbijalo srce v prsih in od trenutka do trenutka mi je bilo težje za nedolžnimi žrtvami . . .

Na Preloki so ustaši zbili letečo ameriško trdnjavo. Sedem mrtvih pilotov Amerikancev so pripeljali v Vojno vas. Sedem duhovnikov se nas je zbralo na veličastnem pogrebu. Tone jim je skopal grob, skupen grob. Skupni so bili v boju, skupaj so v jami, daleč od svoje domovine onkraj velikega morja.

Po končanem pogrebu sva s Tonetom sedela na klopci pred njegovo hišo. Nad nama so visoko visoko grmele leteče trdnjave. Kakor srebrne golobice so se svetili bombniki v poznopopoldanskem soncu.

„Spet peljejo Nemcem jekleno večerjo. Včeraj so jim v isti smeri peljali morda prav isti kosilo," je pripomnil Tone, ko sem vstal in se poslavljal.

Grabili smo otavo na Gričku za mestom. Po bližnjici je prišel Tone in mi povedal: „Špet so mi enega pripeljali. Ubili so ga nekje pod Mirno goro. Lep, močan fant. Morda bi ga vi poznali. Stopite z menoj. V mrliški vežici je."

Odložil sem grablje in tiho sva šla za omejki. Odrinil mi je vrata v mrliško vežico in pokazal nanj: „Vi ga boste gotovo poznali!"

Stopil sem bliže, prijel fanta za roko, ga pogledal v obraz in komaj slišno izgoltal: „Seveda ga poznam. To je Dobličanov iz Lokev! Pred dnevi sem se z njim še pogovarjal v Rodinah v Kocjanovi zidanici. Imel sem mašo pri Sv. Jakobu in sem se malo oglasil na kozarec vina!"

Solza mi je ušla po licu. Njemu prav tako. „Bodite tako ljubeznici in obvestite njegove, da leži tu. Naj se oglasijo, da ga pokopljemo tu ali da ga odpeljejo domov na pokopališče pri Sv. Juriju na Rožancu!"

Tako in podobno se je godilo v tistih težkih časih pri nas na osvobojenem ozemlju.

LOJZE JOŽE ŽABKAR

„Dolenjska, Bela krajina in Spodnje Posavje predstavljajo obrobne slovenske pokrajine, vendar se je čestokrat prav na teh tleh odločala usoda slovenskega naroda. Za turških vpadov, kmečkih uporov in v narodnoosvobodilni borbi, v vseh teh zgodovinskih prelomnicah je nosilo prebivalstvo tega področja glavno breme v borbi za obstoj in napredek Slovenije," je dobesedno zapisala v „Dolenjskem zborniku", ki je izšel ob 20-letnici ljudske revolucije, inž. Vilma Pirkovič, takratna podpredsednica okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

Na te besede sem se spomnil minuli teden, ko so družbenopolitične organizacije novomeške občine sklicale z novinarji nekaterih večjih časopisov „okroglo mizo", ki so se je udeležili revolucionarji dr. France Hočevar, Miloš Hočevar, Niko Šilih, Mara Rupena-Osolnik, Jože Franko, Jože Penca, Bogo Komelj, Štefan Iskra in Franc Somrak. Namen srečanja je bil osvetliti novomeško predvojno revolucionarno zgodovino, ki ji srca že od nekdaj, pisani viri pa še dandanes (virov namreč skorajda ni) ne pripisujejo pomena in častnega mesta, ki si ga je zagotovo zaslužila.

Pisec tega prispevka je bil rojen leta 1944, zato je pri pisanju izrečenega ob „okrogli mizi" prosil za pomoč Boga Komelja, upravnika novomeške Študijske knjižnice, prepričan, da lahko Komelj kot udeleženec nekaterih takratnih dogodkov in kot mož peresa ter strokovnjak za naše bralce na kratko oriše in poveže podobo novomeške predvojne zgodovine. Posebej pa kot sestavni in bistveni del pisanja objavljamo izvlečke iz za „okroglo mizo" povedanih spominov že omenjenih novomeških revolucionarjev.

DOLENJSKI KMET – KMEČKI PROLETAREC

Novo mesto z okolico je bilo po prvi in pred drugo svetovno vojno izrazito uradniško, dijaško in kmečko območje. Bilo je sicer nekaj drobnih obrti, vendar brez pomembne industrije. Komunistična partija je iskala in imela največ svojih aktivistov in pristašev v delavskem in proletarskem razredu. Ker pa je bil dolenjski kmet v bistvu le kmečki proletarec, so našle komunistične ideje ugodna tla tudi na Dolenjskem. Glavni nosilci teh naprednih idej so bili predvsem dijaki in študentje, predvsem tisti, ki so ostajali tem idejam zvesti tudi potem, ko so prišli do kruha. Komunistična ideja se je počasi, vendar vztrajno širila ter dajala poudarek predvsem študiju, ustni propagandi, trosenju letakov, kresovom, ker na Dolenjskem pač ni bilo možnosti za večje množične akcije (stavke in podobno). Zato je Komunistična partija na Dolenjskem uporabila prav vsa legalna sredstva in načine, da je lahko svoj vpliv širila in obdržala tudi v ilegali.

In še nekaj je treba na začetku pribiti. Čeprav je bilo načrtovano, da bodo prva osvobojena ozemlja nastajala v slovenskih industrijskih središčih, so se dejansko – tega tudi dandanes nihče ne zanika – rodila na kmečkoproletarskem Dolenjskem, v Beli krajini in na Notranjskem.

PO OBZNANI IZ LEGALE V ILEGALO

Ko je bila na Vukovarskem kongresu ustanovljena Komunistična partija, je imela že takoj od začetka svoje člane tudi v Novem mestu, med njimi se je posebno izkazoval inž. Metod Dular. Ko je bila Partija z Obznano prepovedana, je stopila KP v ilegalo, stike med legalno in ilegalno Partijo je vzpostavil Dular.

V ilegali je dobila Partija svoje prostore v knjižnici Narodne čitalnice (današnji Dom JLA) in njeni kasnejši naslednici Sokolski knjižnici. Voljeni knjižničarji se za delo niso preveč menili in so ga raje prepuščali dijakom. Tisti od njih, ki so bili v zvezi z ilegalno Partijo, so to srečno malomarnost izkoriščali tako, da so uporabljali ta prostor za sestanke in da so uvajali v knjižničarsko delo predvsem simpatizerje KP, ki so se kasneje, med študijem, razvili v partijce. Med najpomembnejšimi knjižničarji je bil Tone Bele, ki je vključil v delo tudi Franceta Hočevarja (takrat je bil še dijak), ki se je nato v knjižnici in z ilegalnim delom izoblikoval v komunista in bil 1932 sprejet v Partijo.

BUJNO CVETJE „BELE KRIZANTEME

FRANCE HOČEVAR: „Za delavsko gibanje in marksizem sem se začel zanimati že zelo zgodaj, pri 16 letih. Ko je bila leta 1929 v Jugoslaviji uvedena fašistična diktatura, sem s sonekaterimi tovariši stopil iz Sokola, ki je bil takrat podržavljen. Vanj se nisem nikoli več vrnil. Seveda pa sem še naprej pridno zahajal v Sokolsko knjižnico, ki je bila zbirališče naprednih dijakov; tam so ti prebirali napredno literaturo ali knjige, ki so nas v našem svetovnem nazoru podpirale in potrjevale (Cankar, Gorki). Še danes se spominjam, da je bila Cankarjeva „Bela krizantema", ki sem si jo sposodil, vsa podčrtana in komentirana in te je morala privesti k določenemu razmišljanju.

V času mojega gimnazijskega šolanja v Novem mestu je bila partijska organizacija med dijaki sorazmerno šibka, vendar so bili med nami tudi mladi ljudje (nepartijci), ki so se začeli svetovnonazorsko oblikovati na novih temeljih – ne klerikalnih, ne liberalnih, ne orlovskih ali sokolskih. Iskali so nekaj drugega, hoteli so novo družbo, nov svet, sprevideli so, da se lahko ta novi svet oblikuje samo s pomočjo delavskega razreda.

Medtem sem na gimnaziji srečaval, ne da bi vedel, tudi člane Partije in vodstva, ki so me pritegnili tudi v akcije: tiskanje ilegalnih letakov, trošenje letakov itd. S tem so me tovariši preverjali. Nekega dneva, ko sem bil v osmi gimnaziji, so me tovariši sprejeli v Partijo, vendar se datuma ne spominjam, to ni bil noben svečan dan, ni bilo rdečih nageljnov. Ker ne vem dneva, navajam zdaj za sprejem v KP julij 1932."

„BOLJŠEVIK" IZŠEL PRI GOSPODIČNI

Iz novomeškega ilegalnega partijskega krožka, ki se je zbiral okrog Vinka Prežlja, je izšel tudi Jože Švejger, ki je bil vezni člen med novomeško in ljubljansko Partijo in ki je Franceta Hočevarja kasneje vključil v partijsko delo na univerzi.

Močno žarišče komunistične dejavnosti je bilo tudi v tovarni keramike Jožeta Klemenčiča, ki je bil tudi simpatizer Partije, njegov brat Lovro pa celo v pokrajinskem partijskem vodstvu. Že v tem obdobju delovanja novomeške Partije so bili njeni člani tudi nekateri delavci.

Najpomembnejša akcija tega časa je bila 1932, ko so Tone Bele, Franci Lakner in Srečko Preželj ilegalno tiskali list „Boljševik". Pri eni od številk, ki se je tiskala pri Gospodični na Gorjancih, je sodeloval tudi inž. Janez Marentič.

V tem času je Partija izrabila tudi legalne možnosti in je začela delovati v legalnem naprednem društvu „Svoboda". Prirejali so predavanja, uprizarjali Cankarjevega „Hlapca Jerneja" ter obenem iz rednih članov „Svobode" izbirali najbolj zanesljive za ilegalno delo v KP.

Izreden uspeh Partije je bila leta 1934 organizirana stavka v Polhovi tovarni, ki je popolnoma uspela, vendar so doletele hude zaporne kazni komuniste Srečka Prežlja, Boga Juriševiča in Franca Laknerja ter inž. Jožeta Germa, ki ni bil komunist, vendar kljub temu med organizatorji stavke. Ob tem je treba poudariti, da se pri opisovanju te stavke Polhovi družini, družini, ki je šla kasneje vsa v partizane, večkrat dela krivica.

DIJAK IN PROFESOR V ISTI CELICI

NIKO ŠILIH: „Stavka v Polhovi tovarni je predstavljala že javno politično akcijo. Voditelji stavke so bili večinoma poslani v Mitrovico. Rudo Zupanc je nekaj zatem – partijsko življenje v Novem mestu je bilo precej ohromljeno – poklical Jožeta Prežlja in mene na Drsko in naju sprejel v Partijo. Vinko Kristan, poslan iz Ljubljane, je raznetil novo delo Partije. Ker je imel Kristan zvezo z Ljubljano, smo prišli do literature, do Speransa, do vsega tistega, kar nam je lahko širilo jasno idejno usmeritev. Razen tega smo tiskali tudi letake, začelo se je resnično partijsko življenje. Ob Hitlerjevem napadu na Češkoslovaško so bile v Novem mestu že demonstracije. Na gimnaziji so bile zaradi tega preiskave, izključitve, dogajalo se je celo, da so se morali dijaki špijonirati med seboj, vendar je ostal napredni krog trden. Dogajalo se je celo, da sta bila dijak in profesor v isti partijski celici.

Ob kapitulaciji stare Jugoslavije je bila Partija v Novem mestu idejno že toliko močna, da je po propadu najrazličnejših meščanskih grupacij postala temeljno jedro Osvobodilne fronte."

Zaradi zapornih kazni je bila ta stavka za takratno novomeško partijsko vodstvo eden najhujših udarcev, njen širši, resnični pomen pa je bil tako velik, da je stavko na eni od konferenc omenil v poročilu tudi Josip Broz-Valter.

JOSIP BROZ VABI PREŽLJA V VODSTVO

BOGO KOMELJ: „Ob aretaciji Srečka Prežlja (leta 1934) je štela KP v novomeškem okrožju okoli 40 članov. Kakšen revolucionar je bil Srečko Preželj, pa govori tudi ohranjen dokument, iz katerega je razvidno, da je Preželj na neki pokrajinski konferenci v tolikšni meri vzbudil pozornost Josipa Broza, da je ta Srečka povabil v pokrajinski komite. Preželj je povabilo zaradi družinskih razlogov odklonil, povedati pa je tudi treba, da Broz Prežlja od prej ni poznal. Pozornost je Srečko vzbudil samo zaradi poročila o partijskih metodah in delu v novomeškem okrožju.

Pristaši novomeškega naprednega gibanja so po tej izgubi nadaljevali delo predvsem v Sokolski knjižnici (študij partijske literature) vse do leta 1937, ko je prišel iz zapora Jože Slak. Stik mladega rodu s Partijo sta pred tem in tudi po tem vzdrževala predvsem Jože Preželj in Niko Šilih."

Še predtem je prihajala ilegalna partijska literatura tudi iz Zagreba, kjer so študirali nekateri napredni novomeški študentje. V Sokolski knjižnici so potem to literaturo vstavljali v nedolžne knjige ljudem, za katere so bili prepričani, da so napredni in zanesljivi. Vsekakor pa je treba poudariti, da se je s Šilihovim in Prežljevim nastopom ilegalno partijsko delo zelo okrepilo, močno so se okrepili ilegalni krožki, velik poudarek je bil na študiju marksistične literature, pač iz prepričanja, da je dober in pravi komunist le tisti, ki pozna tudi nauk, kajti sentimentalna pripadnost je premalo.

NA DOLENJSKIH GRIČIH SO ŽARELI KRESOVI

V tem času so na dolenjskih gričih ob partijskih in delavskih praznikih goreli kresovi, ulice so bile polne letakov. Te manifestacije so dosegle vsakokrat svoj vrh na predvečer 1. maja in oktobrske revolucije. Kljub temu, da je bila KP maloštevilna, so postali njeni cilji in miselnost ob takih in podobnih dejanjih med ljudstvom zelo priljubljeni.

V tem času (1940) je delo novomeške partijske skupine še bolj okrepil Vinko Kristan, ki ga je pod krinko nameščenca v Splošni kmetijski zadrugi poslal kot inštruktorja na Dolenjsko Centralni komite KP Slovenije.

Mirno lahko zapišemo, da je segal takrat vpliv Komunistične partije od Kolpe do Save, v obdobju od 1937 do 1941 pa je treba omeniti predvsem naslednje velike akcije, ki jih je pripravila Partija: akcija zbiranja „Rdeče pomoči" za španske borce, protidraginjske demonstracije na novomeškem živilskem trgu, protinemške demonstracije ob zasedbi Češkoslovaške, zbiranje podpisov za članstvo v Društvo prijateljev Sovjetske zveze ter priprave na predavanje „O življenju delavca in kmeta v Sovjetski zvezi", ki ga je za 30. julija 1940 zvečer napovedalo novomeško Sokolsko društvo, predaval pa naj bi Vinko Kristan.

KMETJE SO NA PREDAVANJE DRLI Z VOZOVI

Zaradi napovedi za to predavanje je bilo razgibano podeželje od Kolpe do Save, v Novo mesto so se na predavanje z vozovi dovažali kmetje, vendar so jih orožniki, ki so predavanje prepovedali, že pred Novim mestom razgnali. Kmetje so se nato peš napotili pred Sokolski dom, kjer jim je govoril Kristan. Ker pa so orožniki ponovno posredovali, so se pogovori nadaljevali po gostilnah.

Vinko Kristan, sekretar okrožnega komiteja KPS Novo mesto

Za novomeško predvojno revolucionarno obdobje je predvsem značilno, da je bila najbolj delavna mladina, kar dokazuje tudi pravilo, da so bila vsa vodstva dijaških organizacij na novomeški gimnaziji v komunističnih rokah. Te organizacije so bile Dijaška prosveta, Ferialni savez, Jadranska straža, Aerokrožek in Rdeči križ, pri akademikih pa Klub dolenjskih visokošolcev. V tem klubu se je tudi prvič na Dolenjskem pela pesem „Kosec koso brusi" in podobne.

Zelo velik vpliv je imela predvojna Partija tudi na dolenjskem podeželju, kjer se je za svoje delo posluževala društev Zveze kmečkih fantov in deklet. Tekmovanja predic, koscev in podobna so bila namreč v resnici komunistični shodi. V teh društvih je veliko delala Mara Rupena-Osolnik.

TISTO TRETJE JE BILA PARTIJA

MARA RUPENA-OSOLNIK „Jaz se bom predvsem dotaknila obdobja, v katerem sem skupaj z velikim številom mladih ljudi hodila v novomeške šole. Partija je imela ravno v Zvezi kmečkih fantov in deklet svoje ljudi, ki so z ene strani usmerjali interese, z druge pa akcijo. Spominjam se zelo daleč nazaj, in vendarle ne vem za nedeljo, ko ne bi organizirali predavanja, tekme ali razgovora. Zelo pomembno je, da so se v okviru teh društev pogosto srečavali Dolenjci z Belokranjci in obratno, oboji pa, recimo, z Zasavci.

Pogosto smo pred vojno vse, kar je bilo naprednega, takoj sporočili naprej, čim dlje je kdo mogel. In pri tem nismo vedno upoštevali lestvice partijskih vodstev.

Ko že nevezano govorimo o naprednem dolenjskem predvojnem gibanju, moram povedati, da smo imeli že pred vojno in med njo številne železničarje, ki so prenašali literaturo in še marsikatero važno stvar. Predvsem pa mislim poudariti, da je bilo na tem Dolenjskem, za katero vsi trdijo, da se ni na njem pred vojno nič dogajalo, gibanje, ki zahteva predvsem pa zasluži, da ga prikažemo in obdelamo tudi glede dela tistih ljudi, ki jih ni več med nami. To kar imamo, je namreč tudi sad njihovega dela".

FRANCE HOČEVAR: „Interes za partijo je bil zelo širok – že v začetku lahko govorimo o masovnem levičarskem razpoloženju v Novem mestu – tudi po vaseh, predvsem v okviru Društev kmečkih fantov in deklet. Značilnost te organizacije je bila, da ni bila vezana ne na klerikalizem ne na liberalizem. Seveda so v njej delovali politično zelo raznorodni ljudje, vendar je mas fantov in deklet, ki je v njej delal, zapustila tradicionalne okvire slovenske politične miselnosti in iskala nekaj tretjega. Zaradi tega je bila veliko lažje dostopna za komunistične ideje. Ko sem se leta 1941 vrnil v Novo mesto, da bi pomagal ustanavljati Osvobodilno fronto, sem z veliko kim veseljem lahko ugotovil, da so bili vodje teh društev in deklet tudi krat že člani KP."

KDO BO OMENIL DOLENJSKE TISOČE?

MILOŠ HOČEVAR: „Jaz povem kar po domače, doktrina Partije kmeta tedaj ni priznavala kot revolucionarja in nosilca revolucije, kar pa je na Dolenjskem bil. Partija pred vojno se je zmotila v oceni, kako se bo razvijala revolucija v času vojne, ker je naslanjala svojo doktrino na Gorenjsko, kjer je bil koncentriran proletariat (na Kranj, Jesenice, Zasavje). Ker pa tam odziva ni bilo, oziroma je bil zelo majhen, se je revolucionarno težišče borbe preneslo na Dolenjsko. Mislim, da po tridesetih letih tudi to lahko zabeležimo in nas ni treba biti nič sram.

Partija je na Dolenjskem zelo močno delovala po dveh tirih: prvič prek društev kmečkih fantov in deklet, drugič pa tudi prek šolske mladine. Poleg drugega lahko omenim, da je pred vojno nekaj časa tekla redi partijska zveza med Novim mestom in Belo krajino. Prav zaradi tako vsestranskega delovanja Partije in naprednih sil med dolenjskim ljudstvom tu leta 1941 praktično ni bilo kraja, v katerem ne bi bilo organizacije Osvobodilne fronte, pa naj bo kakorkoli organizirana. Mislim, da je to treba poudariti, Dolenjska se po mojem mnenju zagotovo glede tega premalo omenja. O vseh drugih se več piše, govori se o tisočih, ki so sodelovali v prvih letih vojne z NOV, mi, Dolenjci, pa ne znamo o tem ničesar povedati. Mislim, da je zdaj zadnji čas, da zberemo podatke, dokler je generacija, ki je pri tem sodelovala, še toliko pri moči, da bo lahko kaj povedala. In povedati ima kaj.

O naprednosti novomeške mladine pa samo podatek, ki ga vem: leta 1941 je bilo iz višjih razredov gimnazije izključenih 214 dijakov."

IZBRAL: MARJAN BAUER

Takrat, ko še ni bilo rdečih nageljnov

Dolenjskemu predvojnemu revolucionarnemu gibanju pisani viri žal še ne pripisujejo pomena in mesta, ki si ga je gotovo zaslužilo

Pov. 61.

23.januara 40.go d.

Komunizem na srednjih šolah
poročilo glede preiskave Sreskemu načelstvu v Novem mestu.
dostavlja.-

Na osnovi Vašega nalaga štev.Pov.58/1 od 16.januara 1940 poročam, da-je bilejne 19.januara 1940 popoldan izvršena hišna preiskava po podpisanemu in kaplaru Vidrih Jožefu v prisotnosti občinskih stražnikov Jakofčič Julija in Hlade Alozija pri dijakih tuk.realne gimnazije Šilih Nikolaju,ki obiskuje 8 razred in stanuje pri svojem očetu na Šmihelski cesti štev.3 in Kosmač Leonu ki obiskuje 7.razred in stanuje na Loki pri davčnemu uradniku Šonc Alojziju.

Pri Šilih Nikolaju se je našlo sledeče ilegalne tiskane stvari in to: 1.) revije "Slovenska mladina" štev.1,2,2,3,iz leta 1938,revija "Slovenska mladina"štev.4 iz leta 1939. 2.) Revije "Slovenska maldina" zvezek 1 za mesec oktober in zvezek 2 za mesec november leto 1939/40. 3.)Okrožnica obrambo demokratskih svoboščin". 4.) Brošura "dialektični materializem" Pota pot XVI.

Pri Kosmaču pa se nahaja ena knjiga "Engels.Plehanov:Uvod u dialektični materijalizam". 2.) Brošura "Dokumenti o Finskoj" in 3.) "Nova ljudska pravica"štev.1 od 15 .decembra 1939.

Vse prednavedene tiskane stvari so se nahajale pri imenovanih dijakih med šolskimi knjigami in kjer so ilegalne,pisane v cirilici,kar je skoro v komunističnem tonu izgleda,da sta prednavedena dijaka kolikor toliko nagnjena k komunizmu ali pa da ista vsaj simpatizirata z komunizmom,ker drugače takih stvari nebi posedovala,še manj pa da bi ijh držala shranjene tako pri roki med šolskimi predmeti vsakdanje uporabe.

Šilih je bil vprašan kje je dobil revije pod 1 in 2 je isti izjavil da se take revije dobivajo v šoli in da mu jih je dala dijakinja Metelko Cveta,a predmete pod 3,in 4 je izjavil,da jih je dobil tudi nekje v šoli,ni pa mogel povedati od koga in kedaj.

Kosmač je izjavil da ima knjigo pod ena navedeno že dalje časa in jo je prinesel od doma a pod 2 in 3 naznacene stvari je rekel da jih je dobil nekje v šoli ni pa hotel povedati od koga.

oŠilih Nikolaj je sin upokojenega železniškega uslužbenca rojen je 6.12.1919 v Trebnjem,pristojen v Novo mesto,sin Antona in umrle Frančiške rojene Remšgar.On je član tuk.Sokola po njegovi izjavi že od 3 gimnazije dalje,dalje je predsednik društva "Prosveta" in član "Rudečega Križa".

Njegov oče,kot star železničar je skozi in skozi socijalistično orijentiran.

Večkrat se je opazilo,da zahaja k Šilihu privatni inženjer Josip Germ sin profesorja v pokoju iz Novega mesta ki je,bil v letu 1934 v Upravnem odboru podružnice Svoboda v Novem mestu,katera je bila pozneje razpuščena zaradi pojave komunizma.

Germ takrat sicer ni bil obsojen zaradi komunizma pač pa od sodišča Moravskega divizijskega vojnega suda v Nišu pod štev.2424 od 18.7.1935 po § 48 Voj.kriv.zakonika na eno leto in 6 mesecev strogega zapora.

Germ vzdržuje kakor je opaziti ljubavne odnose s sestro zgoraj navedenega Šilih z imenom Šilih Hilda,ki je tudi srednje šolsko naobražena je pa v službi pri lesnemu trgovcu Bernardu v Novem mestu.

Kosmač Leon je rojen 29.5.1922 v Mariboru in tja pristojen sak.sin umrlega Lecna,policijskega nadzornika in Albine rojene Bele sedaj stanujoče v Mariboru.Po njegovi izjavi je on prišel v Novo mesto študirat zaradi slabih družinskih razmer,ker sta se oče in mati vedno prepirala in je vsled tega prišlo celo do samomora pri očetu,pa zaradi takih razmer ni mogel študirati Maribor,zato ga je dala mati na študije v Novo mesto.

Lansko leto je Kosmač stanoval pri vdovi Vehovec in je bil vsekakor dobro nadziran,isto tako je tudi letos vsestransko nadziran po stanodajalcu Šoncu,ki je izjavil,da pri dijaku Kosmaču,Šonc kot bivši orožnik ni nikdar

Poročilo žandarmerijske postaje Novo mesto sremskemu načelstvu v Novem mestu o preiskavi pri gimnazijcih, ki so bili osumljeni komunistične dejavnosti.

Zborovanje dolenjskih društev kmečkih fantov in deklet v Novem mestu septembra 1939. Tekmovanje predic.

Tistega nesrečnega februarskega dne

Spomini prof. inž. Jožeta Levstika-Vida na 26. februar 1943, ko so pri Dolenji Straži padli narodni heroj Jože Slak-Silvo, Maks Strmecki-Rok in Jože Povše

V nedeljo, 26. oktobra, bo ob 10. uri v Dolenji Straži spominska slovesnost, na kateri bodo odkrili spomenik padlim aktivistom novomeškega okrožja Osvobodilne fronte: narodnemu heroju Jožetu Slaku–Silvu, instruktorju CK ZKS in kadroviku na okrožju Maksu Strmeckemu–Roku in sekretarju podokrožnega odbora Mirna peč Jožetu Povšetu. Pri slovesnosti bo govoril France Popit, predsednik CK ZKS.

Univ. prof. inž. Jožeta Levstika–Vida, ki je kot sekretar okrožnega odbora OF po srečnem naključju preživel ta nesrečni dan, smo zaprosili za zapis, ki ga objavljamo.

Še nekam prizanesljiva zima 1942/43 se je bližala h kraju. Ves zimski čas smo razvijali politični delavci na Dolenjskem živahno politično delo po vaseh od Gorjancev do trebanjskih hribov, od nemške meje za Škocjanom pa do Žužemberka in Dolenjskih Toplic. Utrjevali in širili smo organizacije Osvobodilne fronte in naše Partije, budili ljudi in pripravljali za partizane mlade kmečke fante. Tiskali in prenašali smo radijske vesti ter našo literaturo. Po nekaterih uspelih vojaških akcijah partizanskih enot, zlasti po uspeli akciji pri Dobu, se je naša samozavest še večala.

V tem času tudi sovražnik ni miroval. Posebno belogardisti so postajali vse bolj drzni in nevarni. Mnogo naših dobrih ljudi je padlo kot žrtev zahrbtnih pohodov domačih izdajalcev, ki so vodili okupatorja vse višje in višje v naše terene. Treba je bilo povečati aktivnost.

USODNEMU DNEVU NAPROTI

Lepo in suho vreme v drugi polovici februarja je bilo kot nalašč pripravno za daljše pohode. Z Jagodnika in Runčeca za Hmeljnikom, kjer smo imeli nekaj najzvestejših hiš, smo jo mahnili štirje aktivisti novomeškega okrožja: tovarišici Meta Košrjeva in Mica Ambrožičeva, tov. Rok in jaz prek železnice za Mirno pečjo, Brezove rebri in Straškega hriba ter ponoči čez Krko v Poljansko dolino. Zavetna dolina pod Kočevskim Rogom, kjer se je odigraval tako pomemben del naše narodnoosvobodilne borbe, je bila tistikrat že vsa v pomladnem razpoloženju. Prerajanje v prirodi so nosili v sebi tudi ljudje. Postajali smo živi in pogumni ter polni novih snovanj, pogumnih načrtov in trdne vere v končno zmago.

V takem razpoloženju smo tudi mi opravili svoje delo. Nad Poljanami v bregu smo posedli kar zunaj na hlode in imeli sestanek z aktivisti podokrožja Toplice. Prisotni so bili tovariš Jože Ravbar (Gregor), Matevž, Martin in še drugi. Informirali smo se med seboj o politični situaciji in napravili načrte za nove politične in gospodarske akcije v duhu smernic našega političnega vodstva, izvršnega odbora OF.

Popoldne je krenila naša četvorica skupaj s tov. Gregorjem čez hribe v smeri proti Novemu mestu. Šli smo čez Rigl, kjer smo obiskali staro znanko tov. Sitarjevo. Ponudila nam je orehov in vina. Prelepo sončno vreme, dobro opravljeno delo in prijetna tovarišija, vse to nas je spravilo v židano voljo. Ko se je nagibal dan k večeru, smo prišli nad vas Praproče in se zaustavili na koncu vasi pri Forščkovih. Tu je ostala Meta, ki je nameravala odtod organizirati stike z ljudmi iz Novega mesta. Že v mraku smo se previdno spuščali proti cesti nad vas Potok, ki leži ob Krki. Pod vasjo nas je v temi s čolnom prepeljal prek vode mlad brodnik. Če se ne motim, je bil to Drgančev fant.

Tako smo prišli v vas Sela, kjer smo imeli pri Frankovih dogovorjen sestanek z aktivisti z leve strani reke Krke. V hiši nas je v veži že čakalo pri veliki mizi nekaj domačih aktivistov, tov. Franko, dva iz Goršetove hiše in še nekaj drugih. Kmalu so vstopili v hišo še tovariši, ki so prispeli od mirnopeških strani: Silvo (Jože Slak), Slavka (Becelejeva) in Jože (Povše). Sestanek je imel predvsem namen pregledati vrste najsposobnejših, najborbenejših in najnaprednejših ljudi tega okoliša. Prisotnost dveh starih in izkušenih borcev naše partije, kot sta bila tovariša Rok in Silvo, je dala našemu delu še posebno ideološko globino in težo. Pozno v noči smo končali sestanek in imeli vsi občutek, da smo dobro opravili svoje delo. Spominjam se še, kako sem se zapletel v daljši razgovor z Jožetom Slakom. Poznal sem ga kot človeka, ki je zrasel iz sredine dolenjskega kmeta in ki se je prav posebno poglabljal v vprašanja naše vasi in v kmečko vprašanje sploh. Razvijal je svoje zelo trezne in življenjske misli in poglede na reševanje naših agrarnih problemov v osvobojeni domovini. Videlo se mu je, da resnično pozna življenje dolenjskega kmeta in da ga ima rad kot delovnega človeka, ki mu je treba pomagati, da bi se dvignil iz zaostalosti. V osnovnih vprašanjih bodoče agrarne politike sva se prav zaradi njegovih realnih pogledov na stvar zelo dobro skladala in se dogovorila za izmenjavanje misli.

Sredi trdne noči smo se razhajali. Gregor in Slavka sta se odpravljala še tisto noč čez Krko, Slavka se je kar nekam težko poslovila od nas, zlasti še od mladega študenta Jožeta Povšeta, lepega fanta z velikimi, otožnimi očmi. Skupina, ki je ostala tostran Krke, se je podala proti Faleskinijevi opekarni. Mladi Jože, ki je od nas vseh tu najbolj poznal ljudi in pota, nas je privedel v mrzli noči do opekarne. Oglasili smo se pri domačem hlapcu, ki je bil zaupen človek in ki je preskrbel za naše aktiviste nekaj kilogramov soli. Povabil nas je v svojo skromno izbo, da se malo pogrejemo. Zagotavljal nam je, da lahko mirne duše malo zadremljemo in nato rano zjutraj krenemo proti Dolenji Straži ter naprej v gozd. Dodal je, da Italijanov iz Straže ni videl že dva meseca. Res smo legli po klopeh, mizi in stolih in naprosili hlapca, naj nas pokliče ob petih zjutraj. Bili smo močno utrujeni in takoj smo zaspali. Morda smo spali kake štiri ure, ko nas je že prišel hlapec budit. Tiho smo vstali in zapustili gostoljubno sobo. Zunaj smo se takoj formirali v kolono po eden. Na čelo kolone je stopil zopet Jože, ki nas je hotel voditi do Dolenje Straže k svojim dobrim znancem na zajtrk. Za njim je stopal Silvo, v sredini Mica, za njo pa midva z Maksom.

NARODNI HEROJ JOŽE SLAK – SILVO (1902 – 1943), 1934 član PK SKOJ, urednik „Mladega plamena".

FANTJE, SLIŠIM ITALIJANE

Bilo je jasno nebo, polno zvezd. Jutrajni zrak je bil oster in povsem miren. Korakali smo čisto tiho v smeri ceste Novo mesto – Straža. Naenkrat je Mica zadržala svoja dva soseda Roka in Silva ter prisluhnila šumom od vasi: „Fantje, jaz slišim tiho govorjenje Italijanov v bližini! Počakajmo malo, da vidimo, kaj to pomeni!" Vsi smo prisluhnili. „Ne bodi panik! Tu jih ni bilo že dva meseca!" je zavrnil Mico Jože in krenil naprej. Vsi smo korakali za njim in prispeli že skoraj na cesto Straža – Novo mesto. Naenkrat poči čisto iz bližine strel iz puške. „Tovariši, naprej po cesti in za vasjo v hrib!" zakriči Jože. „Nazaj, tovariši, proti opekarni!" zavpijem jaz. Stekli smo vsi skupaj za njim še nekaj desetin korakov po cesti v smeri Novega mesta, kar se usuje na nas strahovit ogenj. Iz pušk, mitraljezov in minometov. Prileteli smo naravnost v sredino močne italijanske zasede.

Prvi je bil zadet Silvo. Bil je ranjen in ni mogel več naprej. Nekaj trenutkov za njim se je zrušil Jože Povše, smrtno zadet naravnost v glavo. Italijanski vojaki so planili iz zasede proti nam. Mico so zgrabili živo v bližini Jožeta Slaka, ki se je vrgel sam na bombo, poprej pa še zaklical: „Pozdravite mojo mamo!" Ni hotel živ pasti v sovražnikove roke. Ko so prišli do njega italijanski oficirji, so se odkrili in dali priznanje njegovemu herojstvu.

Midva z Maksom sva tekla s ceste nazaj naravnost proti gozdičku za opekarno. Bila sva venomer pod strašnim ognjem. Ves prostor je bil osvetljen s svetlobnimi raketami. Padala in metala sva se na tla. Nad nama so sikali dolgi rafali. Ker so italijanski vojaki pritiskali za nama, sem dvakrat ustrelil nazaj iz svoje male pištole. Pri padcu sem v temi izgubil še to edino orožje. Naenkrat sem začul Maksov glas: „Jože, ranjen sem." Ozrl sem se nazaj na levo in videl že dva italijanska vojaka pri njem. Streljanje je za kratke trenutke prenehalo in jaz sem s poslednjimi močmi tekel proti gozdu. Ponovno se je začelo divje streljanje. Še danes ne vem, kje sem vzel moč, da sem to vzdržal, in kako se je moglo zgoditi, da nisem bil zadet. Na pol mrtev sem se zavlekel v gozdiček „Brezje", kjer kopljejo glino za opekarno.

NESKONČNO ČAKANJE NOČI

... Kakih petdeset metrov sem še prodrl v notranjost gozda in se ustavil tik za globeljo starega odkopa gline. Zleknil sem se sredi robidovja pod majhno smreko, ki je imela veje skoro do tal. Zvil sem se okoli smreke in pritisnil čim bolj k zamrzli zemlji. Italijani so divje streljali v gozd. Ročne bombe so padale čisto v bližino mene. Med streljanjem sem slišal tuljenje pobesnelih italijanskih vojakov. Čutil sem jih v neposredni bližini. Popolnoma sem bil prepričan, da bodo v gostih strelcih preiskali mali gozdiček in me našli. Nahajal se v nemogočem prostoru med Krko in cesto Straža – Novo mesto, od koder bi bil vsak umik čez dan stoodstotno tveganje. Terena nisem poznal. Bili so strašni trenutki čakanja. Kot na filmskem traku so se mi v zavesti odvijale slike iz mojega življenja: drobna doživetja iz rane mladosti; videl sem ženo, in dve hčerkici, ki sem jih zapustil same v Ljubljani, očeta in mamo ter njihovo zaskrbljenost ob našem slovesu in še tisoč drugih dogodkov.

Po okoliških cerkvah je zvonilo sedmo uro. Vstalo je krasno sončno jutro 26. februarja 1943. Nisem si upal pogledati sončnih pramenov, ki so prodirali skozi grmovje. Nisem si drznil pomisliti, da bi preživel ta nesrečni dan. In vendar bi tako rad še živel. Gledal sem žuželko, ki se je prebujala v travi, in siničko, ki je luščila semenko iz smrekovega storža. Zavidal sem tem živim bitjem, da niso ljudje in da nimajo razuma, ki ga je človek tako strašno zlorabil.

Krik in vik italijanskih vojakov se je vse bolj oddaljeval. Ko je bila ura osem, sem jih še čutil na cesti in v vasi. Zaradi čisto negotovega položaja se ves dan nisem nikamor ganil. Zavedal sem se, da me lahko reši edino noč. Polagoma se je okoli mene vse umirilo. Minute so tekle počasi, ure so bile dolge kakor večnost ...

Spomini na Roka

Maks Strmecki – Rok je bil moj sošolec iz gimnazije. Bil je nemiren, razborit mladenič, ki je kmalu opozoril nase, na primer s predavanjem v razredu prof. Koblarja. Kot študent medicine je bil zaradi svoje komunistične dejavnosti 7 let zaprt v Mitrovici, kjer se je teoretično zelo izpopolnil.

Kot kadrovik pri okrožnem odboru OF se je zlasti prizadeval za poglabljanje ideološkega znanja. Obiskoval je partijske skupine in imel vrsto tečajev. Na njih je dajal poseben pomen agrarnemu vprašanju, tako pomembnem za Dolenjsko. Na tečaju okrožnega aktiva komunistov v hmeljniški zidanici je obdelal „Agrarno vprašanje" Karla Kautskega. Razvili smo zanimive debate, zavedajoč se, da je treba mobilizirati dolenjskega človeka, dolenjskega kmeta. Prišli smo do enakih ugotovitev, kot jih je že razvil belokranjski revolucionar inž. Janez Marentič, ki je natanko poznal teoretske zakonitosti zapletenega kmetijskega vprašanja pa ob tem nikoli ni postal dogmatik ali šablonizer. Stvari je preveč poznal, da bi mogel narediti tako napako. Tudi v razpravah, ki jih je izzval Strmecki, smo opozarjali na nevarnost dogmatizma, na nujno upoštevanje dolenjskih posebnosti. Taki pogledi so nam omogočili, da smo v narodnoosvobodilni boj pritegnili dolenjske kmete, ki so tvorili pretežni del takratnega prebivalstva. Strmeckega, ki je bil učen marksist, človek visoke kulture, so kmečki ljudje že kar čakali, ko je prihajal v gostilno in govoril o družbenih, zlasti kmetijskih vprašanjih. S seboj je vedno imel Prešernove pesmi, jih skrbno izbiral in bral ob različnih priložnostih. Maks je opravljal visokovredno vzgojno delo in pustil globoke korenine v narodnoosvobodilnem boju na Dolenjskem.

(Iz spominov prof. Levstika)

MAKS STRMECKI (drugi z desne), študent medicine, sekretar okrožnega komiteja ZKS Krško. (1908 – 1943)

PODOBE PRIJATELJEV SOBORCEV

Videl sem pred seboj podobo Jožeta, mladega, nadebudnega študenta tehnike iz znane partizanske Povšetove hiše na Podborštu. Zrasel je v napredni hiši in se že zgodaj pridružil aktivnim borcem OF in partije v Mirnopeški dolini. Bil je sredi dela za narodnoosvobodilno stvar in za blaginjo delovnih ljudi. Morda je prvič v življenju vzljubil dekle, pa je moral pasti.

Videl sem Jožeta Slaka, enega najbolj priljubljenih partizanov na Dolenjskem, skromnega, borbenega, požrtvovalnega in zrelega človeka. Njegova osebnost je postala vzor nam vsem. V prvih vrstah najodgovornejših tovarišev naše partije je pripravljal Jože Slak poprej nerazgibane, politično zaostale množice dolenjskih kmetov za to, da so dale iz svoje srede vrsto čudovitih borcev za svobodo. Jože je bil najsvetlejši vzor človeka, ki je zrasel iz ljudstva. Njegova posebna moč je bila v tem, da je kot kmečki sin dobro poznal korenine političnega klerikalizma v zavesti slovenskega kmeta in se odločno boril proti njemu.

Slišal sem glas ranjenega tovariša Roka, ki je padel v roke podivjanim Italijanom. Bila sva sošolca iz gimnazije in stara prijatelja. Poznal sem njegovo aktivno politično delo v partiji že v srednji šoli, sedem let prestajanja robije v Sremski Mitrovici, njegovo organizacijsko delo v Ljubljani in v Zasavju v letih do zloma stare Jugoslavije. Bil je eden najaktivnejših tovarišev v kmečko–delavskem gibanju in v „Zvezi delovnega ljudstva". Bil je široko razgledan mož, ki je s svojim bogatim ideološkim znanjem izobraževal mlade komuniste in jim v številnih predavanjih in člankih utrjeval in poglabljal revolucionarno borbenost. Kako prijeten mi je bil spomin na najina skupna pota iz Runčeca v Šmarjeto, čez Vinico v Škocjan in naprej v Zagrad, kjer sva obiskovala v zimskih tednih mlade organizacije komunistov! Naravnost veselila sva se teh obiskov, pa tudi ljudje so naju bili vedno veseli. V Šmarjeti, kjer sva se ob teh prilikah ustavljala pri Karlovškovih, se je vedno zbrala v kuhinji majhna družba, ki naju je rada poslušala. Tovariš Rok je večkrat z občutkom recitiral Prešernove pesmi, ki jih je stalno nosil s seboj. Vsi ljudje so ga spoštovali kot starega borca naše partije. Kot kadrovik je izvršil v novomeškem okrožju veliko delo.

V takih razmišljevanjih mi je potekel čas. Še ves dopoldan sem bil prepričan, da se bodo Italijani vrnili in prečistili gozdiček, od koder je bilo nemogoče kamorkoli pobegniti. Mešala se je v meni potrtost zaradi tako težkega udarca, ki ga je okupatorju uspelo prizadeti vodilnemu političnemu aktivu novomeškega okrožja, in bojazen, da vsak čas odkrijejo in pobijejo še mene. Do opoldne ni bilo nikogar. Plaho sem začel upati, da bom morda le preživel ta nesrečni dan. Z vsako uro je to upanje raslo. Ko se je sonce že sklonilo za hribe in ko sem že skoraj nameraval zapustiti to vražje mesto, sem naenkrat zagledal v bližini dva moža. Še bolj sem se prižel k zemlji in zvil okoli smreke. Bil sem prepričan, da sta civilista belogardistična tipa, ki so ju poslali Italijani vohunit za menoj. Naenkrat se mi je zazdelo, da sta opazila s svetlimi žeblji okovani podplat na čevlju moje desne noge. Bila sta izredno previdna. Zopet sta se nekoliko oddaljila pa zopet približevala. Bilo mi je tesno, orožja nisem imel. Naenkrat sem začul pritajen glas z druge plati globeli: „Tovariš! Ne boj se, tovariš! Ali si ranjen?" Nisem si mogel biti na jasnem, ali sta dobra človeka, ki mi hočeta pomagati, ali sta provokatorja, ki me želita dobiti živega v roke. Ponovno sta me klicala: „Ne boj se, tovariš, izkopal iz robidovja, skočil čez jarek k njima in jima dejal: „Če sta prava tovariša, potem je prav." Povedala sta mi, da sta delavca iz opekarne in organizirana v terenskem odboru OF. Vedela sta povedati, da so tovariša Roka Italijani že dopoldne ustrelili. Hlapec jima je povedal, da nas je midva ti želiva pomagati!" Tedaj sem se bila petorica in da se je eden zatekel ranjen v gozd. Čez dan si niso upali iti pogledat, ker so bili prepričani, da jih kdo opazuje. Povabila sta me k sebi na stanovanje, ki je bilo v bližini. Bilo je že mračno. Žene so mi prinesle hrane in bile dobre z menoj. Čutile so, da je za menoj strašno doživetje. Vedno več ljudi se je nabralo v sobi, da bi videli človeka, ki je preživel to veliko nesrečo. Bil sem ginjen nad dobroto teh ljudi. Govoril sem jim o padlih tovariših. Rekel sem jim med drugim tudi tole: „Res je zadel danes organizacijo naše partije in OF na Dolenjskem hud udarec, toda ne smemo kloniti. Dokler ima naša organizacija take ljudi po terenu, kot ste vi, toliko časa se nam ni bati!" Iskreno sem se ljudem zahvalil in odšel z enim od obeh delavcev. Še isti večer sem bil med svojimi tovariši v bunkerju TV–stanice, kjer sva pozno v noč govorila s tovarišem Nikom Šilihom o naši nesreči.

USODA MAKSA STRMECKEGA

Po končani vojni mi je tovarišica Mica pripovedovala o nadaljnji usodi Maksa Strmeckega–Roka in o svoji usodi tistega nesrečnega februarskega dneva.

Zasedo v Dolenji Straži je držalo tisto noč 125 italijanskih vojakov iz Straže. Maks je bil ranjen v spodnji del obraza tako, da je težko govoril. Njega so zgrabili in odpeljali vojaki, Mico pa oficirji. Pobrali so naše nahrbtnike. Vse skupaj so odvedli v Stražo, v glavno pisarno kolonela pred mostom. Ljudje so se iz ceste umikali v

Jože Povše

hiše. Le ena ženska iz Straže se je znašala nad partizanko Mico in ji pljuvala v obraz. Mico so zasliševali o Roku, njega zopet o njej. Dvakrat sta se še videla o priliki soočenja. Z Rokom so ravnali nečloveško. Že pri prvem zaslišanju so ga strahovito mučili, tako da je bil ves razbit, z visečo spodnjo ustnico. Bili so besni, ker niso mogli spraviti iz njega nikake izjave. Pri prvem soočenju je Rok ponosno izjavil, da je komunist in partizan in da je to vse, kar ima povedati. Komandant je dal poklicat grobarja in mu v navzočnosti obeh naročil, naj takoj izkoplje dva groba na pokopališču.

Roka so zopet odpeljali v posebno sobo na zasliševanje. Mico so odpeljali v sobo, kjer so bili na tleh razstavljeni predmeti iz naših nahrbtnikov razen denarja. Med papirji so bili tudi podatki o partijskih kadrih novomeškega okrožja, ki jih je nosil s seboj Rok in ki jih na srečo niso znali brati. Ti Rokovi kadrovski papirji so Mico najbolj skrbeli. V težki situaciji pa se je znašla in začela iskati svojih 17.000 lir, ki jih ni bilo nikjer med razstavljenimi predmeti. Energično je pred komandantom ugotavljala, da ji je ukradena večja vsota denarja in da je to sramota za italijansko vojsko in še posebej za oficirje, ki so edini imeli z njo posla. Komandanta, ki je ves čas govoril z njo s pomočjo tolmača, je afera zelo razburila in hotel je zadevo na vsak način razčistiti. Dal je poklicat vse oficirje, ki so bili v jutranji akciji. Medtem je Mica še enkrat videla Roka vsega razbitega. Takrat ni mogel več govoriti. Mica mu je z robcem obrisala obraz, zato jo je italijanski vojak s pestjo udaril po glavi. Medtem je prišel grobar javit, da je ena jama izkopana, druge pa da ne more sam izkopati, ker je zemlja zmrzla. Komandant ga je napodil kopati še drugo jamo. Roka so takoj odpeljali in ob devetih ustrelili pred pokopališčem v Vavti vasi.

Mico so vlekli nazaj v sobo z razstavljenimi predmeti in jo med zasliševanjem pretepali. Izgovarjala se je, da je to jutro prišla čez Krko, da ne bi kompromitirala Frankovih. Z denarjem da je hotela v mestu kupiti nekatere stvari.

Medtem so pripeljali 17 oficirjev in jih postrojili pred Mico, da bi pokazala tistega, ki ji je ukradel denar. Mica jih je ponosno zaničevala, češ kakšni so oficirji, ki nimajo poguma zagovarjati svoje dejanje. Komandant je divjal, oficirji so bili bledi od strahu. Mica je šla od človeka do človeka. Ko je prišla do zadnjega, je zahtevala še tistega, ki ji je vzel nahrbtnik in ki jo je prvi začel pretepati. Pripeljali so ga in ugotovili, da je ta krivec. V desetih minutah je bil denar zopet tukaj. Takšna je bila čast oficirjev italijanske kraljeve vojske!

Oficirji so odšli. Komandant je v prisotnosti Mice telefoniral v Novo mesto generalu Cerruttiju o uspeli akciji pri Dolenji Straži. V dvajsetih minutah je bil Cerrutti v Straži. Že po prvih informacijah se je razburil nad komandantom, kako je mogel odrediti streljanje ranjenega človeka, in ga opozoril na najnovejša novodila vojski, da se ne smejo streljati žene – matere. Komandant se je moral Mici opravičiti zaradi surovega postopka. Odšla sta v sobo, kjer so bili razstavljeni vsi predmeti in papirji iz nahrbtnikov. Odbrala sta vse obremenilne papirje in italijanski general jih je sproti metal v peč.

Tako je bila tovarišica Mica rešena gotove smrti zato, ker je nastal v tistem času že globok prepad med italijanskimi fašisti in pristaši generala Badoglia.

Jaz in ti, oba sva zraven

Ivan Kralj

Jože Gerkšič

Arsen Celigoj

Jože Golob

Djordje Vujović

Ivanka Adlešič

Ana Žagar

Korenita sprememba dosedanjega načina obnašanja je nujna, če hočemo uspeti na poti k stabilnosti, so poudarili na 17. seji predsedstva centralnega komiteja ZKJ, ki je bila prejšnji mesec posvečena oceni in določitvam nadaljnjih nalog v procesu stabilizacije. Medtem ko smo v zadnjih mesecih s celotno družbeno akcijo že dosegli idejne premike in ugodno vzdušje za uresničevanje zastavljenih ciljev, pa prehajamo v obdobje, ko bomo začenjali meriti dejanja.

Da so s stabilizacijskimi nalogami razmeroma dobro seznanjeni naši delovni ljudje Dolenjske, Bele krajine, Posavja in kočevsko–ribniškega območja, lahko razberemo iz številnih izjav občanov najrazličnejših poklicev. Še več: iz teh izjav veje pripravljenost za tvorno sodelovanje.

24 PROSTOVOLJNIH UR

Ivan Kralj, skladiščnik v Vinski kleti: „Kaj bi morali narediti v prid stabilizacije? Mislim, da smo se pri nas dela lotili s pravega konca. Malo smo ‚modrovali' in več delali. Za trdnejše gospodarjenje smo vsi delali tri delovne dni, brezplačno seveda. Ko smo o prostovoljnem delu govorili na občnem zboru, smo bili zanj skoraj vsi. Nekateri smo svoj dolg stabilizaciji že dali, drugi pa ga bodo te dni, ko je pri nas največ dela. V naši zadrugi nas je zaposlenih 140, in če seštejemo vse prostovoljne ure, smo lahko s prvim korakom za stabilizacijo kar zadovoljni."

VEČ ZAVESTI IN ODGOVORNOSTI

Jože Gerkšič, referent prodaje v Beti: „Vsi smo za stabilizacijo, vsi govorimo, da moramo ustaviti divjanje cen, nekaj storiti proti snobističnemu uvozu. Mislim, da je bilo do sedaj izrečeno zelo veliko besed, premalo pa smo delali. Ne trdim, da smo v zadnjih tednih samo govorili, saj časopisi skoraj vsak dan pišejo o nižjih cenah, o prostovoljnih urah, o kvalitetnejših izdelkih itd. V tovarnah bi morali več delati, popraviti organizacijo dela, poostriti delovno disciplino. Ljudje marsikje še sedaj ne vedo, da delajo zase. Kako si zamišljam stabili zacijo? Treba je več in bolje delati, prepovedati uvoz nepotrebnih stvari in imeti pri delu predvsem več zavesti in odgovornosti."

PRIHRANITI 10 ODSTOTKOV

IVAN NOVAK, IMV, TOZD Tovarna prikolic, Brežice: „Stabilizacije ni brez varčevanja. Če bi na primer v naši tovarni prihranili pri materialu deset odstotkov, bi zbrali v letu za dobro plačo slehernega delavca. Tistega, kar uničiš, ne moreš nadomestiti. Če razbijem steklenico z oljem, moram v trgovino po novo in jo še enkrat plačati. Tega se v podjetju premalo zavedamo. Ni pravega čuta odgovornosti, zato bi morali to preprečevati predvsem tisti, ki so dolžni vplivati na delavce. Če nekaj vržeš proč, to ni izkoriščeno in pomeni, da si vrgel iz svojega žepa, čeprav tisto ni ne moje in ne tvoje, ampak naše, skupno."

ZAKAJ UVAŽAMO?

Arsen Celigoj, arhitekt iz Novega mesta: „Mislim, da bi bilo treba v okviru stabilizacijskih prizadevanj prepovedati uvoz predmetov, ki jih izdelujemo doma. Razen tega menim, da bi bilo treba postaviti določen rok, na primer 31. december, in do tega dne postaviti ceno vseh izdelkov in blaga na ekonomsko, realno raven, nato pa za dve leti zamrzniti tako cene kot plače."

POSREDNIKI PREVEČ DOBE

VINKA KOZOLE, delavka s Senovega: „Vsi samo povečujejo cene, zato je taka draginja. Najbolj pa smo prizadeti kmetijski delavci. Samo poglejte, kako je pri kombinatu, v družbenih nasadih sadnega drevja: za jabolka nam bodo plačali po pet dinarjev kilogram, na trgu in v trgovini pa mora kupec odšteti zanje dvanajst dinarjev. Mi jih za pet dinarjev obrezujemo, škropimo, obiramo in sortiramo, posrednik pa takole mimogrede prisluži prav toliko. To ni pravično in prepričana sem, da tudi ni v duhu stabilizacije. Delavci se zavedamo, da nas bolje ne morejo plačati za naše delo, toda zakaj lahko drugi toliko zaslužijo mimogrede, brez truda? "

PORABITI LE, KAR ZASLUŽIŠ

Ivan Levstek, urar v Ribnici: „Če bi v delovnih organizacijah delali tako, kot delamo obrtniki, potem ne bi bilo treba stabilizacije. Vsak posameznik, obrtnik, podjetje, občina, republika ali država, ne bi smel porabiti več, kot zasluži, oziroma ustvari. V nasprotnem morajo drugi delati zanj, da živi, da bo sit, da obstoji.

Na stabilizacijo smo se spomnili malo kasno. Že ves čas bi se morali stabilizacijsko obnašati."

KONEC POLITIČNIH INVESTICIJ

Jože Golob, upravnik Dolenjskega letalskega centra iz Novega mesta: „Enkrat za vselej je treba napraviti konec političnim investicijam, političnim tovarnam. Take investicije so skorajda praviloma ekonomsko neutemeljene, take tovarnice le životarijo in seveda proizvajajo izgubo.

Drugo stvar, ki jo mislim poudariti, pa bi lahko strnil v naslednjo misel: zakon, za katerega smo prepričani, da je dober, moramo izvajati toliko časa, dokler ne po kaže svojih najboljših sadov. Potem ga je treba dopolniti, izboljšati, ne pa ravnati, kot pogosto delamo zdaj, ko uredbe in zakone tako rekoč čez noč spreminjamo, ne da bi počakali vsaj toliko, da bi lahko ugotovili vsaj to, ali je zakon dober ali slab!"

Našo akcijo z delovnim naslovom STABILIZACIJA so pripravili novinarji: Ria Bačer, Marjan Bauer, Janez Pezelj, Jože Primc in Jožica Teppey.

STORILNOST V PISARNAH . . .

IDA RESNIK, uslužbenka iz Brežic: „Stabilizacijska prizadevanja se ne smejo omejiti samo na gospodarske organizacije. Tudi pri pisarniškem delu je možno zmanjševati stroške. Varčevati se da pri papirju, pri kuvertah in znamkah, pri telefoniranju, zlasti na velike razdalje. Nič kolikokrat bi bilo ceneje in enako učinkovito, če bi napisali pismo. Nasploh pa menim, da je v upravah zaposlenih preveč ljudi, od delovnih organizacij do občinskih skupščin. S tem se kvari odnos do dela. Pokličeš na primer nekoga, pa ga tisti, ki se oglasi, ne obvesti, ampak samo reče: ‚Pride pozneje, kličite še enkrat!' Storilnost v pisarnih zmanjšujejo tudi kavice, pogovori o športnih napovedih itd."

OBRZDATI CENE

JANEZ BRAČUN iz Brestanice: „Odobravam podražitev žganih pijač, poceniti pa bi se moral sladkor, osnovno živilo za otroke, saj je zdaj pri nas najdražji v Evropi. Ko iščemo poti k stabilizaciji, bi morali stopiti na prste tistim, ki služijo kot posredniki. Tako se na primer še dosti preveč denarja zgubi od živinorejca do potrošnika mesa. Odkupna cena za teletino je bila pred tremi leti višja, prodajna pa nižja kot danes. Kje je razlika? Ne razumem tudi, zakaj moramo na podeželju plačevati za povrtnino več kot v mestih. V Brestanici ni nikjer nobene vrtnarije. Niti kioska za prodajo zelenjave nimamo več, čeprav je bil nekoliko cenejši in bolje založen kot trgovina. Tudi plače za enake poklice v različnih podjetjih se ne bi smele toliko razlikovati, kot se v naši občini."

VSAK NAJ POGLEDA SEBE

Djordje Vujović, direktor Stanovanjskega podjetja Črnomelj: „Imamo stabilizacijske programe, vendar predstavljajo zgolj papir, če jih ne prenašamo v prakso. Pri vseh stabilizacijskih akcijah naj vsak pogleda najprej sebe in potem na drugega pokaže s prstom, češ: ti delaš napake. Po mojem se stabilizacijska prizadevanja začno tudi pri malih stvareh: predolga malica, veliko bolniških, nevestnost pri delu, slabi odnosi med zaposlenimi – vse to nam izpodkopuje uspehe! Nosilci prizadevanj za ustalitev gospodarstva pa bi morali biti člani Zveze komunistov in večjo vlogo bi lahko odigrali strokovni kadri. Če bi inženirji, pravniki, ekonomisti in vodilni bolj zavzeto poprijeli, bi vplivali tudi na druge iz svoje okolice."

NASVET ZA KMETIJSTVO

Inž. Mirko Pirc, vodja pospeševalne službe pri Kmetijski zadrugi Ribnica:

„Za stabilizacijo v kmetijstvu je potrebno:

– stabilizirati cene in zagotoviti odkup oziroma prodajo kmetijskih proizvodov,

– povečati proizvodnjo na račun boljše domače krme, kar bo pripeljalo tudi do pocenitve kmetijskih proizvodov oziroma manjših proizvodnih stroškov,

– zmerno in pametno uporabljati močna krmila in umetna gnojila,

– pri gradnjah in drugih investicijah pa je treba iskati čim cenejše, vendar gospodarne in pametne rešitve."

PREVEČ RAZVAJENI

Ana Žagar, delavka v tiskarni Kočevski tisk, Kočevje: „Varčevati moramo, ne pa razmetavati. Žal smo se navadili tudi odrasli, predvsem pa mladina, le zapravljati.

Več ljudi bi moralo v šole, da bi se naučili, kako se bolje dela in več naredi, vendar na lažji način. Nagrajevanje bi moralo biti urejeno tako, da bi več zaslužil tisti, ki več naredi in bolje dela, ne pa v glavnem vsi enako.

V našem podjetju bi si morali bolj prizadevati, da kvalificirani delavci ne bi odhajali drugam."

VELJALO NAJ BI ZA VSE

Ivanka Adlešič, delavka v TOZD IMV Črnomelj: „Ne bi znala razložiti pomena besede stabilizacija, iz vsega, kar sem slišala na sestanku v podjetju, pa se mi zdi, da gre za boljše gospodarjenje. Po mojem bi morali vsi enotno zgrabiti, pa bi šlo, kot če premikaš težak tovor. V našem kolektivu si stabilizacijo zamišljam tako, da bi delali s čim manj napakami, da bi bilo delo organizirano tako, da ne bi bilo zastojev, da bi bilo manj režije in da bi imeli čim manj bolniških. Če bi imela kaj več besede, bi predvsem zahtevala red in disciplino za vse, od delavca do direktorja, in za vse na izpostavljenih položajih kjerkoli."

SPODBUDNEJŠE NAGRAJEVANJE

Marjan Krivec, direktor TOZD PTT Kočevje: „Potrebno je splošno varčevanje. Sestanki bi morali biti krajši in ne med delovnim časom. Dovoliti bi morali uvoz vsega, kar je nujno potrebno za naš razvoj, ne pa omejevati vse vprek. Prepovedati bi morali uvoz tistega, česar imamo dovolj doma, na primer skoraj vseh kmetijskih pridelkov. Odgovornost je treba zaostriti pri vseh, ne le pri vodilnih. Umno bi morali izkoriščati delovni čas.

Predvsem pa bi morali spodbudneje nagrajevati po delu, bolje plačati boljše delavce. To bi bilo jamstvo za cenejšo proizvodnjo in izboljšanje izvoza. Tudi izumitelje bi morali bolje nagrajevati."

Marjan Krivec

Mirko Pirc

Ivan Levstek

Ida Resnik

Janez Bračun

Ivan Novak

Vinka Kozole

kultura in izobraževanje

podčrtano

V Kostanjevici večkrat vzplamti plamenica Dolenjskega kulturnega festivala, toda samo enkrat v dveh letih za grafični bienale jugoslovanskih pionirjev, ki ga tu jeseni odpirajo. Kako potreben, pomemben in tudi mikaven kulturni dogodek je to, je težko opisati v tako kratkem zapisu. Tudi slikovite misli Božidarja Jakca, Franceta Miheliča, Krsta Hegedušića in Alenke Gerlovič če pa bi šli pod njen drobnogled vsi desettisoči pionirskih grafik, kolikor vsega, če bi jih še enkrat postavili eno ob drugo. Premalo so tudi najrazličnejši podatki in ugotovitve, ki prikazujejo, v kako mogočno vsejugoslovansko drevo se je že razrasla prireditev s komaj šestletno tradicijo.

Bienale živi

Odgovor na vsa ta in druga vprašanja je najbrž v sami razstavi, je v ožjem in širšem izboru zanjo, je prav gotovo v sleherni uri ustvarjanja, radosti in razočaranju, je v pričakovanju sadov dveletnega dela, kar je potrebno za opravilo naloge po razpisani temi. Čim bolj se razrašča ta dejavnost, tem težje delo ima tudi žirija, ki pripravi izbor najboljšega za razstavo. Letos je morala izbirati že izmed 2.000 poslanih grafičnih listov, če pa bi šli pod njen drobnogled vsi desettisoči pionirski grafik, kolikor jih je nastalo v šolah pod vodstvom zavzetih pedagogov, pa takega opravila kljub dolgotrajnemu nenehnemu zasedanju najbrž ne bi več zmogla.

Letošnji bienale je bil posvečen 30-letnici osvoboditve, in kot je slišati, je bil zadnji, za katerega je bila tema predpisana. Poslej naj bi v Lamutovem likovnem salonu prirejali razstave tega, kar bodo mladi grafični ustvarjalci na šolah ustvarili po lastni zamisli. Mnogi so prepričani, da bodo tako nastala dela še boljša, morda pa se bodo pridružili še učenci, ki jih je predpisovanje snovi do zdaj oviralo. Vsekakor bo bienale še nadalje živel.

I. Z.

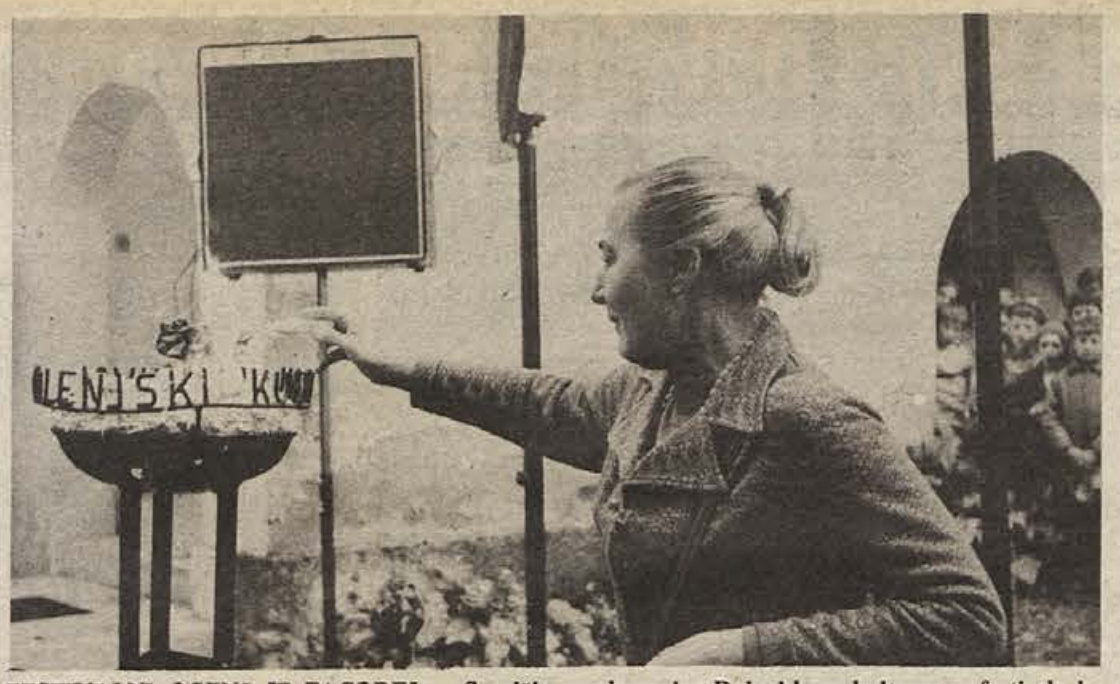

FESTIVALNI OGENJ JE ZAGOREL – S prižigom plamenice Dolenjskega kulturnega festivala je pokroviteljica 4. grafičnega bienala jugoslovanskih pionirjev akademska slikarka Alenka Gerlovič v soboto, 18. oktobra, simbolično odprla tudi razstavo otroških grafik v Lamutovem likovnem salonu. (Foto: Ivan Zoran)

Plamenica za „Korake v svobodo"

Alenka Gerlovič odprla v Kostanjevici razstavo 4. grafičnega bienala

V Kostanjevici je spet gorela plamenica Dolenjskega kulturnega festivala. V soboto jo je prižgala pokroviteljica četrtega bienala jugoslovanskih pionirjev, akademska slikarka Alenka Gerlovič, ki je svojo umetniško pot začela v ognju NOB pred tremi desetletji. Preden je odprla razstavo nekaj nad 100 grafik, izdelanih na temo „Koraki v svobodo", je v slavnostnem nagovoru ponovila besede, ki jih je bila napisala že za katalog, da je namreč likovna vzgoja najmlajšim potrebna nič manj kot vsakdanji kruh.

Pred Lamutovim likovnim salonom so se poleg učencev in likovnih pedagogov iz šol, od koder so prispela dela za bienale in razstavo, zbrali tudi številni znani javni kulturni in družbenopolitični delavci iz krške občine in drugih slovenskih krajev. Potem, ko je nekaj pesmi zapel otroški zbor kostanjeviške šole, je o bogatih sadovih četrtega bienala spregovorila Rezika Pirc iz občinske Zveze prijateljev mladine v Krškem. Menila je, da je letošnja prireditev po kakovosti in številu poslanih del presegla pričakovanja, kar dokazuje čedalje večjo zavzetost samih osnovnošolcev in njihovih likovnih učiteljev.

Podelitvi diplom in katalogov šolam, pedagogom in učencem, katerih dela so razstavljena v Lamutovem likovnem salonu in na sevniškem gradu (to razstavo so odprli v nedeljo, 19. oktobra), je v kostanjeviškem kulturnem domu sledil baletni večer z nastopom znanih solistov in baletnih umetnikov iz Ljubljane. Sodelovali so: Alenka Šest, Magda Vrhovec, Mojmir Lasan, Danila Švara, Mijo Basailović in Janez Mejač.

Pred otvoritvijo bienala in razstave so v osnovni šoli – Gorjupovi galeriji zborovali učenci-likovni ustvarjalci in likovni pedagogi. Zanimivo predavanje o grafiki je imel za učence akademski slikar Miroslav Kugler iz Krškega, pedagogom pa je o likovni vzgoji v osnovni šoli govorila Helena Berce, svetovalka z Zavoda za šolstvo SRS.

Za drugo najboljše šolsko glasilo v Sloveniji je predstavnici „Prvih poganjkov" novomeške osnovne šole „Milka Šobar–Nataša" na sedmem srečanju pionirjev dopisnikov v Tržiču izročil glavni urednik časnika Glas iz Kranja nagrado.

USPEH „PRVIH POGANJKOV"

Na sedmem srečanju pionirjev dopisnikov, ki je bilo zadnjo soboto in nedeljo v Tržiču, so podelili tudi nagrade za najboljša šolska glasila v republiki. Za pet nagrad se je potegovalo kar 110 glasil. Prvo mesto je pripadlo „Odmevom izpod Krvavca" z osnovne šole Cerklje na Gorenjskem, za drugo najboljše glasilo pa so bili proglašeni „Prvi poganjki", ki jih izdajajo učenci novomeške osnovne šole „Milka Šobar-Nataša" s podružničnimi šolami.

OSEM ZBOROV NA REVIJI

V ponedeljek, 27. oktobra, bo ob 19.30 v novomeškem Domu kulture občinska revija pevskih zborov. Nastopili bodo: mešani pevski zbor KUD Krka z zborovodjem Radovanom Gobcem, moški pevski zbor DPD Svoboda Dušan Jereb pod vodstvom Franceta Mileka, ki bo dirigiral tudi mešanemu zboru društva upokojencev, ter Dolenjski oktet pod vodstvom Petra Ciglerja – iz Novega mesta, moški pevski zbor KUD Maks Henigman iz Dolenjskih Toplic (zborovodja France Milek), Šentjernejski oktet, katerega umetniški vodja je Ernest Jazbec, in moški pevski zbor Gorjanci iz Straže pod vodstvom Petra Ciglerja. Prirediteljica ZKPO iz Novega mesta je na to revijo povabila tudi mešani pevski zbor „Viktor Parma" iz Krškega z dirigentom Adolfom Moškonom.

NEŽNOST AKVARELOV

S triintridesetimi akvareli, povezanimi v cikle „Kras", „Zima" in „Marine", se v krški galeriji predstavlja slovenski umetnik iz zamejstva, sin čeških staršev dr. Robert Hlavaty iz Trsta. Kot je zapisal Lado Smrekar, je v Hlavatyjevih delih vseskozi navzoča globina in tišina briškega samotarja, nežnost njegove ljubezenske pesmi – prav kakor v pesmih, ki so navdihovale Ketteja, Kosovela in Gradnika. Na petkovi otvoritvi je večer obogatila harfistka Pavla Uršič. Razstava bo odprta do 31. oktobra.

Slovenija za svetom, Dolenjska za obema

V Portorožu je bilo 15. in 16. oktobra strokovno posvetovanje slovenskih knjižničarjev, združeno z občnim zborom stanovskega društva in ekskurzijo v Trst, kjer so si obiskovalci 17. oktobra ogledali predvsem slovensko Narodno in študijsko knjižnico. Po splošni oceni je bilo posvetovanje najbolj obiskano in kvalitetno.

Referati, ki so govorili o 30-letnem razvoju slovenskega knjižničarstva, so razkrili tudi nekaj grenkih podatkov. Tako mednarodni standard zahteva, da morajo imeti splošnoizobraževalne knjižnice po 1,5 sedeža na 1.000 prebivalcev, pri nas smo dosegli en sedež komaj na 15.000 ljudi. Po tem standardu bi moralo biti v omenjenih knjižnicah za 1.000 knjig 10 m2, podatki za Slovenijo pa razkrivajo zelo hudo stisko. Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu bi morala imeti samo za knjige 1.200 m2 površine, ima pa le 450 m2.

Prav zavoljo take stiske je dal srednjeročni načrt za Slovenijo pri izgradnji prostorov za kulturo prednost knjižnicam. Slovenski standard načrtuje 2 knjigi na prebivalca, nekatere dolenjske občine pa ne dosegajo niti pol knjige, mnoge pa se počasi bližajo eni knjigi. Srednjeročni načrt je realen za občine, ki so že do zdaj imele vsaj znosna sredstva, medtem ko bo za dolenjske občine potreben znatno večji napor.

Iz referatov je bila razvidna vsa rast sodobnega knjižničarstva ter želja, da bi slovensko knjižničarstvo enakopravno in enakovredno stopilo v ta razvoj z zavestjo, da bodo knjižnice veljale toliko, kolikor se bodo z dejavnostjo vključile v družbo. Do zdaj pa se je naša družba gospodarsko in tehnično hitreje razvijala od knjižnic.

Uspešno delo zahteva usposobljen kader. Do zdaj je bilo poskrbljeno le za višji kader, ki ga usposabljajo pedagoške akademije, visokošolski kader pa je prihajal v knjižnice brez ustrezne bibliotekarske kvalifikacije in se je usposabljal šele na delovnem mestu. Zdaj se bo ta kader izobrazil na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, pri kateri bodo odprli katedro za knjižničarstvo.

B. K.

Knjižničarji so delavni. Zbrane iz vse Slovenije jih vidimo na posnetku med lanskim obiskom Bele krajine in Dolenjske.

Glasbena vzgoja – družbena pastorka?

Nevzdržno stanje glasbenih šol dalo povod za odprto pismo slovenski javnosti

Nezainteresiranost, omalovaževanje, nepoznavanje problematike glasbenega šolstva, zavestno zanikanje njegove vloge pri kulturno-estetskem oblikovanju mlade osebnosti, vloge pri razvoju glasbene amaterske dejavnosti in drugi podobni pogledi že dolgo utesnjujejo delo glasbenih šol na Slovenskem.

S to ugotovitvijo se začenja odprto pismo, s katerim seznanjata javnost Zveza društev glasbenih pedagogov in Skupnost glasbenih šol Slovenije v imenu več kot 500 glasbenih učiteljev iz vseh 46 glasbenih šol ter v imenu desettisočev učencev in njihovih staršev.

Pismo zavrača mnoge očitke, na primer, da tovrstno izobraževanje odžira denar osnovnemu šolstvu, in trditve, med njimi to, naj bi s šolnino nadomestili pomanjkanje sredstev za financiranje vzgoje in kulturne dejavnosti glasbenih šol. Ob tem ugotavlja, da glasbeno šolstvo ni našlo ustreznega mesta in primerne rešitve niti v srednjeročnem načrtovanju. Tako stanje proglaša za nevzdržno.

Glasbeni pedagogi in glasbene šole pri tem poudarjajo, da želijo doseči le enakopraven položaj v vzgojno-izobraževalnem sistemu, s tem pa potrdilo, da je „naši samoupravni socialistični družbi kakovostno delovanje glasbenih šol potrebno in koristno".

Zahteve odprtega pisma so razumljive: glasbeno izobraževanje je nujno vključiti v sistem načrtovanja na vseh ravneh – od krajevne skupnosti do republike – in najti ustrezne oblike financiranja. Da bi to dosegli, morajo najprej, poudarja pismo, svoj odnos do glasbenega šolstva spremeniti Zavod za šolstvo SRS, republiški komite za šolstvo in republiška izobraževalna skupnost.

Podpisnika odprtega pisma sta prepričana, da bi morali pri republiški izobraževalni skupnosti takoj ustanoviti posebno komisijo za glasbeno šolstvo, pri Zavodu za šolstvo SRS pa mesto samostojnega svetovalca za glasbene šole.

Nastopi učencev glasbenih šol popestrijo kulturno dejavnost.

„GLASBA IN BESEDA"

Jutri, 24. oktobra, bo v okviru proslav dneva OZN gostoval v Beli krajini igralec ljubljanske Drame Boris Kralj. Z glasbenikom Silvestrom Mihelčičem bosta izvedla tri koncerte z naslovom „Glasba in beseda" za osnovne šole Stari trg, Vinica in Semič. Gostovanje prireja Glasbena mladina v Beli krajini, ki ima take manifestacije v programu za sezono 1975/76.

Če kultura nima strehe

Knjige so, knjižnice ni! Tak odgovor je slišati na Otočcu, kjer približno 2.000 knjig že dolgo vrsto let čaka, da jim bodo poiskali primerno streho in skrbnika. Zdaj je fond razdeljen: nekaj knjig se je začasno naselilo na šoli, za druge pa so našli prostor na nekem skednju. Da tako stanje odgovornim ni v čast, se na Otočcu zavedajo.

Za to, da je treba otoško ljudsko knjižnico spet odpreti in obogatiti z novimi deli, se posebno zavzema tamkajšnje kulturno-prosvetno društvo, ustanovljeno letošnjo pomlad. O tem so govorili na nekaj sejah odbora, ki ga vodi Jože Prosenečki. Zavedajo pa se, da so prva skrb prostori tako za knjižnico kot za vso drugo kulturno dejavnost, ki jo snujejo.

Oči društvenih članov so uprte v spomladi pogoreli dom, ki ga zdaj obnavljajo in bo letos dobil novo streho ter strop. Knjige so bile v njem že pred požarom, v kotičku za odrom, vendar precej nedostopne. V obnovljeni dvorani bodo spet dobili možnost za delo otoški lutkarji. Šolski lutkovni krožek, ki ga vodi Francka Murgelj, sicer tudi zdaj marljivo dela in pripravi vsaj dve igri na leto, prikrajšano pa je zunanje občinstvo.

Na Otočcu obljubljajo, da bo o njihovi dejavnosti še slišati, ko bodo imeli vsaj najmanjše možnosti za delo. Ker je le-ta kakor povsod na podeželju odvisna od prostorov, se bo lahko delo razraslo šele po usposobitvi pogorelega Partizanovega doma. V stari šoli nimajo niti enega primernega prostora za take namene, povrhu tega pa so učilnice od jutra do večera zasedene.

I. Z.

Mali kulturni barometer

VELIKO PRIZNANJE – Med številnimi drugimi počastitvami 80-letnice Josipa Vidmarja je bilo 14. oktobra tudi slavnostno zasedanje vseh zborov slovenske skupščine, predsedstva SR Slovenije in delegacij družbenopolitičnih organizacij, za katerem je predsednik skupščine SR Slovenije dr. Marijan Brecelj slavljencu izročil „Priznanje Socialistične republike Slovenije" za njegov veliki prispevek v NOB, socialistični revoluciji in povojni izgradnji samoupravne družbene ureditve, še posebej pa za razvoj znanosti in kulture v slovenskem, jugoslovanskem in mednarodnem življenju.

„OPERA ZA TRI GROŠE" – V sklop počastitev življenjskega jubileja Josipa Vidmarja se je vključila tudi Drama SNG. Kot uvod v novo gledališko sezono je svojemu nekdanjemu dramaturgu posvetila predstavo „Opere za tri groše" Berta Brechta in Kurta Weilla. Tokratno izvedbo je režiral Peter Lotschak.

PRODAJNA RAZSTAVA – V knjigarni Mladinske knjige na Miklošičevi ulici v Ljubljani so v prodajni galeriji Ars odprli razstavo olj akademskega slikarja Mihe Maleša. Med drugimi je naprodaj tudi Maleševo olje „Flamenco", ki je nastalo leta 1973.

SREČANJE PREVAJALCEV – Ob 150-letnici smrti koroškega prevajalca Andreja Šusterja–Drabosnjaka in v počastitev drugih okroglih obletnic, ki jih praznujemo letos, med njimi 25-letnice prve prevajalske organizacije v Jugoslaviji, se je 16. oktobra na Bledu začelo prvo skupno delovno srečanje jugoslovanskih prevajalcev vseh smeri in strok. V nedeljo so udeleženci srečanja, katerega pokrovitelj je bila RK SZDL Slovenije, njen zastopnik pa Josip Vidmar, obiskali nekatere kraje na Koroškem.

JEZIKOVNI NASVETI

Izkoristil je dopust, posojilo (ne: koristil je)

Neverjetno, kako naglo se širi in kako trdovratno se upira opozorilom jezikovnih strokovnjakov napačna (po srbohrvaščini povzeta) raba sicer lepega slovenskega glagola „koristiti". Mislim take primere, kot so tile, ki sem jih nabral po časopisju ali drugod:

„Prvi zapiski o *koriščenju* vrelcev v zdravilne namene izvirajo iz leta 1740."

„Vsi ti bodo *koristili* svoj dopust v juliju."

„*Koristiti* morejo to posojilo le za graditev, ker je dano samo za ta namen."

Navedeni stavki bi se pravilno glasili:

Prvi zapiski o *izkoriščanju* vrelcev v zdravstvene namene izvirajo iz leta 1740. – Vsi ti bodo *izkoristili* (*izrabili*) dopust v juliju. – *Izkoristiti* (*uporabiti*) smejo to posojilo le za graditev, ker je dano samo za ta namen.

Slovenščina namreč pozna glagol *koristiti* in njegovo sestavljenko *izkoristiti*, vendar se vsaka od njiju veže z drugačnim sklonom in ima tudi drugačen pomen: koristim komu ali čemu (pomeni: delam koristi), toda: izkoristim koga ali kaj (pomeni: izrabim ali uporabim). Na primer:

– Učenje mu je zelo koristilo (mu je napravilo, delalo korist). Kazen mu je koristila (napravila korist, je zalegla).

– Priložnost sem dobro izkoristil (izrabil). Dopust sem izkoristil (uporabil) za ogled Sovjetske zveze.

Ali če povzamemo gornja izvajanja:

V slovenščini smemo uporabljatiglagol *koristiti* samo v zvezi s tretjim sklonom in v pomenu napraviti korist. *Koristiti kaj* pa v slovenščini ni dovoljen, ker je povzet po srbohrvaščini. – Pač pa se glagol *iz*koristiti veže s 4. sklonom. Ta pa ima povsem drug pomen, in sicer: izrabiti, uporabiti.

B-r

Semič in Iskra za svoj oktobrski krajevni praznik

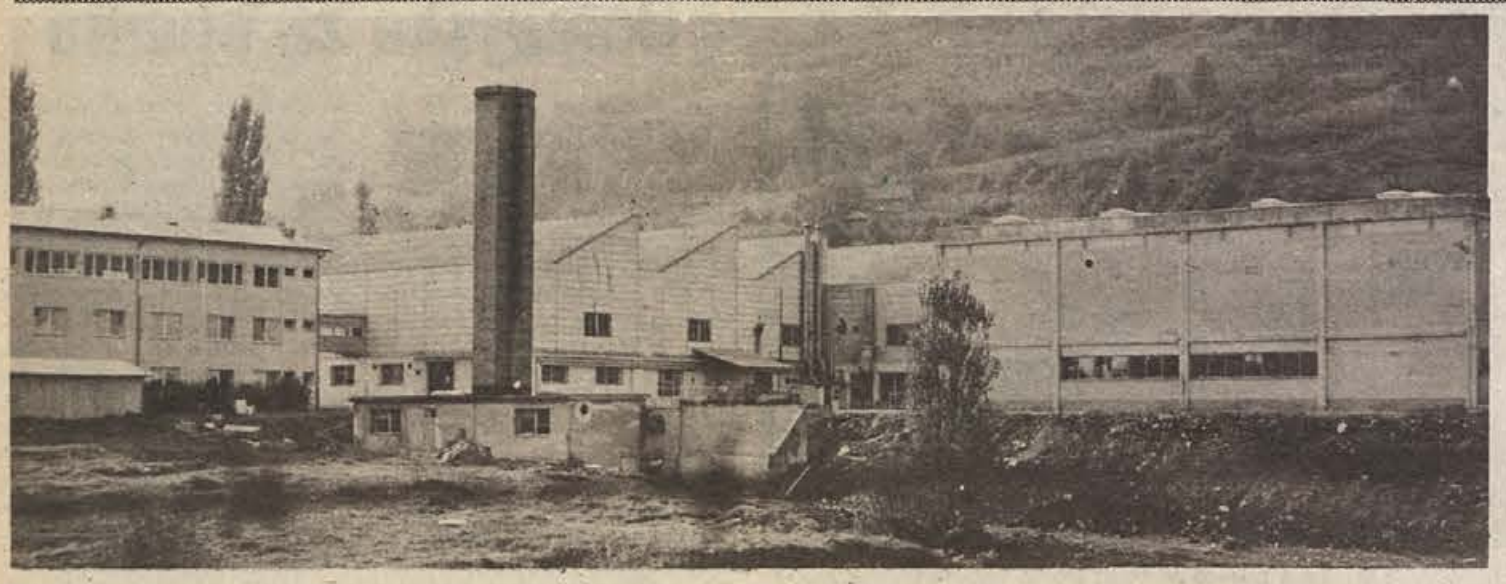

Čeprav brez zunanjega blišča

„Letošnji krajevni praznik Semiča in z njim vred Iskrinega kolektiva na zunaj ne bo videti tako bleščav in hrupen kot prejšnja leta, ker ne bo nobenih otvoritev," sta povedala Jože Kočevar, direktor Iskre, in sekretar Anton Marentič. Imajo pa v zasnovi več novih stvari in razmeroma ugodne poslovne uspehe, kar velja ob tej priložnosti omeniti.

NOVA HALA BO SPOMLADI

Iskra je v Semiču že zgradila novo, 3500 m2 veliko proizvodno dvorano, ki jo bodo odprli v začetku aprila ob 25-letnici kolektiva. Medtem opravljajo montažna dela in uvajajo poskusno proizvodnjo. Razen tega opremljajo nove prostore za laboratorije, ki so jih letos občutno povečali in modernizirali.

V pogon so spustili tudi sodobno napravo za naparevanje plastičnih filmov in s tem povečali potrošnjo hladilne vode na 12 litrov v sekundi. Ker so napajališča v Blatniku dajala za vse semiško območje komaj 5 litrov vode na sekundo, so v Iskri zgradili svoj zaprti hladilni sistem, s čimer so problem vode za Semič začasno uredili. Zavedajo se, da je dokončna rešitev vodnih težav zajetje iz Krupe.

MALICE, STANOVANJA, PREVOZI

Pomemben napredek za 1200-članski kolektiv semiške tovarne kondenzatorjev je preureditev kuhinje. Zdaj imajo sodobno urejen obrat družbene prehrane, ki pripravlja vsak dan 5 različnih toplih malic, za katere plačujejo zaposleni 2 din iz svojega žepa, 7 din pa prispeva Iskra iz skladov. Obrat družbene prehrane je sposoben dajati na dan 2000 toplih obrokov hrane. Kuhajo kosila za svoje ljudi in za 300 šolarjev, ki obiskujejo celodnevno šolo v Semiču.

Vsi, ki imajo do službe več kot 2 kilometra, se vozijo z avtobusi. Izjema so le zaposleni iz predela Lipovec in Nestoplja vas, kjer zaenkrat še ni ceste, a bo tudi ta kmalu zgrajena. Novo letos pa je, da so uvedli redno avtobusno progo iz Črmošnjic, s čimer so ustregli delavcem in otrokom, ki se vozijo v semiško šolo.

Čeravno so v Iskri že letos razdelili 530.000 dinarjev za stanovanjska posojila, imajo še kup prošenj za ureditev stanovanjskih razmer. Čez 50 prosilcev čaka na družbena stanovanja in okrog 70 jih prosi za nova stanovanjska posojila. Celotno stanovanjsko izgradnjo v Semiču je močno zavrla neuresničena gradnja 24-stanovanjskega bloka, v katerem bi morali dobiti občani stanovanja iz solidarnostnega sklada in Iskraši. Blok bi moral biti že letos vseljiv, a je vse skupaj zaspalo, ker niso pravočasno dobili lokacije. Zaradi tega zastoja tudi podružnica Ljubljanske banke ne more odpreti ekspoziture, ki je predvidena zraven bloka in bi bila nujno potrebna. Že od pomladi vsi zaposleni iz Iskre dobivajo osebne dohodke na hranilno knjižico, banke v kraju pa ni.

KAJ JE Z VRTCEM?

V Semiču so zgradili zraven šole novo poslopje za vrtec, v katerem bo prostora za 70 otrok (predvidene so tudi jasli za dojenčke), toda otvoritve za krajevni praznik ne bo, ker še ni opreme. Nujno bo to stvar urediti, kajti zdajšnji zasilni in mali vrtec v starem bloku ne ustreza več semiškim potrebam. V tovarni je zaposlena večinoma ženska delovna sila, veliko pa je med delavkami mater, ki bi rade dale otroka v vrtec. Ker so ugodne avtobusne zveze, bi lahko tudi ženske iz okoliških vasi pripeljale malčke s seboj.

V prostorih starega vrtca se bo potem pospešeno odvijala dejavnost Ljudske tehnike, za katero Iskra pokroviteljsko skrbi. Mlade navdušujejo za tehniko prek radioamaterske dejavnosti, za katero je znano, da je med najbolj uspešnimi v Sloveniji, organizirali bodo foto krožek in še druge dejavnosti. Iskra vse to podpira, ker na ta način spodbuja smisel za tehniko pri šolarjih, ti pa se kmalu odločajo za poklic in Iskra potrebuje tehnično izobražene ljudi.

PRVA CELODNEVNA ŠOLA

Gotovo je med najpomembnejšimi letošnjimi pridobitvami Semiča začetek celodnevne šole. V tem so bili Semičani prvi v domači občini in tudi med prvimi na širšem dolenjskem območju. Kajpak je bilo v začetku nemalo težav, kot pri vsaki novi stvari, vendar se vse ureja, tako da so zadovoljni učitelji, otroci in njihovi starši.

Iskrin kolektiv je celodnevni šoli priskočil na pomoč z organizacijo prehrane. Vsak dan kuhajo 300 kosil, h katerim prispeva kolektiv 5 dinarjev na otroka. Praktično je tako, da računajo samo material, vse drugo plača Iskra.

Ker se zavedajo tudi potreb krajevnih skupnosti, plačujejo še 150 dinarjev na zaposlenega za delo krajevnih skupnosti, ne le semiške, temveč vseh, na katerih območju živijo Iskrini delavci.

Pri komunalni izgradnji je letos zastoj, vendar ne bo dolgo trajal. Po občinskem programu javnih del bi morala biti asfaltirana cesta Semič-Štrekljevec, a se dela še niso začela. Ta cesta bo zgrajena v letu 1976. Prav tako trdno računajo na dograditev odcepa republiške ceste Ručetna vas-Semič, za katero so v Iskri poleg vseh samoprispevkov dali še 600.000 dinarjev.

STABILIZACIJA V PRAKSI

V Iskri so med prvimi v občini s praktičnim delom podprli stabilizacijska prizadevanja. V program za letošnje leto so zapisali, da bodo za 5 odstotkov zmanjšali stroške in do konca septembra so svojo obvezo izpolnili. Osebni dohodki zaposlenih so bili razmeroma majhni, ker so dosledno upoštevali družbeni dogovor. Poprečen zaslužek v osmih mesecih letošnjega leta je znašal na zaposlenega 2230 dinarjev, od septembra dalje pa so osebni dohodki poprečno za 15 odstotkov večji.

Svetovna gospodarska kriza se pozna pri Iskrinem izvozu. V 9 mesecih letos izvoz zaostaja za 2 odstotka za planom, za kar dolžijo manjšo kupno moč v tujini, nekaj pa so k temu prispevale tudi neurejene izvozne razmere doma. Novi predpisi istovetijo podobne materiale, čeprav je nekaterih že preveč na domačem trgu, nekaterih pa v Jugoslaviji sploh ne delamo.

Vsem tem težavam navkljub, pri čemer velja še posebej omeniti splošno Iskrino nelikvidnost, pa je poslovni uspeh semiške tovarne kondenzatorjev ugoden. V devet mesecih letošnjega leta so dosegli za 28 odstotkov večji celotni dohodek kot v tem času lani. Osebni dohodki so se povečali za 18 odst., zaposlenih je 4 odstotke več in ostanek dohodka je za 10 odstotkov večji, kot je bil septembra 1974.

Ker z doseženim v tem kolektivu nikdar niso zadovoljni, še naprej iščejo slabosti in jih tudi odkrivajo ter jih skušajo odpraviti. Tako so na podlagi analiz ugotovili, da število izostankov z dela precej narašča. V primeri s stanjem pred petimi leti je zdaj 2,2 odst. več odsotnih. Pri kolektivu, ki šteje čez 1000 ljudi, pomeni to, da je vsak dan 223 ljudi doma. Največ je bolniških do 30 dni, kar gre v breme delovne organizacije.

NOVATORSTVO JE NAGRAJENO

Že več let imajo pravilnik o izumih, izboljšavah in koristnih predlogih. Da je spodbuden, kažejo uspehi. Vsak pismeni predlog o taki ali drugačni izboljšavi v proizvodnji ali kje drugje je nagrajen z 200 dinarji, čeravno se izkaže, da predlog v praksi ni uresničljiv. Ljudje pa razmišljajo in to je veliko.

Sposobnejši pa za dobre novatorske predloge dobe kar lepe nagrade. Vsako leto izplačajo nekaj deset tisoč dinarjev za take nagrade. Tako imajo v tovarni že nekaj doma izdelanih strojev, ki uspešno konkurirajo izdelavi znanih svetovnih tvrdk, so pa za kolektiv znatno cenejši.

SAMOUPRAVA DELUJE

Več kot 20 delegatov iz Iskre je v občinski skupščini, 25 jih imajo v samoupravnih interesnih skupnostih, okrog 200 zaposlenih pa ima funkcije v raznih občinskih komisijah, družbenopolitičnih organizacijah na terenu, v krajevnih skupnostih in v organih upravljanja doma.

Glede obveščanja zaposlenih so v zadnjem času precej napredovali. Imajo formiranih 21 informativnih skupin, v vsaki pa je eden določen za obveščanje. Vsakih 14 dni, včasih pa tudi večkrat, izide Informator, interni obveščevalec tovarne kondenzatorjev.

O vseh pomembnejših predlogih, odločitvah in podobnih stvareh razpravljajo v kolektivu po že ustaljeni poti, tako da stvari ne gredo mimo delavcev. Predlog prouči strokovni kolegij, obravnavajo ga družbenopolitične organizacije v kolektivu, posebno Zveza komunistov in sindikat, pretrese ga delavski svet, obravnavajo ga po informativnih skupinah, končno pa odloča o njem zbor delovnih ljudi. Sklican je vsak mesec.

SKRB ZA LJUDI

Zelo aktivna je sindikalna organizacija v kolektivu. Imajo štiri podružnice sindikata, ki med drugim skrbe tudi za socialno varnost svojih članov. Za zaposlene z majhnimi osebnimi dohodki, bolehne ali kako drugače prizadete predlagajo in plačajo dopust. Sindikat organizira tudi nakup ozimnice in razen družbenopolitičnega dela skrbi za oddih in rekreacijo.

Sindikat ima na skrbi Iskrin kamp in letoviški objekt na Primostku, prek sindikata pa se javljajo za letovanje v drugih Iskrinih domovih ali kampih tudi zaposleni v Semiču ali v črnomaljskem delu kolektiva. Posebno letošnji dopust so mnogi izkoristili na ta način.

Med zaposlenimi v Iskri je veliko mladih, ki delujejo najraje na kulturnem področju in v športu. Imajo dve rokometni in košarkarski ekipi, obe tekmujeta v dolenjskih ligah.

V zdravstveni skrbi za zaposlene pa so, ne po svoji krivdi, nazadovali. Do nedavnega so imeli zdravnico v lastni, dobro opremljeni ambulanti. Odkar je zdravnica odšla, je ostala le medicinska sestra, zdravnik pa prihaja iz Črnomlja. Sploh pa je semiško zdravstvo že vrsto let v težavah. Krive so nemogoče delovne razmere v stari stavbi zdravstvenega doma, zaradi tega pa tudi zdravnikov ni.

IZOBRAŽEVANJE JE CENJENO

Po 50 do 70 štipendistov na leto imajo v Iskri vseh zadnjih deset let, podpirajo pa tudi člane kolektiva pri izrednem študiju. Trenutno imajo 20 izrednih študentov. Če delovna organizacija potrebuje strokovnjaka in študija, za katerega se posamezni odloči, mu dajo štipendijo, sicer pa omogočajo študij kjer koli s ugodnimi pogoji in študijskimi dopusti.

Vsako zimsko sezono organizirajo v lastnih učilnicah v tovarni tudi najmanj dva seminarja. Eden je namenjen poukutujih jezikov, drugi je navadno iz stroke. V prostem času hodijo zaposleni v tovarno kot šolarji in to traja več mesecev.

KAKO BO LETA 1980?

V osnutku srednjeročnega razvojnega načrta Iskre v Semiču je zapisano, da bodo vsako leto z družbenim proizvodom napredovali za 16,6 odstotka tako da bo ob koncu petletke znašal celotni dohodek 500 milijonov dinarjev. Seveda računano po današnjih cenah in s sedanjim proizvodnim programom.

V pripravi imajo tudi druge proizvodne načrte, s katerimi bi lahko malce spremenili zdajšnje artikle ali pa bi proizvodnjo sodanjega proizvodnega programa razširili in modernizirali, toda za te programe bi bile potrebne dodatne investicije. Če jih bo mogoče dobiti, bo Iskra prepravljena.

Državno prvenstvo v plavanju s plavutmi in hitrostnem potapljanju je potekalo v znamenju dveh reških klubov in Novomeščanov. Na sliki: tik po podelitvi medalj v štafeti 4 x 100 metrov. Novomeščani so osvojili tretje mesto. (Foto: Janez Pezelj)

Zaradi kršitve - ponovitev

Zaradi kršitve materialnih pravil je tekmovalna komisija tekmo iz 6. kola med Inlesom in Slovanom — končala se je neodločeno — ponovila

Tudi v 7. kolu II. zvezne rokometne lige—sever rokometni ekipi z Dolenjskega nista imeli največ sreče. Inlesovi rokometaši so v Celju izgubili, Sevničani pa so doma igrali neodločeno. V slovenski rokometni ligi so imele naše ekipe nekoliko več uspeha: Brežičani in Brežičanke so zmagali, ekipa Dobove pa je prvenstveno srečanje izgubila.

SEVNICA — SENJ 29:29

Več kot 800 gledalcev je v soboto pričakovalo, da bodo domači rokometaši dosegli še eno zmago. V goste so namreč prišli igralci Senja, ena od najslabših ekip v drugi zvezni rokometni ligi. Senjčani so povedli in vodili skoraj ves prvi polčas, saj so domači igralci dovoljevali, da so se zlahka prebijali do črte šestih metrov, kjer sta sodnika vsak prekršek kaznovala s sedemmetrovko. Tik pred koncem prvega polčasa pa so Sevničani z dobro igro v obrambi in točnimi zadetki najprej izenačili in nato tudi povedli. Pred koncem srečanja so gostje še enkrat povedli (28:25), toda domačim je vseeno uspelo remizirati.

Sevnica: Možic, Krištofič, Ganc 10, Vrtačnik, Svažič 4, Bizjak, Koprivnik 2, Doblekar 6, Novšak 1, Šumej 6, Gologranc.

CELJE — INLES 28:22

Tokrat Ribničani niso igrali najbolje, saj so domači igralci v 18. minuti prvenstvenega srečanja vodili že 15:4. V nadaljevanju so gostje igrali nekoliko bolj pazljivo in hitreje in so razliko v zadetkih zmanjšali. V ribniški ekipi so dobro igrali Radič, Šilc in J. Kersnič.

Inles: I. Kersnič, Ponikvar, Mikulin 2, S. Kersnič 2, J. Kersnič 4, Šilc 4, Andoljšek 3, Ambrožič 1, Žuk, Radič 5 in Matelič 1.

ŠEŠIR — DOBOVA 26:21

Rezultat kaže, da so bili Dobovčani precej slabši od domačih rokometašev, tekma pa je pokazala, da bi lahko gostje tudi zmagali. Skoraj vso tekmo so vodili z zadetkom ali dvema prednosti, tik pred koncem pa so zaigrali prehitro in nekaj začetniških napak je botrovalo prepričljivemu porazu.

Dobova: Škufca, Ogorevc, M. Doberšek 9, Bosina 6, B. Doberšek 1, Kolnik, Novak, Deržič 3, Ostrelič 1, Šimunič 1.

INLES — SLOVAN: TEKMA BO PONOVLJENA

Tekmo iz 6. kola II. zvezne rokometne lige je tekmovalna komisija razveljavila zaradi materialne kršitve pravil rokometne igre (pravilo 3:3). Po protestu Slovanovih rokometašev je tekmovalna komisija ugotovila, da je napako zagrešil časomerilec. Ta je izključenega Ribničana spustil v igro pet sekund prej, preden se mu je iztekla kazen, Ribničani pa so dosegli izenačujoči zadetek v času, ko je bil njihov izključeni igralec že na igrišču.

BREŽICE — ISKRA 21:14

Kljub temu da so Brežičanke nastopile oslabljene, so dosegle prepričljivo zmago. Z dobro igro — odlikovala se je predvsem s hitrimi in dobro izpeljanimi protinapadi — so se izkazale v prvem polčasu, v nadaljevanju prvenstvenega srečanja pa so nekoliko popustile.

Brežice: Hribernik, Križman 3, Vogrinc, Bah 8, Dimič 2, Zakšek 1, Rožman 6, Lipej 1, Cetin, Gabrič, Levačič.

BREŽICE — TRŽIČ 30:25

Brežičani so z zanesljivo igro prišli do novih prvenstvenih točk. Po naši napovedi s sicer dobro ekipo Tržiča niso imeli veliko dela, če pa bi bolje igrali v obrambi, bi lahko prejeli precej manj zadetkov.

KRKA — ČRNOMELJ 23:17

Dolenjski derbi v ljubljanski conski rokometni ligi med Novomeščani in Črnomaljci si je ogledalo okoli 60 gledalcev. V derbiju so bili domači rokometaši boljši in so zasluženo zmagali.

KRKA — LISCA 22:19

V najvažnejšem srečanju za vrh prvenstvene lestvice v LCRL med novomeško Krko in sevniško Lisco so bile Novomeščanke boljše. Kljub hudi tremi so Novomeščanke — vodi jih Janez Štrukelj — dobro igrale in bile ves čas enakovredne nasprotnice igralkam Lisce, ki so še lani nastopile v najkvalitetnejši republiški ligi. Za zmago, po kateri so Novomeščanke prevzele na lestvici vodstvo, so zaslužne prav vse rokometašice.

ZMAGALA SRS

V troboju mladinskih atletskih reprezentanc med Slovenijo, avstrijsko Štajersko in Železno Županijo v Ljubljani so prepričljivo zmagali slovenski atleti. V republiški reprezentanci sta se izkazala tudi dva novomeška mladinca: v skoku v višino je Šuštar preskočil 195 cm in zavzel drugo mesto, Keržan pa je v teku na 400 m z 51,2 sekunde pritekel prvi na cilj.

Dolenjski „plavutarji" drugi

Na državnem prvenstvu v hitrostnem plavanju in potapljanju v Beogradu je novomeška KPA med 14 ekipami osvojila drugo mesto

Zadnjo soboto in nedeljo je bilo v novem bazenu na Bajnici v Beogradu končano državno ekipno in posamično prvenstvo v plavanju s plavutmi in hitrostnem potapljanju. Na tekmovanju najboljših jugoslovanskih plavalcev so nastopili tudi člani novomeškega kluba za podvodne aktivnosti.

Kako ta nova in še dokaj neznana panoga hitro napreduje — državno prvenstvo v Beogradu si je ogledalo nekaj več kot 150 gledalcev — so dokazale tudi beograjske tekme. Še lani je na tekmah najboljših „plavutarjev" nastopilo — organizirali so jih Novomeščani v Dolenjskih Toplicah — okoli 60 tekmovalcev in tekmovalk, v Beogradu pa se je za medalje in pokale potegovalo več kot 160 tekmovalcev iz 14 klubov. In morda je bilo prav tolikšno število prijavljenih vzrok, da je bila organizacija izredno slaba. Tako se tik pred pričetkom ni vedelo, ali bodo lahko nastopili tekmovalci v hitrostnem potapljanju, neurejena je bila sodniška služba in zaradi neodgovornih in neizprašanih časomerilcev je novomeška ekipa ostala brez ene medalje. Nadarjena plavalka Jelka Vitasovič je namreč v disciplini 25 metrov na dih priplavala na cilj s tretjim najboljšim časom, ob podelitvi pa je medaljo dobila tekmovalka, ki za osvojen „bron" sploh ni vedela.

Kljub temu se je novomeška ekipa — vodil jo je trener Drago Les — vrnila domov zadovoljna. Dolenjci so upali, da bodo osvojili mesto nekje v vrhu, toda več kot polletne vestne priprave so botrovale, da so bili Novomeščani med najuspešnejšimi ekipami. Posebno se je izkazala državna reprezentantka Meta Novak: dosegla je dva nova državna rekorda in ob zaključku poleg številnih medalj prejela lep pokal kot najuspešnejša tekmovalka. Da so bili uspešni tudi drugi Novomeščani, dokazuje dejstvo, da so prav vsi osvojili vsaj eno medaljo.

Rezultati: 25 m na dih: 1. Meta Novak 11,3 (državni rekord); 50 m na dih: 4. Boris Kušer 23,4; 100 m: 1. Meta Novak 57,0 (državni rekord); 12. Meta Vodičar 1:09,7; 100 m: 5. Toni Strniša 51,5; 7. Boris Kušer 53,8; 16. Rafael Kužnik 58,0; 800 m: 4. Jelka Vitasovič 10:47,8; 1500 m: 3. Danijel Vohar 18:08,9 (popravil osebni rekord za 51 sekund); 100 m potapljanje: 2. Meta Novak 1:13,2; 400 m: Rudi Kušer 6:19,2; 4 x 100 m: 3. KPA Novo mesto (Jelka Vitasovič, Majda Kušer, Meta Vodičar in Meta Novak) 4:20,6; 4 x 100 m: 3. KPA Novo mesto (Strniša, Kužnik, Potočnik, Kušer) 3:39,1.

200 m: 4. B. Kušer 2:01,5; 6. Strniša 2:05,5; 12. R. Kužnik 2:17,5; 200 m: 4. Novak 2:13,5, 10. Vitasovič 2:24,0; 12. Meta Vodičar 2:45,4; 400 m: 4. Vohar 4:25,6; 5. Strniša 4:38,1; 400 m: 7. M. Kužnik 5:42,5; 8. Vodičar 5:44,6; 100 m potapljanje: 4. B. Kušer 59,4; 400 m potapljanje: 1. Meta Novak 6:11,6 (republiški rekord); 800 m: 4. Vohar 9:21,0; 1500 m: 5. Jelka Vitasovič 22:10,4; 4 x 200 m: 4. KPA Novo mesto 8:35,3.

Ekipno: moški — 1. Harpun (Reka) 181 točk, 4. KPA Novo mesto 100; ženske: 1. Kostrena (Reka) 132, 2. KPA Novo mesto 111.

J. PEZELJ

ZMAGAL TONE ŠPORAR

Na rednem hitropoteznem turnirju za oktober je med 14 igralci v dokaj slabi konkurenci zmagal Tone Šporar. Zbral je 12,5 točke od 13 možnih, remiziral pa je le s Horvatičem. Vrstni red: Šporar 12,5, Petkovič 11, Oberč 8,5, Lubej in Voljčanšek 8, Materni in Kranjc 7, Ščap in Stokanovič 6, Hrovatič 5, Gologič in Ivanovič 3,5, B. Škerlj in Žvagen 2,5. Naslednji turnir bo v četrtek, 13. novembra.

Trn v peti

14. decembra bo sevniško kegljaško društvo praznovalo 10-letnico delovanja in po desetih letih se kegljači lahko pohvalijo z mnogimi uspehi. Kot kaže, pa je dobro delo za nekatere v Sevnici že precej časa „trn v peti". O tem je povedal Janko Blas, član kegljaškega društva Sevnica, naslednje: „Naši uspehi so trn predvsem tistim, ki so prenehali biti člani 1970 in nekaterim njihovim privržencem, ki si že dalj časa prizadevajo, da bi se KD Sevnica razformiralo. Pojavile so se celo govorice o novem klubu in sicer KD „Dušan Kveder—Tomaž". Tega kegljaškega društva v našem mestu nikoli ni bilo in tudi sedaj ne obstoja. Vsi postopki, da bi novi klub začel delovati, so bili nezakoniti, njegova registracija pa zavrnjena. In tako so se vrstili prepiri, sovraštvo pa je vse večje. Na žalost se to dogaja v času, ko klub praznuje deset let obstoja. Morda marsikoga zanima, kdaj in kako so se spori začeli. Po vsej verjetnosti je eden od številnih vzrokov za hudo kri prehodni pokal KD Sevnica, ki ga je 1970 osvojil Franc Švab in ga še do danes, kljub številnim opozorilom, ni vrnil. In kaj se klubu zaradi prepirov obeta? Če se bodo peripetije nadaljevale še naprej, bo delo v klubu nazadovalo in bojim se, da bodo njegovi sovražniki pripomogli, da bo propadel. To prav gotovo ne bo najlepše priznanje za dobro 10-letno delo."

NOVE TOČKE ZA SODRAŽICO IN NOVO MESTO

V tretjem kolu druge republiške lige—zahod so Novomeščani gostovali pri goriških igralcih namiznega tenisa in jih brez težav premagali. Rezultat: Gorica — Novo mesto 2:5. V isti ligi nastopajo tudi Sodražani. Pomerili so se z Zvezdo in jo po zanimivem dvoboju premagali s 3:5.

Kegljaško prvenstvo Krki

V soboto in nedeljo je bilo odigrano zadnje kolo ekipnega prvenstva Dolenjske v kegljanju, in sicer v disciplini 8 x 200 lučajev.

Po pričakovanju so naslov ponovno osvojili Krkini tekmovalci, ki so se pokazali v dobri luči, saj so dosegli dobre rezultate. Kot prvaki bodo v prihodnji tekmovalni sezoni nastopili v II. zahodni conski ligi. Drugo mesto so zavzeli tekmovalci KD Novo mesto, tretje pa Brežičani. Obe ekipi bosta lahko nastopili še na kvalifikacijskem turnirju za vstop v II. zahodno consko ligo.

Rezultati zadnjega kola: Krka I 6161 (Krušič 797, Turk 796, Hren 794); Krško 6056 (Planinc 793, Strupen 780, Špiler 774); Brežice 5863 (Kuzmin 796, Prelec 768, Dimič 783); Krka II 6503, Sevnica 6160, KD Novo mesto (Blažič 829, Istenič 890, Zupančič 868) in Mercator 6139.

Končni vrstni red prvih treh ekip: 1. Krka I 19760 kegljev, 2. KD Novo mesto 19350, 3. Brežice 19132.

D. BRATOŽ

Novo mesto strlo tudi Mežico

Po treh kolih so Novomeščani na prvem mestu — V II. slovenski odbojkarski ligi vodi Trimo (Trebnje), Žužemberčani pa so na drugem mestu

Kot kaže, se novomeški odbojki obetajo lepši časi. V nedeljo so Novomeščani z dobro igro premagali eno najboljših ekip v slovenski ligi, vrsto Mežice. Ženska ekipa Krke je gostovala v Mariboru in derbi kola izgubila. V drugi republiški ligi vodijo z enim samim porazom Trebanjci, isto število točk pa imajo tudi Žužemberčani, medtem ko so Mokronožani nekoliko slabši.

NOVO MESTO — MEŽICA 3:0 (13, 13, 12)

Po treh kolih v 1. slovenski odbojkarski ligi so na prvem mestu s tremi zmagami Novomeščani, ki so že ob koncu lanske sezone z dokaj dobrimi igrami napovedali, da bodo letos med ekipami, ki se bodo morda potegovale celo za vrh prvenstvene lestvice. V prvih tekmah letošnjega prvenstva je novomeška ekipa napovedi uresničila. Fantje so igrali zanesljivo, z večjim zaupanjem vase, bolj borbeno kot pred letom, in s tako igro pritegnili k igrišču precej ljubiteljev odbojke. Medtem ko je lani Novomeščane spodbujala le peščica gledalcev, jih je na zadnjo tekmo prišlo več kot 100. Obe ekipi sta zaigrali lepo odbojko, vendar so bili domači igralci boljši.

Za Novo mesto so v nedeljo nastopili: Jenko, Medle, Goleš, L. Babnik, I. Babnik, Vernig, Primc, Graberski in Cotič.

MARIBOR — KRKA 3:1 (—6, 4, 10, 14)

Krkine igralke so imele v nedeljo izredno slab dan. V tretjem kolu slovenske odbojkarske lige so gostovale v Mariboru. V prvem setu so s hitro in natančno igro domače igralke popolnoma nadigrale, v drugem pa so popustile in ga izgubile. Najbolj zanimiv je bil četrti, odločujoči set, v katerem so bile domače odbojkarice sprotnejše in so zmagale.

Krka: Rajer, Pilič, Zevnik, Boh, Fabjančič, Fila, Forte in Adamčič.

ŽUŽEMBERK : LJUBLJANA 3 : 1 (9, 13, —6, 6)

Četrto zmago je v 5. kolu II. SOL v nedeljo slavil Žužemberk. Domačini so zlasti dobro zaigrali v prvem in četrtem nizu, bili boljši v polju in ob mreži in zasluženo porazili Ljubljančane, za kar je treba pohvaliti celotno moštvo. Žužemberk zavzema trenutno drugo mesto na prvenstveni lestvici, za TRIMOM iz Trebnjega, ki ima boljšo razliko v nizih in prav tako en sam poraz. V zadnjem kolu igrajo Žužemberčani z Mokronogom na mokronoških tleh.

V SREDO FINALE: NOVO MESTO — FUŽINAR

V sredo, 29. oktobra, bo ob 18. uri v novi športni dvorani v Novem mestu finalna tekma za pokalno prvenstvo Slovenije v odbojki med ravenskim Fužinarjem, članom II. zvezne lige, in Novim mestom, ki trenutno vodi v prvi slovenski odbojkarski ligi. Na poti do finala je Novo mesto izločilo več moštev, med njimi tudi Jesenice in ljubljanski študentovski klub Forum. Ljubitelji odbojke vabljeni!

V počastitev novomeškega občinskega praznika bodo 28. oktobra v Novem mestu predali namenu novo športno dvorano, na katero so novomeški športniki čakali več let. Na sliki: novi, največji pokriti športni objekt na Dolenjskem, slikan sedem dni pred slavnostno otvoritvijo. (Foto: J. Pezelj)

šport

NOVO MESTO — Na kegljišču na Loki se je pričel jesenski del prvenstva KD Novo mesto. Prvi rezultati: Železničar — Vseh devet 344 — 419, Gorjanci — Iskra 278 — 356 in Novoteks II — Gozdar 365 — 350. (B. D.)

TRBOVLJE — Rezultati 4. kola zasavske rokometne lige: Hrastnik — Artiče 11:10, Krmelj B — Radeče B 10:0, Brežice — Boštanj 20:27, ROD Radeče — Cerklje 10:24 in Loka — Dobova B 14:25. (Š. T.)

RIBNICA — Rezultati dolenjske rokometne lige — vzhod: Višnja gora — Krka B 25:13, Semič — Črnomelj B 20:15, Šentjernej — Gradišče 22:24. Trenutni vrstni red: Gradišče 9, Višnja gora 9, Šentvid 4, Semič 4, Črnomelj B 2, Šentjernej 2 in Krka B brez točk. (M. G.)

KOČEVJE — ELAN 1:1

s, V derbiju kola ljubljanske podzvezne nogometne lige sta se v Kočevju pomerili vrsti novomeškega Elana in domačega Kočevja. Moštvi sta igrali po razmočenem in za igro težkem igrišču, toda kljub temu sta se izkazali z dobro igro. Zadetka sta dosegla Gradič in Kozic.

M. G.

LJUBLJANA — BELA KRAJINA 1:0

V 8. kolu zahodne conske nogometne lige so Črnomaljci gostovali pri Ljubljani in srečanje izgubili. Če bi Belokranjci bili v napadu nekoliko spretnejši, bi lahko igrali vsaj neodločeno.

M. G.

RIBNICA — CEMENT 1:1

Domači nogometaši so še enkrat zamudili lepo priložnost za zmago. Imeli so najmanj šest lepih priložnosti, toda nespretni napadalci so zamudili prav vse. Povedli so gostje, izenačil pa je Dejanovski.

M. G.

V 8. kolu druge zvezne rokometne lige—sever se bodo v Ribnici pomerili Inlesovi in sevniški rokometaši. Nedvomno bo boj za točke zelo izenačen in zanimiv, saj bosta obe ekipi poskušali priti do novih točk. Ribničani zato, ker so izgubili v Celju, Sevničani pa zato, ker so doma po nepotrebnem izgubili točki, na kateri so računali. Ker pa imajo Inlesovi rokometaši v drugi zvezni rokometni ligi najboljše navijače (sevniški so bolj znani po pretepih), imajo v dolenjskem derbiju precej več možnosti.

In kje igrajo ekipe z Dolenjskega v prvi slovenski rokometni ligi? Brežičani se bodo pomerili z Minervo. Glede na to, da v zadnjem času ne igrajo najbolje, se jim v 8. kolu obeta poraz. Zato pa lahko upamo, da bodo do druge zmage in novih točk prišli Dobovčani. Fantje so bili že nekajkrat tik pred zmago, pa jim je do uspeha zmanjkalo ali moči ali spretnosti ali časa. Brežiška dekleta gredo v Ljubljano k Slovanu, kjer bodo prvenstvene točke morale prepustiti domačinkam.

Prav gotovo bodo zelo zanimivi boji tudi v prvi slovenski odbojkarski ligi. Novomeški odbojkarji — nekoč je bila odbojka v Novem mestu zelo priljubljena, in kot kaže, se v zadnjem času zanjo zanima vse več gledalcev — bodo poskušali razveseliti stare in nove privržence z novimi točkami. V nedeljo gredo v goste, in sicer k Polskavi. Če bodo igrali vsaj tako dobro, kot so proti Mežici, lahko zmagajo. Napoved: ekipa Novega mesta bo osvojila novi točki. Odbojkarice bodo igrale doma, in sicer v telovadnici grmske osnovne šole. Kar so zamudile v Mariboru, bodo poskušale nadoknaditi doma: premagale naj bi dobre Ljubljančanke.

V drugi republiški namiznoteniški ligi igrajo letos Novomeščani in Sodražani. Novomeščani so po treh kolih s štirimi točkami na četrtem mestu, Sodražani pa prav tako s štirimi točkami na petem mestu. V četrtem kolu bodo Sodražani po vsej verjetnosti izgubili z lanskim prvoligašem Prestrankom, Novomeščani pa se bodo pomerili z Zvezdo in jo bodo, če bodo igrali v polni postavi, brez težav premagali.

Kaj, kje, kdo?

Dr. BOŽO OBLAK

Kako ohraniti zdravje

3

Kreme osvežujejo, hranijo in mehčajo kožo. Mastne kreme varujejo kožo pred škodljivimi vremenskimi vplivi. Vitaminske kreme nimajo posebne vrednosti, ker je prehrana, ki vsebuje vitamine, bolj uspešna. Glicerinska krema vleče iz kože vlago, zato suhi in vneti koži škoduje. Tudi za razpokane ustnice ni primerna. Kreme, ki vsebujejo hormone, lahko povzroče hormonalne motnje. Zato niso priporočljive.

Puder ovira dihanje kože in njeno izločevanje. Če že ne gre drugače, je boljši tekoči puder. Pred pudranjem je potrebno namazati kožo z dnevno kremo za obraz.

Črtala in ličila naj bodo le za slovesne prilike, te pa niso vsak dan. Pretirana uporaba teh kozmetičnih sredstev ni estetska.

Lak za nohte zahteva seveda čiste nohte. Paziti moramo, da odstranimo stari razpokani lak, ker se sicer v razpokah naseli umazanija. Lak odstranjujemo z odstranjevalcem kar se da hitro, ker odstranjevalec topi poleg laka tudi noht.

Razni dezodoransi, ki odvzemajo telesu neprijeten vonj po znoju, se uporabljajo tako, da jih nanašamo le na čisto in umito kožo. Kdor misli, da bo z dezodoransom tudi očistil kožo, se zelo moti. Tudi kolonjska voda in parfum zahtevata čisto kožo.

Vsa kozmetična sredstva lahko povzročajo vnetje kože in njeno preobčutljivost. Zato jih moramo zvečer pred spanjem odstraniti. Lahko uporabljamo poleg tople vode in mila tudi obrazno vodo ali pa čistilno mleko.

Za vso kozmetiko velja, da mlada in zdrava koža kozmetike ne potrebuje, saj sta naravna lepota in mladost najlepše kozmetično sredstvo, poleg tega pa še zastonj.

PO SVETU OKOLI

UMRL JE OD SMEHA — Tudi od smeha se lahko umre! Ob predvajanju humoristične televizijske serije se je petdesetletni Londončan Alexander Mitchell 25 minut neprekinjeno smejal. Hip nato se je zgrudil in izdihnil! Njegova žena je po pogrebu hotela priti do režiserja „smrtne“ oddaje, in ko so jo vprašali, ali ga misli tožiti, je odgovorila: „Ne! Le zahvalila bi se mu rada, ker je možu s smehom polepšal zadnje trenutke življenja.“ Življenje, življenje, kako si nenavadno!

ŠKRBASTI PLEŠCI — Francosko združenje zobozdravnikov je izdalo brošuro o higieni zob. Nič posebnega! boste rekli. Pa ni tako, kajti v knjižici je črno na belem zapisano, da pokvarjeni zobje ne vplivajo samo — na odpadanje las, ampak da karies povzroča tudi obolenja kože na temenu, škoduje očem, ledvicam, botruje glavobolom ter težavam srca in ožilja! Če vam je kaj do zdravja sploh, še posebej pa do bujnih las, potlej se čimprej odpravite k zobozdravniku!

STE LAŽJI? — Ako iz leta v leto ugotavljate, da ste čedalje lažji, potlej ne bodite v skrbeh, kajti ameriški astrofizik Thomas van Flandern je ugotovil, da zemeljska težnost slabi, pa tudi gravitacija celega vesolja se manjša; posledica tega ni le odmikanje Lune od Zemlje, ampak tudi to, da so telesa ljudi vsako leto lažja za „okoli“ milijonti del grama. Ali pokažejo to razliko tudi tehtnice „v korist slepih“ na železniških postajah?

PRIZNANJE — Podoficirka Barbara Randolph in vojakinja Debbie Watson sta bili odpuščeni iz ženske enote ameriške armade zategadelj, ker sta soglasno, zaljubljeno si gledaje v oči, priznali, da sta lezbijki!

POKUŠEVALEC — Američan Terry Knight je dobil za običajne pojme nekolikanj nenavadno zaposlitev: v tovarni pasje hrane je — pokuševalec! Osem ur na dan (ob sobotah in nedeljah kajpak ne!) ne dela nič drugega, kot pokuša pasjo hrano in ugotavlja, ali je dobrega okusa itd. „Psi so izbirčni,“ zatrjuje, „toda kar je dobro zame, mora biti povšeči tudi psom!“ Ali pa ne, saj imajo tudi psi različne okuse!

V nedra oceanov

Da so se Zemljani znašli na pragu neskončnega vesolja, je bilo treba do potankosti uskladiti tudi najbolj zapletena dognanja znanosti in dosežke tehnologije. Domala enake zahteve pa postavljajo pred učenjake tudi oceani, ki jih gotovo ne imenujejo zaman hidrokozmos. Dno oceanov je bilo stoletja dolgo pokopališče potopljenih ladij, dandanes pa, ko se svet sooča z energetsko, ekonomsko in še kakšno krizo, postaja čedalje bolj jasno, da so oceani zakladnica, ki še zmeraj čaka pametnega gospodarja.

Pravilneje bi bilo, da bi naš planet imenovali — Ocean, saj kar tri četrtine zemeljske površine pokrivajo širna morja, oceani. Samo slutimo lahko, koliko naravnega bogastva skriva ogromni vodni bazen. Da gre za neslutene razsežnosti, dokazuje geološki sestav zemlje in morske vode. Tako se na primer samo v enem kubičnem metru vode nahaja 30 kilogramov različnih tvarin; elementov je domala za celo leksvico Mendeljejeva. In koliko kubičnih metrov morske vode je v oceanih!

S posebnimi postopki iz grenke morske vode že pridobivajo pitno vodo, industrija pa morju jemlje tudi že velikanske količine soli, broma in kalija. Težnja zadnjih let je: iztrgati morju še druga rudninska bogastva, saj po prvih raziskavah oceani obljubljajo večkratno pomnoževanje znanih količin rud, ki jih nudi kopno. Uspehe že imajo proizvajalci nafte — zaloge nafte na morskem dnu so nekajkrat večje od zemeljskih.

Osvajanje oceanov za potrebe industrije je glede na tehniko podvig, ki je enak vesoljskemu. Pri oceanih prihaja v poštev le t.i. globinska tehnika. Dasi Američani že črpajo morska bogastva tudi iz globine 5000 metrov, gre večidel zgolj za poskuse, kako izpopolniti do zdaj poznane sisteme izkoriščanja morske vode. Docela uspešno so ljudje segli oceanom v nedra šele do globine 200 metrov!

Tudi na Dolenjskem imamo bajaničarja: 70-letni kmet Jernej Zagorc iz Šmarja pri Šentjerneju je s svojim vnukom in s pomočjo štirih namagnetenih jeklenih palic našel že nič koliko žil podtalne vode.

S palico – do bogastva

Zemlja skriva v svojih nedrih neizmerna bogastva, pa naj gre za rude, nafto, vodo. Človek, ta večni iskalec, pa ji jih hoče že od nekdaj iztrgati, si jih prisvojiti, uporabiti. Tu pa se stvar zaplete, kajti najprej je treba ta bogastva odkriti, ugotoviti, kje so skrita. Kljub strahotnemu napredku znanosti, ki je v zadnjih desetletjih odkrila ogromno načinov za iskanje zemljinih bogastev, se je do današnjih dni ohranilo iskanje podtalne vode in rud z leskovo palico — bajalico.

Na Poljskem so ustanovili celo klub bajaničarjev, ki združuje 360 članov. Med njimi so inženirji, zdravniki, geologi, delavci, kmetje itd. Eden od njih, Zbigniew Zbiegen, je po naročilu iranske vlade v tej državi iskal in tudi našel bogata ležišča žvepla. Edini pripomoček pri iskanju mu je bila navadna leskova palica.

Predsednik poljskega kluba bajaničarjev pravi, da še ni posvem raziskana presenetljiva moč ljudi, ki imajo ta dar, verjetno pa gre za izjemno občutljivost in reakcijo živčnega sistema na elektromagnetno polje, ki je vedno tam, kjer je podzemna vodna žila ali rudno nahajališče. Bajaničarstvo si je na Zahodu utrlo pot celo v znanstvene ustanove, kjer so v zadnjem času začeli proučevati to nenavadno in redko sposobnost.

Nekatera dejstva govore, da so bajaničarstvo poznali že stari Etruščani in Egipčani, v srednjem veku pa so ga šteli med črno magijo. Poljski bajaničarji so dosegli že lepe uspehe in prepričali tudi največje nasprotnike, da niso sleparji.

Jabolko spora!

Ali je Evin sadež spolno dražilo? — Najbrž ne!

Letošnja bera jabolk je nekolikanj manjša od pričakovane, zato se ni bati, da bi zaradi njih tudi na Slovenskem prišlo do kakšnega večjega spora. Sploh pa ne do takšnega, kot je zdajšnje križanje kopij okoli jabolk v Italiji.

„Eva je vse razumela! Vedela je, da jabolko ni prepovedan sad, ampak sadež, ki spodbuja k ljubezenski igri!“ To trdi Carlo Marghieri, italijanski kemik, ki je v lastnem laboratoriju s petimi sodelavci sedem let raziskoval lastnosti in biokemijske sestavine jabolk. Po Marghierijevih dognanjih so jabolka odličnо sredstvo zoper plešavost, zamašenje žil in preobilico holesterola v krvi, prikladna pa so tudi kot dopolnilo k terapiji nekaterih očesnih bolezni, na primer glavkoma. Najbolj nenavadna pa je kemikova trditev, da jabolka vsebujejo estrogene hormone, zaradi katerih so afrodiziak, to je spolno dražilo.

„Neumnosti!“ pravi predavatelj dietetike Emanuel D. Vitali in dokazuje nasprotno, da so jabolka glede na vitamine in mineralne soli eden najsiromašnejših plodov. Z njim se strinja tudi predavatelj znanosti o prehrani Gianbattista Panatta, ki sicer meni, da jabolka le vsebujejo pektin, dolg niz molekul, ki tvorijo podlago, na katero se vežejo vitamini in sladkor. Toda to je znano že zdavnaj! Dasi je že pred Marghierijem, leta 1965, neki francoski učenjak hvalil jabolka kot spolno dražilo, pa omenjena predavatelja odločno zanikujeta takšno lastnost okusnih sadežev. „Neumnosti!“

Ne le jablane (kot kje na Dolenjskem!), tudi njihovi sadeži so lahko predmet spora.

Polemika se nadaljuje, kemik Marghieri pa zagotavlja: „Odkar sem proučil jabolka, jih jem še več in počutim se precej bolje kot prej!“

Tako je jabolko še enkrat postalo jabolko spora! Malce nenavadnega, spora pa vendarle.

(Ne) resnice z napako

Ko sta se polovila (poslovila), mu je naročil, naj vse lepo podavi (pozdravi).

Na občnem zboru je prišel na dan podatek, da so v Kolpo spet vložili mladince (mladice).

Naši delovni ljudje so spoznali, da so le biki (bili) preskromni.

Po kopitu bodo udeležence odšle v mesto, kjer si bodo ogledale (ogledale) spominsko robo (sobo).

Rešitev prejšnje križanke

				U	K	O	R		R	O	S	A		
				N	A	D	A		A	N	I	T		
				I	N	T	A	R	E	S	I	J	A	
			O	K	T	O	B	E	R	J	A	K		
			V	A	R	E	V	A	N	J	A			
		M	A	T	I			A	S	A				
	O	R	E	L			D	A	G	T	L	A	K	
	S	O	S				E	A	K	A	R		E	T	A
	A	T	E	N	A	T		R	I				T	A
	K	O	C	I	N	A			B	A	N	E	I	R
	A	R	T	R	G	O			D	D	A	J	A	

	D. L.	TEŽAVA	GLINASTA PIŠČAL	NEKD. DRŽ. URADNIK	DAL M. Ž. IME	D. L.	EDUARD MORIKE	MODERNA TKANINA	RIBJA JAJČECA	AZ. DRŽAVA
	UTEŽ. MERA					RIM. URADNIK OSVEŽILNA PIJAČA				
	NAUK O GOSPODARSTVU									
	STROJNA ZAGA						MAKED. KOLO	SONARNIK ŽELEZA		
	BREZALK. PIJAČA				FR. MESTO DR. RONI	JAPR. RIB. DRUŠTVO			KRIV NOŽ	GL. MESTO TURČIJE
	RAPCA ZA OSIPOVKE									
D. L.	FR. PISATELJICA	PREBIVALIŠČE DVOJALKA			PREBIVALKA IGA					
	NAŠ NAR. ZAB. ANSAMBEL			MOZOLJA VOST	TNALO		PREB. OGRSKE	RADON		
	VERDIJEVA OPERA			AMER. PISATELJ ALLAN EDGAR	M. IME AZ. VELETOK			SANITETNI MATERIAL		
	MLAD GOZD		Z. IME			LOZ. RASTLINA				
			KRANJ			POVRŠ. MERA				
	ORJAŠKA KAČA						LAHKO HLAPLJIVA TEKOČINA			
	NATRIJ		KDOR ZA RED SKRBI				PERNATA ŽIVAL			

Ne veriga ne ječa!

Skrivnost rešitev je šla v grob s „čarovnikom“ in rokohitrcem Harryjem Houdinijem

Prihodnje leto bo minilo pet desetletij od smrti najbolj slavnega „čarovnika“ in rokohitrca Harryja Houdinija, ki ga v nenavadnih spretnostih in trikih še nihče ni prekosil. Njegove spretnosti so vznemirjale sodobnike, nekateri so ga občudovali, drugi so ga imeli za sleparja. Kdo je imel prav, je danes težko reči, kajti Houdini je skrivnost svojih trikov odnesel v grob 1926, ko je umrl zaradi vnetja slepiča. Tako še danes nihče ne more izvesti niti razjasniti nekaterih njegovih spretnosti, kot je pobeg iz zaklenjene skrinje ali drugih prostorov.

Slavni „čarovnik“ se je rodil 1874 v ameriški zvezni državi Wisconsin kot sin židovskega duhovnika. Kmalu ga je pritegnilo cirkuško življenje in pričel je nastopati kot akrobat na trapezu. Toda akrobatstvo je opustil in se raje posvetil rokohitrstvu, kjer je hitro uspel. Spremenil je tudi ime in iz Ericha Weissa je nastal slavni Houdini. Slavo mu je prinesla nenavadna sposobnost: lahko je zlezel iz še tako skrbno zaklenjene in še tako močno z verigami ovite skrinje. Že na začetku njegove poti so ga zmerjali, da je velik goljuf, a vse te očitke je ogorčeno zavračal. Svojo sposobnost je utemeljeval z besedami „da je močan in krivonog“. Takšen je res bil, vendar bi težko našli v tem razlago za nenavadno početje, ki leži zunaj fizikalnih zakonov.

NA DVORU RUSKEGA CARJA

Ko je nastopal na ruskem carskem dvoru, je Houdini sprejel izziv ruskega carja, naj odpre skrinjo, ki so jo naredili najboljši ruski kovači in ključavničarji. Da bi kdo ne posumil, da pri svojem opravilu uporablja kakšno orodje, je moral v sobo s skrinjo stopiti le v perilu . . . Čez pol ure je Houdini spet stopil pred carja in mu izročil ključavnice težke skrinje.

V Rusiji je Houdini poskusil tudi nekaj, kar do takrat ni uspelo še nikomur. Izjavil je, da bo ušel iz zloglasnega vagona, s katerim so v carski Rusiji vozili največje zločince v pregnanstvo v Sibirijo. Odpeljali so ga v Petrograd, kjer je zloglasni vagon stal. Houdini ga prej še nikoli ni videl. Vagon je bil narejen iz jeklenih plošč; imel je samo ena, majhna vrata, ki so se odpirala samo od zunaj, in majhno odprtino z rešetkami za zračenje. V hudem mrazu je veliki „čarovnik“ stopil v vagon čisto gol. Čez pol ure je napol zmrznjen spet stal — zunaj.

Ali mu je res s samo spretnostjo, močjo in znanjem uspelo rešiti se vsakršnih verig? O tem so dvomili že v času njegovega življenja in dvomijo še sedaj. Houdini je svojo spretnost dokazal tudi na sodišču, pred številnim občinstvom, policisti in sodniki!

POD VODO ALI NAD NJO

Svojevrsten je tudi dogodek, ki se je pripetil v Nemčiji. Werner Graff, eden najboljših policijskih inšpektorjev v Nemčiji, se je glasno hvalil, da Houdini iz njegovih verig ne bi nikoli mogel uiti in da Houdini uporablja lažne verige. Vedel je, da bo Houdini izziv sprejel. In res, „čarovnik“ je tožil policista.

Pred sodiščem in pred številno publiko je Houdini dovolil, da mu je policijski inšpektor zvezal roke in noge. Eno uro so „čarovnika“ motali v skrbno izbrane verige in lisice, tako da je končno obležal na tleh sodišča, ves povit v železje. Hoteli so ga celo prelisičiti: na roke so mu nataknili lisice, ki so bile zgrajene tako, da se niso dale nikdar več odkleniti, ko so jih enkrat zaklenili.

Samo dve minuti in Houdini je stal brez koščka verig na sebi pred začudenim sodiščem in občinstvom.

Šel pa je še dlje. Pustil je, da so ga zaklepali v skrinje, le-te pa metali v mrzle reke. Kjerkoli že, v New Yorku, Parizu, Kaliforniji, v San Franciscu, povsod je Houdini splaval čez nekaj minut na površje.

Na svetu ni bilo ječe, iz katere veliki mojster ne bi mogel uiti. V San Francisco so ga slekli in zaprli v celico, obleko pa zaklenili v drugo. Stražar, ki je strokovno izvedel zaklepanje, še ni prišel do pisarne, ko je začutil na svojih ramenih roko popolnoma oblečenega Houdinija.

NEPOJASNJENA SKRIVNOST VELIKEGA MOJSTRA

Kako je Houdini izvedel te neverjetne podvige, ni pojasnjeno. Mož je skrivnost odnesel v grob, ker se je bal, da bi jo lahko izkoriščali v slabe namene.

„Človeštvo od tega ne bi imelo nobene koristi, samo nepošteni ljudje bi jo lahko izrabljali in ogrozili svet,“ je dostikrat dejal, ko so ga silili, naj izda skrivnost svojih pobegov.

Veliko svojih trikov je razložil, toda največjih nikoli. Tudi njegova žena, ki je za skrivnost vedela, ni ne pod prisilo niti za bajne vsote denarja odprla ust. Umrla je leta 1943, z njo pa tudi zadnja priča velikega mojstra.

Houdini sam je vedno govoril, da pri njegovih pobegih ne gre za nikakršne nadnaravne pojave, vedno znova je poudarjal, da odločata le znanje in veščina.

Še tako priklenjenega „čarovnika“ ni zadržala niti mrzla voda, v katero so ga spustili. Kmalu je splaval iz reke brez okovov na sebi.

Dolenjski list pred 20 leti

Zmagali v srditem boju

Z NADALJEVANJEM V NOB začete revolucije smo dosegli svoj veliki cilj: dvignili smo se iz zaostalosti, se otresli polkolonialne odvisnosti od tujine, ustvarili neodvisno gospodarstvo, ki mu tujina ne more več vsiljevati svojih pogojev. V obdobju, ki je za nami, smo zmagali tudi v srditem boju za narodno neodvisnost. Naše gospodarstvo je vzdržalo najhujše pritiske na našo neodvisnost in na socialistično graditev. Najtežje obdobje izgradnje je zdaj za nami. (TITO)

OB PRAZNIKU KOSTANJEVICE! Naše delo je torej iz leta v leto bilo intenzivnejše, čeprav se vodstvo SKUD Lojze Košak bori z izrednimi težavami, saj si kljub veliki aktivnosti ni moglo plačati pianina, edinega inštrumenta v dolini, ki pa ima skoraj že več opominov upnikov nad seboj, kot je tipk na njegovi klaviaturi. Kdaj in kje bomo dobili mecena, ki bo za vedno potolažil nestrpne upnike? Kdaj? Takrat se bo vodstvo SKUD pošteno odahnilo in izdavilo iz sebe toliko upajoče Župančičeve besede: „Še bo kdaj pomlad!“ (L. S.)

DVA NEVSAKDANJA DOGODKA je imel pri živini v kratkem času posestnik Peter Šterk iz Deskove vasi. Živinozdravnik iz Kočevja mu je s cesarskim rezom rešil svinjo in devet mladičev. Stara in mladiči so zdravi. Nekaj dni za tem pa je krava istega posestnika povrgla dve, povsem normalni teleti. (J. Š.)

V SOBOTO, 15. OKTOBRA, so v hotelu Kandija v Novem mestu odprli razstavo sadja za območje novomeške občine. Razstava je bila namenjena propagandi naprednega sadjarstva in naprednega gospodinjstva in je prav gotovo dosegla svoj namen. Imela pa je tudi trgovski značaj, saj so lahko potrošniki naročali sadje za ozimnico.

NA RODITELJSKIH SESTANKIH v Žužemberku so govorili tudi o skrbi staršev za otroke, o škodljivosti prehudega izkoriščanja otrok za delo, saj na žalost otroci dostikrat prihajajo neprespani in trudni ter ne morejo slediti pouku, ne napredovati. Tudi žal nekateri starši še vedno mislijo, da knjiga otroku škodi, ali da mu vsaj nič ne koristi.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 21. oktobra 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Postave takšne kakoršni so poslanci

(Častiti volilci!) Gotovo vam je znano in ste do dobra prepričani o tem, kako važne so volitve zlasti v sedanjih zmedenih časih. Lahko izprevidite, da so postave take, kakoršni so poslanci, ki jih kujejo, poslanci v zbornicah pa so taki, kakoršne volilci izvolijo. Kjer so poslanci dobri, tam ne skujejo ničesar v postavo, kar bi moglo škodovati volilcem, a kjer so poslanci sebični, tam skrbe bolj za se nego za svoje volilce. Da pa zaneslјivi poslanci morejo v blagor ljudstva res kaj storiti, mora jih biti toliko v zbornici, da imajo večino nad svojimi nasprotniki, ki se ustavljajo njih dobrim nameram, da delajo lahko po svoje, čeprav se jim uni upirajo.

(Kedaj gre trte grubati?) Na vsak način na jesen koj, kakor hitro so se poganki požlahtnitev v mladike spremenili, kakor hitro so oleseneli. To storiti se more zaradi tega, ker je prav lahko mogoče, da požlahtnitve po Dolenjskem po zimi pozebejo. To storiti se mora pa tudi zaradi tega, ker je prav mogoče, da požlahtnitve v zimskem času sneg polomi, potlači. To storі naj se pa tudi zaradi tega že koj v jeseni, ker je za to delo skoraj sleherno leto več časa v jeseni, kakor pa na spomlad.

(Pretečeno soboto) zjutraj, ko so se ravno romarji jeli odpravljati na Trsat, pričelo je tukaj s tako silo grometi in liti, da je bilo kar groza. Sila vremena je trajala skoraj dve uri, za kar se pa nobeden tukajšnjih romarjev nič zmenil ni. Ko so bili že vsi v Ljubljani, zvedrilo se je tako rekoč kar na mah; ves ostali dan bilo je potem krasno solnčno vreme.

(Čuvajmo svoje prastarine!) Tako je naslov mali knjižici, ki je ponatisnjena iz tržaške „Edinosti“. Pisana je jako naudušeno in kritikuje jezik slovenskih pisateljev. Cena ni določena.

(Potres), in sicer jako močan, se je čutil 9. t.m. kmalu po polnoči v Ljubljani in v bližnji okolici; tudi na Dolenjskem so ga čutili po nekod.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. oktobra 1895)

Riše in piše: Marjan Bregar

Odvečna pošta

„Martin, povem ti, da so poštarji popolnoma nepotrebni,“ mi pravi Frkalov Miha iz Mišjega dola, ko sva stala za oglom in opazovala otročaje, ki so v obcestnem jarku med listjem iskali zadnje orehe.

„Beži, beži,“ mu odgovorim, „ako bi bili vsi takih misli, bi jo že zdavnaj ukinili.“

„Kar poglej: časopise kupujem spotoma v mestu, ko se vračam iz službe, drugih reči pa ne potrebujem. Tisto, kar mi prinaša poštar, so sami računi, davki, terjatve za dolgove in opomini in še kaj od sodnega pečata se včasih rado pridruži. Prav tako mi ni mar za pozdrave znancev in sorodnikov, ki mi pišejo le takrat, kadar me potrebujejo.“

„Mar ti nikomur ne pišeš, ka-li?“ ga vprašam.

„Pišem zelo nerad. Kar želim sporočiti, raje povem. Sam veš, da je razgovor veliko bolj prijeten kot pusto pisanje. Pa še nekaj je: po pošti se ne da zvedeti najnovejših mastnih vicev, ki jih je obilo na raznih sestankih, kjer vsi kar tekmujejo, kdo bo povedal boljšega.“

„Kaj pa telefon? Menda ne boš trdil, da ti je nepotreben?“

„Prav zares ga ne potrebujem. Nimam komu telefonirati, ker moji prijatelji in znanci že nekaj let zaman čakajo na proste linije, ki jih ni od nikoder.“

„Kako pa potlej prideš do vseh novic, ko se vsega tako braniš?“ sem jako radoveden.

„I, kako? Vse novice slišim še sveže, kot so jajca, ki jih prinese tašča s trga. V trgovinah, mesnici in kjerkoli na cesti se ženske vse pomenijo. Za vsako podražitev ali pocenitev vedo prej, kot piše v časopisih. Pravo čudo pa je, da vedo še za vsa prijateljstva, zakonske razdore in druge človeške slabosti. Mar ni to več vredno kot najboljša pošta?“

MARTIN KRPAN

Netopirjem žile ne poapnijo

Netopirji, poprečno le sedem gramov težke živali, so za zoologe še zmeraj v mnogočem uganka. Da bi rešili številne biološke in vedenjske neznanke, ki jih pred znanost postavljajo netopirji, pa so jih začeli raziskovati tudi strokovnjaki z drugih področij, od specialistov za srce in krvni obtok pa do ginekologov, ki so dognali že precej!

Netopirji so večidel leta toplokrvne, med zimskim spanjem pa hladnokrvne živali. Zato hitreje in laže od drugih sesalcev preidejo v zimski sen; v snu so že pri začetnem padcu telesne temperature. Poleti naredi njihovo srce 180 utripov na minuto, pozimi pa le 3 (tri!). Od osmih vdihov na sekundo poleti preidejo netopirji pozimi na osem vdihov na minuto. Ako imajo pred zimskim spanjem vsaj malenkostno zalogo masti, potlej ohlajeni do ledišča in z neznatnim krvnim obtokom lahko preživijo mesece in mesece brez hrane.

Tudi sicer živijo netopirji v primeri z drugimi sesalci precej dolgo. Tako na primer živijo poljske miši komaj leto dni, psi po 12 in konji po 17 let; netopirji, od katerih nobeden ne preraste velikosti miši, pa živijo tudi po dvajset in več let. Zategadelj jih temeljito proučujejo tudi specialisti za staranje, srce in arteriosklerozo. Znabiti da bodo pri netopirjih odkrili kaj koristnega za ljudi! To zato, ker se drobcene živali povečini hranijo le z mastnimi žuželkami, raziskave pa so pokazale, da ni bistvenih razlik med stenami arterij pri enoletnih ali dvajsetletnih netopirjih. Kako torej te živali ostarijo, ne da bi jim poapnele žile?

Netopirji so docela neranljivo tudi neznansko odporni proti okužbam. Odporni so proti virusnim okužbam, od katerih ostali sesalci gotovo poginejo; preživijo tudi steklino! Če bi virologom uspelo izolirati njihov faktor imunizacije, potlej se lahko nadejamo, da bodo prek netopirjev prišli do novega seruma zoper kužne bolezni, ki dandanes še zmeraj pestijo ljudi.

Donedavna je veljalo, da so netopirji umazane živali, pa niso! Strokovnjaki v washingtonskem živalskem vrtu so ugotovili, da se te živali, ki jih zasmehljivo imenujemo tudi „pol miš pol tič“, vsako jutro po obroku hrane očistijo tako kot mačke!

Bo z raziskavami netopirjev odkrita tudi kakšna skrivnost ljudi? Upajmo!

Na grmado s testi

Dokazovanje inteligenčnega kvocienta je omalovaževanje

Dandanašnji živimo v dobi testov. Kako tudi ne, saj je sodobna psihologija uvedla spraševanje s testi v domala vse poklice. Dasi je ta način ugotavljanja umskih in spretnostnih sposobnosti ljudi v večini primerov zadovoljiv, se v zadnjem času zastrupljeno vprašanje smotrnosti psihotestov za določanje inteligentnosti, inteligenčnega kvocienta. V Združenih državah Amerike, kjer imajo testi tako rekoč „domovinsko pravico“, nekateri psihologi dokazujejo, da so taki testi tudi način omalovaževanja človeškega dostojanstva, v najslabšem primeru pa celo kratenje osnovnih človekovih pravic.

Kritika ugotavljanja inteligenčnega kvocienta temelji na naslednjem: Ne glede na dokazano znanje v predhodnih šolah je pogoj za vpis na nekatere ameriške fakultete tudi določen inteligenčni kvocient. Kdor ima manjšega od 115, se lahko poslovi od nadaljnjega šolanja. Profesor Jensen na osnovi inteligenčnega kvocienta rasistično dokazuje manjvrednost črncev v primeri z belci. Po njegovih trditvah črnci niso manj inteligentni zgolj zaradi „pomanjkljivosti“ v genetski zasnovi, ampak tudi v socialnem in kulturnem „zaledju“. V nekaterih deželah ZDA pa ljudje, ki inteligenčnega kvocienta nimajo večjega od 70, ne smejo imeti otrok. Na silo jih sterilizirajo!

Dasi je ustvarjalnost v veliki meri posledica inteligence, psihotesti ne povedo prav ničesar o tej sposobnosti ljudi. Zato tudi ugotovljeni inteligenčni kvocient ne more biti odločilni dejavnik, na primer pri napredovanju v službi.

Podobno utemeljenih dokazovanj zoper teste o ugotavljanju inteligenčnega kvocienta je še precej, vsa izzvenijo v zahtevo: „Na grmado s testi!“ Stran z reklom: „Reci, kakšen inteligenčni kvocient imaš, pa ti povem, kdo si!“

NA SUROVEM DIVJEM ZAHODU

5. „Da sem Plešasti Jack, tudi dižnik z zaboja. „Motite se, mes In je dvignil širokokrajni Obnemeli so meščani — na glav pol!

„Nemogoče! Vleče nas! topotali z nogami in dolgi ji ka za lase. Potegnil ga je z „Ni lasulja, lasje so; taki, da hippy!“

Zdaj so bili meščani mehkejši za Paradižnikove dokaze!

Z odprtimi usti so ga poslušali in izvedeli grenko resnico, da je kruti Jack, strah in trepet mesta, še vedno živ in zdrav. Pa ne le to, izvedeli so tudi, da ni dva dni tega, kar je zagrešil novo svinjarijo: zmaknil jim je poštarja v kanjonu . . .

Žalost in obup sta se vmila v Happy End. Edini, ki je bil srečen v mestu, je bil naš Paradižnik. Pred zaporom je objemal svojo ženico in stiskal roko Potegonu, ki je pravzaprav skuhal vso to kašo.

Pustimo jih, naj se navesele, in pojasnimo uganko s Paradižnikovim lasičkem.

S čim je naš junak tako naglo odpravil svojo umetno plešo, dragi bralci? S Potegonovimi čudežnimi kapljicami proti vsem nadlogam! Klara jih je zvesto nosila s seboj v ličnі steklenički in v zaporu je z njimi obilno omočila soprogovo golo teme. No, in zdaj, ob veselem srečanju, ga je poškropila še pod nosom. Naj mu požene še ponosni znak moškosti!

POTA IN STRANPOTA

§

Dežurni poročajo

BARAKA JE ZGORELA – 12. oktobra zjutraj je zagorela stanovanjska baraka Angele Hudorovac v Srednji vasi pri Črmošnjicah. Baraka je z bornim imetjem vred zgorela do tal, škodo pa cenijo na 11.000 dinarjev. Domnevajo, da se je ogenj razširil iz zasilnega štedilnika.

LEŽAL NA TLEH – 14. oktobra ponoči so črnomaljske miličnike obvestili, da v Malem Nerajcu leži pri gostilni Balkovec neznan moški. Na kraju nesreče so ugotovili, da je hudo poškodovan obležal 76-letni Ivan Frankovič iz Suhorja pri Viniči. Tega dne je bil v Črnomlju, kjer se je najbrž opil, med potjo domov pa je večkrat padel. Zadnji padec je bil tako nesrečen, da je dobil pretres možganov, zato so ga odpeljali v bolnišnico.

ŽEPARKA V BLAGOVNICI – 17. oktobra so v Mercatorjevi blagovnici v Novem mestu prijeli žeparko. Brigita B. je med nakupovanjem izmaknila iz torbice Terezije Čeruga denarnico z 2300 dinarji. Čerugova je tatvino takoj opazila, tako so ukradeni denar še našli pri Brigiti.

DVE PUŠKI STA IZGINILI – 19. oktobra popoldne je nekdo ukradel Francu Luzarju iz Cerovega loga dve lovski puški. Bili sta v zaklenjeni hiši, izginili pa sta med tem, ko so bili domači zdoma. Ključ je bil pri vhodnih vratih . . .

ČIGAV JE AVTO? – 20. oktobra so pri potoku v Bučni vasi našli osebni avto renault CE 788-22. Avto je bil zaklenjen, lastnika pa še niso našli.

NADLEGOVAL LJUDI – 20. oktobra so metliški miličniki pridržali do iztreznitve komaj polnoletnega Nikolo Dragišiča, doma iz okolice Jastrebarskega. Fant se je v Metliki dobro nalil z alkoholom, potem pa je napadal in nadlegoval ljudi na cestah. Čaka ga tudi sodnik za prekrške.

SMRT NA GORJANCIH

17. oktobra popoldne je v prometni nesreči pri Jugorju izgubil življenje 42-letni Novomeščan Jože Božič z Glavnega trga. Zgodilo se je, ko je Miroslav Bonča vozil tovornjak JLA proti Metliki, v ovinku pa je naproti pripeljal po levi z avtom NSU Jože Božič in silovito treščil v tovornjak. Potem je osebni avto odbilo skoro 5 metrov nazaj in ga zasukalo. Pri trčenju se je Božič tako hudo poškodoval, da je na kraju nesreče umrl.

V enem mesecu 53 odvzetih knjižic

Pri kontroli prometa so miličniki na območju štirih dolenjskih občin v septembru 1440 kršilcev kaznovali z denarno kaznijo, ki so jo morali plačati takoj, 511 pa so jih predlagali za kaznovanje sodnikom za prekrške.

Zaplotili so 101 voznika, ki je sedel za volanom brez vozniškega dovoljenja, 44 je bilo vinjenih, 30 jih je nepravilno prehitevalo, 17 pa jih kljub očitnim znakom vinjenosti ni hotelo k preizkusu. Razen tega je bilo na cestah zasačenih 8 voznikov, ki niso imeli tehnično brezhibnih vozil.

Med 53, katerim so odvzeli vozniška dovoljenja, je 49 amaterjev in 4 poklicni vozniki. Za slednje pomeni izguba vozniškega dovoljenja največkrat tudi izgubo poklica.

DOMA OB DENARNICO

14. oktobra zvečer se je Slavko Rožman iz Dobove vrnil domov, odložil denarnico na hladilnik in šel k počitku. Žena je samo za trenutek zapustila stanovanje, medtem ko je šla k sosedovim po mleko, a nekdo je to izkoristil.

Ko se je Rožmanova vračala domov, je videla neznanega moškega teči iz hiše. Doma pa je opazila, da je izginila denarnica, v kateri je bilo 4.000 dinarjev. Takoj je zbudila moža, da bi tata ulovil, vendar je bil neznanec prehiter. Ko je Rožman pritekel pred hišo, že ni bilo nikogar več.

TRIJE RANJENI PRI OSREDKU

14. oktobra popoldne je Alojz Miler iz Stolovnika vozil osebni avto od Goleka proti Krškemu. Glede na spolzko in mokro cesto je prehitro vozil, zato ga je pri Goleku zaneslo in je trčil v naproti vozeči osebni avto Pavla Gričarja iz Krškega. Pri nesreči sta se huje poškodovala dva sopotnika: Branko Levičar v Milerjevem avtu in Jožica Gričar v Gričarjevem avtu. Lažje poškodbe je dobil tudi voznik Miler in še ena oseba. Materialne škode je za več kot 20.000 dinarjev.

Prehod pri železniški postaji Dobova je zelo nevaren in prečkanje proge pri spuščenih zapornicah je vselej smrtno nevarno, posebno za starejše ljudi. V Dobovi je bilo že več železniških trkov na postaji, nazadnje prejšnjo soboto. (Foto: R. Bačer)

Pet mrtvih in 53 ranjenih

Letošnji september je terjal skoro za 16 odst. več prometnih nesreč kot lanski – Med povzročitelji nesreč so na prvem mestu vozniki osebnih avtomobilov

V 132 prometnih nesrečah, ki so se pripetile prejšnji mesec na območju občin Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj, je bilo udeleženih 161 osebnih avtomobilov, 35 tovornjakov, 11 avtobusov, 6 motoristov, 15 kolesarjev, 7 pešcev in 3 traktoristi. Poškodovanih je za kilometer dolgo kolono vozil.

Medtem ko lani v septembru na dolenjskem območju ni bilo nobene smrtne žrtve, smo jih imeli letos kar pet, in to v treh karambolih. V 34 nesrečah pa je bilo 25 hudo poškodovanih in 28 laže ranjenih. Gmotna škoda znaša samo na razbitih vozilih nekaj sto tisoč dinarjev.

Ugotovili so, da so 85 letošnjih septembrskih nesreč zakrivili vozniki osebnih avtomobilov, v 19 primerih nosijo krivdo tovornjakarji, 5 krivcev je bilo med šoferji avtobusov, 6 nesreč so povzročili motoristi in 11 kolesarji. Treh nesreč so bili krivi pešci in treh vozniki traktorjev.

Med žrtvami prometa sta bila 2 voznika osebnih avtomobilov, 2 sopotnika in 1 kolesar. Med ranjenimi so po številu prav tako na prvem mestu vozniki osebnih vozil, 7 pa je bilo med njimi pešcev. V prometnih nesrečah tega meseca je bilo udeleženih tudi 15 tujcev, med katerimi je bilo 6 povzročiteljev nesreč, karamboliralo pa je še 9 zdomcev z vozili tuje registracije in razen enega so vsi tudi krivci nesreč.

Imeli smo skupno 132 nesreč. Kar pri 129 je ugotovljena človeška krivda: neprimerna hitrost, vožnja po sredi ali po levi strani ceste, izsiljevanje prednosti, prekratna varnostna razdalja, nepravilno prehitevanje, vinjenost itd.

Še vedno je pri vožnji najbolj nevarna magistrala Ljubljana–Zagreb, saj se je na dolenjskem delu te ceste zgodilo 39 nesreč, v naseljih in na mestnih ulicah je bilo 36 karambolov, na neregionalnih cestah smo imeli 35 nesreč in na lokalnih cestah 14 trčenj.

Spričo dejstva, da je bilo septembra dolgo časa lepo vreme, smo lahko zaskrbljeni nad deževjem v jeseni, če se bomo na cestah še naprej obnašali predrzno.

Vsak ima nekaj prav

Nadi Štrubelj, poslovodkinji trgovine BETI v Črnomlju so pristojni organi v kolektivu izrekli ukrep premestitve na drugo delovno mesto in jo krivili za primanjkljaj pribl. 10.000 din. Ker se prizadeta ni čutila kriva, se je po zavrnitvi pritožbe na delavskem svetu obrnila na sodišče združenega dela.

V odločbi, ki jo je po postopku izdalo omenjeno sodišče, je rečeno, da je sicer nesporno ugotovljen primanjkljaj 11.793 dinarjev, za katerega je Nada Štrubelj kot poslovodkinja odgovorna. Ni namreč vsakokrat merila blaga, ki je prišlo iz skladišča, in ni bila dosledna pri prevzemu pošiljk in tudi ni vedno reklamirala napak. Premalo je bila pozorna, zato gre v tem primeru za pomanjkljivo ravnanje pri prevzemu in manipuliranju z blagom, kar pomeni hujšo kršitev delovne dolžnosti. Po mnenju sodišča združenega dela so organi v BETI pravilno ukrepali, nimajo pa prav, ko od Štrubljeve zahtevajo povračilo škode, ker v Nadinem primeru ni mogoče govoriti o slabem namenu in ne o hudi malomarnosti. Ravnala je tako, kot delajo še marsikje drugod. Blaga ni merila, ker je zaupala listku, omeniti pa velja še, da je bila v letu 1974 večinoma sama v trgovini za vse.

Da v primeru Nade Štrubelj ni šlo za nevestno gospodarsko poslovanje, kaže tudi stališče javnega tožilca, ki je odstopil od kazenskega pregona. Odločba sodišča združenega dela še ni postala pravnomočna.

PREHITRO V DEŽJU

17. oktobra popoldne je na Kvedrovi cesti v Sevnici obležal s hudimi telesnimi poškodbami Karel Mlinarič iz Tržišča. Na kolesu z motorjem se je prehitro pripeljal in ker je bila cesta mokra, ga je zaneslo na pločnik, od tam pa v ograjo. Odpeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Avto jih je izdal

Šentjernejski lovci so 14. oktobra v svojem revirju opazili „raubšice", ti pa so tudi videli prave lovce, zato so se hitro razgubili med drevjem. Ob robu gozda pa je ostal avtomobil, s pomočjo katerega so ugotovili, kdo je na črno lovil divjad.

Novomeški gasilci so avto odvlekli v Šentjernej, tam pa so ugotovili lastnika. Z avtom Ford Capri nemške registracije se je na divji lov pripeljal 25-letni Anton Medveščck, rojen v Brežicah, ki živi v Kanadi. Medveščck se je pripeljal v domovino z avtom, ki si ga je izposodil pri Vincencu Jordanu iz Koprivnika; leta je na delu v Nemčiji. Na lovu je imel Medveščck lovsko puško svojega sorodnika. Ker pa si puške ni dovoljeno izposoditi in jo nositi po tujem lovišču, se je moral Kanadčan takoj zagovarjati pred sodnikom za prekrške. Ta mu je prisodil 1.200 din globe. Za drugič bo že vedel.

O pravni pomoči

Zakon nalaga sodiščem, da dajejo pravno pomoč občanom, kadar ti v sodnih postopkih in v zadevah iz sodne pristojnosti uveljavljajo in varujejo svoje pravice. To pravno pomoč daje občinsko sodišče na uradnih dnevih na sedežu sodišča ali zunaj sedeža sodišča. Tako ima npr. občinsko sodišče v Novem mestu uradni dan tudi v Šentjerneju in Žužemberku. Na uradnem dnevu dajejo sodniki strankam pravne nasvete, skušajo doseči poravnave, sestavljajo tožbe in druge vloge, na sodni zapis pa sprejemajo pogodbe, za katere veljavnost se zahteva sodna oblika, npr. pogodbe med zakonci.

Zakon o odvetništvu in drugi pravni pomoči ureja obseg in oblike te pravne pomoči. Med pravno pomoč spadajo pravni nasveti, zastopanje in zagovarjanje strank pred sodišči in drugimi organi, sestavljanje vlog v vseh pravnih in upravnih postopkih, listin o pravnih poslih (pogodbe), zemljiškoknjižne predloge in dr. Odvetništvo je samostojna družbena služba za dajanje pravne pomoči, ki jo opravljajo odvetniki kot posamezniki ali združeni v delovni skupnosti. Odvetnik je pri svojem delu neodvisen, dolžan pa je vestno opravljati svoj poklic, skrbeti za ustavnost in zakonitost ter se ravnati po načelih poklicne etike. Praviloma je odvetnik dolžan dati stranki pomoč, odreče jo lahko samo iz upravičenih razlogov. Po kodeksu odvetniške poklicne etike so taki upravičeni razlogi npr. preobremenjenost z delom, če so zahteve stranke objestne ali če neupravičeno odvetniku, ki jo je prej zastopal, noče poravnati svoje materialne obveznosti, če je v isti stvari zastopal nasprotno stranko. Ni pa upravičen razlog za odklonitev pravne pomoči, če stranka ne more plačati odvetnikovega dela; zastopanje in obramba socialno šibkih je bila že od nekdaj častna naloga odvetnikov. Na vprašanje, ali je koristno pooblastiti odvetnika za zastopanje ali zagovor, je moči odgovoriti samo pritrdilno. Odvetnik je tisti pravni strokovnjak, ki ne bo samo pasivno spremljal postopka, ampak bo v njem aktivno sodeloval npr. pri zbiranju dokazov in na glavni obravnavi. V pravno težkih in zapletenih civilnih in kazenskih zadevah je taka pomoč stranki celo nujna, saj sicer utegne biti prikrajšana v pravici ali odškodnini, ker ne bo znala sama prikazati sodišču pravno in dejansko pomembnih dejstev. V kazenskem postopku je uvedena obvezna obramba. Po vložitvi obtožnice mora imeti t.im. namreč obdolženec, če teče zoper njega postopek zaradi težjih kaznivih dejanj, zagovornika; praviloma je to odvetnik. Če ga v takem primeru obdolženec ne vzame sam, mu ga postavi po uradni dolžnosti predsednik sodišča.

Druge oblike pravne pomoči so pravne posvetovalnice, ki jih lahko ustanovijo družbeno-politične skupnosti (občina), organizacije združenega dela in sindikalne organizacije. Delavci, ki dajejo pravno pomoč v teh službah, morajo imeti pravniško izobrazbo in pravosodni izpit.

Dajanje pravne pomoči je odgovorna in zahtevna pravna storitev. Zato določajo zakoniti predpisi, kdo ima pravico dajati pravno pomoč. Kdor pa se za plačilo ukvarja z dajanjem pravne pomoči, čeprav nima te pravice, stori kaznivo dejanje zakotnega pisaštva in se lahko kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

ŠTEFAN SIMONČIČ

Ali je vse zakonito?

V zadnjem letu smo dobili kopico samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov in raznih novih pravilnikov v delovnih organizacijah, toda marsikje imajo ljudje občutek, da se teh dokumentov ne držimo dosledno. Jih premalo poznamo, jih kršimo vede ali kaj? O tem so povedali svoje mnenje:

TONE MARENTIČ, pravnik in sekretar semiške tovarne Iskra: „Sporazumov o osebnih dohodkih se ne držijo vsi, saj vemo, da ponekod delijo več, kot bi smeli. Ker je glede tega premalo nadzora, si posamezni kolektivi to lahko dovolijo. Kot sodnik združenega dela lahko tudi ugotavljam, da je večina delavcev, ki so na tem sodišču iskali pravice, spor dobila. Največkrat zato, ker so jim v kolektivu zaradi nepoznavanja predpisov ali novih zakonov izrekli napačen ukrep."

VLADIMIR BAJC, predsednik sodišča združenega dela iz Novega mesta: „V nekaj primerih smo že ugotovili, da samoupravni sporazum ni v skladu z zakonom o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Po mojem bi v delovnih organizacijah radi upoštevali vse te akte, toda nimajo ustreznih služb. Nimam občutka, da bi kje hote izigravali pravice delavcev. Po drugi strani pa tudi delavci še zmeraj premalo poznajo svoje pravice in možnosti, ki jih imajo. Iz naše prakse lahko povem, da so doslej najbolj značilne kršitve v OZD in TOZD v tem, ker ne povabijo prizadetega na obravnavo, ko delavski svet obravnava njegovo pritožbo, in si tudi ne dobijo mnenja sindikata, čeprav je nujno."

ANTON KRAŠEVEC, inšpektor SDK v Novem mestu: „Po mojem pride do kršenja zakonitosti tudi zato, ker se predpisi prehitro spreminjajo in sporazumi niso v skladu s temi spremembami. Težko je namreč tako hitro slediti vsem novostim in v tem se marsikje izgubljajo. Prav tako menim, da so ponekod nepremišljeno sprejeli sporazume in so se zavedeli šele takrat, ko je bilo treba sprejeto izvajati."

R. B.

KRONIKA NESREČ

NOVO MESTO: BOJAN V BOLNIŠNICI – Jože Božič iz Vel. Orehka je 13. oktobra dopoldne vozil z avtom po Šmihelski cesti, pri prehodu za pešce pri pokopališču pa je nenadoma stekel čez cesto 7-letni Bojan Gimpelj. Čeravno je Božič skušal nesrečo preprečiti, je otroka zadel, pri tem pa se je Bojan tako poškodoval, da so ga odpeljali v bolnišnico.

METLIKA: KOLESARJA JE PODRL – Stjepan Lukunić iz Lukunić Drage pri Kamanju je 15. oktobra popoldne ustavil avto pri bencinski črpalki, nato je zavijal v levo. Takrat je naproti pripeljal kolesar Jože Nemanič iz Metlike. Lukunić je zadel kolesarja in ga zbil na tla, nakar so poškodovanega Nemaniča prepeljali v novomeško bolnišnico. Ima zlomljeno ključnico.

KOČEVJE: NENADOMA PADEL – 18. oktobra ponoči je Božo Hudorovac iz Kanižarice vozil kolo s pomožnim motorjem od Črnomlja proti domu. V ovinku pri Kočevju je iz neznanega vzroka zapeljal v levo, zadel v pločnik in padel. Ker si je poškodoval glavo, so ga prepeljali v bolnišnico.

BROD: TOVORNJAK GA JE – 17. oktobra dopoldne sta si pripeljala naproti voznika Života Pantič iz Straže s tovornjakom in Dušan Kump iz Bršlina z osebnim avtom. Ker je Pantič vozil po sredi, sta s Kumpom trčila in je škode za 4.000 dinarjev.

LOKA: MOST JE ZADEL – Črnomaljčan Stanko Petric je 13. oktobra dopoldne vozil tovornjak podjetja Begrad proti Adlešičem. Naložen je imel nakladalnik, ki je segal dobre štiri metre nad vozilo, zato je zadel betonski nosilec mosta na Loki, ko je hotel čezenj. Kabina nakladalnika je povsem uničena, da je škode za 6.000 dinarjev.

DOL. KOT: SPREDAJ V ROB, ZADAJ V TOVORNJAK – 13. oktobra dopoldne je Jože Prijatelj iz Kolanče vasi s tovornjakom vozil od Dvora proti Soteski. V ovinku pri Dol. Kotu je naproti pripeljal s osebnim avtom Jakob Pantar s Črnega potoka, ki je med srečanjem zavrl. Njegov avto je s prednjim delom zaneslo v cestni rob, z zadnjim pa je zadel tovornjak. Škode je za 9.000 dinarjev.

ŠENTRUPERT: OBA STA PADLA – Magdalena Jerman iz Straže pri Šentrupertu je 13. oktobra zjutraj šla peš ob desnem robu ceste od doma proti Mirni, za njo pa se je na kolesu s pomožnim motorjem pripeljal Peter Škarja s Ravnika. Ta je Jermanovo zadel, potem sta oba padla. Pri nesreči se je Jermanova poškodovala, zato so jo odpeljali v bolnišnico, nekaj pa je dobil tudi kolesar.

BUŠINJA VAS: V OVINKU GA JE ZANESLO – 16. oktobra je Filip Živkovič iz Brezovic pri Metliki vozil avto od Suhorja proti domu. V ovinku pri Bušnji vasi pa ga je zaneslo ravno takrat, ko je naproti pripeljal z avtom Jože Bučar iz Gorenjega brovca. Avtomobila sta trčila, lastnika pa imata za 6.000 dinarjev škode. Razen tega je bila Bučarjeva sopotnica Angela Bučar laže poškodovana.

NEMEC JE MRTEV

20. oktobra popoldne se je pri Veliki vasi na avtocesti zgodila huda nesreča zaradi prenagle vožnje na mokri cesti. Nemec Horst Pufe iz Nuernberga je vozil osebni avto iz Zagreba proti Ljubljani, na ravnem delu cestišča pri Veliki vasi je zagledal prehitevati tovornjak, opazil pa je, da naproti prihaja tovornjak s priklopnikom. Da bi se umaknil, je zavil mec močno zavrl, a ga je zaneslo, je silovito treščil v tovornjak, s katerim je naproti pripeljal Bojan Hrovatič iz Ljubljane. Hudo ranjena sta bila dva Nemca: voznik in njegov sopotnik. Voznik Pufe je kmalu po prevozu v bolnišnico podlegel.

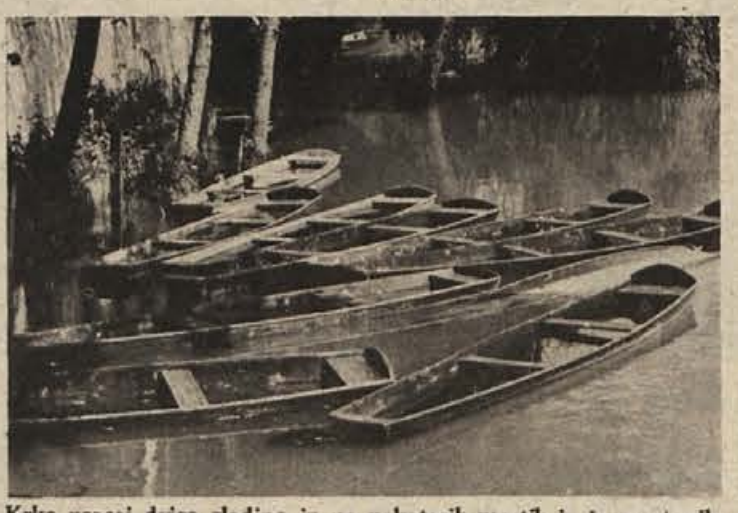

Krka precej dviga gladino in na nekaterih mestih je že prestopila breg. Pri Drami so morali cesto začasno zapreti, narasla voda pa se pozna tudi v Kostanjevici, od koder je naš posnetek. (Foto: R. Bačer)

ČETRTKOV INTERVJU

Brez obupa v temi

Klene besede in čvrst stisk desnice Jožeta Zupanca, kandidata za predsednika Zveze slepih

Jože Zupanc iz Dolenjskih Toplic je telefonist na centrali občinske skupščine Novo mesto. Je popolnoma slep: pri šestih letih in pol se je ponesrečil z bombo. Kandidira za predsednika Zveze slepih in slabovidnih Slovenije.

Takole nekako se mi je predstavil Jože Zupanc, ko sem se mu, saj razumete, nekako nerodno približal. In v isti sapi je dodal, da dela v Zvezi slepih že od leta 1956, da je bil že doslej „na nekaterih stolčkih", vendar samo zato, da bi pomagal sotovarišem.

„Slepi, veste, ne potrebujemo usmiljenja, potrebujemo samo najbolj preprosto razumevanje. Velik uspeh je, da se Zveza slepih od lani ne imenuje samo Zveza slepih, ki jih je v Sloveniji po zadnjih podatkih okoli 1800, ampak tudi Zveza slepih in slabovidnih. V naš krog smo brez zavisti sprejeli torej tudi ljudi, ki vidijo, kot pravijo precizno okulisti, s 60 in manj odstotki vida.

Tako slabovidnih je v Sloveniji vsaj še enkrat toliko kot slepih, v naše vrste smo jih sprejeli zato, ker ne želimo, da bi tudi nje prizadejala popolna ali skorajda popolna tema. Slabovidni pogosto izgube vid prav zaradi tega, ker ni nikogar, ki bi jim svetoval, kako naj ohranijo preostanek vida. In moram povedati, da posest preostalega vida pogosto temelji zgolj na nakupu preprostih pripomočkov.

Med drugim se naše društvo lahko pohvali, da je za knjižnico uvozilo elektronsko povečalo, ki poveča stran v knjigi z normalnim formatom na 50 krat 50 centimetrov."

Predvsem pa vzbujajo pri Jožetu Zupancu sobesedniku pogum in občudovanje besede, ki jih mirno navrže, ko govori o pomoči in usposabljanju popolnoma slepih ljudi.

„V Sloveniji je od že omenjenega števila slepih redno zaposlenih okoli 400 ljudi, ki praktično ne razlikujejo svetlobe od teme, vendar redno delajo. Večinoma so telefonisti, tako kot jaz, med njimi pa lahko najdemo tudi sodnike, fizioterapevte, administrativne delavce in še bi lahko našteval.

Lahko rečem, da v naši domovini ni slepega ali slabovidnega človeka, ki ga ne bi mogli zaposliti. In to kljub temu, da ni samo slep, lahko je tudi kako drugače invalid. Potrebna je samo trdna volja."

Jože Zupanc: „Ni slepega človeka, ki mu ne bi mogli priskrbeti dela."

In to trdno voljo sem spoznal v trenutku, ko je Jože Zupanc po pogovoru vstal, si za fotografiranje popravil kravato na snežnobeli srajci in po čvrstem stisku roke preprosto dobronamerno vprašal: „Zunaj dežuje. Ali imate dežnik? Prehladite se lahko."

Nisem ga imel, vendar sem kljub temu „pogumno" zakoračil pod sivo nebo, prepričan pa sem, da bi bil lahko kandidat Jože dober predsednik Zveze slepih in slabovidnih Slovenije. Dober vaš in moj prijatelj.

MARJAN BAUER

Leto dni do vode za 6 vasi

Kar 122 gospodinjstev v krajevni skupnosti Bela cerkev je dobilo ob krajevnem prazniku pipe v hišo — Poleg rok še 630 tisočakov prispevkov

Dvakrat so bili lahko veseli in ponosni občani krajevne skupnosti Bela cerkev, ko so se v nedeljo zbrali na slovesnosti v počastitev praznika krajevne skupnosti in 30-letnice zmage nad fašizmom. Krajevna organizacija ZZB NOV je dobila prapor, skorajda vsa gospodinjstva tega velikega območja pa vodo v hišo.

Ko je Brane Suhy v imenu družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine Novo mesto čestital občanom ob delovni zmagi in izročil predstavniku ZB Francu Rangusu prapor, je poudaril, da je dala ta krajevna skupnost 35 borcev NOV. Enaindvajset se jih nikoli več ni vrnilo domov.

Marko Ajdnik, predsednik KS Bela cerkev, je povedal nekaj besed o graditvi vodovoda in cest. Temelj vsega je bil soglasno sprejeti samoprispevek. Lani so že lahko zastavili lopate, danes pa ima vodo 122 gospodinjstev v šestih vaseh. Samo pri izkopu jarka za glavni vod so občani opravili 1500 udarniških ur, za vodovod, ki je ocenjen na 1,5 milijona dinarjev, pa so v denarju prispevali 630 tisočakov. Zapisati tudi velja, da so vsa gospodinjstva prispevala enak delež neglede na oddaljenost od glavnega voda, kar sicer v drugih krajevnih skupnostih ni prav pogost primer.

Vodovod pa ni edina stvar, ki so se je lotili in naredili v Beli cerkvi. Letos je bila zgrajena tudi cesta v Družinski vasi in del ceste na Vinji vrh, vsaka vas v krajevni skupnosti ima telefon, noben občan nima do telefonske zveze več kot 500 metrov poti. S čim takim se ne more pohvaliti prenekatero večje naselje v občini.

Naslednji kamenček v mozaiku napredka krajevne skupnosti Bela cerkev je ureditev avtobusnega postajališča v Dragi, da ne bodo šolarji in delavci čakali na prevoz v dežju. Tečejo pogovori o asfaltiranju ceste v Belo cerkev, nekaterim vasem bo treba zagotoviti boljšo električno energijo.

Če računamo, da so občani krajevne skupnosti Bela cerkev prispevali za vodovod, vreden poldrugi milijon, 1500 delovnih ur, 630.000 dinarjev gotovine, da o potih in opravkih, ki se ne dajo oceniti, ne govorimo, potem ni bojazni, da zdaj zastavljenih nalog ne bi uresničili.

Brane Suhy čestita v imenu družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine Novo mesto prebivalcem krajevne skupnosti Bela cerkev ob otvoritvi vodovoda, ki je sad dobrega sožitja, žuljev in želje po napredku.

PREDAVANJE ZA PRAVNIKE

Društvo pravnikov v Novem mestu, ki zajema okrog 60 članov več občin, je 17. oktobra organiziralo zanimivo predavanje v prostorih okrožnega sodišča: novomeški rojak in nosilec več zveznih in republiških funkcij Bogdan Osolnik je govoril o aktualnih političnih dogodkih in o pomenu naše nove ustave v svetu.

SRAJCE ZA MADŽARSKO

V novomeški tovarni perila Labod izdelujejo 60.000 srajc za Madžarsko. Ta kupčija je vredna okoli 180.000 dolarjev. To je prvo veliko naročilo za izvoz novomeških srajc v to državo.

Suhokrajinski drobiž

PROSTOR ZA GRADNJO OTROŠKEGA VRTCA V ŽUŽEMBERKU je zakoličen. Izkopna dela so se tudi že pričela in upajo, da bodo letos vliti vsaj temelji, če bo pa lepo vreme, bodo lahko opravili še kaj več. Vrtec bo zaenkrat grajen za 60 malčkov, lahko ga bodo pa pozneje z dozidavo povečali, da bo vsaj za 80 otrok. Investitor je skupnost otroškega varstva Novo mesto.

GRADNJA STANOVANJSKIH HIŠ na zazidalnem kompleksu na Dvoru se kljub dogovorom še ni pričela. Zaenkrat so menda izdelali le lokacijsko dokumentacijo za 7 hiš, za katero so pridobili tudi že soglasje, čakajo pa še na gradbena dovoljenja. Najprej nameravajo zgraditi cesto, da bodo lahko začeli dovažati material, razen tega bi graditelji radi še pred pomladjo opravili vsaj izkopna dela, če pa bi vreme dopuščalo, bi zgradili tudi temelje.

JESENSKA SETEV je šele komaj v pripravah. Orati namreč pred tem deževjem niso mogli, zato bodo kmetovalci morali sedaj pohiteti, da bodo ujeli še nekaj primernega časa za setev. Ker je na območju Suhe krajine (kmetijske zadruge Žužemberk) okoli 45 traktorjev, bo oranje lahko hitro opravljeno, saj zajame jesenska setev le okoli 360 hektarjev njiv.

KRAJANI IZ AJDOVCA IN OKOLICE bi radi čimprej dobili telefonsko omrežje do Ajdovca. To njihovo željo velja podpreti, saj so od telefonske zveze oddaljeni povprečno več kot 10 kilometrov, kar pa je zanje seveda neugodno. Večina krajev okoli Ajdovca ima tudi slabo oskrbo z elektriko, da ne govorimo o čestem pomanjkanju vode. Ker so občani pripravljeni sodelovati pri reševanju teh problemov, je potrebno zastaviti načrtno ureditev tega stanja.

M. S.

Vrtec, dvorana in vodovod

Ob novomeškem prazniku številne zares pomembne pridobitve

Poleg osrednje proslave v Dolenji Straži bo ob prazniku novomeške občine še nekaj prireditev, ki gotovo zaslužijo pozornost, razen tega bo novomeška občina ob 30-letnici osvoboditve dobila nekaj objektov najširšega družbenega pomena.

V petek ob 9. uri bo na Drski otvoritev otroškega vrtca. Istega dne bo ob 18. uri v Dolenjski galeriji otvoritev razstave partizanske grafike. V soboto ob 10. uri bodo v Mirni peči podelili rajonskemu odboru OF domicilno listino in odprli asfaltirano cesto. Istega dne ob isti uri bo v Dolenjskih Toplicah otvoritev novih poslovnih prostorov industrije obutve „Bor". V ponedeljek ob 19.30 bo v novomeškem Domu kulture revija pevskih zborov novomeške občine. V torek ob 18. uri bo otvoritev nove novomeške športne dvorane in slavnostna akademija v počastitev občinskega praznika. V sredo ob 8.30 bodo pri črpališču v Družinski vasi predali namenu novi novomeški vodovod. Istega dne ob 10. uri bo v športni dvorani slavnostna seja vseh zborov skupščine, izvršnih organov in družbenopolitičnih organizacij novomeške občine. Prav tako v sredo ob 11.30 bo v prostorih IMV proslava ob 20-letnici ustanovitve Industrije motornih vozil, hkrati bodo predali namenu nove proizvodne prostore. V sredo ob 16. uri se bodo začela v športni dvorani športna tekmovanja, v šmarješki osnovni šoli „29. oktober" pa bo ob 10. uri srečanje pionirjev in borcev.

V Žarišču

Minuli teden sem se udeležil „okrogle mize", za katero so predvojni in medvojni dolenjski revolucionarji pred slovenskimi novinarji razgrnili del svojih spominov na dolenjsko predvojno revolucionarno vretje. V več kot triurnem prisrčnem in sproščenem pogovoru so prekaljeni revolucionarji pred nami, otroci vojne ali pa še to ne, eden za drugim risali podobo predvojne Dolenjske, svojega otroštva in mladeništva, svojega kaljenja v novomeški Sokolski knjižnici, kaljenja med akcijami trosenja letakov in prižiganja kresov na predvečer prvih majev, utrjevanja v stavkah in fašističnih temnicah. Čeprav so govorili iz sebe, niso govorili zase, za nas so tkali sliko nekega resnično pomembnega obdobja.

„Dolenjsko špartanstvo"

In naj mi zdaj nihče ne zameri – nočem biti zlonameren – ko vprašam: „Pomembnega? " Ko sem namreč po pogovoru v knjižnici brskal za gradivom o dogodkih, o katerih je tekla beseda, sem naletel le na nekaj pičlih beležk. Bodo zanamci vedeli, da so bile Dolenjska, Bela krajina in Notranjska zibelke in matere partizanstva, bodo naši sinovi in vnuki še vedeli, da je bila predvojna novomeška gimnazija trdnjava naprednega mišljenja, bo generacija za nami še vedela povedati, da je, če zdaj omenim samo „nepomemben" drobec, dala kopenska Dolenjska Narodnoosvobodilni vojski tudi 20 mornarjev?

Najbrž ne, ker ni to nikjer zapisano ali pa je o tem premalo napisano. Eden od sogovornikov za „okroglo" mizo je pravilno ugotovil, da ponekod drugje govore in pišejo o tisočih, ki so padli, pri nas, kjer je bilo takih na desettisoče, pa sramežljivo molčimo. Kako, iz česa bodo prihodnji rodovi vedeli, da je bilo predvojno in medvojno revolucionarno vretje na dolenjskih tleh resnično pomembno, ko pa vendar vemo, da lahko pomembnost ali nepomembnost ocenjujemo samo na temelju vedenja? Ljudje pa odhajajo, spomini bledijo . . .

Pribiti hočem naslednje: dokler je še čas, je treba zbrati vse gradivo za pisanje dolenjske predvojne in medvojne zgodovine.

Še danes, po nekaj tisočletjih namreč vemo, da je neki Špartanec rekel svoji materi pred odhodom v vojno, da se bo vrnil: „Ali s ščitom ali na njem!" Na Dolenjskem je bilo, če dovolite primerjavo, takih Špartancev na desettisoče. Ali smo res bolj molčeči od prislovično molčečih Špartancev?

MARJAN BAUER

Držijo pesti za novo streho

Na Otočcu že nekaj tednov obnavljajo od požara uničeni Partizanov dom

Pol leta po požaru so začeli Partizanov dom na Otočcu le obnavljati. S pogodbo, ki sta jo podpisala tudi predstavnika osnovne šole in krajevne skupnosti, se je Novograd obvezal obnoviti streho, strop in prizidek. Ta dela naj bi bila končana do dneva republike, za kaj več pa tudi ni denarja.

Pomanjkanje denarja je bilo ves čas glavni vzrok, da se niso lotili obnove. V oktobru se je nekoliko obrnilo na boljše: nekaj nad 150.000 din je prispevala zavarovalnica Sava kot odškodnino oziroma zavarovalnino za dom, 100.000 din je dala občinska Zveza za telesno kulturo, občinska izobraževalna skupnost pa se je odločila dati 100.000 din posojila. Na vlogo za denarno pomoč ZKPO še ni odgovorila.

Ko bo dom pod streho, bo treba obnoviti oder, tla, instalacije, ogrevanje in inventar. Ali se bo to posrečilo urediti prihodnje leto? Usposobitve stavbe težko pričakujejo, še najbolj šola, ki je imela dovoljenje za telovadbo v dvorani.

„Po urniku bi morali imeti 80 telovadnih ur na teden; ker ni dvorane, si pomagamo, kot vemo in znamo," pravi ravnatelj Franc Pavkovič. „Če je lepo vreme, otroci telovadijo na prostem, če je slabo, pa kar pod šolsko streho, najčešče v razredih. Namesto pravih telesnovzgojnih ur imamo na sporedu ‚slepe miši', ‚mrzlo – vroče' in druge take igrice. Vsaj nekaj!"

Dvorano v Partizanovem domu so uporabljali za kulturne prireditve, množične sestanke in v druge namene. Po obnovi bi vse to nadaljevali, le z nekoliko več reda in odgovornosti. Dodali pa bi še večerne telesnovzgojne ure za mladino, saj je bil eden od pogojev občinske Zveze za telesno kulturo, ko je dala denar, da na Otočcu obnovijo tudi telesnovzgojno društvo.

Novogradovi delavci hitijo obnavljati požgani otoški dom.

NAJ VIHRAJO ZASTAVE!

Občani! Ne bomo grozili z odlokom, ki določa, kdaj je treba izobesiti zastave, prosili bi vas le, da ob prazniku občine Novo mesto izobesite zastave v mestu samem, v naseljih, kjer so sedeži krajevnih skupnosti, in na zgradbah, ki ležijo ob cestah 1., 2. in 3. reda. Torej: delovne in druge organizacije, hišni sveti ter lastniki in upravljalci zgradb, poskrbite, da bo Novo mesto že dan pred praznikom dobilo slavnostno podobo!

SHRANITE STAR PAPIR!

Novomeški Rdeči križ ponovno pripravlja akcijo zbiranja starega papirja, zato naproša občane, naj ne mečejo starega papirja stran, ampak naj ga raje shranijo do 17. novembra, ko bodo pripravljene kupe papirja pobirali po domovih. Tako kot vedno bo tudi od te akcije pridobljeni izkupiček šel za humanitarne dejavnosti. Letos spomladi so se Novomeščani prav lepo odrezali v enaki akciji, saj so darovali za okoli 30 ton starega papirja. Naj uspeh tudi zdaj ne izostane!

KRKA PREPLAVILA CESTO

Po večdnevnem deževju je Krka prejšnji teden spet prestopila bregove in se razlila po njivah in travnikih ter ogrozila nekaj lesenih mostov. Pod vodo je bil večji del šentjernejske ravnine. Zaradi poplav je bila več dni zaprta tudi cesta Dobrava – Šentjernej.

Novomeška kronika

NEMŠKI OBISK – 26. oktobra bo v Novo mesto prispela 15-članska mladinska delegacija iz Ditzingena, ki bo v Sloveniji ostala osem dni. Mladi Nemci se bodo v tem času seznanili z delovanjem Zveze socialistične mladine Slovenije, obiskali bodo Novoteks, Krko, mladinsko osnovno organizacijo ZSMS na Dvoru in Žužemberku, spoznali se bodo z družbeno ureditvijo SRS in SFRJ, z našim šolskim sistemom, obiskali pa bodo tudi partizanski Rog in Bazo 20.

SREČANJE UPOKOJENCEV – Društvo upokojencev Straža – Toplice je prejšnji teden pripravilo srečanje svojih članov pred domom „Svobode" v Gornji Straži, kjer so razvili upokojeniški prapor.

ZA POKALE – V počastitev občinskega praznika bo komisija za šport pri OK ZSMS Novo mesto pripravila mladinsko tekmovanje v košarki, streljanju z zračno puško, šahu in rokometu. Tekmovanja bodo vodili izkušeni športniki, ekipe pa se bodo srečale v nedeljo. Najboljši bodo dobili pokale in diplome.

NOVOMEŠKI „JETI" – Najraje se zadržuje v lokalih, kjer imajo oblazinjene stole, njegove sledove pa je moč najti tudi po avtobusih, kinodvoranah in še kje! Pišemo o novomeškem „jetiju", ki ima neznansko dolge nohte, s katerimi razpara oblazinjene stole in sedeže ter iz njih izvleče podloge. Ali se z njimi hrani, tega ne vemo. Pa tudi zunanjo podobo nenehno spreminja, tako da mu zoologi še niso nadeli imena. Po domače pa se mu reče – pobalinstvo, objestnost ip.!

SMRTI – Umrli so: Ivan Kavran, upokojenec iz Črnomlja, Pod smreko 4, v 70. letu starosti; Stanislav Pugelj, delavec iz Stranske vasi 39, v 39. letu starosti; Jože Božič, trgovski poslovodja z Glavnega trga, v 43. letu starosti; Franc Barbič, upokojenec s Partizanske ceste 10.

Ena gospa je rekla, da nekateri še vedno na fin način povedo, da jih je treba ogovarjati z gospodi. Že večkrat se je zgodilo, da je kdo klical tovariša zdravnika v Novoteksovi ambulanti, pa ga je medicinska sestra popravila: „Ste mislili gospoda zdravnika, mar ne? "

Jaro Štoviček

STARINAR

V spomin na nedavno preminulega kulturnega delavca in pisatelja Jaroslava Štovička, doma iz Leskovca pri Krškem, pisca psihološkega romana Tudi slepi vidijo, Oranžne lupine in Fačuka, objavljamo danes črtico „Starinar", značilno za njegov način pisanja, ki pritegne z napeto pripovedjo.

Večkrat se spomnim pokojnega Benka Horvata, ki se je rodil točno pred sto leti. Bil je velik zbiralec renesančnih in baročnih slik, risb in starih knjig. Posebno strast je pa imel za numizmatiko. Njegova zbirka grških in rimskih novcev je štela nad deset tisoč primerkov. Pozneje je vse svoje zbirke podaril Zagrebu in so bile zbrane v „Galeriji Benko Horvat".

Horvat me je imel rad, čeprav sem bil veliko mlajši od njega. Bil je vesel, ko je videl, s kakšnim plašnim občudovanjem si ogledujem njegove zbirke.

„Vidiš, Jaro, to, kar imam, izpopolnjuje vse moje duševno in duhovno življenje. Desetletja in desetletja sem vneto študiral umetnost, zbiral slike, knjige, starinske novce, jih iskal, se odpovedoval marsičemu, da sem lahko kupoval starine, kupoval ne samo z denarjem, ampak tudi s srcem, z ljubeznijo. To je moje posebno življenje, moj svet. In tudi tebe bi rad pritegnil vanj. Ko sem te zadnjič obiskal, sem ugotovil, da imaš sliko, ki predstavlja umirajočega na tleh. Leži na pol gol, ob njem pa stoji vsa zmešana žena. Boš vesel, če ti povem, da je to vredno umetniško delo iz sedemnajstega stoletja. Čeprav slika ni označena, jo je po vsej verjetnosti naslikal Holandec Pieter van Laer, imenovan v Italiji „Bamboccio", ker je bil majhne, grbaste postave. To je torej tvoja sicer prva, toda lepa in vredna umetniška trofeja. Morda ti bo ta grbasti slikar kot začetniku zbiratelju prinesel srečo. Seveda če se boš res posvetil zbiranju starih umetnin."

Horvat se mi je po teh besedah dobrodušno nasmehnil, me potrepljal in dodal:

„Vendar pa moraš imeti do teh stvari res veselje, trdno voljo in vzdržljivost! In seveda moraš preštudirati tudi veliko knjig o stari umetnosti. Potem pa brskati za temi stvarmi, jih iskati, saj same ne priletijo v roke."

Tako me je bil Horvat navdušil za starine. In prva pot, da bi kaj našel za svojo nastajajočo zbirko, me je po naključju pripeljala v Slovenijo. Pa tudi pot je bila bolj naključna, saj nisem vedel, kje naj začnem iskati. No, znašel sem se blizu Rakeka pred železnimi vrati neke graščine. Tičala je skrita med starimi borovci, podobna pravljičnemu gobanu, oblečenemu v pajčevino.

Prijel sem za svetli bronasti tolkač v podobi gole ženske in najprej narahlo potrkal; ko je pa ostalo vse tiho, sem začel močneje tolči. Vendar se nihče ni oglasil .ne prišel. Tedaj sem pritisnil na kačasto kljuko in vrata so se neslišno odprla. Skozi kratek park sem prišel do vrat v graščino. Plašno sem potrkal, vendar se tudi sedaj nihče ni oglasil. Prijel sem za kljuko, in tudi tukaj so se težka hrastova vrata odprla. Poklical sem. Vse tiho. Po kamniti veži sem prišel do lepih novih vrat z izrezljanim lesenim grbom. Priznam, da me je obšel čuden strah, toda spomnil sem se Horvatovih besed: „Nikoli ne smeš odnehati!" Tako je moje navdušenje za starine premagalo plahost in pogumno sem potrkal tudi na ta skrivnostna vrata. Nobenega glasu, nobenega povabila naprej. Kar odpri, Jaro, sem se opogumil. Odprl sem in stopil v prostorno dvorano. Na stenah sem zagledal v naravni velikosti naslikane plemiče. Eni so bili debelušnih obrazov z belimi lasuljami, drugi suhci v črnih hamletovskih oblačilih. Voščeni obrazi s kozjo bradico so jim komaj gledali iz visokih, belih ovratnih čipk. Zdelo se mi je, da so vse oči bojevito obrnjene vame, in nič kaj prijetno se nisem počutil v tej čudni druščini. Pod slikami so visele helebarde, turške sablje, buzdovani, ščiti, starinske puške in s srebrom okovani samokresi. Tik ob sebi sem pa zagledal stoječ viteški oklep. Toliko da nisem pobegnil.

„Halo! Je kdo doma? " sem nekajkrat zaklical, vendar ni bilo ne duha ne sluha o živi duši. Vse tiho, kot je nad veliko hrastovo mizo sredi dvorane visel pisan lesen zmaj, ki mu je na vsakem kremplju visela petrolejka. Obrnjen je bil proti meni in mi kazal dolg jezik in ostro zobovje.

Tedaj pa sem zaslišal, da nekdo čisto potiho igra na klavir. Torej je vendarle neko živo bitje v gradu! Toda kje? Prisluhnil sem. Zvoki so prihajali iz tretjega nadstropja. Na koncu dvorane sem zagledal široke stopnice, pokrite z debelo preprogo. Pogledat grem, kdo igra, sem si rekel.

Potiho sem stopil na stopnice, se ustavil in sedaj razločno zaslišal, da nekdo res umetniško igra Chopinovo **Žalost**. Užival sem in se nasmehnil svojemu prejšnjemu strahu, ko se mi je zazdelo, da sem prišel v neki čuden, mrtev grad. Čudovita glasba me je vsega prevzela. Kako plemenit, kako nadarjen in kako občutljivo dušo in srce mora imeti ta, ki tako lepo in s takim občutkom igra Chopina!

Po stopnicah sem prišel na ozek, dolg hodnik. Ob straneh je bilo veliko belih vrat z bogatimi baročnimi okrasi. Tedajci pa se je moj pogled srečal s plamtečimi očmi velike črne doge, ki je ležala sredi hodnika in se že pripravljala za skok.

V smrtnem strahu, nezmožen sleherne misli, sem planil k najbližjim vratom. Na srečo niso bila zaklenjena. Zaloputnil sem jih za seboj in bil rešen pošastne zverine. Znašel sem se v prelepi sobi, iz katere sem prej slišal zvoke klavirja. Zagledal sem klavir in v črno žametno obleko oblečeno ženo. Njeni vitki prsti so elegantno ubirali po klaviaturi. Ker je igrala in bila s hrbtom obrnjena proti meni, me ni slišala, ko sem planil v sobo. Tiho sem obstal pri vratih, si pomirjal utripajoče srce in poslušal čudovito glasbo.

Tedaj se je žena počasi, zdelo se mi je, da podzavestno, obrnila proti vratom in me zagledala. V moje preplašene oči se je zazrla globoko in brez besede. Po igranju je v sobi nastala taka tišina, da bi bilo slišati metuljeva krila, če bi priletel v sobo. Narahlo sem se priklonil, omamljen od njenih čudno sijočih modrih oči. Bledi obraz ji je začel počasi rdeti pod črnimi lasmi, ki so bile pretkane s srebrnimi nitmi. Oči so ji zažarele in radostno je kriknila:

„Boris! Moj Boris! Si le prišel? Kako sem srečna, da te spet vidim! Že leta te ni bilo, vendar sem bila ves čas trdno prepričana, da se boš vrnil!"

In potem je še kar naprej vzklikala: „Boris, moj Boris!" tako da ji sploh nisem utegnil povedati, da nisem Boris, temveč Jaro. Potem je pohitela k izrezljanemu baročnemu predalčniku, odprirala predale, pogledovala čez ramo vame, našla neki črn predmet in ga skrila v široki rokav. Obrnila se je proti meni. Zdrznil sem se! Izginila je njena ljubkost, gledala me je sovražno. Prej rožnati obraz se ji je spremenil v pepelnato barvo. Otrpnil sem, ko je stopila proti meni. Usta so zadrhtela, se narahlo pokrila s peno in iz levega rokava si je bliskovito potegnila revolver. Oči so se ji skalile, pomerila je vame in zakričala:

„Poglej, Boris! V tem železnem zrnu, ki ga boš na žalost le hipno občutil, so zgoščene moje stotere neprespane noči! Da, da, le glej me! Kot sem jaz cele noči s solzami gledala skoz okno, kdaj boš prišel! ...."

Okamenel sem od strahu in samo čakal, kdaj sproži. Tedaj pa je v sobo planil stari služabnik. V trenutku je uganil, kaj se dogaja. Z močnim udarcem je ženski zbil iz rok revolver in meni namenjena krogla je prestrelila veliko japonsko vazo. Trdno se je oklenil nesrečne ženske, meni pa zavpil:

„Zbežite, hitro! Skozi vrata, ki sem jih jaz odprl, da ne naletite na psa. Prišli boste v kuhinjo, in če ste poštenjak, me boste tam počakali."

Da mi ni rekel „če ste poštenjak", bi bil zbežal iz gradu kot preplašen zajec. Tako pa sem se ves tresoč ustavil v kuhinji. Služabnik je kmalu prišel. Držal se je za glavo in mi razburjeno rekel:

„Jaz sem kriv, samo jaz! Šel sem nekaj iskat na vrt in pozabil zakleniti vrata za seboj. In kaj ste vi, človek nesrečni, iskali pri naši grofični, ki je bolna in nihče ne sme k nji? Jaz sem edini, ki pazim nanjo. In tudi uboga me. Ne vem, kdo ste. Ne poznam vas, vendar vas rotim: nikomur ne povejte o tem dogodku, ko vam je življenje viselo na nitki. Če bi se to razvedelo, jo odpeljejo nazaj v blaznico, kjer je preživela nekaj let. Šele nedavno se je vrnila domov . . . Veste, nesrečnica je izgubila razum od žalosti, ko je njen zaročenec Boris nekaj dni pred poroko izginil."

Molče sem pokimal dobremu starcu, mu stisnil roko in tiho odšel.

Ko sem v mirnem sončnem popoldnevu odhajal iz graščine čez polje, se mi je pred očmi kar naprej prikazovala van Laerova slika, ki sem jo imel doma: na tleh leži moški, ob njem pa stoji ženska z blaznimi očmi . . .

Pisma uredništvu

Veseli večer zdomcev

V Stuttgartu so izvolili miss SKUD Triglav '75

Dramska skupina SKUD Triglav iz Stuttgarta v Zvezni republiki Nemčiji je 5. oktobra za Slovence, ki so začasno zaposleni v tem mestu, pripravila veseli večer s humorističnim programom, na koncu pa so izvolili še najlepšo Slovenko iz Stuttgarta in okolice.

Prireditev je bila v Dolinškovi gostilni v Stuttgart-Rohr, kjer se Slovenci že od nekdaj radi zbiramo. Zanimanje za veseli večer med našimi rojaki je bilo veliko, saj je bila dvorana nabito polna. Za dobro razpoloženje je skrbel tudi ansambel „Kombo Prlek".

Navdušeno občinstvo je toplo pozdravilo nastopajoča dekleta na osvetljenem odru. Žirija je lahko vsaki prisodila največ 10 točk. Miss SKUD Triglav '75 je postala Ida Zibek, njeni spremljevalki pa sta Jožica Vrečun in Irena Štuhec. Veselju in prisrčnemu ploskanju ni bilo konca.

To je bila prva taka prireditev, ki pa naj bi postala tradicionalna. Prihodnje leto naj bi volili najlepšega moškega.

Veselje se je zavleklo še pozno v noč in slovenski pari so se zadovoljni vrteli ob zvokih domačega ansambla.

VLADISLAV KIDERIČ
Stuttgart

UČENCI NA PROSTOVOLJNEM DELU

V sredo, 15. oktobra, je bila na Homu pri Šentrupertu prostovoljna akcija za zasipanje jarka, ki so ga skopali za vodovod. Dela smo se udeležili tudi učenci šentruperške osemletke. Iz našega razreda se nas je dan prej prijavilo devet, prišlo pa nas je dvanajst od tridesetih, kolikor nas je v razredu. Vseh učencev iz naše šole je bilo okrog 60. Z nami sta bila tudi tovariš učitelj in ena učiteljica. Čeprav je delo sčasom postalo vse težje, smo stisnili zobe in delali tri ure in pol in zasuli precej jarka.

MARJANCA URBIČ
7. r. OŠ Šentrupert

VELIKO PRESENEČENJE

V tednu otroka so pionirji osnovne šole „Katja Rupena" v Novem mestu zbirali obleko. Zadnji dan v tem tednu pa je prišlo k nam 10 njihovih predstavnikov z dvema tovarišicama. Prinesli so velik zavoj z obleko in igračami. Pionirji naše šole smo jih pogostili in se z njimi pogovarjali. Nazadnje smo jim pokazali še prostore v šoli in v internatu.

Naslednji dan smo delili obleke. To je bilo veselje! Vsi otroci bi bili radi nekaj dobili. Razdelili smo jih 60 otrokom. Prav tako smo bili veseli igrač. Dobili so jih otroci iz internata.

Za lepo darilo in obisk smo pionirjem osnovne šole „Katja Rupena" zelo hvaležni.

Literarni krožek
POŠ Novo mesto

PIONIRSKA KONFERENCA POTRDILA DELO

29. september, dan pionirjev, proslavimo vsako leto tudi na naši šoli; v pionirske uniforme oblečeni učenci imamo proslavo in pionirsko konferenco. Letos je mladinski pevski zbor uvodoma zapel pionirsko himno, tej so sledile recitacije in zborne pesmi, nato pa se je začela konferenca. Pogovorili smo se o naših nalogah, med katerimi je na prvem mestu učenje. Med dejavnosti učencev spadajo tudi krožki, zato so na konferenci člani krožkov prebrali poročila o delu v preteklem letu. Največ uspehov je imelo šolsko športno društvo, odrezali pa so se tudi pevski zbori, najbolj mladinski. Po krožkovnih poročilih smo sprejeli delovni program za prihodnje leto.

MAJA RADEJ
8.a, novinarski krožek
o. š. SENOVO

TUDI UČENCI UREJAJO ŠENTRUPERT

Tudi učenci šentruperške osnovne šole se prizadevajo, da bi bil njihov kraj čist in urejen. Lani so pod škarpo za cerkvijo učenci 8.a razreda prekopali star vrt, posadili okrasne grmičke in posejali travo. Prejšnji ponedeljek smo čistili gredice na vrtu in urejali lani zasajene grmičke. To smo delali dve šolski uri namesto pouka gospodinjstva. Tako je zdaj tisti prostor urejen in v okras našemu kraju.

IVANKA AHLIN
8.a, novinarski
krožek OŠ Šentrupert

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

JOŽETA JERMANA

iz Desinca pri Črnomlju

se najtopleje zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, delovnim kolektivom in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter nam izrazili sožalje. Posebno zahvalo dolgujemo sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam nesebično pomagali.

Žalujoči: žena in otroci z družinami

CVETLIČARNA Agraria
V KOČEVJU!

Trgovsko in proizvodno podjetje AGRARIA iz Brežic sporoča, da bo od srede, 29. oktobra, odprta v Kočevju, Ljubljanska cesta 3, NOVA CVETLIČARNA.

PRIPOROČAMO SE ZA OBISK!

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi
proizvaja in dobavlja
GRADNJA
ŽALEC

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

TO-MO-DI

uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

TOPLI MONTAŽNI DIMNIK
Z GIBLJIVO KISLOODPORNO
OGNJESTALNO ŠAMOTNO
CEVJO

INFORMACIJE — STROKOVNI NASVETI:

KIP

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13
Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP

IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

VAŽNO SPOROČILO NA 2. STRANI PRATIKE!

Korak naprej

Krajevna skupnost namenila za zemljišče in načrt za novi zdravstveni dom 500.000 din

Misel o gradnji novega Zdravstvenega doma v Ribnici je stara več let. Izhaja iz vrst zdravstvenih delavcev, ki delajo v slabih razmerah. Šele danes so se pojavile možnosti za uresničitev te davne želje.

Že leta 1948 je bila v Ribnici osnovana javna zobna ambulanta, kasneje pa še splošna. Z dozidavami k stavbi zdravstvenega doma pa so dobile prostor tudi vse ostale službe.

Sedanja stavba Zdravstvenega doma (ZD) v Ribnici ne ustreza potrebam sodobne medicine. Zato je bil ustanovljen iniciativni odbor, ki je v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo in projektivnim birojem pri Kliničnem centru izdelal predlog za nov zdravstveni dom, ki naj bi bil podoben novemu ZD v Logatcu. Podrobni načrti zanj morajo biti izdelani dovolj zgodaj, da bo lahko ribniški ZD vključen v srednjeročni program razvoja zdravstvene mreže. Gradnjo bi financirala regionalna skupnost zdravstvenega zavarovanja. Glavna naloga iniciativnega odbora je, da skrbi za izdelavo načrtov in uredi vse potrebno za odkup zemljišča, katerega lastniki so zasebniki.

Ko bo novi ZD zgrajen, bo ustrezal sodobnim zahtevam zdravstva. Cilj gradnje in želja zdravstvenega osebja je, da bi se zdravstvena služba čimbolj približala občanu. V novih prostorih, ki bodo obsegali 3.797 kv. m. skupne površine in 2.490 kv. m čiste, delovne površine, bo organizirana vrsta služb, ki jih sedaj pogrešamo. V ZD bo oddelek fizioterapije, lekarna, izpostava regionalne skupnosti in dodatna zobna ordinacija za odrasle. V teh prostorih bo delovala tudi komisija za določanje staleža, stopnje invalidske upokojitve ipd.

Zdravniško osebje, ki dela v ZD, bo moralo vložiti še veliko truda, da bo načrt v celoti uresničen. Potrebna bo tudi pomoč širše družbeno-politične skupnosti. Občinska skupščina bo delo usklajevala. Skupna investicija, všteto z opremo in ureditvijo okolice, bo veljala 50,856.503 din.

Vsi ti načrti bodo zahtevali tudi kadrovsko okrepitev. Potreben bo še en zdravnik, nekaj zdravstvenega osebja pa bo prišlo iz šol, kjer jih štipendirajo.

Postaje Zdravstvenega doma v Sodražici in Loškem potoku so dobre. Tako je res potreben le nov ZD v Ribnici. Storjen je korak naprej, vendar bo potrebno še lep čas počakati, da bo želja zdravstvenega osebja in občanov uresničena.

FRANCI ŽELEZNIK
KAREL ORAŽEM

Pred referendumom o samoprispevku so predstavniki ribniške občine in zdravstva seznanili s potrebo po gradnji novega zdravstvenega doma ne le občane, ampak tudi predstavnike ljubljanskega območja in republike, med njimi Vinka Hafnerja. (Foto: J. Primc)

Varovati spomenike NOB

Patronat delovnim in drugim organizacijam

Komisija za varstvo spomenikov pri občinskem odboru ZZB NOV Ribnica je dala v svoj delovni program, da bo v jubilejnem letu 30-letnice osvoboditve ponovno pokrenila akcijo za varstvo spomenikov, spominskih plošč in obeležij, posvečenih dogodkom iz naše borbe za svobodo.

Spomeniki so bili postavljeni na pobudo raznih organizacij, ob otvoritvi pa so bili predani organizacijam v varstvo. Vendar marsikdo pozablja na dolžnost, ki jo je prevzel. Vzrok je, da se vodstvo organizacij menja, starih zapisnikov nihče več ne bere in spomeniki ostajajo pozabljeni.

Po sedanjem predlogu naj bi posamezne delovne ali družbenopolitične organizacije prevzele skrb za urejanje in varovanje posameznega spomenika, hkrati pa tudi skrb za spominske svečanosti pri njih. Ti dogovori bi morali biti sklenjeni v kratkem, da bodo spomeniki lepo urejeni že do dneva mrtvih.

Krajevne organizacije ZZB pa bi se morale z vodstvi šol dogovoriti, da bi šolarji postopno obiskovali vse spomenike na svojem območju. Ob takih priložnostih naj bi preživeli borci govorili otrokom o dogodku, ki mu je posvečen spomenik, in o pomenu revolucije. Tako bi na najbolj neposreden način prenašali tradicije NOB na mladi rod.

M. GLAVONJIĆ

SKUPNO GLASILO

Pred kratkim je izšla izredna skupna številka glasil kolektivov: Donit Medvode, ki ima TOZD tudi v Sodražici, Melamin Kočevje in Svit Kamnik. V njej so prikazani rezultati poslovanja vseh treh delovnih organizacij, ki že zdaj tesno proizvodno sodelujejo in se pripravljajo na združitev. Prav pripravam na združitev je skupna številka glasila tudi namenjena, saj se bodo tako vsi zaposleni najbolje seznanili z dejstvi, zakaj je ta združitev potrebna in koristna.

Spet si je družba odrezala večji kos

Pri delitvi družbenega proizvoda letos ostalo vsem OZD manj kot lani, družba pa je dobila približno polovico več — Polletni obračun ni razveseljiv

Analiza gospodarjenja v TOZD in OZD v ribniški občini za prvo polovico leta kaže po podatkih službe družbenega knjigovodstva, da se z letošnjimi rezultati ne bi mogli pohvaliti. Predvsem je bilo ustvarjenega manj, kot je bilo načrtovanega; delitev ustvarjenega pa je potekala precej drugače, kot je bilo predvideno oziroma dogovorjeno.

Gospodarske organizacije, ki imajo žiro račun v Ribnici (v oklepaju so k tem rezultatom prišteti še rezultati TOZD Donit, Sukno, Gozdarska kooperacija in „Jelenov žleb"), so v primerjavi s prvim polletjem lani dosegle pri 3 (3) odst. več zaposlenih za 122 (126) odst. večji celotni dohodek, za 126 (129) odst. večja porabljena sredstva, za 109 (116) odst. večji dohodek in za 48 (39) odstotkov manjše sklade. Ti rezultati povedo, da so TOZD, katerih sedež OZD je izven občine, precej pripomogle k boljšemu uspehu ribniškega gospodarstva.

Delitveno razmerje družbenega proizvoda med ribniškim gospodarstvom in družbo se je skoraj za 10 odstotkov poslabšalo na škodo (T)OZD. Tako je to razmerje znašalo lani 72,2 : 27,8 v korist (T)OZD, letos pa le še 62,8 : 37,2. V primerjavi z lani so narastle pogodbene obveznosti za 6 odstotkov, zakonske obveznosti kar za 192 odstotkov, prispevki in davki iz osebnih dohodkov pa za 20 odstotkov. Če pogledamo podrobneje zakonske obveznosti, so narastle po občinskih predpisih za 38 odstotkov, po republiških predpisih za 285 odstotkov, po zveznih pa za 14 odstotkov, medtem ko so druge zakonske obveznosti (brez stanovanjskega prispevka, ki pripada OZD) narastle za 208 odstotkov.

Lani je bilo ustvarjenega za okoli 74,4 milijonov dinarjev družbenega proizvoda, letos pa za 82,6 milijonov ali za 11 odst. več. Lani je vsem OZD ostalo 53,7 milijona dinarjev družbenega proizvoda, letos pa le še 51,9 milijona ali celo za 3 odstotke manj kot lani, medtem ko so drugi udeleženci v delitvi dobili letos kar za 48 odst. več. To pomeni, da o razbremenjevanju gospodarstva le govorimo, delamo pa prav nasprotno.

J. P.

Uskladiti delo

Na območju Sodražice so te dni ustanovili prvi svet Zveze komunistov v ribniški občini. Šteje 7 članov: po dva sta iz osnovne organizacije (OO) ZK Donit in krajevne OO Sodražica, po eden pa je iz OO osnovna šola, TOZD INLES in občinskega komiteja.

Namen svetov ZK, katerih ustanovitev so pripravljali v ribniški občini že od spomladi, je, da bi usklajevali predvsem politično delo na svojem območju, se pravi, da bi enotno nastopali v krajevni skupnosti, delovnih organizacijah in tudi družbenih službah.

V delo sveta ZK bodo po potrebi pritegnili še predstavnike SZDL, mladine in sindikata pa tudi druge, saj bo le tako delo sveta kar najuspešnejše.

J. P.

SKRB ZA BORCE

Komisija za zdravstvena vprašanja borcev NOV pri občinski organizaciji ZZB Ribnica je letos poslala na zdravljenje 21 borcev, na letovanje pa 28. Borci, ki so bili deležni te skrbi in ugodnosti organizacije, so bili zadovoljni. Krajevne organizacije ZB bi morale zdravstveno komisijo redno obveščati o zdravstvenem stanju borcev.

M. G.

Koristno cepljenje

Tudi v Sodražici kot v vseh drugih krajih te dni cepijo otroke prvega in osmega razreda proti davici, tetanusu in kozam. Dr. Ciril Kumelj je o tem povedal:

„Cepljenje je najboljša oblika preprečevanja bolezni. Tako so otroci in občani skoraj trajno zaščiteni proti raznim boleznim. Na območju naše zdravstvene postaje že dolgo sploh ni bilo primera, da bi kdo izmed otrok ali občanov srednjih let zbolel zaradi tetanusa. Proti tej bolezni je namreč vsak cepljen že, ko je star okoli dve leti, potem še v prvem in osmem razredu osnovne šole pa še pri vojakih. Zato smo na našem območju imeli le dva primera te bolezni pri ljudeh, starih nad 70 let, pri katerih je odpornost zaradi cepiva z leti popustila.

Razen proti naštetim boleznim pa smo že ali še bomo cepili otroke tudi proti nekaterim drugim."

J. P.

Na fotografiji so otroci prvega razreda osnovne šole Sodražica, ki kar pogumno prenašajo cepljenje. (Foto: J. Primc)

POLOMLJENO DREVJE

Prvi mokri sneg, ki je zapadel v Loškem potoku že v soboto, 11. oktobra, dopoldne, je povzročil precej škode v gozdovih in po vrtovih. Lomil je drevje in veje.

PRIHODNJIČ ŠE ROKOMET

Na nedavnih prvih športnih igrah združenih podjetij strojegradnje v Novi Gorici se je ribniški RIKO med 12 udeleženci uvrstil šele na 10. mesto, ker so nastopili le v štirih panogah, medtem ko je tekmovanje potekalo v šestih. V streljanju so Ribničani zasedli 6. mesto, v malem nogometu 7. mesto, v namiznem tenisu in kegljanju pa so bili četrti. Tekmovanje je potekalo še v košarki in odbojki, ki pa ju v RIKU in tudi Ribnici skoraj ne goje.

Iz RIKA se je udeležilo iger 22 tekmovalcev. Ribniški predlog, da bi že na teh igrah uvrstili v tekmovanje še rokomet, ni bil sprejet, pač pa je bilo sklenjeno, da bo rokomet ena izmed tekmovalnih panog prihodnje leto, ko bodo igre v Mariboru.

KONCERT

Ribniška vojaška enota je pred kratkim organizirala v hotelu „Jelka" družabni večer za svoje starešine in člane njihovih družin. Ob tej priložnosti je bil koncert, na katerem sta peli Zdenka Vučković in Nivea Riguto, igral pa je ansambel „Opatijski souveniri". Prireditev je bila posvečena dnevu topništva.

M. G.

Novi dom JLA v Ribnici je že dolgo pod streho, kljub temu pa obrtniki hite delati, da bi ga lahko odprli za letošnji dan JLA. Dela je namreč poletno deževje nekoliko zavrlo. (Foto: J. Primc)

Izdelati koristne programe

Vsak sam najbolje ve, kaj je doma narobe

O stabilizacijskih programih delovnih organizacij je pred kratkim razpravljalo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Ribnica. Ugotovili so, da se je večina sindikalnih organizacij vključila v stabilizacijska prizadevanja in da so člani sodelovali pri izdelovanju stabilizacijskih programov in njihovem uresničevanju.

Prvi sadovi so tudi že vidni, predvsem pri boljši kakovosti proizvodov, večjem izvozu, manjšem uvozu itd. Najbolj resno so poprijeli v Inlesu, Donitu, ITPP in RIKO. Po dosedanjih ocenah so za stabilizacijo naredili največ v TOZD Inles Loški potok, kar se že kaže pri poslovnih uspehih te TOZD.

Stabilizacijske programe so izdelali povsod. Žal so nekateri preveč načelni. V takih primerih je občinski sindikalni svet že posredoval in dal predloge, kaj morajo izboljšati. Dober je namreč le tak program, ki bo delovni organizaciji in s tem vsem zaposlenim koristil.

Sedanji gospodarski položaj v ribniški občini in nasploh ni dober. Za utrditev gospodarstva so potrebni pametni, odločni in predvsem konkretni ukrepi. Načelnih ugotovitev je bilo dovolj in celo preveč, od njih pa ni bilo koristi. Vsak se mora zavedati, da bo imel le tisto, kar bo sam prigospodaril. Na druge se ne kaže zanašati in čakati, da bodo ti našli zanj rešitve. Vsak je namreč svojega kolektiva in s tem svoje sreče (ali nesreče) kovač.

J. PRIMC

Tomšičeva „Uporna kri"

Prva knjiga posvečena NOB v ribniški občini

Že novembra ali decembra bo izšla v založbi Borec knjiga „Uporna kri", ki jo je napisal Andrej Tomšič iz Ribnice. O knjigi je avtor povedal:

„Obsegala bo okoli 260 strani. V njej bosta natisnjeni dve zgodbi, in sicer „Uporna kri" in „Kurir Branko", kot dodatek pa še „Smrt na lazu". Te zgodbe sem pisal v letih od 1960 do 1965, obravnavajo pa dogodke med zadnjo vojno na območju ribniške in delno kočevske občine. Ta knjiga bo hkrati tudi prva o dogodkih iz NOB v ribniški občini. Doslej je bilo namreč o vojnih dogodkih v ribniški občini napisanih le nekaj člankov, v knjigah pa so bili prikazani obrobno. Knjigo sem napisal, ker čutim kulturni dolg do ribniške občine.

„Uporna kri" je glavna zgodba v tej knjigi in je izhajala do pred kratkim kot podlistek v TV 15, razen tega so bili odlomki iz nje objavljeni že leta 1963 v kočevskih Novicah. Tudi „Kurir Branko" je že 1961 izšel v kočevskih Novicah. V „Smrti na lazu" pa opisujem smrt svojega očeta, ki je padel 30. junija 1942 v danskem lazu."

Na vprašanje, če so vse zgodbe pisane po resničnih dogodkih in če je zgodbi po prvotnih objavah kaj spremenil, je povedal:

„Osebe so resnične, le imena sem jim spremenil. Tudi kraji in dogodki so resnični. Kdor se hoče, se lahko v njih spozna. Nisem pa spremenil imen nekaterih glavnih partizanov oziroma voditeljev. Tako je Daki tudi v moji zgodbi Daki, Stjenka je tudi Stjenka itd. Zgodbe so napisane na osnovi dokumentov, kar pomeni, da bo knjiga tudi prispevek k zgodovini NOB v ribniški občini.

Andrej Tomšič: „Morda bo moja knjiga prispevala vsaj delček k zgodovini NOB v ribniški in kočevski občini."

Po objavah teh del v kočevskih Novicah in TV 15 so me nekateri, ki sem jih opisal, obiskali, nekateri so mi pisali, nekateri pa so pisali tudi TV 15. Na podlagi teh odmevov sem zgodbe dopolnil in bodo nekatere stvari v knjigi spremenjene."

O zbiranju in pisanju spominov iz NOB je Tomšič, ki je tudi tajnik samoupravne interesne skupnosti za kulturo, dejal:

„Sem član zgodovinske komisije pri krajevni organizaciji ZZB NOV. Marsikaj sem zvedel, ko sem popisoval borce. Vse to bi zaslužilo objavo. Nekdo bi si moral vzeti čas in vsaj grobo zapisati spomine borcev in tako ohraniti njihova pričevanja poznejšim rodovom. Zapisovalca pa bi morali plačati, vendar za to ni denarja. Rešitev bi bila le, če bi kdo iz vrst upokojenih borcev, ki ima smisel za pisanje, obiskal borce, internirance in druge udeležence NOV in pripovedi zapisal. Borci namreč umirajo in z njimi spomini na borbeno preteklost, ki bi jo morali ohraniti poznejšim rodovom."

JOŽE PRIMC

Proslavo 30-letnice osvoboditve v Pišecah je v nedeljo obiskalo nad 2500 ljudi. (Foto: J. Teppey)

Prošnje, ki niso za v predale

V Brežicah je premalo solidarnostnih stanovanj — Najnujnejši primeri bodo letos rešeni — Kdaj bo zaživela samoupravna stanovanjska skupnost?

— Tovariš Novak, vi ste predsednik UO solidarnostnega stanovanjskega sklada v brežiški občini. Koliko stanovanj ste že razdelili iz tega naslova?

— Dvaindvajset. Toda preden smo se odločili, smo obiskali vse prosilce, da smo laže izbrali najbolj potrebne. Gledali smo predvsem na družine z otroki. V Črešnjicah smo našli primer, ko je v sobici in kuhinji prebivalo enajst ljudi. Eden od prosilcev iz Bukoška je imel vse pohištvo v kmečki šupi, zadelani s koruznico. Zraven je bila sobica (2 krat 4 m), v kateri sta živela mož in žena z dvema majhnima otrokoma. Ti so bili presrečni, ko so dobili stanovanje, in ga znajo tudi ceniti.

— Je ostalo veliko prošenj nerešenih?

— Vsaj še enkrat toliko skoraj enako problematičnih. Pojavljajo se tudi novi prosilci, o katerih prvič nismo razpravljali: na primer družina Tomše iz Brežic, katere prošnja je obležala na občini. V takih primerih letijo očitki na nas, češ da za solidarnost nič ne ukrenemo. V resnici pa je upravni odbor sklada obravnaval vse prošnje, ki so nam jih poslali, ne moremo pa vedeti za tiste v občinskih predalih. Prizadeti me napadajo, toda ali sem jaz kriv, če v Brežicah ne čistijo kanalov, da potem voda vdira v stanovanja, ki so sicer popolnoma v redu?

— Koliko prošenj boste letos lahko še rešili?

— V novem stolpiču je 20 stanovanj. Ostalo nam je še 27 starih prošenj, novih pa še nimamo v rokah in jih doslej nismo obravnavali.

— Ali se boste ravnali po enakih merilih kot prej?

— Ne! Upoštevali bomo nove kriterije, predvsem čakalno dobo, kar smo prvič zanemarili. Nekateri prosilci imajo na občini vloge za stanovanja po deset let in več, pa še niso dobili odgovora. Čas bi že bil, da zaživi samoupravna stanovanjska interesna skupnost in da bi ta pravičneje delila stanovanja ljudem, ki so jih res potrebni. Bili so primeri, ko so nosilci stanovanjske pravice oddajali prazna stanovanja podnajemnikom, namesto da bi jih vrnili družbi. Prav je, če povem, da so vsa bivališča, iz katerih so se družine izselile v solidarnostna stanovanja, neuporabna, zato ne bi smeli več dovoliti vselitve. V nasprotnem primeru se bomo stalno vrteli v istem krogu prošenj.

Ivan Novak, predsednik UO solidarnostnega stanovanjskega sklada za brežiško občino.

Nazadnje bi vam rad povedal še tole. Na račun ljudi v solidarnostnih stanovanjih se pojavljajo razne neprimerne pripombe. V odgovor nanje pripominjam, da si bodo te družine sčasoma opomogle in potemtakem ni nujno, da bi ostale vse življenje siromašne.

JOŽICA TEPPEY

PIŠEČANI ZA STABILIZACIJO

Izdatke za postavitev spomenika v Pišecah so poskušali občani te krajevne skupnosti zmanjšati, kjerkoli je bilo to mogoče. Po predračunu naj bi spomenik in ureditev okolice veljala 550 tisoč din, s prostovoljnim delom domačinov, mladincev in vojakov ter udeležbo delovnih kolektivov pa so uresničili načrt z 260 tisoči din.

Če ni dvomov, ne bo težav

Srednjeročni programi počasi nastajajo — Vsak zase naj dela tako, da si odpira pot k povezovanju — Usmeritev je jasna in vodi k enotnemu razvoju posavske regije

Pri oblikovanju srednjeročnih programov se zatika, pa ne samo v krški občini, ampak tudi pri obeh sosedah. Strokovne službe v delovnih organizacijah niso še tako organizirane, da bi programe pravočasno pripravile.

Marsikje so v zadregi, vajeni, da je doslej za vse programirala le skupščina, zdaj pa je vsak dolžan prispevati svoj delež. Čuti se, da je bilo družbeno planiranje v zadnjem desetletju nasploh zapostavljeno, da ponekod ni za to usposobljenih ljudi, drugod pa ne pravega odnosa do tega.

Toda posavske občine imajo dobro izhodišče, saj so sprejele razvojni program za svojo regijo. Gre torej predvsem za to, da zdaj delovne organizacije spoznajo svoje mesto v njegovih okvirih in upoštevajo nakazano usmeritev. Ob tem pa ne bi smele pozabljati na integracijske procese, in razne oblike medsebojnega sodelovanja. Čas je, da bi napravile korak naprej in uresničile sklepe medobčinskih organov. Še vedno je odprto povezovanje v šolstvu, zdravstvu, kulturi in v nekaterih gospodarskih panogah, na primer v kovinski industriji, prometu itd.

Zamujeno je težko popravljati, zatorej nudi oblikovanje srednjeročnih programov in njihovo medsebojno usklajevanje eno zadnjih priložnosti za prehod od besed k dejanjem. Brez resnične pripravljenosti se to ne da, in če bi se povsod tako zagreli kot pri banki, bi bilo uspehov tudi na drugih področjih.

J. T.

Postopoma do celodnevne šole

V obdobju 1976-1980 planirajo v krški občini večje naložbe za vzgojo in izobraževanje mladega rodu. Mednje sodi investicija za novo osnovno šolo v Leskovcu ter zagotovitev denarja za adaptacijo osnovnih šol na Raki, v Podbočju in v Kostanjevici. To bo omogočilo prehod na enoizmenski pouk in postopoma na celodnevno šolanje.

V šolah, kjer že imajo pouk v eni izmeni, pa nameravajo v naslednjih petih letih dograditi nekatere manjkajoče prostore: v Krškem kuhinjo in nekaj učilnic, v Brestanici prav tako kuhinjo in učilnice, v Koprivnici telovadnico, v posebni šoli v Krškem pa adaptirati sedanje prostore ali pa zgraditi nove in stare prepustiti osnovni šoli „Jurij Dalmatin". Pogoje za normalno delo bodo morali zagotoviti tudi v Šolskem centru. Tam nameravajo odpreti nov oddelek za kemijo, da bodo lahko šolali tudi dekleta.

Letos ima podaljšano bivanje 17 oddelkov. Vanje je vključenih 425 otrok. Celodnevni pouk imajo za sedaj samo na Velikem Trnu. Načrti izobraževalne skupnosti za celodnevno bivanje se bodo uresničevali postopoma, odvisno od tega, koliko bodo lahko investirali v manjkajoče prostore in kako bodo v občini poskrbeli za sposobne kadre, za katere bodo morali zagotoviti tudi stanovanja.

J. T.

SZDL O SAMOUPRAVNIH AKTIH

Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri občinski konferenci SZDL v Krškem je v petek obravnaval kadrovsko rešitev za samoupravno stanovanjsko skupnost, da bo novo vodstvo zagotovilo poslovanje brez nesporazumov in zapletov.

KDO IN KOLIKO ZA VRTEC?

Skupnost otroškega varstva Krško je predvidela letos 3,5 milijona din za novo vzgojnovarstveno ustanovo v Krškem. Sklad za negospodarske investicije naj bi prispeval 1 milijon din, sklad za otroško varstvo 800 tisoč din, krajevna skupnost Krško 350 tisoč din, delovne organizacije na območju Krškega pa 1,354,000 din. Po samoupravnem sporazumu, ki so ga podpisale TOZD, naj bi bila to njihova pomoč zaposlenim ženskam, da bodo lahko prihajale na delo brez skrbi, saj zdaj je mnoge nimajo urejenega varstva.

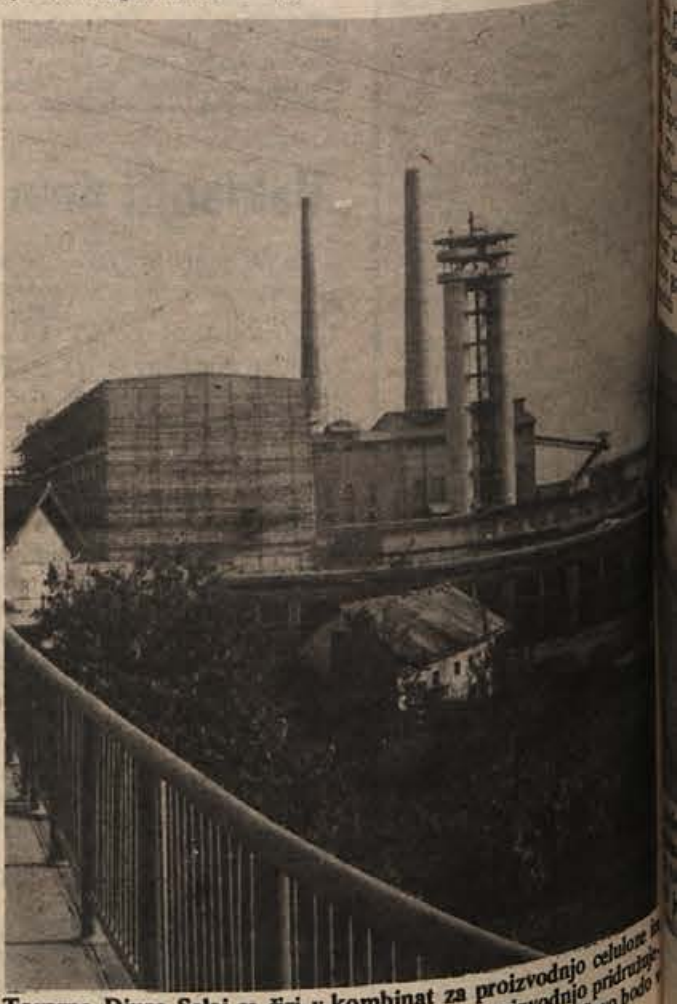

Tovarna Djuro Salaj se širi v kombinat za proizvodnjo celulozne in rotacijskega papirja. Načrtom za povečano proizvodnjo pridružujejo tudi skrb za zdravo okolje. Za zmanjšanje odplak v Savo bodo v prvi fazi prispevali 270 milijonov din. (Foto: Jožica Teppey)

Prireditve za brežiški praznik 28. oktober

Sobota, 25. oktobra
ob 9.00 „Atletski cup" na stadionu v Cerkljah
ob 11.00 Otvoritev šole na Bizeljskem
ob 13.00 Tekmovanje lovcev v streljanju na glinaste golobe za prehodni pokal v Globokem
ob 19.00 Zaključek delavskih športnih iger

Nedelja, 26. oktobra
ob 8.30 Četveroboj občinskih reprezentanc v borbenih igrah in troboj ženskih reprezentanc
ob 10.30 Otvoritev vodovoda v Kapelah
ob 14.00 Otvoritev nove sodobne zbiralnice mleka v Bukošku

Ponedeljek, 27. oktobra
ob 10.00 Otvoritev prenovljenih prostorov bolnišnice v Brežicah
ob 17.00 Otvoritev razstave umetniške fotografije v Domu JLA v Brežicah
ob 18.30 Kulturna prireditev v počastitev občinskega praznika v Prosvetnem domu v Brežicah

Torek, 28. oktobra
ob 9.00 Svečana seja občinske skupščine v Domu JLA v Brežicah
ob 10.30 Otvoritev telovadnice pri gimnaziji v Brežicah

Novo v Brežicah

KAJ NAM PA MOREJO? — Na to pesem spominja prizadete radijsko opozorilo enote Elektro Krško, ki je zaradi podiranja daljnovoda odklopilo tok vsem, ki so priključeni na transformator pri bolnišnici v Brežicah. V četrtek, 16. oktobra, so bili ljudje brez elektrike celih deset ur, naslednji dan pa osem. Na telefonična vprašanja in pritožbe občanov, češ da imajo mrzla stanovanja in da ne morejo kuhati, so poskušali vse skupaj obrniti na šalo, češ da si dobite koga, da vas bo pogrel. Človek se vprašuje, ali res ne morejo opravljati takih del brez prekinitev ali vsaj ne tako dolgih, kot so si jih privoščili tokrat. Za ilustracijo samo podatek, da so imeli delavci Agrotehnike dva dni dopust zaradi tega.

V CERKLJAH BODO POČAKALI — Trgovsko podjetje Posavje se je za letos odpovedalo graditvi in adaptaciji trgovine v Cerkljah. Ta ukrep je kolektiv sprejel kot prispevek k stabilizaciji. Tudi nekatere druge delovne organizacije so se odločile za zmanjšanje investicij.

ZRAVEN STOLPNIC PARKIRIŠČA — Ob novih stanovanjskih stolpnicah, ki jih je začel zidati Pionir ob bizeljski cesti, bodo uredili prostore za parkiranje avtomobilov. Parkirišče bo onstran ceste, katero bodo znižali za 80 cm. Na njem bo prostora za 80 vozil. Komunalno ureditev za nove objekte je prevzelo Stanovanjsko in komunalno podjetje in je zanjo namenilo 12 milijonov dinarjev.

MORALI BI IMETI ČOLNE — Na Bizeljskem je zadnji dež povzročil kopico preglavic. Do nove šole, katero naj bi odprli za občinski praznik, sploh ni mogoče, toliko razmočenega blata jo obdaja. Dovozna cesta se malo pred šolo poglobi in razširi v jezero, zato se niti voznik tovornjaka, ki je pripeljal opremo, ni upal tja in je zložil pohištvo kar pred starim poslopjem.

IZVOZ DVAKRAT VEČJI OD UVOZA

Delovni kolektivi brežiške občine izvažajo dvakrat več kot uvažajo. Takšno usmerjenost je občinska skupščina ugodno ocenila. Priporočila jim je, naj se kljub ugodnemu razmerju med prodajo in nakupom v tujini vključujejo v izvoz še z večjimi količinami.

V SEPTEMBRU BLIŽE PLANU

Pri investicijskih naložbah v prvem polletju pričakovanja v brežiški občini niso bila uresničena. V gospodarstvu so investirali komaj 33 odst., v negospodarstvu pa 17 odst. planiranih sredstev. V septembru so se stvari bistveno izboljšale, zato pričakujejo, da bodo planirane investicije dosežene do konca leta. Trenutno so zagotovljena sredstva za vse naložbe.

VEČINA NA KNJIŽICE

V krški občini so že prešli na izplačevanje osebnih dohodkov na hranilne knjižice in Sevničani prav tako. V Brežicah gre to bolj počasi. Približno polovico zaposlenih že izplačuje po novem, precej pa je še delovnih organizacij, ki se tega niso lotile. Začetni koraki so bili težki, potem ko pa so premagali prve tehnične ovire, je izplačevanje steklo brez dolgega čakanja, saj so za velike delovne kolektive vpeljali to kar v njihovih prostorih.

SZDL — SOUSTANOVITELJICA LOKALNE RADIJSKE POSTAJE

Predsedstvo občinske konference SZDL v Krškem je minuli teden na svoji seji obravnavalo predlog ustanoviteljske listine za lokalno radijsko postajo v Brežicah. Z njo bosta občinski konferenci SZDL v Krškem in v Brežicah uredili ustanoviteljske odnose do brežiškega radia, ki že dlje časa vključuje v svoj program dogajanja iz obeh občin.

Krške novice

JAVNE RAZPRAVE — V začetku tega tedna so v krški občini zaključili javno razpravo o programih samoupravnih interesnih skupnosti za prihodnje leto. Vanjo so zajeli resnično velik krog občanov, saj so jo vodili na več kot šestdesetih krajih, po delovnih organizacijah, ustanovah in krajevnih skupnostih.

PRVI PREDSEDNIK — Na skupni seji posavskega medobčinskega sindikalnega sveta so volili tudi prvega poklicnega predsednika tega organa. Odgovorno nalogo so zaupali Maksu Unetiču iz Krškega, ki je svoje politično delo pričel že minuli teden.

NADALJEVATI DELO — Koordinacijski odbor za spremljanje stabilizacijskih prizadevanj in komite občinske konference ZK sta minuli teden pregledala dosedanji potek akcije. Zaradi nekaterih stvari, ki še ne potekajo zadovoljivo, so sklenili poslej redno spremljati uresničevanje stabilizacijskih programov povsod tam, kjer so, še posebej pa tam, kjer so se delovne organizacije znašle v manj ugodnem položaju.

ZA OBVEŠČENOST — Komisija za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS bo prenovno izdajala glasilo „Informator je". Da bi lahko v njih zbrali vesti o aktualnih dogajanjih po osnovnih organizacijah, bo treba najti v vsaki poverjenika—dopisnika in vse na posebnem seminarju usposobiti za delo. Informacije naj bi poslej izhajale vsaj šestkrat na leto.

NOVA OBLIKA — Pri krškem občinskem sindikalnem svetu bodo v bližnji prihodnosti ustanovili „Klub samoupravljavcev". Zanj so že imenovali pripravljalni odbor, njegov namen pa je družbeno politično izobraževanje in usposabljanje delavcev—samoupravljavcev.

VADBA IN NASTOPI — Krški mešani pevski zbor „Viktor Parma" je imel na prehodu iz stare v novo delovno sezono le malo odmora. Doslej je imel že nekaj nastopov na različnih proslavah in prireditvah, 27. oktobra pa bo zapel še v Novem mestu na tamkajšnji občinski reviji.

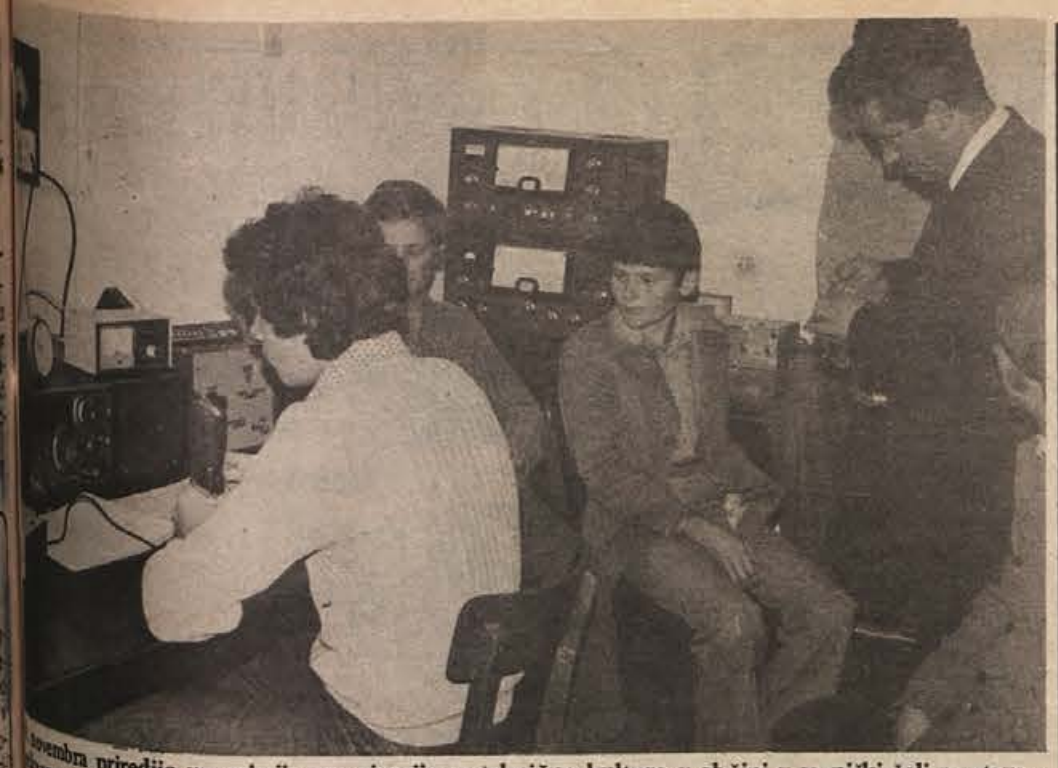

novembra priredijo vse sekcije organizacije za tehnično kulturo v občini v sevniški šoli razstavo s rezultati svoje dejavnosti, ki je drugače v glavnem skrita očem. Tudi člani radiokluba Amater imajo za seboj uspešno leto. Na sliki: v nedeljo so bili v etru v okviru splošne akcije pomoči radioamaterjev.

Šentjanž slavi svoje heroje

Krajevni praznik praznujejo v spomin na zadnji junaški boj Milana Majcna in Jančija Mevžlja – Gasilci slavijo 70-letnico delovanja – Osrednje slovesnosti v nedeljo popoldan

Kar osemkatera krajevna skupnost v sevniški občini slavi s takšnim ali drugačnim svoj krajevni praznik, kot ga praznujejo Šentjanžani. Zgodovinsko obeležje svojemu praznovanju jemljejo po datumu zadnjega junaškega boja Milana Majcna in Jančija Mevžlja v Murnicah 29. oktobra pred 34 leti.

Kraj, ki je še dandanes močno prežet s spominom na oba junaka, je osnovna šola Milana Majcna. Vse, od pionirskega odreda, taborniške čete do šolskega športnega društva, se imenuje po njem. V avli šole je razstavljeno izbrano spominsko gradivo o življenju in boju obeh junakov. Ker je nedeljska slovesnost združena s proslavo 70-letnice gasilstva v kraju, velja opozoriti na posebno zanimivost med tem spominskim gradivom: skupinsko sliko gasilcev, med katerimi je tudi Milan Majcen, in zapisnik občnega zbora šentjanških gasilcev iz leta 1936, ki ga je vodil takratni prizadevni gasilski tajnik – Milan Majcen.

Osnovni poudarek nedeljski proslavi, ki jo oznanjajo mnogi plakati, že lep čas velja 30-letnici svobode in 70-letnici gasilstva v kraju. Organizacije Zveze socialistične mladine sevniške občine bodo v soboto zjutraj krenile izpred Spomenika padlim v Sevnici na že tradicionalni pohod po stopinjah obeh herojev. V nedeljo dopoldne ob pol desetih bo v šolski telovadnici v Šentjanžu slavnostna seja skupščine krajevne skupnosti, delegatov in vodstev družbenopolitičnih organizacij, kjer bodo podelili tudi priznanja gasilcem. Temu bo sledilo zborovanje ob 11. uri pred spomenikom v vasi, kjer bodo po rudarski tradiciji sodelovali pevci hrastniške Svobode, rudarski sindikat pa pripravlja izlet za svoje člane. Ves čas bomo seveda marsikaj videli tudi pri gasilcih, saj bo v kraju dan gasilcev iz vse občine.

A. ŽELEZNIK

...jo so v galeriji na sevniškem gradu odprli del razstave 4. ...grafike jugoslovanskih pionirjev. Podobna razstava je od... v Kostanjevici, kjer so pobudniki te akcije. Na sliki: med ...bil tudi predsednik komisije za pionirsko dejavnost pri ...kem odboru Stane Repar (drugi z desne).

Drobne iz Tržišča

...LNI ASFALT – Vaščani ... bodo ob ugodnem ... do Dneva republike prišli ... ceste. Tak je bil sklep ... skupnostih Krmelj – ...ržišče, ker občani plačujejo ...pevek. Prihodnje leto ... vsto drugi kraji. Ljudje ...prispevka zbrali še va... po 2.000 dinarjev na ... poleg tega bodo po... pri vseh zemeljskih delih ... sama dela čim cenej... ob naglo naraščajočem ...

...NIK TALCEM V PIJAVI – ... tem kraju so Nemci leta ... devet talcev. Odbor ... Tržišče bo z občutno ... občinskega odbora ZB ... v Pijavicah lep spo... kjer stoji sedaj križ. ...bor ima veliko dela, ta... "spomenik" delo kiparja Ru... iz Sevnice, postavljen ...bora. Odkrili bi ga hkra... ...ilno asfaltirane ceste sko...

...FINANCIRA KS? – Skup... ...skupnosti in njen svet ... podlagi svojega programa ... za podporo najnuj...

MESEC POŽARNE VARNOSTI

Občinska gasilska zveza v Sevnici se je za razliko od drugih odločila, da običajni teden požarne varnosti v občini raztegne kar na cel mesec. V začetku so izvedli razne nočne vaje in preizkuse budnosti. V nedeljo so po vseh društvih v občini izvedli tekmovanje pionirjev, članov in članic. Sodelovalo je 11 prostovoljnih gasilskih društev in štiri industrijske enote. Razveseljivo je, da je bilo med nastopajočimi precej mladih gasilcev. Nasploh ocenjujejo prikazano znanje za povprečno. Med prostovoljnimi gasilskimi društvi so zmagali Sevničani, med industrijskimi enotami pa Lisca. Vse graje je vredno nesodelovanje industrijskih enot Jutranjke in Stillesa, kjer je sicer mnogo vnetljivih snovi. Izostali so tudi gasilci s Pokleka, z Bučke so prišli le trije, ki pa niso nastopali.

KMALU KLUB

Občinski sindikalni svet je imenoval iniciativni odbor za ustanovitev kluba samoupravljalcev v občini. Odbor vodi Bojan Auer iz sevniške Tovarne konstrukcij.

KAKO TEČE STABILIZACIJA?

Za ponedeljkovo sejo občinskega izvršnega sveta je pripravljena obsežna analiza gospodarskih gibanj, ocena kako se gospodarjenje pokriva s cilji letošnje občinske resolucije, kakor tudi stabilizacijska prizadevanja. Cilje občinske resolucije o gospodarjenju v mnogočem ne bo mogoče doseči. Čeprav je bilo v pripravo analize vloženega dosti truda, pregled žal spet ni popoln, ker Komunalno stanovanjsko podjetje, Zdravstveni dom Sevnica, Gozdno gospodarstvo, TOZD Žaga, Poklicna šola oblačilne stroke, osnovna šola Šentjanž in operativa GIP Beton–Zasavje niso predložili anketnih obrazcev do roka.

Prizor, ki bi ga bil vesel marsikateri meščan v skrbi za letošnjo krompirjevo ozimnico. Posneli smo ga predzadnjo sredo pri postaji Velika Loka, kjer so kmetje–kooperanti trebanjske Kmetijske zadruge v lepi vrsti dovažali letošnji pridelek. Ta dan so napolnili sedem vagonov s 105 tonami pridelka. Samo v tem proizvodnem okolišu je še 400 ton tržnih viškov krompirja. Na sliki: prvi v vrsti je napredni kmet Drago Zagorjan, ki je pridelal letos 30 ton krompirja. (Foto: Železnik)

Doklej gradnja šol v negotovosti?

Samoprispevek je brez širše družbene pomoči prešibak vir za gradnjo prepotrebnih novi šol – Trebanjska šola na pragu tretje izmene?

Pred delegati vseh treh zborov občinske skupščine za današnje zasedanje je med drugim tudi poročilo o tem, kako teče gradnja družbenih stanovanj in šol v občini. Podobne informacije so bile dane tudi že v preteklosti, predvsem zaradi negodovanja občanov, ki so se dostikrat že tudi odkrito razburjali zaradi zastoja gradnje v občini.

Trenutno se zidajo le stanovanjski blok na Mirni (po številu nadstropij se že kosa z ostalimi bloki) in temelji za osnovno šolo v Mokronogu. Samoupravna stanovanjska skupnost je lani zapisala v svoj program izgradnjo 62 stanovanj v kar treh krajih. V ta namen naj bi uporabili v treh letih zbran denar, gradnja pa naj bi bila končana že letos. Šlo je za 34 stanovanj v Trebnjem, 20 na Mirni in 8 v Mokronogu. Za Trebnje je zbrana šele dokumentacija, projekt pa je v predelavi, ker želijo znižati gradbeno ceno po kvadratnem metru stanovanjske površine. Projektanti in izvajalci obetajo začetek gradnje v Trebnjem že ta ali vsaj prihodnji mesec. Za Mokronog je v teku zbiranje dokumentov za lokacijsko dovoljenje. Vse te zamude so „dobre" zato, ker bodo v financiranje lahko vključili tudi denar, ki se bo natekal prihodnje leto, tako da bi ob koncu prišli do 73 stanovanj.

Zaskrbljuje naraščajoča prostorska stiska v osnovnih šolah. Glede gradnje mokronoške osnovne šole so bile odstranjene tudi zadnje ovire pri banki. Po pogodbi mora biti gradnja zaključena v 220 koledarskih dnevih, to pomeni, da naj bi bila nova šola nared aprila prihodnje leto. Trenutno vlada največja prostorska stiska na trebanjski osnovni šoli. Izobraževalna skupnost in skupnost otroškega varstva združujeta sile za gradnjo montažnega objekta ob sedanjem vrtcu. Ti prostori, predvidoma tri učilnice, bi za nekaj časa služile šoli, v tem času pa bodo potrebe po otroškem varstvu toliko narasle, da bodo prostore zatem lahko izkoristili za varstvo otrok. Slika razpoložljivega denarja za gradnjo šol – v glavnem vse ostaja le pri samoprispevku – hudo zaskrbljuje. Vse, kar se bo od samoprispevka nateklo do leta 1977, bo namreč porabljeno za mokronoško šolo, kar pa se bo nateklo še v preostalih dveh letih, bi bilo dovolj v najboljšem primeru le za eno manjšo šolo ali dve telovadnici. Pri reševanju problema bi morali pomagati tudi delegati, vsekakor pa se je s takim zastojem težko sprijazniti. V takih razmerah grozi trebanjski osnovni šoli celo uvedba troizmenskega pouka!

ALFRED ŽELEZNIK

Center se krepi

Trebanjska delavska univerza prerašča v center za izobraževanje

Čeprav po kadrovski zasedbi mala, je trebanjska delavska univerza dobro znana prenekateremu delavcu vse od Novega mesta, Krmelja in Ivančne gorice. Ima namreč razvejeno dejavnost raznih oddelkov in šol, ki jih primanjkuje tudi v drugih krajih. Sedaj delavska univerza prerašča v center za izobraževanje. Dragica Grubiša, ki je do letos učila na trebanjski osnovni šoli, je od začetka tega šolskega leta njena strokovna sodelavka.

Stiska in gmotna zagata sta tolikšni, da nima za začetek niti svoje delovne mize, temveč „gostuje" kar na klubski mizici v mali pisarni delavske univerze, kjer se sicer opravljajo tudi vsi tekoči pisarniški posli. Direktor novega centra, predsednik občinske skupščine Slavko Kržan meni, da centrove bodočnosti ne gre ocenjevati s pričujočo stisko. Dragica, ki ji ne manjka dolžnosti – je tudi delegatka za področje kulture in prosvete – ima spisek enaindvajsetih delovnih nalog.

V zagonu je dislocirani oddelek novomeške pedagoške gimnazije. „Težavo predstavlja nabava učnih pripomočkov, posebej odkar velja 50 odst. polog," meni o tem delovnem področju, ki je za trebanjske razmere novo. Njena nova dolžnost vključuje tudi pripravo analiz za izobraževanje po željah posameznih naročnikov. Prvenstvena naloga je verifikacija centra. Kar ji vliva pogum za uspeh, kljub zaenkrat dokaj meglenim možnostim, je velik odziv slušateljev za najrazličnejše izobraževalne oblike.

Vhod domačije Vranovih v Hrastovici „držijo pokonci" posode od mleka. Lepo zložene posode namreč kažejo, da je pri tej hiši zbiralnica mleka. Angelca Vrana zbere na dan ponavadi po 200 litrov mleka.

ZANIMANJE ZA IZREDNO ŠOLANJE

Pri delavski univerzi z zadovoljstvom ugotavljajo, da vlada med delavci zanimanje tudi za večerno osemletko. Pripravili so oddelke 6., 7. in 8. razreda. Veliko zanimanje je tudi za strojepisni tečaj in gospodinjske krojne tečaje. Do sredine oktobra so vpisovali tudi v tehniško srednjo šolo strojne smeri, kjer je naredil nekaj zmede IMV, ki je pobral slušatelje z Mirne v svojo šolo v Novo mesto. Slušateljem so tako vrgli na pleča daljšo vožnjo, kot bi jo imeli samo do Trebnjega. Tudi na srednjo ekonomsko šolo je tolikšen naval deklet, da vse le s težavo razvrščajo.

Iz kraja v kraj

KLIČE PO MODERNIZACIJI – Od Puščave do Hrastovice je občinska cesta v glavnem „sama jama". Naj si cestar še tako prizadeva, težka vozila naredijo svoje, tako da so luknje, ki jih zakrpa, kmalu še bolj ostre in globoke. Minuli petek je na tej ozki cesti z neutrjenim robom imel težave tudi delavski avtobus „Trima". Reševati so ga morali s podpiranjem, da se ni prevrnil! Vse očitneje postaja, da makadam ni kos velikemu prometu, ker se isto dogaja od mirenske železniške postaje do lesnega obrata IMV, kjer niso položili asfalta.

LEPA STRUGA – Regulacijska dela na Mirni nad starim mostom so v glavnem pri kraju. Širša struga, lepo obložena s kamenjem, je tudi za pogled nekaj drugega kot zastajajoči tolmuni, da o grozeči vodni stihiji ob naraslem hudourniku predvsem za stanovalce blizu mostu, ne govorimo. Slednjič bo mirenska šola lahko tudi pristopila k nadaljnjemu urejanju naprav na svojem stadionu. Prej jim je voda sproti uničevala vloženi trud.

V ZAHVALO: NESRAMNOST – Občinski odbor Rdečega križa in občinska socialna služba sta nudila Romom več kot kdajkoli, vendar so predvsem delavci, ki na občinskem odboru Rdečega križa skrbijo za tekoče delo občutili vse drugo kot hvaležnost. Tajnik, ali kdor je pač izdajal oblačila, je moral prenašati vse drugo, samo spoštljivosti ne. Zaradi tega so se pri občinskem odboru Rdečega križa odločili, da posameznikom ne bodo ničesar več izdajali. Pri prebiranju so izredno zahtevni, da onemogočajo redno delo, ne kaže posebej poudarjati. V bodoče bodo morali Romi ustanoviti nekakšno komisijo iz svojih vrst, ki bo za vse prevzemala stvari v Trebnjem.

VSE POČISTILI – Prizadevni člani mirenskega Partizana so že pred nedavnim s prostovoljnim delom počistili vse, kar so v notranjosti Partizana porušili. Minuli teden so že začeli dela na novem odru.

Pred kratkim so si delegati KS Kočevje mesto ogledali gradnjo plavalnega bazena in telovadnice pri osnovni šoli v Kočevju. Ta objekt grade iz samoprispevka občanov in bo predvidoma predan svojemu namenu letos ob dnevu republike. (Foto: France Brus)

Kam bo šel najprej samoprispevek?

Kočevski občani plačujejo samoprispevek od 1. junija lani in ga bodo še do 31. maja 1979. Do 19. avgusta letos je bilo zbranega skupno 3,237.293,30 din ali 22,3 odstotka predvidenega celotnega zneska samoprispevka.

Skupni samoprispevek 14,500.000 din naj bi bil razdeljen na krajevne skupnosti (KS) tako: Banja Loka 400.000 din, Mozelj 370.000 din, Rudnik-Šalka vas 1,325.000 din, Koprivnik 185.000 din, Vimolj 150.000 din, Vas-Fara 360.000 din, Kočevje 6,680.000 din, Osilnica 440.000 din, Predgrad 450.000 din, Stara cerkev 1,590.000 din, Polom 50.000 din, Dolga vas 400.000 din, Livold 590.000 din, Draga 570.000 din, Stari Log 90.000 din, Struge 400.000 din in Kočevska Reka 450.000 din.

Iz doslej zbranih sredstev pa so dobili KS Rudnik-Šalka vas 200.000 din, Vas-Fara 110.000 din, Kočevje 1,774.654 din, Predgrad 50.000 din, Livold 50.000 din, Služba družbenega knjigovodstva za stroške – 3.024,90 din.

Po predvidevanjih se bo do konca leta nabralo še okoli 1,400.000 din. Ta denar in še doslej nerazdeljeni del samoprispevka naj bi po sklepu zadnje seje zbora KS porabili za sofinanciranje gradnje vodovoda Zajčje polje-Črni potok (KS Livold), za asfaltiranje cest na območju KS Stara cerkev, Rudnik-Šalka vas, Vas-Fara in Kočevska Reka, gradnjo vodovoda v KS Struge in gradnjo telovadnice in bazena v Kočevju.

V skladu s sprejetimi dogovori in drugimi sklepi imajo prednost pri financiranju že začete investicije in investicije, za katere so izdelani programi in ostala potrebna dokumentacija.

Med razpravo o zbiranju in razdeljevanju sredstev samoprispevka so delegati zbora KS opozorili, naj pristojni občinski organi prouče možnosti, da bi plačevali samoprispevek tudi občani, ki so na začasnem delu v tujini. Tudi ti občani bodo namreč ob vrnitvi uporabljali objekte, zgrajene s samoprispevkom; člani njihovih družin, ki so ostali doma, pa jih bodo uporabljali že takoj, ko bodo zgrajeni. Pri tem moramo poudariti, da se marsikdo, ki dela v tujini, že zdaj zaveda, da je dolžan prispevati za potrebe svojega kraja. O takih primerih smo tudi že pisali.

J. P.

V počastitev 30-letnice osvoboditve in 25-letnice samoupravljanja je združeno KGP Kočevje organiziralo dve lepi razstavi. Prvi so od 9. do 15. oktobra razstavljali gozdarji (na fotografiji), 16. oktobra pa so odprli razstavo o svoji dejavnosti še kmetijci. (Foto: J. Primc)

POMOČ FOTOAMATERJEM

Člani fotokluba Diana so si v domu telesne kulture v Kočevju uredili temnico, jo izpopolnili in nabavili novo opremo. Tako so poskrbeli, da imajo kočevski fotografi–amaterji več možnosti za organizirano delo. Denar za naprave je prispevala Diana iz Ljubljane kot pomoč svoji fotografski sekciji iz Kočevja.

V. I.

SPET VOJAŠKI KROŽEK

Sredi oktobra je na osnovni šoli Kočevje spet zaživel vojaški krožek za učence 7. in 8. razredov. Vodijo ga predstavniki občinskega oddelka za narodno obrambo.

Na kratko o proračunu

Koliko dohodkov letos in od kod

Novo načelo, „kdor več ima, naj več prispeva za skupne zadeve“, se da razlagati po mnenju, ki smo ga dobili pri občinski skupščini, le tako, da kdor ima večje premoženje, naj prispeva več, ne pa tudi kdor ne ustvarja oziroma ima višje osebne dohodke ali morda večje dohodke na družinskega člana.

Pogledali smo v novi občinski proračun, ki je bil sprejet, oziroma delno spremenjen na zadnji občinski seji, koliko bodo letos znašali davki na premoženje. Prebrali smo, da bo znašal davek na dohodke od stavb 150.000 din, davek od premoženja in pravic 400.000 din, davek na dediščine in darila 55.000 din in davek na cestna tovorna motorna vozila, preklopna in kombi vozila 450.000 din. Vsi davki na premoženje predstavljajo torej 1,055.000 din dohodka občinskega proračuna.

Ugotovili smo še, da bodo znašali predvidoma vsi davki (vštet je tudi že omenjeni davek na premoženje) 10,065.000 din dohodkov letošnjega občinskega proračuna. Ostali predvideni dohodki občinskega proračuna pa so še davki iz osebnih dohodkov in na dohodek 2,791.600 din, takse 603.300 din, dohodki po posebnih predpisih 100.000 din, dohodki upravnih in drugih organov 220.000 din, dohodki od drugih družbeno-političnih skupnosti 391.436 din in prenesena sredstva iz lanskih presežkov proračuna 878.260 din. Skupno bodo torej letos predvidoma znašali vsi proračunski dohodki 15,049.596 din.

J. PRIMC

Drobne iz Kočevja

SNEG – Prvi sneg v dolini nam je nakazal, da se je zima začela. Pionirji osnovne šole so takoj pričeli postavljati ptičje krmilnice. Morali pa oi jih urediti tako, da vanje ne bi mogli golobi, ki zdaj pojedo vse, druge ptice pa ostanejo brez hrane. Tudi golobje so potrebni hrane, vendar bi morali zanje urediti krmilnice drugje.

SLABE IGRAČE – Plastične igračke so zelo slabe kakovosti, posebno manjše. So privlačne na pogled, a premalo trpežne. Še preden pride otrok z mamico domov, oziroma tja koleščki in krmila avtomobilčkov, lomijo se roke in noge lutk i d. Kupci so slabe volje, otroci pa jokajo. Torej je učinek obraten, kot naj bi ga igračka imela.

MALO PROSTOROV – Čas, ko smo v Kočevju imeli razne razstave, še ni tako odmaknjen. Imeli smo razstave kočevskih naivcev–slikarjev in rezbarjev ter drugih dejavnosti; razstavo slik slovenskih umetnikov, ki so v lasti kočevskih občanov; razstave starega denarja, filatelistične razstave, kulinarične, polharske in podobno. Vse to bi lahko imeli tudi sedaj, saj je prava sezona za razstave prav zima. Materiala in volje je dovolj, žal pa ni več primernih prostorov. Namesto da bi razstavne in družbene prostore širili, jih celo izdatno krčimo: zasedamo jih z delavnicami in obrati podjetij, skladišči, biroji in večmesečnimi tečaji vseh vrst. Morda bo kdo rekel, da ni tako, pa vendar je, samo malo poglejmo okoli sebe. Ostal je še Likovni salon, ki je redno zaseden. Je razmeroma majhen in se tu ne more vse zvrstiti. Prostor je tudi hladen, urejen pa je bil predvsem za likovne razstave.

– Zakaj ima kočevska Restavracija nizke mize?

– Da se gostje pri jedi drže bolj naprej in tako tišče želodec bolj skupaj, kar jim daje občutek, da so prej siti.

KOČEVSKE NOVICE

Uredníkova pošta

Dobili smo tri vprašanja naših bralcev. Nanašajo se na družbeno pomoč nezaposlenim, ustanavljanju centra srednjih šol in o obstoju šole v Dragi oziroma prešolanju učencev v Loški potok. Nekaj odgovorov smo že dobili, nekaj pa jih še bomo, nakar bomo vprašanja in odgovore postopno objavili.

Pri predsedniku izvršnega sveta občinske skupščine Alojzu Petku smo zvedeli, da sta se v naše pisanje o zadnji seji vrinili dve netočnosti. Sprememba proračuna je bila v resnici sprejeta v vseh zborih in ne bo potreben usklajevalni postopek. Razen tega bi morali med sklepi pri razpravi o gospodarjenju zapisati pravilno, da naj tisti, ki več ima (ne ki več ustvarja), več prispeva za skupne potrebe.

Iz ribniške občine pa se je oglasil dopisnik Vladimir Prezelj, da zaradi bolezni in operacije začasno ne more dopisovati. Želimo mu skorajšnje okrevanje in da bi se spet kmalu oglasil.

Kritično o prometnih zadevah

Več zahtev in ukrepov, da bi bil promet boljši in varnejši

Na zadnji seji občinske komisije za preventivo in vzgojo v prometu je bila podana vrsta kritičnih pripomb zaradi neizpolnjevanja sprejetih sklepov. Ta kritika zadeva v precejšnji meri ustrezne službe občinske skupščine.

Člani komisije so menili, da je postala Ribnica kot kraj izredno zanemarjena. Cestarjevi, komunalno podjetje pa tega problema ne rešuje. Po združevanju in preosnovi krajevnih skupnosti ni prišlo do razmejitve delovnih področij med ribniško Komunalo in krajevnimi skupnostmi.

Tako ozko prometno grlo med Žlebičem in Sodražico ni nevarno le zaradi slabe preglednosti, ampak tudi zato, ker se visoko naloženi tovornjaki zaletujejo v hišno streho. Polivinil, obešen na strehi, je le slab „prometni znak“. (Foto: Primc)

Zaradi dokaj slabega sodelovanja med občinsko skupščino in Cestnim podjetjem iz Novega mesta že potekajo razgovori za izboljšanje odnosov. Če ne bo uspeha, obstaja resen predlog, da bi ponudili vzdrževanje cest ljubljanskemu cestnemu podjetju.

Posebna podkomisija bo pregledala cestno omrežje v Ribnici ter dala predlog za zamenjavo starih in postavitev novih prometnih znakov. Glede na razpoložljivi denar bo ustrezna služba občinske skupščine poskrbela za ureditev avtobusnih postajališč. Najbolj kritično je v Žlebiču, kjer je odcep za Sodražico in Loški potok, nato pa še na Bregu in v Dolenji vasi. Krajevna skupnost mora urediti še več parkirnih prostorov in po potrebi poskrbeti za organizirano čuvajsko službo. Po obvestilu oddelka za gospodarstvo bodo v prihodnjem letu vsa sredstva mestnega zemljišča dajali za ureditev javne razsvetljave.

Nujno je tudi vse na novo asfaltirane ceste opremiti z ustreznimi prometnimi znaki. Zaradi varnosti prometa je potrebno posekati drevesa ob glavni cesti v nevarnem ovinku na Bregu. Dokler ne bo sprejet odlok v zvezi z ureditvijo prometa v Ribnici, vse označbe „R“ (rezervirano) za parkiranje niso veljavne.

Komisija je obravnavala tudi delovni program za leto 1976 in sprejela dogovor o nadaljnjem delu na področju preventive v prometu.

F. ŽELEZNIK

Vežice za pokojnike

Veljale bodo 2 milijona dinarjev – Zagotoviti še denar

Poročali smo že, da nastajajo v Ribnici in okoliških vaseh mnoge težave, ker na pokopališču še nimajo mrliških vežic in morajo pokojniki ležati do pogreba doma. Predvsem so težave v stolpičih, kjer niti ni dovolj prostora, da bi pokojnik ležal doma, še večje pa so nevšečnosti, ko ga je treba nesti po ozkih hodnikih ven. Posebno poglavje pa so pogrebi, ki se vijejo po cestah in ulicah ter ovirajo promet, promet pa pogrebe.

Zato se je ribniška pokopališka uprava odločila za gradnjo treh pokopaliških vežic, v katerih bodo ležali pokojniki do pogreba. Od pokopališča bodo le toliko oddaljene, da se bo lahko razvil pogrebni sprevod. Zemljišče za gradnjo vežic in ostalih pomožnih objektov, ki so ob tem še potrebni, so že odkupili. Idejni načrt za gradnjo sta odobrili krajevna skupnost in občinska skupščina. Zdaj bodo začeli pripravljati glavni načrt.

Še pred začetkom gradnje vežic pa bo treba odkupljeno zemljišče izravnati, se pravi ponekod nasuti celo do 40 cm, in ga pripraviti za gradnjo. Za ta dela bo potrebnega okoli 1.000 kubikov materiala za nasutje. Razen že naštetega bo treba obnoviti še vhod na pokopališče, ker sedanji stebri vhodnih vrat razpadajo.

Gradnja mrliških vežic in drugih objektov (obdukcijska soba, sanitarije itd.) bo veljala po sedanjih računih okoli 2 milijona. Ta denar bi lahko zbrali z rednim in dodatnim samoprispevkom, nekatere (T)OZD bi lahko prispevale nekaj v materialu (les, železo), razen tega bi bilo mogoče nekatera dela opraviti s prostovoljno delovno akcijo. Kljub temu pa bi se gradnja v najboljšem primeru lahko začela prihodnje leto.

J. P.

DORA DIVJAK

Pred kratkim smo pokopali Doro Divjak, priljubljeno učiteljico in občanko iz Ribnice, ki je izgubila življenje v prometni nesreči pri Mariboru.

Tisto jutro, ko je njen peti razred, ki mu je bila razredničarka, zvedel za nesrečo, so jokali vsi učenci. Nobeden ni mogel zadržati solz, saj so zvedeli, da priljubljene tovarišice ne bodo več videli, da jim ne bo več svetovala pri šolskih ali življenjskih zadevah.

Dori Divjak je bilo 50 let in je bila delni invalid. Nosila je celo slušni aparat. Prav zaradi lastne nesreče je gotovo bolje razumela nesrečo drugih in vsem tudi po svojih močeh pomagala. Čeprav bolehna, je bila dobra mati svojim trem otrokom. Vzgajala jih je z velikim potrpljenjem in ljubeznijo, da bodo dobri člani naše družbe.

Divjakova družinica si je pred kratkim v Ribnici dogradila hišo. Mati Dora je še pred nekaj dnevi dejala: „Glavno trpljenje in napori zavoljo doma so minili. Zdaj bom šla v pokoj in uživala, saj bo spomladi okoli hiše prvič vse lepo in zeleno.“ Zdaj je še daleč do pomladi, naše Dore pa že ni več. Delala je vse življenje, sadov svojega dela pa ne bo uživala.

Prijatelji, sodelavci in znanci želimo, naj ji bo lahka domača zemljica, sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

J. P.

Preurejanje upravnih in drugih prostorov TOZD INLES Sodražica postopno zaključujejo, vendar ob našem zadnjem obisku še nismo uspeli zvedeti, kdaj se bo Inlesova uprava iz zadružne stavbe spet preselila v svoje prostore. (Foto: Primc)

Ribniški zobotrebci

IZLET V KUMROVEC – Občinska organizacija Zveze borcev organizira za borce izlet v Kumrovec. Spotoma si bodo izletniki ogledali Posavski muzej v Brežicah in Dolenjske Toplice.

NOVA CVETLIČARNA IN ČISTILNICA – Ribnica je te dni dobila novo cvetličarno, in sicer v prostorih bivše slaščičarne Novak. Novo kemično čistilnico pa so odprli v prostorih nekdanje prodajalne kruha v bližini „Steklička“.

ZGODNJI SNEG – Letos je sneg zgodaj zapadel. Presenetil je nekatere kmete, ki še niso obrali koruze in nekaterih drugih pridelkov. Kmetje upajo, da bo še lepo vreme, saj je prvi sneg kmalu skopnel.

SLABO POLHARJENJE – Tradicionalna polharska noč letos ni bila tako uspešna kot prejšnja leta. Lov je bil otežen zaradi zelo slabega vremena, dežja in snega. Redko kdo je kaj ulovil. Vendar zaradi tega ni bilo nič manj veselo. V turističnem domu na Grmadi so se zbrali polharji, ki niso ničesar ujeli, in slavili ali morda zalivali žalost do zgodnjih jutranjih ur.

SPET GODBA – Včasih nas je za praznike budila ribniška godba na pihala, pred leti pa je vse zaspalo. Letos se je spet zbralo nekaj navdušenih godcev, ki si prizadevajo, da bi godbo obnovili. Vadijo v ga ülskem domu. Na vaje vabijo vse, ki znajo igrati na kakšen instrument, predvsem pa učence glasbene šole. Vodijo oziroma predavatelja so dobili iz Ljubljane.

M. G.

– Kaj praviš na to, če se viniški delegat zelo zanima za obnovo vaške kapelice, manj pa za komunalne zadeve svojega območja?

– Bolje je na tem svetu malo potrpeti, da se ti bo na onem bolje godilo.

REŠETO

Tri dni viniškega praznika

Letošnji krajevni praznik Vinice bodo proslavljali s prireditvami in srečanji kar tri dni, in sicer 24., 25. in 26. oktobra. Prvi dan bodo imeli za šolarje in domačine lepo kulturno prireditev, na kateri bosta kot gosta izvajala program znani dramski in filmski igralec Boris Kralj in domači virtuoz na harmoniki Silvo Mihelčič.

25. oktobra bo pripeljalo na Vinico več avtobusov, s katerimi bodo prišli v goste predstavniki vseh slovenskih Klubov OZN. To srečanje, ki bo imelo delovni in slavnostni značaj, bo prav tako namenjeno domačinom, kajti letošnji krajevni praznik bo potekal v znamenju jubileja ob dnevu OZN.

26. oktober pa bo za krajane veliko doživetje, ker bodo imeli akademijo, na kateri bo nastopil pevski zbor iz Trsta.

Lagodnosti mora odklenkati

Kako planirati, če ni planskih služb? Izmikanj ne sme biti več in komunisti naj odgovarjajo, če naloge niso v redu opravljene

15. oktobra so na občinski konferenci Zveze komunistov v Črnomlju ocenjevali dosedanja prizadevanja, uspehe in pomanjkljivosti pri sestavi občinskega družbenega plana za obdobje 1976 do 1980, obravnavali pa so tudi celodnevno šolo.

Opravljenega je bilo veliko dela, vloženega veliko truda, toda z dosedanjimi uspehi nikakor niso zadovoljni. Da s planiranjem na vseh ravneh kasnijo, je več tehtnih, pa tudi več nepotrebnih vzrokov. Najbolj je očitno, da manjka sposobnih planerjev tako v delovnih organizacijah, kot v občinski upravi, kjer je tega kadra premalo.

Ne gre toliko zameriti krajevnim skupnostim, če niso pravočasno poslale razvojnih načrtov, ker sloni tam vse delo na prostovoljni osnovi. Zameriti pa je delovnim organizacijam, kjer svoje naloge niso izpolnili, kajti neštetokrat je bilo sklenjeno in naročeno, da morajo osnovati kadrovske službe, pa marsikje tega ni. Ni namreč dovolj, če imajo kadrovika, ki je le neke vrste statistik. Kadrovik bi moral skrbeti za kadre, jih pridobivati, jih zagotoviti s štipendiranjem itd. Nenehno tarnanje odgovornih, da kadrov ni, nikakor ne pelje do napredka.

Tako je prvi osnutek občinskega družbenega plana postal seštevek nosilcev planiranja, ki pa še niso do konca opravili naloge. Kazalci splošnega razvoja so prenizki, med plani v TOZD in krajevnih skupnostih ni prave finančne in druge povezave. Razen tega bo potrebno začrtati razvoj krajevnih skupnosti. V planih ni dovolj osvetljen standard delovnih ljudi, premalo je o izobraževanju ob delu, manjka kompleksen razvoj turizma itd.

Konferenca je menila, da je potrebno izreči ostro kritiko vodstvom osnovnih organizacij ZK, kjer planskih nalog niso opravili. Poiskati morajo slabosti in jih čimprej odpraviti.

Pri obravnavi in oceni celodnevne šole je bilo prav tako izrečenih nekaj pohval in nekaj kritik. Medtem ko bi morali koordinacijski odbori za uvedbo celodnevne šole delovati v petih krajih, sta doslej zaživela edinole v Črnomlju in na Vinici. V Semiču, kjer je bila prva v občini uvedena celodnevna šola, pa imajo nekaj začetnih težav. Med občani jih večina podpira to novost, pojavljajo pa se tudi očitki in kritike, ki so deloma utemeljene in dobronamerne, deloma pa imajo drugo ozadje.

Na konferenci so pohvalili kolektiv semiške šole, kot tudi Iskro, saj sta veliko naredila za začetek celodnevne šole, menili pa so, da bi morali urediti malice, ki jih doslej ni bilo, in odpraviti nekatere druge manjše pomanjkljivosti. Priporočili so učiteljskemu kolektivu, naj še z večjim posluhom upošteva predloge krajanov, če so uresničljivi. Pripombe in kritike, ki so neutemeljene, pa je potrebno ostro zavračati, saj je očitno, da gre tudi za zoperstavljanje posameznikov, ki imajo naši socialistični vzgoji tuja stališča.

R. B.

ŠE 336 DRUŽBENIH STANOVANJ

Stanovanjska skupnost je izdelala srednjeročni razvojni načrt, po katerem bo do leta 1980 zgrajenih 336 novih družbenih stanovanj in 211 zasebnih hiš. Tako bodo v petih letih pridobili 21.100 m2 novih stanovanjskih površin. Skupni stanovanjski fond bo po teh predvidevanjih znašal leta 1980 905 družbenih stanovanj. Prav gotovo se bo stanovanjska stiska občutno omilila.

STARI TRG: URADNE URE

Ker je krajevna skupnost Stari trg prostorsko precej raztresena, občani pa bi radi večkrat taka ali drugačna pojasnila, je Marko Režek, predsednik krajevne skupnosti, uvedel uradne ure za stranke. Ob dneh, ko prihaja v kraj zdravnik in dela tudi krajevni urad, je odprta pisarna krajevne skupnosti. Nima sicer svojih prostorov, vendar je uradovanje tudi v krajevnem uradu strankam v zadovoljstvo.

Rekorden obisk

Nedavni roditeljski sestanek na semiški osnovni šoli je privabil rekordno število staršev: navzočih je bilo okrog 300 ljudi, ki so razpravljali o celodnevni šoli. Nekateri so prišli slabe volje, odšli pa so vsi dobro razpoloženi, ker so razčistili vse nejasnosti. Dobili so tudi vsa pojasnila, predvsem glede plačila. Starši so pričakovali, da bo celodnevni pouk s hrano vred veliko dražji, vendar se je izkazalo, da plačilo ne bo prehudo. Na dan bodo plačevali samo 9.50 dinarja, za kar se imajo zahvaliti predvsem kolektivu Iskre, ki deloma regresira prehrano. Učitelji in starši so našli skupen jezik, tako da bo celodnevna šola nadaljevala svojo pot brez večjih težav. Domenili so se tudi glede uvedbe malic, trajanja pouka in drugih stvari, ki so doslej zaradi slabe obveščenosti vzbujali pri nekaterih pomisleke.

Družbeni plan: naša bodočnost

„Osnovno vodilo pri planiranju bi morala biti želja in cilj: kaj hočemo doseči v obdobju do leta 1980. Kako bo delovala ta in ona delovna organizacija, kakšna bo krajevna skupnost itd." Tako je med drugim rekla na nedavni občinski konferenci ZK Zdenka Khalill v uvodnem referatu, v katerem je v imenu delovne skupine pri občinskem komiteju ocenjevala dosedanja planska prizadevanja.

Ko je navajala pomanjkljivosti, je dejala:

„V planu ni opredeljeno, kako doseči začrtano stopnjo razvoja, ko TOZD predvidevajo manjšo gospodarsko rast. Kazalci razvoja niso v skladu z zastavljenimi izhodišči. Prikazana kadrovska politika ni porok za boljše gospodarjenje in v osnutku občinskega plana se plani TOZD in SIS razhajajo. Ni finančne povezave, ne vemo, kakšna bodo sredstva v te namene, kje jih bomo skušali dobiti itd.

Ne vemo tudi, kaj se bo dogajalo s krajevnimi skupnostmi v tem obdobju, kakšen bo njihov napredek. Posebno velja to za obkolpske predele, saj je v izhodiščih predviden skladen razvoj vseh krajevnih skupnosti. Manjka torej prostorska komponenta plana.

Poseben problem je tudi planiranje v smeri TOZD – delovna organizacija in obratno. Kako se ti plani ujemajo, če se. Iz zakasnitev osnutkov planov nekaterih TOZD pa lahko sklepamo, da skupne službe v teh delovnih organizacijah ne funkcionirajo in da niso kos svojim nalogam."

Bo sobota prelomnica?

25. oktobra imajo mladinci volilno konferenco

Sobota naj bi bila v delu metliške mladinske organizacije prelomnica. 25. oktobra dopoldan se bo namreč začela v sejni sobi metliške občinske skupščine volilna in programska konferenca občinske konference Zveze socialistične mladine Metlika.

Na mladinskem srečanju bodo delegati najprej izvolili novega predsednika občinske konference, ki bo poslej opravljal delo poklicno, novega sekretarja in šest članov predsedstva. Izvoljeni bodo opravljali dolžnosti le eno leto. Nato bodo ocenili delo po republiškem in zveznem mladinskem kongresu, ki sta bila lani. V občini so v enem letu uspeli predvsem pri reorganizaciji mladinske organizacije. Na novo so ustanovili 14 osnovnih organizacij po delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, v katerih je včlanjenih kar 350 mladincev in mladink. Po ostalih petnajstih osnovnih organizacijah so izvedli korenite spremembe, saj so se skoraj vse ravnale po resoluciji 9. kongresa ZSMS. Žal je nekaj tudi takih aktivov, ki so reorganizacijo izpeljali le formalno in se sploh ukvarjali le s „tipkanjem", namesto da bi se lotili pravega dela.

Razveseljivo je predvsem to, ker so se v nekaterih organizacijah lotili načrtnega izobraževanja, tako da so v enem letu dobili dobre, mlade družbenopolitične delavce. Zato delegati pri volitvah v predsedstvo občinska konference ne bodo imeli težke izbire. Po volitvah bodo spregovorili o delu v mladinskem klubu. Nekateri pravijo (tisti, ki v glavnem „delajo" po gostilnah), da mladinsko delo ovira predvsem mladinski klub, češ da si ga ne morejo razdeliti? ! Da to ni res, so dokazali člani metliškega foto-kino kluba, poslej pa se bodo v klubu zbirali tudi člani belokranjskega aerokluba.

Šola ima prednost

„Če bi se odločila za poklicno manekenko? Verjetno bi se, toda ne v Metliki. Tu so nekateri ljudje še tako nazadnjaški, da imajo dekleta, ki predvajamo modne novosti, za slaba. Še precej Kolpe bo preteklo, preden bodo ugotovili, da je manekenstvo ravno tako poklic kot vsi drugi."

Dvajsetletna Martina Jurejevčič je zaposlena v Beti, kot izredna dijakinja študira na srednji tekstilni šoli, obenem pa se občasno ukvarja s svojim konjičkom – manekenstvom. Za dodatni zaslužek – od posamezne revije dobijo metliške manekenke 150 dinarjev – jo je pred tremi leti navdušil Toni Gašperič in od takrat do danes se je Martina z dokaj težkim poklicem že dodobra spoznala. Pri prvih korakih na ozkem in dolgem odru je Metličankam pomagala Zorica Pesek iz ljubljanskega centra za sodobno oblačenje in od takrat si dekleta same pomagajo. Redno spremljajo modo, če imajo priložnost si ogledajo revijo in se – učijo. V ekipi metliških manekenk so razen Martine Jurejevčič še Neda Zorič, Marija Tomc in Nevenka Judnič.

„Kako se med revijo počutim? Pred tremi leti je bilo precej težko. Vedno se mi je zdelo, da vsi gledajo le mene, in ne izdelke, ki jih nosim. Po vsaki reviji sem se tudi na ulici ali v tovarni počutila nelagodno. V začetku so me zbadali tudi prijateljice in prijatelji, sedaj pa so se vsi navadili na moj hobi in manekenstvo se mi je močno priljubilo. Kaže pa, da se bom od manekenske brvi poslovila, kajti moj konjiček bo poslej – šola."

Hvali naj delo

Prejšnji četrtek je imel metliški komite občinske konference ZKS s koordinacijskim odborom za stabilizacijo pri OK SZDL Metlika skupno sejo, na kateri so razpravljali o nalogah na področju gospodarske stabilizacije. Na sestanku so poudarili, da so v marsikateri delovni organizaciji že vidni spodbudni uspehi, po nekaterih pa so še vedno tam, kjer so bili na začetku stabilizacijske poti. Poudarili so, da bi morali ukiniti „papirne" uspehe in hvale, kajti tudi to bi bil en korak k stabilizaciji. Poslej naj bi v vseh organizacijah izpolnjevali naloge, ki so si jih zastavili in se izkazovali le s konkretnimi uspehi.

Spregovorili so tudi o sprejemu družbenega načrta metliške občine, ki je nekoliko v zaostanku, o zakonu o združenem delu in o skupni in splošni porabi za prihodnje leto.

USPELA REVIJA

Podjetji Beti in Komet sta pripravili prejšnjo soboto modno revijo svojih kolekcij. Na prireditvi so kot manekenke in manekeni nastopali dekleta in fantje iz Kometa in Beti, večer pa so popestrili gostje Tatjana Gros, Edvin Fliser in Silvester Mihelčič.

Vezno besedilo je bral Toni Gašperič. Na prireditvi je bilo veliko Metličanov in prebivalcev iz okoliških vasi. Lepi obisk je dokaz, da podobne prireditve ljudi zanimajo.

Zgodba o kruhu

Te dni me je v Metliki ustavila nekdanja šošolka. V obraz je bila nekoliko bleda in sploh, ženska je bila zelo razburjena: „Ali si predstavljaš to nesramnost? " Znanka me je ogovorila, ne da bi me pozdravila. „Poglej na uro: dvanajst je, pri nas v Metliki pa že spet nimajo kruha.

Pa ga imajo, vem da ga imajo! V samopostrežni ga skrivajo pod pultom. Pol ure sem jih prosila, naj mi prodajo pol kilograma, pa niso hotele. Zakaj ne napišeš članka o takem nevestnem ravnanju metliških trgovk? Veš, ob 14. uri bodo kruh zopet imele. Ravno tako se je zgodilo včeraj. Prišla sem ob 13. uri in zabrusile so mi, da kruha nimajo. Uro kasneje, ko sem se slučajno še enkrat oglasila v samopostrežni, pa so ga imele. In tudi dobila sem ga. Da, pod pultom ga skrivajo, in kot kaže, bom morala poslej po službi celo uro čakati zato, da bom ob 14. uri dobila – kruh."

Kasneje sem se hotel o nenavadni zgodbi sam prepričati. Povprašal sem nekaj metliških gospodinj, kako so zadovoljne s preskrbo s kruhom. Nekatere pečejo kruh doma, za druge kupujejo v jutranjih urah babice, precej pa jih je znankino pripoved potrdilo.

List za vsakogar »Dolenjski list«

Čez leto dni naj bi dobil metliški zdravstveni dom nov prizidek s 650 kvadratnimi metri uporabne površine. Investitor prepotrebnega objekta je združeni zdravstveni dom Novo mesto. Na sliki: delavci metliškega TGP pri polaganju zadnjih metrov betona za temelje. (Foto: Janez Pezelj)

Sprehod po Metliki

PROGRAMI ZA LETO 1976 – Predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti razlagajo te dni delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela svoje načrte akcij in dela v prihodnjem letu. Med delavci vlada za programe veliko zanimanja, kar kaže, da bo dobilo družbeno dogovarjanje nove razsežnosti.

TATOVI IN POKOPALIŠČE – Nemalo ljudi se pritožuje, da izginjajo z njihovih grobov novoposajene rože, ki naj bi krasile grobove ob bližajočem se dnevu mrtvih. Nepridipravi bi bili lahko obzirnejši vsaj na pokopališču.

MRTVILO NA VASI – Tudi po tistih vaseh, ki imajo gostilne ali kulturne domove, le-ti samevajo: malokdaj se zgodi, da imajo v njih kulturne programe. Ker pa imajo po vaseh kar precej avtomobilov, se prebivalci vozijo na prireditve v Metliko, ki pa se s kulturnim življenjem ne more ravno pohvaliti.

GOSPODARSKI NAČRT 1976 – Pristojne službe v Beti že nekaj časa izdelujejo gospodarski načrt za leto 1976 po TOZD in za podjetje v celoti. Gospodarski načrt oblikujejo tako, da bo vsak delavec lahko spremljal izpolnjevanje plana in videl uspehe svojega dela.

KOSTANJ IN POLHI – Če popoldan stopiš v gozd, srečaš kar precej ljudi, ki nabirajo kostanj. Nekateri občani se ponoči s pastmi spravijo celo na polhe. Kljub temu da je v okoliških gozdovih veliko polhov, se metliški lovci do sedaj še niso izkazali.

NOVO VINO IN METLIČANI

Jesen je in novo vino marsikomu zmeša glavo. Pa se zgodi, da človek okajen vozi avto in ga zaustavi miličnik:

„Tovariš Metličan, bomo pihali? "

Metličan: „Tovariš miličnik, ne, sedaj bomo – bruhali."

OBVESTILO O DERATIZACIJI
(zastrupljanju podgan in miši)
V OBČINI ČRNOMELJ

Po odloku o obvezni deratizaciji v občini Črnomelj (Skupščinski Dolenjski list št. 2/71) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil obvezno DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij ČRNOMELJ, VINICA, SEMIČ V DNEH OD 27. 10. – 8. 11. 1975,

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnem mestu v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto
Mej vrti 5 – tel. 21-253

Črnomaljski drobir

NOVE CEVI – V črnomaljski ulici Pod lipo je že nekaj časa vse prekopano. Delavci obrtnega podjetja zamenjujejo stare in dotrajane vodovodne cevi z novimi, kar bo omogočilo boljšo preskrbo z vodo.

MATURANTI SO PLESALI – V soboto, 18. oktobra, so dijaki črnomaljske poklicne in srednje ekonomske šole priredili maturantski ples v semiškem hotelu Smuk. Njim in gostom so igrali Abadoni, zabavni večer pa je popestril tudi srečelov.

LEPŠI LOKAL, BLIŽE POTROŠNIKOM – V Ulici Staneta Rozmana 12 je trenutno hiša videti, kot bi vanjo treščila bomba, toda to je le začasno: v stavbi ureja moderno prodajalno PEKO, ki bo svojo trgovino preselil iz Kolodvorske ulice bolj v središče mesta. Tako bodo imeli potrošniki na kupu vse trgovine.

NA JESEN PRIPRAVLJENI – V Dolenjkini blagovnici in pri Veletekstilu so zadnje dni dobili pošiljko novih ženskih in otroških plaščev za jesen in zimo. Čez sodobne kroje in ne pretirane cene se najbrž kupci res ne bodo mogli pritožiti.

PRECEJ KOSTANJA – Ker je grozdje obrano, imajo jesenski izletniki drugo možnost: nabirati kostanj. Letos je kar dobro obrodil, posebno lep in debel pa je v semiških gozdovih, pa tudi okrog Dobličke gore.

Črnomaljski poročevalec

V TEM LETU NAJBOLJ ISKANA KNJIGA PRI NAS

JOŽE VIDIC
PO SLEDOVIH ČRNE ROKE

DOPOLNJENA IN RAZŠIRJENA IZDAJA IZIDE PRI ZALOŽBI BOREC 20. DECEMBRA

Prva naklada je bila razprodana v nekaj dneh, številni bralci pa so posredovali nove podatke o zločinih, zločincih in njihovih žrtvah.

Avtor je spet krenil na pot po sledovih črne roke, predvsem po Dolenjski. Nova in dopolnjena poglavja:

Likvidatorske skupine morijo Pijavčanke, Želimljanke in Gradiščanke

Turjaška in velikološka tolpa Ivana Kožarja in Vinka Levstka

Grosupeljski inkvizitorji
Od Trebnjega in Šentruperta do Kostanjevice in Gorjancev

Mirnopeška velika noč
Žužemberške žrtve
Med Brezovico in Logatcem

Bralci, ki bodo naročili knjigo še pred izidom in jo plačali do 15. decembra, jo dobijo za 180 dinarjev, kolikor je bila cena prve izdaje. Po izidu bo cena zaradi povečanega obsega višja. Naročniki naj nakažejo denar po poštni položnici na račun št. 50101-603-45772 s pripisom „Za knjigo o črni roki", naročilnico pa pošljejo na naslov: Založba Borec, Ljubljana, Miklošičeva cesta 28.

NAROČILNICA DL založba borec

Ime in priimek

zaposlen

stanovanje

Naročam knjigo Po sledovih črne roke in bom vplačal do 15. decembra 180 din na žiro račun št. 50101-603-45772.

PURAL - stanovanjsko strešno okno

PODSTREŠNO OKNO NAJ BO SVETLO IN ZRAČNO

nerjaveči materiali — dvojno izolacijsko steklo — neoporečno tesnjenje — preprosto čiščenje — prilagojeno streham vseh vrst

IZKORISTITE PODSTREŠNE PROSTORE ZA NAJCENEJŠO STANOVANJSKO POVRŠINO

OKNA pural LAHKO KUPITE V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM, MOŽNOST NAKUPA S STANOVANJSKIMI KREDITI

Izdeluje: RUDARSKI ŠOLSKI CENTER
neomejena subsidiarna odgovornost
RSC VELENJE
JUGOSLAVIJA
63320 Velenje, Prežihova 3, tel. 850-422

„Vinjeta Barda Iucundusa"

Odlomek iz Knauerjevega (1613—1664) stoletnega koledarja s pravim naslovom CALENDARIUM OECONOMICUM PRACTICUM PERPETUUM (Praktičen trajno veljaven gospodarski koledar). Sistem napovedovanja vremena, ki ga je uvedel ta praded sodobnega vremenarstva, ima enako vrednost kot tako imenovana slepa, petdesetodstotna vremenska napoved današnje dobe.

Poglejmo, kaj torej trdi za letošnji december: Oblačno, z meglo in snegom do 9., potem do 12. suho, do 27. pa mrzlo; tega dne dež; 30. in 31. lepo vreme.

slovenski almanah'76

vse, česar še ne veste, ali pa se nikakor ne morete spomniti

10. decembra izide knjiga, kakršne še nismo imeli. Pripravljalo jo je 800 Slovencev — 100 priznanih strokovnjakov in 700 bralcev. Na 320 straneh velikega formata z barvnim ovitkom vas bo „Slovenski almanah '76" presenetil s pestro, zanimivo in predvsem poučno vsebino: kako je nastal koledar — sami lahko napovedujemo vreme — stoletna pratika — kateri dan imate leta 2.000 rojstni dan — celotni kitajski horoskop — kaj nam je prineslo letošnje leto — izčrpen pregled vseh statističnih zanimivosti (42.600 podatkov!) — pravnik vas brani — naučite se brati zdravniški recept — opis vseh držav sveta in vseh slovenskih mest — matematični priročnik — podroben opis poteka obeh svetovnih vojn — verjetni in neverjetni rekordi — reportaže z vsega sveta in domovine — feljton o znanem Slovencu — domača povest — biseri slovenske poezije itd.

Cena „Almanaha" v prodaji bo 109 dinarjev, v predplačilu pa le 79 din. Nič čudnega torej ni, če vam svetujemo, da se odločite za slednje.

Izrežite naročilnico, nalepite jo na dopisnico ali vložite v pismo ter izpolnjeno pošljite na naslov: ČGP DELO, prodajna služba, Tomšičeva 1/III, 61000 Ljubljana

IZPOLNITE SEDAJ!

ČGP DELO
PRODAJNA SLUŽBA
61000 LJUBLJANA
Tomšičeva 1/III

NAROČILNICA V

Nepreklicno naročam „Slovenski almanah '76"

Priimek in ime

Kraj, ulica

Poklic

Datum Podpis

VSE O VSEM — SLOVENSKI ALMANAH '76

LICITACIJA!

SOP
– specializirano podjetje za industrijsko opremo
KRŠKO, Gasilska 3

razpisuje licitacijo za naslednja osnovna sredstva:

1. KOMBI ZASTAVA 430 K,
   letnik 1971, karamboliran, izklicna cena 6.000 din;
2. KOMBI IMV 1600 S,
   letnik 1973, zgorel, izklicna cena 3.000 din;
3. KOMBI IMV 1600 S,
   letnik 1970, v voznem stanju, izklicna cena 6.000 din.

Vozili pod 1. in 2. sta v DE Kostanjevica, Malence 3, pod 3. pa v Krškem, Gasilska 3.
Javna dražba bo v torek, 28. 10. 1975, ob 11. uri na krajih, kjer se vozila nahajajo. Ogled je možen dve uri pred pričetkom licitacije.

PROSTA DELOVNA MESTA!

KRKA,
farmacevtika, kemija, zdravilišča
NOVO MESTO

razglaša naslednja prosta delovna mesta v Zdravilišču DOLENJSKE TOPLICE

MASERJA
3 KUHARJEV in
ADMINISTRATORKE

Pogoji za zasedbo:
- priučen maser s 6 meseci prakse
- končana 3–letna gostinska šola in 1 leto prakse
- končana 4–letna administrativna ali ekonomska srednja šola in 2 leti prakse

Kandidate, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, prosimo, da pismene ponudbe z dokazili o izobrazbi in življenjepisom v roku 15 dni po dnevu objave pošljejo Kadrovski službi podjetja v Novem mestu, Cesta komandanta Staneta 19.

BRUXELLES 1974
AMSTERDAM 1975

POZNATE OKUS
PIVA MED PIVI?
HP TALIS

belinka

tovarna kemičnih izdelkov
61001 Ljubljana
poštni predal 5-I
telefon h. c. 061/314 177
telex 31 260 yu bel

SANDOLIN PX 65

- uživa mednarodni sloves
- odlikuje ga bogata tradicija in novi tehnični dosežki
- najbolj iskano sredstvo za dolgoletno zaščito lesa
- uničuje plesen in zajedalce ter je odporen proti vremenskim vplivom
- služi za osnovni ter končni premaz in je izdelan v 13 barvah

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN NAVODILA ZA UPORABO

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi
proizvaja in dobavlja

GRADNJA
ŽALEC

PROSTA DELOVNA MESTA!

Izvršni odbor
TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI
občine Novo mesto

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za novo športno dvorano:

1. UPRAVNIKA ŠPORTNE DVORANE – pogoj višja ali srednja šolska izobrazba
2. OPERATER IN VZDRŽEVALEC NAPRAV – pogoj kv kurjač
3. ADMINISTRATOR – ekonomska srednja šola
4. 3 DELOVNA MESTA SNAŽILK z voljo do dela in smislom za higieno

Pod zap. št. 1., 3. in 4. je obvezno 2-mesečno poskusno delo. Stanovanj ni. Prednost imajo prosilci iz Novega mesta in bližnje okolice.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO!

ŠOLSKI CENTER BREŽICE
Komisija za medsebojna razmerja razpisuje prosto delovno mesto

VZGOJITELJA v internatu

Pogoji:
1. višja izobrazba – smer domska vzgoja ali
2. višja izobrazba – pedagoška smer
Kandidat mora obvladati slovenski jezik
Pismene prijave sprejemamo 15 dni po dnevu objave.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem „GORJANCI" Novo mesto – Straža ponovno objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. REFERENTA ZA TAHOGRAFSKO SLUŽBO
2. REFERENTA ZA GORIVO IN MAZIVO.

Pogoji:
Pod tč. 1. in 2.: končana srednja šola prometne smeri ali ekonomska srednja šola in tri leta prakse v špediciji.
Odslužen vojaški rok.

LICITACIJA!

TAM Maribor
TOZD „BELT", Črnomelj

razpisuje javno dražbo za osnovno sredstvo

TOVORNI AVTOMOBIL TAM – 5000,
leto izdelave 1966, registriran in v voznem stanju.
Javna dražba bo v tovarni „BELT", Heroja Starihe 17, v torek, 28. 10. 1975 ob 10. uri za družbeni sektor, ob 11. uri za zasebnike.
Ogled vozila vsak dan, razen sobote in nedelje, od 6. do 14. ure.

LICITACIJA!

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA
SAVA
KRŠKO
bo prodala na ustni licitaciji dne 27. 10. 1975 ob 9. uri v upravi delovne organizacije v Gasilski ulici 4

NAKLADALNIK

Zettelmayer 0,30 m3, potreben manjšega popravila, za izklicno ceno 15.000,00 din, ter razne elektromotorje. Ogled nakladalnika je možen vsak dan v kamnolomu Gunte.
Prometni davek plača kupec.

PROSTA DELOVNA MESTA!

sedmični 7D

Najmlajši slovenski tednik „7D" vabi k sodelovanju

ORGANIZATORJE IN POSPEŠEVALCE PRODAJE

za območja Gorenjske, Notranjske, Dolenjske, Primorske, Bele krajine, Posavja, Zasavja in slovensko obalno območje.
Prednost imajo upokojenci z lastnimi avtomobili in komercialnimi izkušnjami.
Možnost dobre stimulacije v honorarnem delovnem razmerju. Potni stroški (kilometrina) in dnevnice so zagotovljeni posebej.
Ponudbe pošljite na Uredništvo „7D", Maribor, Svetozarevska ul. 14.

Na proslavo!

Pripravljalni odbor ZBORA AKTIVISTOV v DOLENJI STRAŽI, ki bo v nedeljo, 26. oktobra 1975, ob 10. uri z odkritjem SPOMINSKEGA OBELEŽJA in kjer bo govoril predsednik predsedstva CK ZKS tovariš France Popit, organizira BREZPLAČNE AVTOBUSNE PREVOZE po naslednjem razporedu:

VOZNI REDI ZA NASLEDNJE LINIJE

ZAGRADEC – ŽUŽEMBERK – STRAŽA

1	Km	Postaja
8.45	0	Zagradec
9.00	9	Žužemberk
9.30	26	Straža

PREVOLE – HINJE – PODTURN – DOLENJSKE TOPLICE – STRAŽA

8.30	0	Prevole
8.35	6	Hinje
8.50	16	Dvor
9.05	21	Podturn
9.15	31	Dol. Toplice
9.25	35	Straža

ČRMOŠNJICE – POLJANE – DOL. TOPLICE – STRAŽA

9.00	0	Črmošnjice
9.10	6	Poljane
9.20	8	Dol. Toplice
9.30	12	Straža

URŠNA SELA – DOBINDOL – DOL. TOPLICE – STRAŽA

9.00	0	Uršna sela
9.10	6	Dobindol
9.20	10	Dol. Toplice
9.30	14	Straža

BIRČNA VAS – ŠMIHEL – STRAŽA

9.00	0	Birčna vas
9.05	5	Šmihel
9.20	15	Straža

KOSTANJEVICA – ŠENTJERNEJ – DOBRAVA – PREČNA – STRAŽA

8.30	0	Kostanjevica
8.40	7	Šentjernej
8.45	11	Dobrava
8.55	17	Kronovo
9.20	37	Prečna
9.30	41	Straža

MOKRONOG – MIRNA – TREBNJE – STRAŽA

8.00	0	Mokronog
8.15	11	Mirna
8.25	19	Trebnje
8.50	50	Straža

TREBNJE – MIRNA PEČ – BRŠLIN – PREČNA – STRAŽA

8.45	0	Trebnje
9.00	11	Mirna peč
9.15	21	Bršlin
9.25	27	Prečna
9.35	31	Straža

DOBRNIČ – SADINJA VAS – AJDOVEC – FRATA – STRAŽA

8.45	0	Dobrnič
9.15	16	Sadinja vas
9.20	20	Ajdovec
9.25	24	Frata
9.30	26	Prečna
9.40	35	Straža

PODGRAD – STOPIČE – NOVO MESTO – STRAŽA

9.00	0	Podgrad
9.15	6	Stopiče
9.25	8	Novo mesto
9.45	16	Straža

GABRJE – RATEŽ – NOVO MESTO – STRAŽA

8.45	0	Gabrje
8.55	9	Ratež
9.05	15	Novo mesto
9.25	23	Straža

OREHOVICA – MOKRO POLJE – RATEŽ – STRAŽA

8.30	0	Orehovica
8.40	4	Mokro polje
8.45	8	Ratež
9.15	26	Straža

ŠKOCJAN – ŠMARJETA – KRONOVO – NOVO MESTO – STRAŽA

8.35	0	Škocjan
8.40	4	Zbure
8.45	7	Šmarjeta
8.55	13	Kronovo
9.10	24	Novo mesto
9.20	30	Prečna
9.30	34	Straža

Iz Novega mesta bodo vozili avtobusi vsake pol ure z avtobusne postaje od 8. ure dalje. Povratek po dogovoru.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 23. oktobra – Severin
Petek, 24. oktobra – Dan OZN
Sobota, 25. oktobra – Darinka
Nedelja, 26. oktobra – Lucijan
Ponedeljek, 27. oktobra – Sabina
Torek, 28. oktobra – Simon
Sreda, 29. oktobra – Narcis
Četrtek, 30. oktobra – Sonja

LUNINE MENE

27. oktobra ob 23.07 – zadnji krajec

KINO

BRESTANICA: 25. in 26. 10. ameriški barvni film Okusi Drakulino kri.

BREŽICE: 24. in 25. 10. angleški barvni film Varuj se, ko te srečam. 26. in 27. 10. ameriški barvni film V vrtincu. 28. in 29. 10. ameriški barvni film Velika parada.

ČRNOMELJ: 24. 10. barvni film Smešna je prva ljubezen. 26. 10. ameriški barvni film Simbadovo zlato potovanje. 29. 10. angleški barvni film Trojni odmev.

KOSTANJEVICA: 26. 10. ameriški barvni film Los amigos.

KRŠKO: 25. in 26. 10. francoski film Diabolic. 29. 10. francoski film Don Juan je bil žena.

METLIKA: Od 24. do 26. 10. ameriški barvni film Billyeva dva klobuka. Od 24. do 26. 10. ameriški barvni film Valdez maščevalec. 29. in 30. 10. jugoslovanski barvni film Odpisani.

MIRNA: 25. in 26. 10. film Tajni agent 101.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 24. do 26. 10. francoski barvni film Veličastveni Belmondo. 27. 10. domači barvni film Derviš in smrt. Od 28. do 30. 10. domači barvni film Partizani.

RIBNICA: 25. in 26. 10. ameriški barvni film Nekoč je bil malopridnež.

SEVNICA: 25. in 26. 10. ameriški film Zakaj te očka pušča samo?

TREBNJE: 25. in 26. 10. ameriški barvni kriminalni film Dama in diamanti.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

DVA FANTKA (stara: dve leti in pol, sedem mesecev) potrebujeta od 1. decembra dalje varstvo na domu. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Oglasite se na naslov: Marija Robek, Prešernovo nabrežje št. 4, 66330 Piran.

TAKOJ SPREJMEM v službo mlado, prikupno in samostojno dekle za natakarico v gostinstvu. Osebni dohodek 5.000 din. Ostalo po dogovoru. Javite se na naslov: Danica Dejak, Trg zbora odposlancev 70, 61330 Kočevje. Prosim za sliko (proti vračilu).

STANOVANJA

FANT IN DEKLE potrebujeta zaradi poroke enosobno stanovanje ali garsonjero v Novem mestu ali okolici. Ponudbe pod šifro „NUJNO".

TAKOJ VZAMEM V NAJEM dvosobno ali enosobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista.

ZAKONCA brez otrok iščeta sobo s kopalnico (ali dve sobi) za določen čas, po možnosti Cesta herojev do mesta ali bližina. Prosimo, pokličite po telefonu 22-715 od 6. do 14. ure ob delavnikih, drugače pa 85-375.

ODDAM opremljeno sobo samski osebi. Naslov v upravi lista (2520/75).

USLUŽBENEC FIRME RNU RENAULT v IMV Novo mesto potrebuje dvosobno stanovanje s kopalnico, kuhinjo in centralnim gretjem na periferiji Novega mesta z decembrom 1975 ali januarjem 1976. Ponudbe na Biro RENAULT Ljubljana, Privoz 14, tel. št. (061) 24–425.

ODDAM sobo in nišo. Plačilo za eno leto vnaprej. Naslov v upravi lista (2532/75).

SAMSKEMU oddam opremljeno centralno ogrevano sobo s souporabo kopalnice. Cesta herojev 33/a.

IŠČEM sobo in kuhinjo v Novem mestu ali okolici. Plačam za pol leta vnaprej. Anton Konda, Osojnik 17, Šemič.

IŠČEM ogrevano sobo s souporabo kopalnice, po možnosti v centru Novega mesta. Naslov v upravi lista (2557/75).

Motorna vozila

PRODAM karamboliran avto Fiat 850 special. Informacije po telefonu (068)21–512.

PRODAM AUDI, letnik 1968. Menjam tudi za manjši avto. Naslov v upravi lista (2531/75).

PRODAM DKW F 12 v voznem stanju. Cvitičanin, Lebanova 3, Novo mesto.

PRODAM RENAULT 8 z nekaj rezervnimi deli ali zamenjam za zastavo 750. Naslov v upravi lista (2543/75).

PRODAM RENAULT 10, letnik 1968. Cena ugodna. Ogled ob nedeljah. Marjan Majcen, Šentjanž 6.

PRODAM avto Škoda 100 LS, letnik 1970, mizarski skobelni stroj poravnalnik ter ročni brusilni stroj. Jože Gal, Orehovec 48, Kostanjevica.

PRODAM traktor Fent 18 KS, hidravlika, kosa in plug. Pinterič, Arnovo selo, p. Artiče.

PRODAM ali zamenjam za Z 750, W kurir s kasonom, registriran do konca leta 1975. Vozilo je primerno za graditelje. Marjan Redek, Vina gorica 11, Trebnje.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1972, prevoženih 52.000 km. Plačljivo po obrokih. Rajko Bevc, Dol. Toplice 75.

UGODNO prodam AMI 8, letnik 1972. Plačilo v gotovini, na ček ali na kredit. Herman Mlakar, Šentjernej 135, telefon št. 85–312.

UGODNO prodam traktor Zetor (25 KM) s koso. Rudi Lopatec, Dobrava 36, Škocjan.

KUPIM WARDBURG. Naslov v upravi lista (2570/75).

PRODAM osebni avto Ford taunus M 12. Hladin, Ulica Majde Šilc 4, Novo mesto.

PRODAM

PRODAM mizarsko kombinirko Levincibile C 35 komplet z dodatnim orodjem. Naslov v upravi lista (2525/75).

PRODAM hrastove deske (5 cm) po ugodni ceni. Naslov v upravi lista (2530/75).

PRODAM rabljeno spalnico. Ogled vsak dan popoldne. Hladnikova 5, Novo mesto.

PRODAM 4 m3 drv po nizki ceni. Naslov v upravi lista (2536/75).

MLADIČE (pse volčjake) prodam. Franc Šinko, Gor. Brezovica, Šentjernej.

UGODNO prodam garažo v Jerebovi ulici – pri sodišču. Milič, Ragovska 8, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjen italijanski otroški voziček. Zagrebška 13, stan. 15, telefon 22–252 popoldne.

PRODAM kosilnico BCS in obračalnik. Stane Miklič, Hudenje 1, Škocjan.

UGODNO prodam mostno tehtnico. Franc Kokalj, Goriče 30, Golnik, Gorenjska.

PRODAM rabljeno dvodelno in trodelno okno, balkonska vrata ter kamin. Naslov v upravi lista (2567/75).

POCENI prodam malo rabljeni zimski gumi 600 x 12 in navadni gumi 5,50 x 12 z zračnicami. Naslov v upravi lista.

PRODAM BH 8, BH 4 in monta opeko za celo hišo. Naslov v upravi lista (2569/75).

PRODAM težak gumi voz (20-colski). Naslov v upravi lista (2573/75).

PRODAM črno-beli televizor znamke Ei. Krže, Novo mesto, Mestne njive 9.

K U P I M

KUPIM novejši pisalni stroj. Janez Žibert, Nad mlini 27, Novo mesto.

KUPIM izvrstne suhe gobe. Cena ni važna. John Voglar, poštno ležeče, Kostanjevica na Krki.

KUPIM hišo v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (2571/75).

P O S E S T

PRODAM 35 arov zemlje na Zdolah pri Krškem. Informacije po telefonu 71-774.

PRODAM ali dam v najem enostanovanjsko hišo z 2 ha zemlje. Naslov: Milka Trupej, Podgorica 3, Zabukovje pri Sevnici.

STARO HIŠO z vrtom in sadovnjakom ugodno prodam. Julčka Tržan, 68282 Koprivnica 20 pri Brestanici.

PRODAM manjšo kmečko hišo 10 km od Krškega z nekaj zemlje, zasajene s trto in drevjem. Dostop možen z avtomobilom. Anton Kos, Čampova 13, Ljubljana.

R A Z N O

POROČNI PRSTANI! – Če si želite trajen in lep spomin, stopite v zlatarstvo v Gosposko 5 v Ljubljani, poleg univerze! Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

11. OKTOBRA 1975 sem pri hotelu Kandija izgubil zlat prstan. Ker mi je drag spomin, prosim poštenega najditelja, da ga vrne na naslov: Zdravko Mikec, Ragovska 1, Novo mesto.

NAŠLI SMO damsko ročno uro pri Modni konfekciji KRIM, Novo mesto, glavni trg 29. Stranko, katera uro pogreša, prosimo, da se javi na gornji naslov.

GARAŽO vzamem v najem. Slavko Sitar, Glavni trg 5, Novo mesto.

PREKLICI

MARICA KLOBUČAR, Uršna sela 63/a, opozarjam Ivana Klobučarja in Janeza Klobučarja iz Uršnih sel, naj prenehata z neresničnimi govoricami. Če tega ne bosta upoštevala, ju bom sodno preganjala.

OBVESTILA

KMETOVALCI! Sprejemam naročila za siluspuhalnike na 6 nožev, kakor tudi vse vrste puhalnikov in transporterjev (tekoči trak). Novost je tudi v tem, da lahko svoj stari udarni puhalnik spremenite v siluspuhalnik na 6 nožev. Cene so zelo konkurenčne. Naročila sprejema Kleparstvo Štuhec, Vojašniška ulica 23 (ob gl. tržnici), Maribor.

IZDELUJEM vse vrste rolet, izvršim montažo in vsa popravila. Cene ugodne, dobavni roki po dogovoru. Naročite jih pri Lojzetu Medletu, Žabja vas 47 (pri transformatorju), Novo mesto.

ČESTITKE

PRABABICI FRANČIŠKI PUCELJ iz Ribnice na Dol. za njen 75. rojstni dan vse najlepše in veliko zdravja želi MANCA.

DRAGEMU možu, očetu in staremu očetu IVANU GREGORČIČU iz Smolenje vasi 59 želijo ob praznovanju 70-letnice še mnogo zdravih in srečnih let hvaležni žena Pepca, hčerke Ivanka, Hermina in Jožica ter sinova Tone in Janez z družinami.

DRAGI mami URŠKI TRAMTETOVI iz Ruhne vasi vse lepo za praznovanje ter da bi bila še dolgo med nami, želijo otroci z družinami.

DRAGI in skrbni mami PAVLI KNAFELJC iz Žabje vasi za njen 80. rojstni dan vse najlepše, predvsem pa obilo zdravja, želijo hvaležni otroci Jelka, Vinko in Viktor z družinami.

ZAHVALE

Dne 9. oktobra smo se na pokopališču v Orehovici za vedno poslovili od našega dragega in nepozabnega očeta

JAKOBA LUZARJA
iz Cerovega loga 16

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh dneh stali ob strani, vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili toliko vencev in cvetja ter nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo sosedom Prhnetovim, Volkovim, Jančarjevim ter Janževičevim, gasilskemu društvu Cerovi log, župniku za pogrebni obred, IMV Novo mesto, trg. podj. Dolenjka, Iskri Šentjernej in tovarni zdravil Krka. Hvala vsem, ki so se od pokojnika poslovili ter ga bodo ohranili v lepem spominu.

Žalujoči: žena Terezija, hčerke Kristina in Dragica z družinama ter Tončka z možem, sinovi Jože, Tone, Franci, Stane in Viktor z družinami ter drugo sorodstvo

---

Danes, 23. oktobra, mineva leto, odkar smo ostali sami z bolečo resnico, da je prezgodaj prenehalo biti srce naše ljube mame, sestre in žene

FRANČIŠKE MURGELJ–OKLEŠEN
z Gor. Kamenc 12

s8,Naš dom je ostal prazen, naši samota in bol večni. Hvala vsem, ki se je spominjate.

Žalujoči: hčerki Jožica in Ivica, mož Jože, brat Janez ter sestre Marija, Ani in Joži

V SPOMIN

26. oktobra bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je mnogo prezgodaj, komaj v 13. letu starosti, za vedno zapustil naš dragi in nikdar pozabljeni sinko in bratec

RAJKEC LAVRINŠEK
iz Gor. Pirošice

Čas beži, a ne celi ran. Te so vse globlje, žalost vse večja, naša srca polna bolečin. Hvala vsem, ki ga niste pozabili ter še vedno prinašate cvetje in prižigate svečke na tako prezgodnjem grobu.

Neutolažljivi: mamica, ati, sestrici Olgica in Milenca ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi naše ljube žene, mame, stare mame in sestre

JOSIPINE MAROLT
iz Štefana pri Trebnjem

se iz srca zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivom Trimo Trebnje, Donit Velika Loka in Galteks Ljubljana. Iskrena hvala dr. Jerneju Kranjcu in drugemu zdravniškemu osebju zdravstvenega doma Trebnje, ki so pokojnici lajšali zadnje ure življenja, dekanu za opravljeni obred, pevcem ter ŽB Trebnje. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoči: mož Janez, sin Brane z družino, Ivan in drugo sorodstvo

Štefan, 16. oktobra 1975

V SPOMIN

STANETU METELKU

26. oktobra bo minilo leto dni, odkar smo te izgubili, dragi Stane. Naše življenje je ena sama velika žalost.

Neutolažljivi tvoji domači

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža in očeta

LOJZETA KOVAČA
iz Trebnjega, Jurčičeva 20

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih dneh stali ob strani, poklonili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi kolektivom in sindikatu Elektro Novo mesto – nadzorništvo Trebnje, Trimu Trebnje, Slovenijales, Supermarket in Viator Ljubljana ter razredoma 6.e Trebnje in V 3.b GTŠ Ljubljana. Iskrena hvala sestram in zdravnikom ZD Trebnje, posebno dr. Kranjcu za trud in lajšanje bolečin v času bolezni, godbi in pevcem, duhovnikoma za obred in tolažilne besede ter vsem, ki so pokojnika pospremili na zadnji poti.

Žalujoča:
žena Slavka, sinova Branko in Marjan

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je za vedno zapustila naša ljubljena mama, stara mama, tašča in sestra

ANGELA MEGLIČ
roj. Pekolj
iz Dol. Nemške vasi pri Trebnjem

Iskrena hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo dekanu za obred in poslovilni govor, pevcem, dr. Henigu za lajšanje trpljenja, sosedom, KPD Dob, združenju obrtnikov Trebnje za podarjene vence in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Žalujoči otroci: Nace, Angelca, Marija, Amalija, France, Rezi, Veri, Jože, Vilko in Anica ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega ljubega, nepozabnega očka

JOŽETA ŠETINE
iz Dol. Gradišča

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti ter mu darovali cvetje in vence. Posebno zahvalo smo dolžni TOZD Gozdarstva Črmošnjice za poslovilne besede, delovni organizaciji lesnega kombinata Novoles in podjetju Gorjanci za podarjene vence. Iskrena hvala zdravniku dr. Vladimirju Živkoviću, sosedom za pomoč in podarjeni venec ter kaplanu Srečku Turku za opravljeni obred. Vsem iskrena hvala!

Žalujoči: žena Valči, otroci Valči, Jože in Janez ter drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Splichal (urednik Priloge), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100–620–107–32000–009–8–9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421–1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100–601–10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 21–227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

...AL DAN: Poročila ob 5.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 19.00, 22.00, 23.00 in ...ranu glasbeni spored od 4.30 ...

...ETEK, 23. OKTOBRA: 8.10 ...a matineja. 9.05 Radijska ...la za nižjo stopnjo. 9.35 Slovenska ...ka glasba – pretekle dobe. ...05 Kdaj, kam, kako in po čem? ...10.45 Turistični napotki za naše ...ste iz tujine. 11.05 Uganite, pa ...mo po želji. 12.10 Pred... ...vam . . . 12.30 Kmetijski ... – dr. Lojze Hrček: Proble... ...amorodnic v našem vino... 13.30 Priporočajo ... 14.40 Med šolo, družino in ... 15.45 „Vrtiljak". 16.45 ... pogovori. 17.20 Iz do... ...opernega arhiva. 18.20 Iz ...produkcije RTV Ljubljana. ...bne melodije. 19.40 Minute ...om Jožeta Kampiča. ...Lahko noč, otroci! 20.00 ...ov večer domačih pesmi in ...

...DIO BREŽICE

...ETEK, 23. OKTOBRA: ...16.35 Napoved programa. ...na glas. Poročila. Nove ...RTB. – 16.35–16.45 ...ALMOST TEDNA: ...ge osebnih dohodkov na ...Knjižice – 16.45–17.00 ...00 in reklame – ...Glasbena oddaja ...ASTE SAMI ...A. 25. OKTOBRA: ...16.20 Za gram humorja in ...16.20–16.40 Jugoton vam ...– 16.40–17.00 Sobotno ...A – 17.00– 17.30 ...– Obvestila in reklame ...za naše najmlajše – ...naše glasbene šole – ...00 Domače zabavne na ...

...A, 26. OKTOBRA: ...00 Napoved programa – ...dia Brežice: Z novimi ...pred delovne ljudi – ...ZANIMIVOSTI – Za ...nteresovalce – Nedeljski ...ki zapis: Otvoritev ...a na Bizeljskem – Obvestila ...ame – Spored naših ...grafov – 12.00–15.00 ČESTITAJO IN ...AVLJAJO ...E, 28. OKTOBRA: ...00 Napoved programa – ...Občina praznuje – ...predsednikov krške in ...ouške – 8.10–9.00 ...okviru občinskega ...9.00–9.30 DIREKTEN ...ženja seja občinske ...9.30–9.40 Poročila – ...06 Obvestila in reklame – ...60 NAŠIH 30 LET – ...20 Praznične melodije – ...50 Letošnji oktobrski ...– 11.50–12.00 ...praznične oddaje

napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes. 23.05 Literarno nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 24. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Po Talijinih poteh. 12.10 Revija orkestrov in solistov. 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Vlado Tumpelj: Izkušnje pri usmerjanju proizvodnje in kooperacije v živinoreji. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtiljak". 16.50 Človek in zdravje. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z Alpskim kvintetom. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop–pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 25. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Glasbena pravljica. 9.53 Naši umetniki mladim poslušalcem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Sedem dni na radju. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Dušan Terčelj: Kako bomo negovali mlado vino. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 19.40 Minute z ansamblom Milana Ferleža in Latinos. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Spoznavajmo svet in domovino. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 26. OKTOBRA: 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Še pomnite tovariši . . . 9.55 Glasbena medigra. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 do 18.50 Nedeljsko popoldne, vmes ob 17.50 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.15 V lučeh semaforov.

PONEDELJEK, 27. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Izberite pesmico. 9.40 Mali vokalni ansambli in solisti. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.10 Z velikimi zabavnimi orkestri 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Julija Smole: Po višnjah je vse večje povpraševanje. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtiljak". 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Kulturna kronika. 18.20 Ob lahki glasbi. 19.40 Minute z ansamblom Lojzeta Slaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiov. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 28. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Promenadni koncert. 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Janez Titovšek: Aktualni problemi varstva gozdov. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Iz dela Glasbene mladine Slovenije. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 Družba in čas. 18.05 V torek na svidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansamblom Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Od premiere do premiere. 21.30 Zvočne kaskade. 22.20 Orkestrske etude. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 29. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Urednikov dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert. 12.30 Kmetijski nasveti – vet. Franc Rudež: Preprečevanje bolezni vimena. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto–vrtiljak". 18.05 Po poteh odločanja. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansamblom Silva Štingla. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 30. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.35 Zborovska glasba iz dobe čitalnic. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Predstavljamo vam . . . 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Nežka Snoj: Paratif čebel. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Iz glasbenih šol. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 Jezikovni pogovori. 18.05 Naš gost. 18.20 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 18.35 Vedre melodije. 19.40 Minute z ansamblom Jožeta Kampiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Večer umetniške besede. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

»Dolenjski list«
v vsako družino

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 23. OKTOBER: 8.10 TV v šoli (Zg) – 10.00 TV v šoli (do 10.35) (Bg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.00) (Zg) – 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) – 17.30 9 let skomin – 3. del barvne oddaje (Lj) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Mozaik (Lj) – 18.20 Mikrobi in ljudje – barvna serija (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Minute prepozno – serija 110 policija" (Lj) – 21.20 Kam in kako na oddih (Lj) – 21.30 Monitor: Grand hotel (Lj) – 22.00 TV dnevnik (Lj) – 22.15 Evropsko prvenstvo v odbojki (Bg).

PETEK, 24. OKTOBER: 8.10 TV v šoli (Zg) – 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.30) (Zg) – 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) – 17.25 Kuhinja pri violinskem ključu: Izrazni ples, barvna oddaja (Lj) – 17.55 Obzornik (Lj) – 18.10 Tuja folklora: Francija (Lj) – 18.35 Mozaik (Lj) – 18.40 Arhitekt Aalto – II. del (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Na zavoju reke – celovečerni film (Lj) – 21.35 Majhne skrivnosti velikih mojstrov kuhinje (Lj) – 21.40 625 (Lj) – 22.10 TV dnevnik (Lj) – 22.25 Evropsko prvenstvo v odbojki (Bg).

SOBOTA, 25. OKTOBER: 9.30 TV v šoli (Bg) – 10.35 TV v šoli (Zg) – 12.00 TV v šoli (do 13.15) (Sa) – 13.55 Nogomet Sarajevo: Partizan – prenos (do 15.55) (Sa, Lj) v odmoru rezerviran čas (Lj) – 17.25 625 – ponovitev (Lj) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Mozaik (Lj) – 18.20 Francosko slikarstvo od romanike do renesanse (Lj) – 18.40 Kje je resničnost – barvna serija (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Življenje je lepo – TV nadaljevanka (Lj) – 20.35 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) – 20.45 Roberta Flack and Donny Hathaway – barvna oddaja (Lj) – 21.10 Barvna propagandna oddaja (Lj) – 21.15 Kojak – serijski barvni film (Lj) – 22.05 TV dnevnik (Lj) – 22.20 Evropsko prvenstvo v odbojki (Lj).

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Marija Antolovič iz Bizeljskega – Sebastijana; Branka Kovačič iz Drenovca – Antona; Nevenka Gluščič iz Samobora – deklico; Dragica Kolar iz Kraljevca – deklico; Marija Jamnikar iz Krške vasi – dečka; Blaženka Bočak iz Tristenika – Žarka; Ana Novak iz Zakota – Antonijo; Slavica Ivkovčić iz Norščič sela – dečka; Ozrenka Stanojevič iz Brežic – Igorja; Marta Kostevc iz Bizeljske vasi – Ivana; Silvija Matkovič iz Podvrha – Marjana; Marija Germšek iz Križ – Ivana; Anka Snelec iz Nedelje – Dijano; Milena Hočevar iz Čateža – deklico; Štefica Petek iz Bobovca – Vesno. ČESTITAMO!

NEDELJA, 26. OKTOBER: – 9.40 Poročila (Lj) – 9.45 Ch. Bronte: Jane Eyre – barvna nadaljevnka (Lj) – 10.35 Propagandna oddaja (Lj) – 10.40 Otroška matineja: V 80 dneh okrog sveta, Biseri morja (Lj) – 11.30 London: Koncert ob dnevu OZN – barvni posnetek iz New Yorka (EVR) – 13.00 Mozaik (Lj) – 13.05 Kmetijska oddaja TV Zagreb (Lj) – 13.50 Poročila (do 13.55) (Lj) – Nedeljsko popoldne: Otrok in cesta, Za konec tedna, Moda za vas, barvna oddaja, Poročila, Evropsko prvenstvo v odbojki – posnetek – 16.40 Košarka Bosna:Rabotnički – prenos (Sa, Lj) – 18.20 Eskimsko poletje – barvni film (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) – 19.55 3–2–1 (Lj) – 20.05 M. Kerstner: Gruntovčani – oddaja TV Zagreb (Lj) – 21.05 Islandija ni Koromandija – nadaljevanje in konec (Lj) – 21.35 Športni pregled (Sa) – 22.10 TV dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 27. OKTOBER: – 8.10 TV v šoli (Zg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.00) (Zg) – 17.15 Milne: Medvedek Pu – barvna nadaljevanka (Lj) – 17.35 Čarobna žoga, barvna risanka (Lj) – 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Naš zbori – Zagorje, barvna oddaja (Lj) – 18.35 Mozaik (Lj) – 18.40 Študij na univerzi: Pravo (Lj) – 19.00 Odločamo (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.05 A. Hieng: Izgubljeni sin – predstava MG Ljubljana (Lj) – 22.05 Mozaik kratkega filma: Joshua in kamen. Serija 4 – barvna filma (Lj)

TOREK, 28. OKTOBER: – 8.10 TV v šoli (Zg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (Zg) – 17.35 Tjulenji – barvni film (Lj) – 17.45 H. Ch. Andersen: Mati (Lj) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Veliki živalski vrtovi – barvna serija (Lj) – 18.40 Mozaik (Lj) – 18.45 Ne prezrite: Otok pri Dobravi (Gutenwerth) (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 3–2–1 (Lj) – 21.05 Barvna propagandna oddaja (Lj) – 21.15 L. N. Tolstoj: Ana Karenina – TV nadaljevanka (Lj) – 22.20 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 29. OKTOBER: – 8.10 TV v šoli (Zg) – 17.20 Klovn Ferdinand in grajski duhovi – barvna oddaja (Lj) – 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Mladi za mlade – oddaja TV Sarajevo (Lj) – 18.35 Mozaik (Lj) – 18.40 Po sledeh napredka (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Film tedna: Tujci – barvni film (Lj) – 21.55 Gorenje novosti – propagandna oddaja (Lj) – 22.00 Miniature: Jesenska pesem (Lj) – 22.10 TV dnevnik (Lj) – 22.25 Nogomet ČSSR : ANGLIJA – reportaža (Lj)

ČETRTEK, 30. OKTOBER: – 8.10 TV v šoli (Zg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.00) (Zg) – 16.05 Risanke (Lj) – 16.25 Košarka Radnički : Partizan – prenos (Bgd II) – 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Mikrobi in ljudje – barvna serija (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Isto noč – serijska oddaja „110 policija" (Lj) – 21.30 Kam in kako na oddih (Lj) – 21.40 Četrtkovi razgledi – Samoupravljanje: Švedski pristop (Lj) – . . . Poročila (Lj)

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 26. OKTOBRA: 10.30 reklame, oglasi in obvestila – 11.00 Mostovi med narodi in ljudstvi (ob dnevu OZN, 24. 10.) – 11.15 pesmice za naše najmlajše – 11.40 naš razgovor (aktualni zapis – dan OZN) – 12.05 za vsakogar nekaj – 12.30 poročila – 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev – 14.30 zaključek programa

SREDA, 29. OKTOBRA: 16.00 poročila – 16.10 reklame, oglasi in obvestila – 16.45 po domače – 17.00 „Vi o nas" – 17.40 kako in kje varčujemo? – 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 1. NOVEMBRA: 16.00 SOBOTNI VRTILJAK (napoved in pop glasba) – 16.15 pet minut za . . . – 16.20 EPP I. del – 16.30 poročila – 16.35 EPP II. del – 16.45 mini anketa – 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo

labod labod labod labod

...FINŽGAR 16

...EROKOVANA

...der, trudni in zdelani, starčki in otroci, In prihajali ...ljeta.

...arjevi so prihajali, dasi je bila njih ...pomaknjena od vasi. Edini Janezek ...doma in za varuha ali teta Urša ali ...

...Matic ni sicer imel nikogar v vojski, ...je hodil. Da bi se pa ne sešel z Jančari... ...ral prostor ob krivem gabru za grmom ...ajal zadnji in odhajal prvi.

...ne je pa moral z doma po opravkih. ...je tudi v krčmi pri županu. ...nišče," se ga je razveselil župan, ki je ...nerne.

...arico je prišla podpora. Da ne bo ...v hribe, ko ima že tako preveč potov, ...polo, kajne? "

...je imel takoj pripravljeno trdo besedo ...ust: „Jaz ji že ne bom nosil!" Ali sam ...ko da ni tega rekel, ampak je spravil ...in obljubil županu, da jo pošteno ...istem hipu ga je bilo sram, ko se je ...pevzel delo ‚biriča' – tako so rekli slugi ...ti ni mogel več. Zato si je naročil še ...je zgodilo, da je nekoliko vinski ...proti domu.

Ko ni več hodil med hišami in ni srečeval ljudi, ki so se vračali s polja, ko ga je zakril gozd, je začel počasneje stopati. Vroče je bilo in vino ga je grelo. Snel je klobuk in začel razmišljati: Ali bi ji nesel sam ali poslal Lojzo?

„Begunca ima, zato je moška in ne pošlje več pome." In jezil ga je ta begunec Roman in peklo ga je, če je Lojza omenil, da se Jančarica pohvali z njim. Toda v vinski razgretosti je pozabil jeze in priključevala se je stara ljubezen na vrh. Silno si je zaželel govoriti s Franco. „Kar pojdem, nalašč." Vsi lepi spomini so obstali pred njim. Ali spet se je zavedel, kako ga je zadnjič odslovila, in sklenil, da pojde, pa zato, da ji pove, kar zasluži.

Tako je omahoval med ljubeznijo in sovraštvom in ni vedel, da je sovraštvo le plod ljubezni, in prav ničesar ni dognal. Ko je pa stopil iz gostih ulic grmovja, se je posvetila pred križem nad vasjo lučka. Ko jo je zagledal, je še kratko pomislil in takoj sklenil, da gre k Jančarju s polo. Morda varuje ona, ko je bila včeraj pri molitvi, in tako bosta sama, je premišljal. Če je pa ni doma, nič ne de. Morda še bolje.

Z dolgimi koraki je krenil pod vasjo, da se je ognil ljudi, ki so šli na hribček, in ko je Lojza komaj začela z vero, je France vstopil pri Jančarju. Potoma je utegnil še preudariti, kako se znese nad Franco.

V hiši je bilo mračno. Samo lučka je brlela pred podobo, pod njo je sedela Franca, Janezek je spal na klopi in imel glavo na njenem naročju.

„Na, tole je dal župan," je France brez pozdrava porinil polo na mizo.

„Marija, kako sem se te prestrašila," je vzkliknila Jančarica, položila Janezkovo glavo na klop in iskala žveplenk.

„Saj se me je tudi treba, ki sem za biriča."

Jančarica je prasknila in vžgala svetilko ter mu na to ni odgovorila.

„Kaj pa je? " je šla k mizi.

„Kaj? Podpora, ki je ne maraš. Tri krone na dan; je bilo že vredno, da sem se trudil in bil za to ozmerjan."

Franca je pogledala Matica v obraz in videla, da kipi iz njega vročica in da ima stisnjene ustnice.

„France, lepo te prosim!" Stopila je predenj in sklenila roke ter ga mirno gledala.

France je imel pripravljeno psovko, kakor si jo je izmislil po poti, da ji jo bruhne v obraz za slovo. Toda ko jo je videl pred sabo, je pozabil psovko in sedel na klop.

Počasi je spravil iz sebe:

„Oh, Franca, zakaj je tole med nama? "

Jančarica se ga je skoro prestrašila.

„I, kaj? " je vprašala naglo in se sramovala svojega vprašanja, ker je vedela bolje kot France, kaj je med njima.

„Saj veš," je rekel France in gledal v tla.

Jančarica je sedla na klop. Po kratkem molku je začel France: „Zmerjat sem te prišel, da veš, zmerjat, ker si me zadnjič napodila kot malovrednega hlapca. In sedaj sedim tu za vrati na beraški klopi in mi gre na jok. Ali mi je narejeno ali kaj? "

France je dvignil glavo in gledal s priprtimi očmi.

Jančarica mu ni umaknila pogleda. Nekoliko v zadregi je izpuknila iz rute seneno bilko, ki se je bila med klajo zapičila vanjo, in začela važno:

„Potrpiva! France, ti nimaš družine in zato ne veš, kaj se pravi vzeti šestero otročičem očeta. Ne zameri mi. In nekaj drugega je še. Ali te ni klical župnik? "

„Župnik? " je povzel France.

„Mene je in me prijel zavoljo pohujšanja. Se je že našel dober človek, ki naju je obrekoval pred njim in mene bolj nego tebe."

France je skočil kvišku.

„Kdo je, kdo? Povej! O!" Zaškripal je z zobmi.

„Ne vem ga in ga ne slutim. Potrpiva! Vse pride na dan. Sedaj veš, zakaj ne smeš k nam."

„Nalašč, sedaj pa nalašč, vsak dan pridem! Bom videl, komu je kaj mar."

„Ne bo te, zato te ne bo, ker vem, da me imaš rad. Zbogom, France! Pojdi! Vsak hip bo molitev končana."

„Ne grem! Vpričo vseh bom tukaj!"

Franca je vstala in ga prijela za roke ter mu jih stisnila: „Ne boš, ne. Lahko noč!"

France sam ni vedel, kako je prišel na dvorišče. Tam mu je zašepetala s praga Jančarica, ko je slišala brbljanje otrok, vračajočih se od križa: „Že gredo! Skrij se!"

France je izginil za podom.

VIII

Prav ta večer, ko je prinesel France plačilno polo k Jančarju, se je zgodilo pri Golobovih nekaj takega, kar se ni še, odkar je bila na tramu v hiši vrezana letnica 1727, to je pri tisti hiši, kjer je bila doma Francka, ki je imela za fanta Matija.

Golobovka je obirala pesno in zelnato perje na njivi. Pride mimo Pikona.

„Mati, ali vam piše? "

„Kdo? " se je sklonila kvišku Golobovka in vrgla perišče listov v koš.

„I no, Matija Gorjančev."

„Kaj bi nam pisaril? Saj ni naš!"

„Nekoliko je že vaš, če je vaša njegova," je usekala Pikona Golobovko in pomežiknila.

Golobovka je zardela in ujezilo jo je.

„Njegova! To ste jeziki! Če le pregovori s kom, je že njegova. In na našo imate posebno piko."

„Meni je vseeno, če je vaša ali čigar si bodi. Ljudje si pa tako namigavajo, da boste zibali, preden mine vojska."

Golobovka je prebledela. Naglo se je sklonila v zelnik in govorila v tla:

„Pikona, je že prav! Le snedaj dobro ime – pride povrnjeni dan za vsakega. Obrekljivci – le, le!"

Golobovka je jecljala in roke so se ji tresle; ko je trgala liste, so ji padali na tla. Počasi je dvignila glavo. Pikone ni bilo več, izginila je za koruzo.

Portret tega tedna

Kapitan na kopnem

Pravzaprav je naključje, da Boris Andrijanič, magister farmacije in generalni direktor tovarne zdravil „Krka", ni mornar.

„Veste," je rekel, ko me je sprejel v svoji preprosto opremljeni pisarni, ki jo krasi samo nekaj starinskih farmacevtskih posod, „moj rod izvira iz Bakra. Že od njega dni so bili vsi pomorščaki, moj oče pa je bil bolj bolehen in so ga poslali na kopenske šole – v farmacijo. Oče je v Novem mestu odprl lekarno in tako sem se že zarana seznanil s farmacevtskim prahom, kar naj bo tudi delen odgovor na vaše vprašanje, ali mislim, da bi bil lahko tudi uspešen direktor, če o tem sploh lahko govorimo, tovarne, ki se ne bi ubadala s farmacevtiko. Najbrž bi lahko bil, vendar je naključje hotelo, da sem bil že od malega bolj ‚na ti' z zdravili."

Ljudje pravijo, da je „Krka" Boris Andrijanič in Boris Andrijanič „Krka". Ljudje pravijo, da je Andrijanič eden od tako imenovanih železnih direktorjev, vodilnih ljudi, ki znajo dobro krmariti, ne da bi kdo čutil trdo roko, govori se, da je Andrijanič doslej še vedno našel čas za pogovor z vsakim delavcem tovarne „Krka", ki si je to zaželel. Kaj meni o tem Boris Andrijanič?

„Stvar je zelo preprosta," z nasmehom odgovarja sogovornik, se za trenutek opraviči, ker mora dvigniti eno od dveh telefonskih slušalk, in naveže: „V očetovi lekarni sem velikokrat pometal ali brisal prah. Ko se je tam nekje leta 1949 rodil zarodek sedanje ‚Krke', nas je bilo 8 ali 10. Vsi smo vse delali, bili smo ena duša in telo. Danes ima Krka okoli 2.500 zaposlenih, je po velikosti tretja farmacevtska tovarna v Jugoslaviji, osnovno vodilo pa je še vedno isto. Timsko delo, pravi ljudje na pravem mestu, dogovarjanje, stimulacija. Skrivnosti uspešnega direktorja, uporabljam vaš izraz, ni. Če so stvari dobro in pametno zastavljene, je edino direktorjevo delo skrb, da se stvari med sabo ne prehitevajo, da gre razvoj skladno naprej. Seveda moraš imeti pregled, z vsem moraš biti na tekočem, važen je odnos do ljudi, vendar sem imel tudi srečo. Slovensko ljudstvo je delovno ljudstvo, kadar ve, kaj in za kaj mora delati. Direktorji pravzaprav nismo potrebni, če gre vse prav, delo imamo samo takrat, ko gre kaj narobe, ko kje kaj zaškriplje, ko je treba kaj uskladiti. Ne morem reči, da nimam veliko dela, vsak dan sem ob 6.15 v službi, papirje in polno glavo misli odnašam tudi domov, vendar rad delam, nerad pomislim na čase, ko bom moral izpreči. Lahko rečem tudi, da sem srečen direktor, ‚Krka' ima namreč še vedno tisti ustvarjalni zagon, še vedno take ljudi, kot so bili tisti, ko nas je bila peščica. In zaradi tega človek tudi toliko raje dela."

Ob letošnjem dnevu borca je predsednik republike odlikoval magistra farmacije Borisa Andrijaniča z redom dela z rdečo zastavo. To odlične podeljujejo posameznikom, piše med drugim suho v obrazložitvi, za posebne zasluge, ki jih dosežejo v gospodarstvu, in za delo, ki je posebnega pomena za napredek družbe in drugih družbenih dejavnosti.

MARJAN BAUER

V nedeljo, 19. oktobra, so mladinci in gasilci pripravili v Dol. Straži prostovoljno delovno akcijo za ureditev okolice gasilskega doma. Čeprav je bila to mladinska akcija, se je je udeležilo staro in mlado. Več kot 50 občanov je vihtelo krampe in lopate: kopali so jarke ob vaški poti, zabetonirali škarpo pri gasilskem domu in urejali okolico novega spomenika. Vaščani so se res potrudili, da bo njihov kraj v nedeljo, ko bo tu zbor aktivistov novomeškega okrožja. (Foto: Marjan Maznik)

Kam je izginjalo pohištvo iz NAME?

Za 37.310 din pohištva je odnesel Damše, raziskujejo pa še, kam ga je izginilo za nadaljnjih 26.500 din – Slaba kontrola omogočila kraje in poneverbe

Kazensko ovadbo zaradi suma poneverbe je proti Ludviku Damšetu, staremu 38 let, iz Tomšičeve 13 v Kočevju, zaposlenemu v NAMI Kočevje, poslala pred kratkim kočevska postaja milice okrožnemu javnemu tožilstvu. Ludvik Damše je priznal, da je jemal v oddelku pohištva v NAMI razno blago, predvsem pohištvo, ga prodajal in izkupiček spravljal v svoj žep.

Blago iz NAME je dajal raznim strankam še za storjene usluge (na primer za popravilo svojega avtomobila) ali v zameno. Jemal je od leta 1972 do letos, ko so ga odkrili, in v tem obdobju oškodoval NAMO za 37.311,25 din.

V NAMI je začelo zmanjkovati pohištvo leta 1972, ko je vodstvo tega oddelka prevzel Stane Klun iz Ribnice. Konec leta 1974 je znašal manko že nad 50.000 din. Ker oddelkovodja kljub opozorilom ni uvedel strožje kontrole in je manjkalo na tem oddelku 12. maja letos že za 63.813,85 din blaga in še zaradi nekaterih drugih zadev so Kluna premestili na nižje delovno mesto.

Nova oddelkovodkinja Katica Gorše je uvedla kontrolo in tako je bil v sodelovanju s postajo milice odkrit Ludvik Damše, ki je priznal, da je vzel za 37.311,25 din blaga, zatrdil pa je, da več ni vzel, ozi roma da bo povedal, če se bo spomnil, da je vzel več.

Tako še vedno ni pojasnjeno, kam je izginilo za 26.502,60 din raznega blaga. Miličniki primanjkljaj v NAMI še naprej raziskujejo.

J. PRIMC

15 UKRADENIH HLAČ

V noči na 20. oktober je bilo vlomljeno v šiviljsko delavnico Drage Drenski v Tovarniški ulici v Krškem. Nekdo je skozi razbito šipo prišel v delavnico, vzel 15 gotovih hlač, vrednih 6.000 dinarjev in izginil po isti poti. Storilca iščejo.

TATOVI V TOPLICAH

V Čateških Toplicah se večkrat pojavljajo manjše kraje iz avtomobilov. Tako je tudi 17. oktobra nek pacient prijavil, da so mu vlomili v parkiran avto in odnesli rezervno kolo. Miličniki so takoj šli v akcijo in še isti večer so prijeli tri fante iz Zagreba. Osumili so jih te tatvine, preiskujejo pa tudi, če nimajo še česa na vesti.

Isto noč je bil obkraden tudi Anton Godec, gost v zdravilišču, doma iz Metlike. Njemu je izginil kar cel fičko. Nemalo pa je bil lastnik presenečen, ko je drugi dan popoldne fička našel na parkirišču pred zdravilišč em. Nekdo se je samo odpeljal na izlet, potem pa avto „pošteno" vrnil.

NI SLIŠAL VLAKA

Nedeljski sprehod se je za 84-letnega Alojza Hočevarja iz Loke pri Sevnici tragično končal. Vračajoč se s prijetnega sprehoda ob Savi proti domu je moral čez progo. Ker so bile zapornice spuščene, se je Hočevar sklonil in prečkal progo, ravno takrat pa je pripeljal vlak in ga odbil v jarek. Obležal je mrtev. Strojevodja vozečega vlaka je pešca opazil in mu dajal signale s piskanjem, vendar se ta ni umaknil, zato sklepajo, da Hočevar vlaka ni slišal.

TURNIR TRETJEKATEGORNIKOV

Šahovski klub bo konec oktobra ali v začetku novembra organiziral turnir tretjekategornikov. Turnir bodo odigrali le, če se bo prijavilo najmanj 12 igralcev, ker v nasprotnem primeru ni možno osvojiti II. kategorije. Šahisti, člani kluba, ki imajo III. kategorijo, se lahko prijavijo vsak torek in četrtek od 18. do 21. ure v šahovskem klubu, in sicer do 30. oktobra.

T. Š.

Avto – hladilnik gorel

Škode kar za 230.000 din

Avto-hladilnik, last tovarne salam „Juhor" iz Svetozareva, se je 12. oktobra ob 23.35 vnel na parkirnem prostoru pred gozdarskim domom v Ribnici. Tisti dan je padal sneg, zato sta voznik Božidar Popović in sovoznik Radosav Vujčić, oba iz Svetozareva, vključila napravo za gretje kabine. Komisija, ki je kasneje raziskovala vzrok požara, je ugotovila, da je kratek stik na tej grelni napravi povzročil požar.

Tleti je začelo pod Vujčićevo posteljo, nato pa je požar zajel vso kabino, stroj in hladilno napravo. Šofer in sovoznik, ki sta takrat spala, s se komaj rešila iz gorečega avta. Popović se je prebudil, ko ga je že dušilo.

Za gašenje požara so porabili več gasilskih aparatov iz postaje milice, enote JLA in gozdarskega doma, na pomoč pa so prišli tudi gasilci. Na srečo so požar omejili in hitro pogasili ter tako preprečili vžig ali eksplozijo 200-litrskega rezervoarja tovornjaka, ki je bil poln goriva. Rešili so tudi vseh 750 kg mesnih izdelkov, ki so bili ob požaru v hladilniku. Kljub temu je ogenj povzročil na raznih delih avta skupno za 230.000 din škode.

J. PRIMC

Banano je ukanila topla jesen

Dolenjske Toplice: Zupančev bananovec se lahko pohvali z – bananami

Kadar se hoče poigrati narava, se poigra tako, da se vsi čudimo. Pred kratkim smo pisali o teličku, ki je imel na glavi čudne izrastke, objavili smo mnoge slik, na katerih je bilo lepo videti, kako je narava iz krompirja oblikovala medvedji par, pse, hišo, avtomobil, pisali smo o tem, kako nas vabijo na ogled, kako te dni cveti bezeg . . . Ko pa nas je poklical Zupančev Jože iz Dolenjskih Toplic, njegovi izjavi kar nismo verjeli. Vabil nas je, naj si pridemo ogledat, kako zori – banana!

„Danes je stara že pet let, pri nas pa jo imamo tri leta. Nihče ne ve, kako je prišla v Toplice, z ženo sva jo dobila pri nekem topliškem prijatelju. Le malokdo je verjel, da bo drevo kdaj rodilo. Kot kaže, je banano ukanila letošnja topla jesen. Kar naenkrat smo opazili socvetje. Za vsakim listom je grozd majhnih banan, ki so bile dneva v dan večje. Tik pred deb jem se največji plodovi meriti do 10 cm. Zaradi in dežja pa banane ne rastejo več in napil.

Jože je še povedal, da so banano posadili, ko je bila popolnoma sušna. V jeseni, ko so jo spravljali v klet, je bila polna vlage in zato nekajkrat težja. Čez zimo se drevo popolnoma osuši, čez poletje pa se nabere polno vlage. Bananovec bodo te dni spravili v klet, in kot kaže, ga bodo morali v prezimovališče odnesti kar trikrat možaki, kajti te dni se je pošteno napil.

Tik za listom se lepo vidita dva grozda banan.

Ena od večjih banan je merila že 10 cm.

SMRT NA CESTI

Učiteljica Dora Divjak iz Ribnice in njen mož Danilo sta se 12. oktobra hudo poškodovala v prometni nesreči v Pesnici pri Mariboru. Dora je med prevozom v bolnišnico podlegla poškodbam. Do nesreče je prišlo zato, ker je v avto, ki ga je vozil Danilo Divjak, trčil avto zdomca Amida Asanija iz Kičeva. Asanijev avto je na ovinku zaneslo tako, da je zapeljal na levo stran ceste in trčil v naproti vozeči Divjakov avto. Asanija in njegov sopotnik sta bila le lažje poškodovana.

PROFESIONALIZACIJA PO REPIŠKO

Kultura v Repičevi dragi ni in ni mogla zlesti iz zibke, akoravno so se vneti posamezniki trudili postaviti jo na trdne in lastne noge. Pa se je oglasila Mara Repiška, bistra glava, da ne bi bilo pretirano trapasto, ako bi nastavili plačanega operativca, ki bi za primerno mesečno plačilo podpisoval pogodbe s poklicnimi gledališčniki za njih gostovanja, obešal plakate na plotove in v izložbena okna ter prodajal vstopnice osnovnim organizacijam sindikata.

„Le tako je mogoče prekiniti mrtvilo, če je že jasno kot jutranja rosa, da zastonj noče nihče niti z nožnim palcem več migniti," je z več sape v grlu pribila Mara Repiška in s tem začela in zaključila morebitne pomisleke o potrebnosti ali nepotrebnosti plačanega operativca.

Kultura pa se ni razcvetela kot preveč zrela banana. Kljub temu je bilo čutiti razloček med prejšnjim stanjem in trenutnim, in sicer se je kazal v tem, da je šlo skoraj tretjino sredstev, namenjenih kulturi, za plačo operativcu, ki je dvignil svoj glas in hripavo zahteval človeka, ki bi vodil tajniške in morebiti tudi blagajniške posle. „Ni mi več živeti! Založen sem z dopisi in poleg tega moram voditi celotno knjigovodstvo. Če me boste obiskali v norišnici, vedite, da kadim dravo s filtrom."

Za operativca se je zavzela Mara Repiška in kmalu so stisnili v roke delovno knjižico tajniku, ki je v času premora posvečal ostanek svoje energije tudi temu, da je hodil na banko dvigat denar. Delovni ljudje pa so na plačilni listi videli, da prispevajo za kulturo toliko in toliko od svojih bruto osebnih dohodkov, in so gledali doma domačo televizijo, včasih pa so odšli tudi na kakšno veselico s srečelovom.

Na sestanku izvršnega odbora kulturne skupnosti se je nekega lepega sončnega dne popenil tajnik, ki je grozil s preselitvijo v drugo občino, če ne bo na mestu samem rešen problem s knjigovodjem.

„Tako je nemogoče delati! Zavoljo preobilice dela po cele dneve ne vidim svoje družine. Tako ne gre več!"

Drugi dan so bili v pisarni kulturne skupnosti vsi trije: operativec, tajnik in knjigovodja. Če so še tako računali in premetavali denar, odmerjen za življenje kulture, jim je po vseh računanjih s pomočjo digitrona manjkalo 5000 dinarjev za redne mesečne osebne prejemke njim trem.

TONI GAŠPERIČ

Trčenje v Dobovi

Štiri lokomotive so poškodovane, ranjenih pa ni

Kaže, da je Dobova kraj nesrečnega imena, kar zadeva železniške nesreče. 18. oktobra okrog 5.40 zjutraj je spet prišlo do trčenja. Tokrat so na slepem tiru stale 3 lokomotive, ki jih pa so premikali lokomotivo, ki je malo prej pripeljala tovorni vlak iz Zaloga.

Pri premikanju je strojevodja Tomislav Korparič spregledal STOP znak zapeljal na slepi tir in trčil v tam stoječe lokomotive. Poškodoval je 4 električne lokomotive, gmotno škodo pa cenijo na 600.000 dinarjev.

Ranjenih na srečo ni bilo, komisija pa ugotavlja, zakaj Korparič ni upošteval STOP znaka. Prvi podatki kažejo, da je verjetno zadremal.

ODBIL VOGAL POSLOPJA

17. oktobra je Ivan Žibert iz Lukovka dokaj naglo vozil na cesti Sevnica–Krško. Med potjo ga je zaneslo, nakar je trčil v hišni vogal in ga odbil. Naredil je za 15.000 dinarjev škode.

SMRTNI PADEC Z BALKONA

13. oktobra popoldne se je doma smrtno ponesrečila 69-letna Marija Babič iz Golekа pri Vinici. Babičeva, ki je bila invalidka, je šla iz kuhinje na lesenem balkonu proti dvoriščuin se je opirala na leseno letev, ki je bila pričvrščena na balkonski steber. Stara letev se je ravno takrat zlomila, Babičeva pa je izgubila ravnotežje in padla skoro tri metre globoko na dvorišče. Pri padcu si je zlomila vratnik in je obležala mrtva.

Mesec oktober je prinesel bogastvo plodov in med njimi tudi nekaj takih, ki vzbujajo začudenje. Tako so pretekli teden v nogradu Ivana Podkrajška v Okroga pri Šentrupertu nakumaro, za katero bi lahko rekli, da je siamski dvojček: dve kumari sta namreč zraščeni. Uredništvo je ta zanimivi pridelek prinesel Anton Gregorčič.

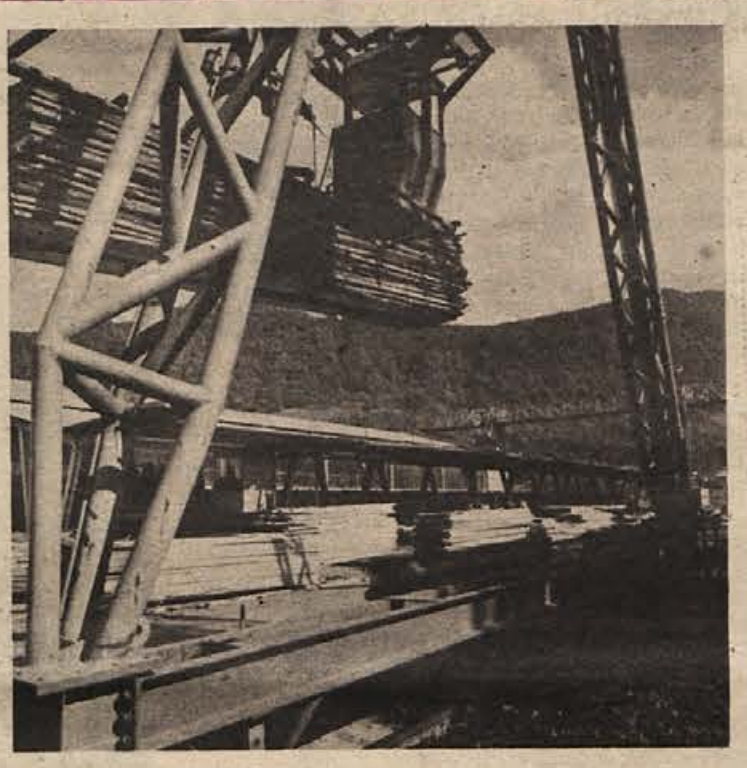

Brežiška in novomeška občina praznujeta

Novomeška in brežiška občina praznujeta

Novomeški juriš na slovenski vrh

Jugoslovanski narodi proslavljamo v letošnjem letu eno svojih največjih in najpomembnejših obletnic – zmago nad fašizmom. Zmaga narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije v Jugoslaviji je pokazala vsem zatiranim in podjarmljenim narodom, da narod, ki je enoten in z jasnimi cilji lahko premaga slehernega sovražnika. Tudi občani naše občine so prispevali svoj delež k tej veličastni zmagi. V NOV je sodelovalo več tisoč borcev in aktivistov. Več kot 120 teh – so nosilci Partizanske spomenice 1941, sedem je narodnih herojev. V vsaki krajevni skupnosti spomeniki znanim in neznanim borcem NOV, govore o veliki ljubezni slovenskega človeka do svojega rodu in do svoje zemlje.

Borci narodnoosvobodilne vojske in socialistične revolucije so bili tudi po zmagi nad fašizmom glavni akterji in nosilci najtežjih nalog pri krepitvi materialne osnove, in pri razvijanju novih samoupravnih socialističnih odnosov.

Uspehi v gospodarski rasti občine v zadnjih 30 letih so vidni zlasti v naslednjih podatkih: Leta 1945 je bilo v občini zaposlenih le okoli 2.000 ljudi. Ostali občani so se preživljali s kmetijstvom ali pa so odhaja li iskat delo drugam. Danes je zaposlenih preko 20.000 ljudi oz. 38 % vsega prebivalstva. Preko 45 % od vseh zaposlenih je žena. Zadnji uradno znani podatki o narodnem dohodku na prebivalca govore, da je ta v naši občini 26.600 din (v SRS 24.800). Posebno hiter razvoj je občina doživela po otvoritvi ceste Ljubljana–Zagreb. Okno v gospodarski in drugi svet se je odprlo. Hitreje se je pričela razvijati obstoječa, posebno pa nova industrija. Ožja in širša domovina govori o gospodarskem čudežu v Novem mestu, ki pa ni drugo kot rezultat dela pridnih rok, znanja delovnih ljudi in velike ljubezni do Dolenjske ob Gorjancih in Krki.

Novomeške organizacije združenega dela IMV, ISKRA, KRKA, LABOD, NOVOLES, NOVOTEKS, PIONIR in druge so dvignile občino iz gospodarske anonimnosti. Sadovi njihovega dela so znani v ožji in širši domovini, pa tudi v svetu. Delovni ljudje temeljnih organizacij združenega dela v Novem mestu so vedno razumeli potrebo po hitrejšem razvoju tudi drugih območij v naši republiki in izven nje, posebno tistih, ki se štejejo za manj razvita. Tovarne v Vinici, Črnomlju, Suhorju, Mirni, Brežicah, Trebnjem, Ptuju, Trebinju, Belem Manastiru in drugod govorijo o solidarnosti, odprtosti in povezanosti delovnih ljudi in občanov naše občine z drugimi. Tovarna industrije motornih vozil v Belgiji, Krke v Keniji, hotelski objekti Pionirja na Poljskem pa govorijo o sposobnosti vključevanja novomeškega gospodarstva v mednarodno delitev dela.

Velik napredek je čutiti tudi na področju turizma in gostinstva, vendar ta dejavnost v strukturi gospodarstva v občini še ne pomeni to, kar bi lahko in morala.

Občanom naše občine pa je dobro znano, da je bilo ob hitrem porastu gospodarstva, posebno industrije – premalo storjenega za hitrejši razvoj infrastrukture. V družbenem planu za obdobje 1976–1980 predvidevamo hitrejši razvoj srednjega šolstva, stanovanjske izgradnje, otroškega varstva, prometa, trgovine. Sedanji nivo industrije pa tudi družbenih služb bo možno dvigniti le z večjim angažiranjem materialnih sredstev in znanja za navedena področja.

Analize razvoja samoupravnih odnosov v krajevnih skupnostih, temeljnih organizacijah združenega dela in v samoupravnih interesnih skupnostih govore, da je bilo v relativno kratkem času mnogo storjenega, obenem pa ti podatki obvezujejo samoupravne organe v vseh sredinah in družbenopolitične organizacije, da realizirajo nova ustavna načela povsod tam, kjer so še pomanjkljivosti. Aktivnost delegatov v občinski skupščini in v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti govori o poznavanju problematike v sredinah, iz katerih delegati izhajajo. Zagotovitev trajnih materialnih virov za krajevne skupnosti bo zagotovo v še večji meri pospešila delo občanov v krajevni skupnosti. V vseh sredinah samoupravni odnosi še niso zaživeli. Zato bo potrebno ustrezneje povezati delegate z volilci, delegate krajevne skupnosti z delegati v temeljnih organizacijah združenega dela in z delegati v samoupravnih interesnih skupnostih. Bogate dosedanje izkušnje pri aktivnosti samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij v občini so porok, da bodo zastavljeni cilji tudi v prihodnje uspešno realizirani.

Vsem občanom iskrene čestitke ob občinskem prazniku in obilo uspehov tudi v prihodnje.

JAKOB BERIČ
predsednik
občinske skupščine
Novo mesto

Ko slavljenik praznuje, tokrat je jubilant novomeška občina – torej mi vsi, je navada, da se ozremo na prehojene poti, premagane težave in probleme, po drugi strani pa pribijemo, do kje smo prišli in kam težimo. Ob prazniku novomeške občine je treba torej napisati zgodbo z delovnim naslovom „Naša občina včeraj – danes – jutri". V tem zapisu bo govor največ o gospodarski poti območja, ki spada danes v meje novomeške občine. In že v začetku je treba podčrtati, da se te poti, s prispodobo bi jo lahko imenovali „po kolovozu do zvezd", ni treba prav nikomur sramovati.

DEVETNAJSTO STOLETJE BOLJŠE OD DVAJSETEGA!

Seveda ob primerjavi nekdanjega in sedanjega ne moremo mimo časa po prvi in tik pred drugo svetovno vojno. Če lahko za dobršen del novomeške zgodovine trdimo, da je bil ta del Dolenjske v preteklosti gosto naseljen, gospodarsko dokaj razvit in torej na sorazmerno visoki ravni razvoja, pa moramo za čas po prvi svetovni vojni povedati, da so gospodarske dejavnosti, ki so dajale kruh, počasi zamrle, večji pomen je ohranila le lesna industrija ter nekaj manjših industrijskih obratov.

V stari Jugoslaviji sta bila Novo mesto in njegovo zaledje že med tistimi območji, ki so se najpočasneje razvijala in so ta pečat zaostalosti obdržala še dolgo po drugi svetovni vojni.

Za bolj pregledno podobo tudi nekaj podatkov: leta 1939 je bilo na območju novomeške občine registriranih 29 manjših, večinoma industrijskih obratov (v zasebni lasti) s 1550 zaposlenimi, medtem ko je Novo mesto, torej njegovo zaledje, še sredi devetnajstega stoletja zaposlovalo več kot 2500 ljudi. Občuten korak nazaj!

Zadnja vojna je Novemu mestu zapustila poleg grobov, objokanih vdov, otrok, mater in očetov le, če zdaj govorimo samo o gospodarstvu, nekaj tekstilnih obratov, žag, opekarn ter lesnih in obrtnih delavnic.

BEG V „BELE LJUBLJANE"

Peščica delavnic seveda ni mogla dati kakšnega večjega gospodarskega učinka. Čas po vojni je bil čas obnove, čas udarniškega dela, ki se je trudilo ujeti korak z razvitimi slovenskimi in jugoslovanskimi območji. Kljub tedanjim velikim naporom pa lahko zapišemo, da novomeška občina prvih deset let po osvoboditvi, če smo natančni gre pri tem tudi za širšo Dolenjsko, ni bila deležna večjih vlaganj.

Za tiste čase je značilno, da so se dela lačni ljudje odseljevali v industrijska središča na Gorenjskem, v „belo Ljubljano" ter še nekatera večja mesta. Zaostalo novomeško gospodarstvo ni imelo preobilice delovnih mest, zato ljudem ni bilo do tega, da bi se naseljevali v večjih občinskih urbanih središčih, po drugi strani pa je jasno, da zaostalo kmetijstvo ni moglo preživljati presežka delovnih rok.

PRVA SVETLA ŽARKA: SAMOUPRAVLJANJE IN CESTA

Prvi žarek svetlejše prihodnosti novomeškega gospodarstva je zasijal po letu 1950, po uvedbi samoupravljanja, ko so delavci vzeli upravljanje v svoje roke.

Z združevanjem sredstev je bilo nenadoma rešenih mnogo problemov razvoja novomeške občine, s samoupravljanjem so se sprostile in pokazale v polni luči ustvarjalne težnje delovnega človeka, nizale so se delovne zmage.

V vseh akcijah je požrtvovalno sodelovala tudi mladina, še posebej v mladinskih delovnih brigadah, katerih najbolj dragoceni plod na Dolenjskem je avtomobilska cesta Ljubljana-Zagreb.

Leto 1958 bo večno zapisano v zgodovini novomeškega gospodarstva, saj je ravno avtomobilska cesta, to okno v svet, prekinilo življenje tega koščka slovenske zemlje.

Takrat so se začele v polni meri razvijati tudi danes vodilne novomeške delovne organizacije, ki jih pozna vsak Jugoslovan od Triglava do Gevgelije. To so Industrija motornih vozil, Krka, Novoteks, Novoles, Labod, Pionir, Iskra in še bi lahko naštevali.

VELELNIK RAZVOJA JE INDUSTRIJA

Ljudje, ki so še do pred kratkim hodili „s trebuhom za kruhom" v druga slovenska središča, so našli zaposlitev doma, zaposlenost se je silovito večala, po letu 1958 se je narodni dohodek več kot podeseteril. Velelnik novomeškega gospodarskega razvoja je postala industrija, danes lahko zapišemo, da zaposluje dobro polovico vseh delavcev in ustvarja več kot polovico narodnega dohodka.

Včasih pove podatek več kot leporečje, zato naj malo spregovori še statistika. V stari Jugoslaviji in takoj po vojni je bilo v novomeški občini zaposlenih nekaj več kot 2000 ljudi. Ostali so se preživljali s kmetijstvom ali pa odhajali iskat delo v bolj razvite občine. Danes je v novomeški občini zaposlenih več kot 20.000 ljudi (desetkrat več kot po vojni ali pred njo). Drugače povedano: danes si samostojno služi kruh blizu 40 odstotkov vsega prebivalstva novomeške občine, nekaj manj kot polovica vseh zaposlenih so ženske.

ZA 2000 DIN PRESEŽENO SLOVENSKO POVPREČJE

Še en podatek: leta 1965 je novomeška občina dosegla 255 milijonov dinarjev narodnega dohodka (5396 din na prebivalca), leta 1973 pa se je narodni dohodek dvignil na 1350 milijonov dinarjev ali 26.600 dinarjev na prebivalca novomeške občine.

Zanimivo je tudi, da je bil leta 1965 povprečni narodni dohodek na Slovenca 8172 dinarjev, v novomeški pa, kot smo že zapisali, le 5396 dinarjev. Leta 1973 pa je Dolenjska s 26.000 dinarji narodnega dohodka na prebivalca že za skoraj 2000 din prehitela slovensko povprečje.

Po vsem tem torej lahko pribijemo, da je bila novomeška občina še pred 15 leti po vseh merilih v slovenskih okvirih nepomembna in nerazvita, za zadnjih nekaj let pa je značilna izredno visoka stopnja gospodarskega razvoja, ki se še nadaljuje.

Seveda umirjeno in z vsemi spremljajočimi pozitivnimi in negativnimi pojavi, ki so v današnjem trenutku značilni za celokupno jugoslovansko gospodarstvo.

POLLETNI IZVOZ: 24 MILIJONOV DOLARJEV

Kako stojimo letos? Družbeni proizvod se je povečal v prvem polletju za dobrih 21 odstotkov, število zaposlenih pa še za 700 delavcev. Danes je zaposlenih v novomeški občini več kot 20.000 ljudi, od tega 17.500 v gospodarstvu oziroma 12.000 v industriji, produktivnost pa se je v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečala za dobrih 14 odstotkov.

Povprečni osebni dohodki zaposlenih v novomeški občini so bili v letošnjem prvem polletju v primerjavi z istim obdobjem lani večji za 23 odstotkov – v gospodarstvu zaslužijo povprečno če gremo do dinarja natanko, 3244 din, v negospodarstvu pa 4778 dinarjev.

Industrijska podjetja novomeške občine so v prvem letošnjem polletju izvozila za 24 milijonov ameriških dolarjev blaga, od tega 85 odstotkov na konvertibilna območja. Na seznamu izdelkov vodijo avtomobilske prikolice, pohištvo, farmacevtski izdelki in moške srajce.

VSAK DESETI SE PELJE V AVTU

Širši in bolj trdni temelji gospodarstva novomeške občine omogočajo seveda tudi hitrejšo rast družbene in osebne življenjske ravni prebivalstva. To se kaže v življenju in delu ljudi in podobi mestnih in vaških naselij. Skoraj vsak deseti prebivalec novomeške občine ima avto, vsako tretje gospodinjstvo radio in televizijo, da gospodinjskih strojev niti ne omenjamo.

Uspešne investicije, sposobnost delavcev in strokovnjakov, pravilna proizvodna usmerjenost in dobra prometna povezava so pripomogli k bliskovitemu vzponu novomeškega gospodarstva.

To je enotno mnenje.

Čeprav so te vrstice napisane ob občinskem prazniku novomeške občine, ko bolj hvalimo kot grajamo, – pa ne moremo tudi mimo drugega enotnega mnenja: da so kljub hitremu vzponu novomeškega gospodarstva ostali nerešeni še številni problemi in težave, ki smo jih ob velikem posvečanju pozornosti samo eni stvari prezrli.

SENCE, KI JIH BOMO ODSTRANILI

Še hitrejši novomeški razvoj predvsem ovirajo premajhne zmogljivosti srednjih šol, nerazvita komunalna dejavnost, premalo mest v otroških vrtcih, šibka stanovanjska graditev, pomanjkanje strokovnjakov, nizka akumulativnost in še bi lahko kaj našli.

Seveda je jutro pametnejše od večera, prehuda nestrpnost ni bila nikoli dolenjska značilnost, vsi se zavedamo, da terja reševanje naštetih „kamnov spotike" več časa, več organiziranosti in ne na koncu več dela.

Če pa se zdaj od želja spet povrnemo na letošnje leto, moramo poudariti, da bo minilo (ob seveda vsakdanjem in še bolj zavzetem delu vseh delovnih ljudi) predvsem v pripravah za sprejem družbenega načrta in drugih dokumentov za razvoj med 1976 in 1980.

ŠE NAPREJ JE EDINO VODILO DELO!

V družbenem načrtu, tem temeljnem dokumentu, bodo začrtane osnovne značilnosti nadaljnjega družbenoekonomskega razvoja občine. Samoupravno načrtovanje je opredeljeno z ustavo, najmočnejšim orožjem v rokah delovnih ljudi, ki se združujejo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah.

Ob vsem tem pa je treba poudariti, da je eden od bistvenih temeljev za reševanje vseh težav na področju novomeškega gospodarstva ter življenjske ravni delovnih ljudi prav naraščanje produktivnosti dela. Kot pribito je, da ni bojazni, da bi delovni ljudje novomeške občine zatajili ravno na področju, na katerem so zasloveli po vsej domovini. Zasloveli so namreč z delom.

Največja letošnja komunalna pridobitev v krajevni skupnosti Dolenjske Toplice: nov leseni most čez Krko na Dolnjem Polju, ki so ga v septembru postavili vojaki.

Mostovi umirjajo hudo kri

Na temeljnem kamnu, ki ga je načelnik generalštaba JLA Stane Potočar v julijski soparici letošnjega dneva borca vzidal ob razdrti ograji teniškega igrišča, že raste novi dom JLA. Pionirjevi gradbeni stroji delajo brez oddiha, brezdeževno vreme je za taka opravila kot naročeno. Kako daleč so že z gradbenimi deli, Novomeščani lahko le slutijo, saj je gradbišče — tudi zaradi varnosti mimoidočih — ograjeno. Dom JLA bo zgrajen prihodnje leto.

Temeljni kamen, ki ga je na drugem koncu Novega mesta, v Ločni, v začetku oktobra položil predsednik republiškega komiteja za promet in zveze Livio Jakomin, pa je pomenil začetek gradnje novega mostu čez Krko in dogodek, na katerega so Novomeščani in z njimi vsi Dolenjci zadnja leta nestrpno pričakovali. Most bo izrednega pomena za razvoj slovenske prometne mreže, razbremenil bo novomeško prometno ozko grlo in umiril hudo kri. Most bo zgrajen do konca leta 1976.

Tretji objekt, ki se ga veselijo zlasti športniki, bo izročen namenu že za letošnji občinski praznik. To je velika sodobna športna dvorana za osnovno šolo „Katja Rupena", ki so jo pričeli graditi približno takrat, ko je Stane Potočar polagal temeljni kamen za dom JLA. Večno tarnanje športnikov, športnih aktivistov in drugih občanov, ki se zavzemajo za zdravega duha v zdravem telesu, bo zdaj naposled utihnilo.

Te tri objekte omenjamo na začetku tega zapisa zato, ker so od vseh novosti v Novem mestu gotovo najpomembnejši in — tudi to smemo trditi — bodo bistveno vplivali na življenje danes že skoraj 17.000-„članskega" mesta, ki je poleg vsega še središče novomeške občine in nemara tudi Dolenjske. Ne nazadnje gre pri teh objektih za pomembne pridobitve novomeške krajevne skupnosti kot največje v občini, o življenju in delu katerih nameravamo sicer povedati nekaj več na tej strani.

VELIKO DELO PREPROSTIH LJUDI

Dejavnost krajevnih skupnosti je bila tudi letos, v njihovem ustavnem letu, zelo plodna. Spet je bilo ustvarjenih za milijone novih skupnih dobrin, katerih sleherna bi bila lahko dokaz, kako znajo preprosti ljudje s svojim denarjem, materialom in žulji opraviti veliko delo zase in za družbo.

Opravljanje komunalnih del je morda na spisku krajevnih skupnosti najpomembnejše, nikakor pa ne edina naloga. Kar vzemimo v roke njihove statute (žal še hudo pomanjkljive, ponekod jih pa še sploh nimajo — vendar o tem več kasneje!) in bomo prebrali: skrb za otroško varstvo in socialno skrbstvo, naloge na vzgojnoizobraževalnem področju (predvsem prilagajanje potrebam celodnevne šole), soodgovornost za kulturne zadeve, telesno kulturo in rekreacijo, sodelovanje pri utrjevanju sistema SLO in družbene samozaščite, skrb za varstvo okolja, zgodovinske in druge spomenike, urejanje naselij itd. Torej skoraj nepregledno dolga vrsta opravil, na katera prej krajevnim skupnostim ni bilo potrebno misliti ali pa so jim na pristojnih mestih mnoge od teh nalog hote prezrli.

Ker je v vsaki krajevni skupnosti, vasi in gospodinjstvu pitna voda potreba in dobrina št. 1, najprej nekaj besed o novih vodovodih. Za praznik škocjanske krajevne skupnosti so odprli 10 km novega vodovoda v Zagradu, za več vasi so pred kratkim dokončali vodovod v krajevni skupnosti Bela cerkev, obsežno delo za zgraditev lokalnega cevovoda so zastavili Brusničani, najpomembnejša vodovodna dela pa so bila letos začeta v Suhi krajini. Gre za nekaj nad 6 km dolg vodovod od Prevol do Lazine ki bo dal pitno vodo še Ratju, Plešu, Hinjam in Hribu. V občini so izvedli posebno denarno akcijo, ki je omogočila kopanje vodovodnih jarkov v suhi in kamniti suhokrajinski zemlji. Zemeljska dela so opravljale tudi mladinske delovne brigade.

Novih cest ni bilo zgrajeno veliko, pripomniti pa je treba, da je šel denar razen za redno vzdrževanje tudi za asfaltiranje. Novo, okoli 2 km dolgo cesto z dvema manjšima mostovoma od Pogancev do Ruperč vrha so zgradili vojaki; kako pomembna pridobitev je asfalt, pa v zadnjem letu vedo tudi v Birčni vasi, Prečni, Mirni peči in Biški vasi. Za zdaj je iz teh krajev izginil šele nadležni cestni prah, prebivalci pa računajo — njim se pridružujejo tudi Orehovičani — da bodo vsaj glavne ceste do Novega mesta kmalu asfaltirane.

LETO NOVIH MOSTOV

Leto 1975 je tudi leto novih mostov. Začetek gradnje novomeškega smo že omenili. Z otvoritvijo novega mostu čez Krko v Dol. Polju, ki so ga zgradili vojaki (njihov tovrstni delež je le ena od mnogih oblik sodelovanja s krajevnimi skupnostmi in občani), je bila odpravljena še zadnja posledica malone katastrofalnega deževja pred dvema letoma. Pri ribogojnici na Dvoru gradi nov prehod čez Krko žužemberška krajevna skupnost. Nekaj tednov obnavljajo tudi leseni most čez Krko v Mršeči vasi v šentjernejski krajevni skupnosti.

Nakazujejo se tudi druge lokalno pomembne pridobitve: v Žužemberku bodo začeli graditi nov otroški vrtec, na Ajdovcu nadaljujejo gradnjo gasilskega doma, kulturni dom s prostori za družbene organizacije pa bo zrasel tudi v Gabrju. V Birčni vasi so zgradili večnamenski prizidek osnovni šoli, podobno pa nameravajo graditi tudi v Podgradu.

Povejmo še, da so krajevne skupnosti skrbele za pokopališča, da je v tem ali onem kraju zasvetila boljša elektrika itd. Podčrtajmo pa znova, da je bilo vse to in še marsikaj, česar nismo omenili, urejeno z velikim prizadevanjem občanov in njihovimi več kot hvale vrednimi prispevki v denarju, materialu in prostovoljnem delu. Dodati je treba tudi to, da bi bilo brez razumevanja delovnih organizacij za potrebe delavcev v kraju njihovega bivanja, torej v krajevnih skupnostih, uspehov precej manj.

KRAJEVNE SKUPNOSTI „ZAKOLIČENE"

Kajpak se krajevne skupnosti niso ukvarjale zgolj s temi in drugimi dejavnostmi, ampak so veliko časa porabile za ustavno konstituiranje. Samoupravno organiziranje je marsikje teklo hkrati z organiziranjem Socialistične zveze po načelu, naj bo v sleherni krajevni skupnosti vsaj ena krajevna konferenca SZDL. Potrebe so narekovale prostorsko preoblikovanje krajevnih skupnosti in rojstvo novih. V Novem mestu je SZDL začela akcijo, da bi iz sedanjih sosesk nastale samostojne krajevne skupnosti, ki bi jih na „mestni" ravni povezovala skupščina skupnosti krajevnih skupnosti. Novo krajevno skupnost so ustanovili na Uršnih selih.

V sodelovanju z zavodom za izmero zemljišč in kataster bodo v novomeški občini v kratkem dobili tudi prvo pregledno karto z vrisanimi mejami posameznih krajevnih skupnosti. S tem seveda nihče nikogar ne sili v to, da bi se poslej zaprl v svoje meje, saj bo omenjena karta zgolj pripomoček pri zbiranju najrazličnejših podatkov.

DELEGACIJE DA IN NE

Delegacije krajevnih skupnosti delujejo, čeprav še ne dobro, mnogo večje težave pa so z delegacijami, ki jih morajo krajevne skupnosti pošiljati v samoupravne interesne skupnosti. Izkušnje kažejo, da te delegacije, ker so organizirane prek konferenc, ne morejo zaživeti. Ob tem še ni urejeno, kako naj v krajevni skupnosti delujejo delegacije TOZD in OZD.

Pravilnemu delovanju delegatskega sistema v krajevnih skupnostih so napoti še mnogo neskladja, nemara pa je treba krivdo za tako stanje iskati tudi v premajhni zavzetosti, slabem poznavanju stvari in tudi v slabi informiranosti delegatov in delegacij. Korenine takega stanja so spet v kadrovski šibkosti krajevnih skupnosti, saj mnogokje nimajo niti približno dovolj ljudi, primernih in sposobnih za opravljanje delegatskih funkcij. Na drugi strani pa je tudi res, da so se naloge in pristojnosti krajevnih skupnosti po novi ustavi povečale, kadrovsko stanje pa se ni ustrezno izboljšalo, ampak kvečjemu poslabšalo. Zato se dogaja, da se odgovorne naloge kopičijo na ramenih posameznikov, kaj zmore en sam človek, še zlasti če v delegatski sistem ni vključen profesionalno, pa je najbrž že dovolj znano. Da bi pospešili dejavnost in funkcioniranje krajevnih skupnosti, se zlasti v večjih krajih ogrevajo za tako imenovane profesionalne tajnike. Omenjajo tudi možnost, da bi v ta namen ustrezno okrepili krajevne urade. Ljudje, ki bi vlekli dejavnost naprej, so v krajevnih skupnostih potrebni. Šele po njihovi namestitvi bodo marsikje prišli na tekoče s statuti in drugimi samoupravnimi listinami. Zdaj, ko morajo tudi krajevne skupnosti programirati delo za daljši čas, ko morajo glede na nov način financiranja (družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje) pripravljati samoupravne sporazume za združeno delo, bodo profesionalci še bolj potrebni.

Spomenik na Cviblju pri Žužemberku z več kot 1.000 vklesanimi imeni padlih borcev in žrtev nasilja ima nenehno obiskovalce.

CESTA — DARILO KRAJEVNI SKUPNOSTI — Dva kilometra nove ceste od Pogancev do Ruperč vrha v krajevni skupnosti Birčna vas so letos zgradili pripadniki JLA. Na dan otvoritve je po njej krenila množica udeležencev proslave.

ČAS ZA PROGRAME JE TU

Poslej bo možno — to zagotavlja tudi ustava — materialno osnovo v krajevnih skupnostih načrtovati trdneje in pogumneje kot do zdaj. Na podlagi tega izhodišča so krajevne skupnosti v novomeški občini že letos pripravile samoupravne sporazume in jih z letnimi delovnimi programi predložile v obravnavo in potrditev delavcem v združenem delu. Ker pa odločanje še ni povsem v rokah delavcev in ker so tudi same delovne organizacije letos v težavah in obremenjene z mnogimi drugimi obveznostmi, se to sporazumevanje ni povsem posrečilo. Za prihodnje leto predlagajo, naj bi sredstva združenega dela za financiranje krajevnih skupnosti izhajala iz bruto osebnih dohodkov na podlagi družbenega dogovora o skupni porabi.

Najpomembnejše pa je, da krajevne skupnosti izdelajo razvojne programe, saj je samo tak program lahko temelj za dogovarjanje z združenim delom. Potrebno je vedeti, da bo delavec moral vedeti, za kakšno dejavnost gre in kolikšen delež bo sam prispeval za uresničevanje nalog. V krajevnih skupnostih so že ustanovili komisije za načrtovanje, ponekod pa tudi že izdelali razvojne načrte in jih ovrednotili. Samoupravne interesne skupnosti naj bi iz programov krajevnih skupnosti pobrale za lastno načrtovanje dejavnosti, ki so jih same dolžne razvijati.

NIČ BREZ OBVEŠČANJA!

Na koncu naj velja pozornost obveščanju. To v krajevnih skupnostih še ni dobro in marsikateri zatikljaj je treba pripisati zgolj slabemu (površnemu ali nepopolnemu) informiranju. Obveščeni morajo biti občani in jihovi delegati, saj lahko odločajo le tedaj, kadar imajo problematiko vsaj na dlani, če že ne v mezincu.

Informiranje je možno na več načinov, od krajevno običajnega (oglasna deska, klicanje) prek tovarniških glasil do lokalnega pokrajinskega tednika Dolenjski list. Kaže pa, da se tega krajevne skupnosti še vse premalo poslužujejo, saj je med drugim znano, da pisana beseda včasih odleže za tisoč slabo pripravljenih sestankov. Obveščanje bi bilo mnogo boljše, ko bi imeli lokalno radijsko postajo. „Razlog več, da tako postajo v Novem mestu čimprej dobimo," je slišati, ta zahteva pa naj bi veljala ustanoviteljici — Socialistični zvezi.

OREHOVČANI PRIČAKUJEJO — Zamisel o splošno koristnem javnem delu se porodi na sestanku, tudi na gostilniškem vrtu, kar kaže tudi tale posnetek. V Orehovici, kjer je bila pred kratkim proslava Gorjanskega bataljona, so se simbolično že začela dela za modernizacijo ceste od Mokrega polja.

SKRBI ZANJE NE ZANEMARJAJO — Krajevne skupnosti v novomeški občini so soodgovorne za čimprejšnji prehod na celodnevno šolo. Koordinacijski odbori so že ustanovljeni, to pomeni, da se morajo zavzemati zlasti za ustvaritev pogojev v osnovnih šolah. Najbolj seveda obvezujejo sami otroci.

Pri izgradnji sodobnih šol pomaga tudi prebivalstvo: z denarjem, brezplačnim delom in materialom.

Vrste za šole kot včasih za kruh

Dolenjske Toplice niso uvedle celodnevne šole, čeprav je dolgo kazalo, da jo bodo, celo lažje kot marsikje v Sloveniji. Takega mnenja je bila tudi posebna republiška komisija, ko si je ogledala prostore novega šolskega objekta in igrišč v tem zdraviliškem kraju ob Sušici. Žal je prehod na celodnevni učnovzgojni proces šoli preprečil kadrovski problem: niso dobili učiteljev in ostalega osebja, kakor zahteva program za tak prehod. Zato v novomeški občini še nekaj časa ne bodo mogli govoriti o lastnih izkušnjah z novim načinom vzgojno-izobraževalnega dela, ampak se bodo morali zadovoljiti s tem, kar jim bodo o celodnevni šoli povedali v krajih, kjer so opravili prehod že v tem šolskem letu.

Topliška šola in vse druge v novomeški občini bodo tako čakale ugoden trenutek za uvedbo celodnevne šole v prihodnjem ali v naslednjih šolskih letih. Najbliže temu so seveda same Dolenjske Toplice, za druge pa so izračunali nemajhne vsote, ki bi jim omogočile tak prehod. Resnica je, da razen topliške šole nobena v občini nima dovolj prostorov, celo nove, zgrajene in odprte pred nekaj leti, ne. Na drugi strani se prostorska stiska ob čedalje večjem vpisu prvošolcev povečuje in grozi druga izmena. Tudi grmska šola, ki je hospitacijska in za katero so se malone zakleli, da bo dovolj prostorna, je prisiljena pridobivati nove učne prostore na račun drugih prostorov, ki so pod šolsko streho.

Uvajanje celodnevne šole v novomeški občini je tako – upajmo, da samo začasno – obtičalo na slepem tiru. Kajpak to ne pomeni, da so vsi, ki so kakorkoli dolžni pripravljati pogoje za novi način izobraževanja in vzgoje, vrgli puško v koruzo. Še malo ne. Na pobudo SZDL so tako na občinski ravni kot v krajevnih skupnostih ustanovili posebne koordinacijske odbore, ki imajo nalogo, da se ne nenehno in kar se da resno ukvarjajo s tem vprašanjem. Same šole pa so tudi že izdelale programe za prehod na celodnevno šolo.

ZELENA LUČ ZA BRUSNICE . ,.

Letos poteka že drugo leto, ko ne bodo v občini odprli nobene nove šole. Denarne zagate tega ne dovoljujejo, čeprav se sklad za izgradnjo osnovnošolskega prostora neprekinjeno marljivo polni z denarjem iz krajevnih samoprispevkov, prispevkov delovnih organizacij in iz drugih virov. Vendar je dotok denarja preslaboten, na drugi strani pa je tu še administrativna ovira – določilo, ki pravi, da morajo biti vse investicije pokrite vnaprej. Ker tudi cene še vedno uhajajo iz kontrole, postajajo v občini pri tovrstnih gradnjah previdni.

Kljub temu kaže, da se bo stvar premaknila in da bodo zdaj proti koncu leta naposled le začeli uresničevati več mesecev staro odločitev: da bodo začeli graditi novo šolo (ne prizidavati) v Brusnicah in (morda) zasadili tudi lopate za posebno šolo v Novem mestu (Šmihelu). Obe šoli sta v sedemletnem programu izgradnje osnovnošolskega prostora v občini.

SREDNJE ŠOLE PRED RAZCVETOM?

Ne preveč rožnate dni pa prestajajo srednje šole, ki jih ima Novo mesto: gimnazija, ESŠ, zdravstvena in druge. Pomanjkanje prostora povzroča hude kronične glavobole in polemiko v času vpisov. Dolge vrste mladincev in mladink včasih zaman čakajo, da se jim odpro vrata. Problem vpisa na gimnaziji so v tem šolskem letu uredili, kako bo prihodnjo jesen, pa si nihče ne upa misliti.

Na dlani je, da je razvoj srednjega šolstva v Novem mestu in tudi na Dolenjskem zaostal za potrebami gospodarskega in družbenega razvoja. Pri tem je treba podčrtati, da sedanje šole po prostoru in najbrž tudi po vsebini ne ustrezajo, čimprej pa bo treba odpreti tudi povsem nove srednje šole drugih smeri, saj sedanji občasni dislocirani oddelki gotovo niso rešitev.

Nujno je, tako je bilo večkrat poudarjeno v razpravah, organizirati take šole, ki bodo vzgajale kader za dolenjske potrebe in tam, kjer bo študij približan, ne pa odmaknjen mladini.

To je bil tudi eden od razlogov, da so v Novem mestu pred nekaj leti odprli oddelek ljubljanske pedagoške akademije za razredni pouk. Zdaj, ko povsod v Sloveniji uresničujemo zamisel o usmerjenem izobraževanju, pa je prišel sklep, naj bi bil v Novem mestu tudi pedagoški center.

Prehod na usmerjeno izobraževanje bo problematiko srednjega šolstva nekoliko omilil, ne bo pa je mogel odpraviti. Tega se odgovorni zavedajo, zato kujejo načrte, da bi te stvari reševali vsaj v okviru dolenjske regije, če že ne tudi v sodelovanju s posavsko. V srednjeročnem razvoju vzgojno-izobraževalnega področja bo nujno ne le nakazati potrebe po šolah in kadrih in vse to ovrednotiti, marveč s temi akti dokončno opredeliti družbeni odnos do razvoja tega tako pomembnega in hkrati tako občutljivega področja.

Prav gotovo bo treba načrtovati razvoj tudi glede višjih in visokih šol v Novem mestu. Za zdaj govorimo lahko zgolj o dislociranih oddelkih in organizirani pomoči študentom, vprašanje pa je, ali bo to čez pet, deset let še dovolj. Če sledimo zamisli policentričnega razvoja v Sloveniji in upoštevamo, kaj policentrizem pomeni za Novo mesto, kaj od tega dolenjskega središča tudi zahteva, najbrž pri načrtovanju ne bo možno obiti skladnega razvoja šol raznih stopenj.

Piko na „i" bodo morali seveda pri tem načrtovanju postaviti delavci v združenem delu, saj je navsezadnje proizvodnji izobraževanje nepogrešljiva desna roka.

Z ene od neštetih šolskih prireditev, ki so jo pripravili krožkarji. Izvenšolska dejavnost na osnovnih šolah je razgibana, saj imajo ponekod tudi po petnajst in dvajset najrazličnejših krožkov.

Podružnične šole v Soteski ni več, spomini na „hišo učenosti" v tem kraju pa so ostali. Na posnetku vidimo vojno generacijo s te šole – srečanje partizanskih učiteljev in njihovih (danes seveda že odraslih) učencev.

Škarje iste, platno pa...

Čeprav o pomembnih kulturnih prireditvah Dolenjski list sproti poroča, naj ne bo odveč, če nekatere stvari ponovimo. Pri zavodu za kulturno dejavnost se je junija iztekel snored abonmajskih predstav za minulo in se oktobra začel nov program za sezono 1975/76. Poleti je zavod gledališko sušo nadomestil s kulturno-zabavnimi prireditvami tradicionalnega Dolenjskega poletja. Poleg tega se je v Novem mestu zvrstilo večje število abonmajskih filmskih predstav za mladino in odrasle. S tem se je politika predvajanja filmov vsaj nekoliko ognila nenehnim očitkom na račun izbora filmov, ki jih vrtijo v kinu Krka. Treba je reči tudi to, da so v zavodu za kulturno dejavnost nedavno izvedli reorganizacijo, s tem pa je kulturno področje dobilo institucijo več, ki bo izvajala pretežno tiste naloge, ki jih bosta začrtali kulturna skupnost in Zveza kulturno-prosvetnih organizacij.

Slikarske razstave z deli novomeških amaterjev so v delovnih organizacijah lepo sprejeli. Kazalo bi take prireditve nadaljevati.

MOZAIK RAZSTAV

Tudi Dolenjska galerija je krenila naprej, odkar je dobila strokovnjaka, ki se bo poklicno ukvarjal z njeno dejavnostjo. Poleg likovnih razstav, ki se zdaj pogosteje vrstijo v zgornji dvorani, je bila v njej pomembna zgodovinsko-dokumentarna razstava izvirnih dokumentov o rojstvu in razvoju ljudske oblasti na Dolenjskem. V teh prostorih so se julija na posebni seji dokončno odločili za zgraditev paviljonskega muzeja NOB v Novem mestu, kar so proglasili za pomemben prispevek k proslavljanju 30-letnice osvoboditve. Med večjimi razstavami bo v Dolenjski galeriji letos še razstava udeležencev letošnje Dolenjske slikarske kolonije, ki jo bodo odprli v počastitev dneva republike.

Likovna dejavnost je razgibana, velik delež prispeva pri tem tudi skupina slikarjev amaterjev pri ZKPO. Lani je ZKPO priredila krožno slikarsko razstavo po večjih delovnih organizacijah. Obiskovalci so imeli na otvoritvi priložnost ne le spoznati in videti domače slikarje amaterje z njihovimi deli, marveč prisluhniti tudi besedi dolenjskih besednih ustvarjalcev – pesnikov in pisateljev. Ta način posredovanja kulturnih dobrin delovnemu človeku je doživel splošno odobravanje. Obžalovati je le, da se dobro zastavljeni cikel likovno-literarnih prireditev letos ne nadaljuje. Prav tako hvalevredne so vse prireditve, na katerih se s svojimi likovnimi in besednimi izdelki predstavljajo šolskemu ali izvenšolskemu občinstvu učenci osnovnih šol.

GLASBENA „OPREMA" NEPOGREŠLJIVA

Tudi glasbenih prireditev ne manjka. Nastopajo domače skupine in zbori ter gostje samostojno ali v kulturnem delu najrazličnejših manifestacij. Med prireditvami je šentjernejsko srečanje slovenskih pevskih oktetov po pomenu preseglo meje občine in dolenjske regije. Med najstarejše in najboljše pevske zbore štejejo „jerebovci", ki so letošnjega junija slavili 30-letnico ustanovitve in neprekinjenega delovanja. Lepe uspehe in priznanja dosega pevski zbor tovarne zdravil Krka, ki ga vodi prof. Radovan Gobec. V občini deluje kakih deset pevskih zborov, od tega Dolenjski in Šentjernejski oktet. Za glasbeno življenje skrbi tudi glasbena šola Marjana Kozine s svojimi rednimi javnimi produkcijami.

Amatersko gledališko življenje se sicer prebuja, ne more pa napraviti kakega večjega koraka naprej. Pri tem je najbolj zaskrbljivo, da se ne premakne v samem Novem mestu, kjer gledališčniki komaj še pripravijo po eno premiero na leto. Podeželska kulturna društva so pri gledališki dejavnosti odvisna zdaj od kadrov, zdaj od prostorov. Na splošno pa velja, da dejavnost kulturne dejavnosti v občini uresničujejo poklicne ustanove in Zveza kulturno-prosvetnih organizacij, ki samoupravno povezuje amaterske skupine in društva. Nad vsem pa je s svojo politiko še kulturna skupnost – s škarjami in platnom v svojih rokah. Pristaviti pa je treba, da so škarje vedno iste, da pa je platna zdaj več, zdaj manj, kakor je kulturi nasploh naklonjen zapleten sklop mnogoterih (zunanjih) dejavnikov.

stoji, če ni v kraju posameznikov, ki poženo kolo naprej.

S tem amaterizem nikakor še ni izčrpan, saj sodijo sem nedvomno tudi ljudske knjižnice, porajajoča se folklora v Novem mestu, baletna vzgoja in še kaj.

GRADOVI POČASI V SVOJE „OBLEKE"

Medtem ko arheološka izkopavanja teko, kolikor to dovoljuje možnja in pripravljenost strokovnjakov – letos se nadaljujejo tudi izkopavanja na Otoku pri Dobravi (Gutenwerth) – in je skrb za spomenike NOB še kolikor toliko živa, pa se zadeve pri spomeniškem varstvu na splošno ne premikajo bistveno naprej. Obnova gradov (Žužemberk, Hmeljnik, vrtni paviljon v Soteski itd.) zastaja, res pa je tudi, da do zdaj ni bilo možno v ta namen zagotoviti toliko denarja, kot ga je zahtevala spomeniškovarstvena služba.

To malo naštevanje kulturnih dogodkov in razmišljanje o kulturni dejavnosti tega leta privedimo počasi h kraju. Pristavimo naj le, da program

Tako se je rodil pevski zbor „Ruperč vrh". Posnetek je z ene njegovih prvih vaj.

Nasmejani obrazi povedo, da otroci radi obiskujejo šol . Ko bo uvedena celodnevna šola, bo takih prizorov, kot ga vidimo na posnetku, še več.

Na številnih novomeških kulturnih prireditvah nastopajo domači izvajalci.

Krkin pozdrav delovnim ljudem

KRKA - farmacevtika, kemija, kozmetika in zdravilišča. Tak je današnji naslov nekdanje „tovarne zdravil" v Novem mestu in že sam pove marsikaj o spremembah v zadnjih 20 letih, odkar se je njeno ime prvikrat pojavilo na jugoslovanskem trgu. Kako hitro je rasla, nam mimogrede pove dejstvo, da se je s 14.mesta pred 20 leti uvrstila na 3.mesto v farmacevtsko-kemični industriji v SFRJ, približuje pa se že 2.mestu ne le po skupnem dohodku, temveč tudi z vsemi drugimi kazalci uspešnosti gospodarjenja.

Ko želijo pred občinskim praznikom Novega mesta njeni delavci povedati nekaj več o sebi, svojem delu, uspehih in načrtih, jih pri tem vodi želja, da bi bila javnost pravilno seznanjena z razgibanim in vsestranskim samoupravnim življenjem v KRKI. Ne gre le za njihove odgovorne naloge v proizvodnji. Krkin delež v medsebojnih odnosih prebivalcev se v mestu in okolici vedno bolj pozna, pa naj gre za krepitev krajevnih skupnosti, za kulturno ali športno življenje v Novem mestu in še za vrsto dejavnosti, ki vedno bolj odstranjujejo pregrade med tovarno in mestom, med delavci-proizvajalci, ki so hkrati tudi občani.

KRKA se je že od vsega začetka odločila, da zgradi lastno surovinsko osnovo in da prodre na svetovno tržišče. Deset let že dela njen institut, registriran kot znanstvena institucija, ki ima danes 52 lastnih patentov in 266 patentnih prijav. Šestnajst let tradicije ima KRKINA bazična proizvodnja. Že zgrajeni obrati fermentativne proizvodnje in kemijske sinteze proizvajajo 85 % za izvoz (razmerje uvoza in izvoza je pri tem 1 : 10!).

LETOS BO KRKIN IZVOZ ŽE PRESEGEL UVOZ

KRKA je uspešno rešila tehnologijo antibiotikov, ki imajo poleg kemijskih surovin največji delež v njenem izvozu. V zadnjih 10 letih izvaža KRKA v 49 držav; letos bo izvozila za 254,000.000 din svojih proizvodov in s tem prvič tudi že nekoliko presegla uvoz z izvozom (kemična industrija v Sloveniji je lani pokrivala le slabo tretjino svojega uvoza z izvozom). Z uspehom prodaja KRKA na svetovnem trgu tudi svoje končne farmacevtske proizvode in zdravilna zelišča. Kako daleč je napredovala kvaliteta njenih proizvodov, potrjuje tudi pridobljena FDA registracija iz ZDA, ki omogoča prodajo Krkinih proizvodov na najzahtevnejša svetovna tržišča.

Vsestransko sodelovanje z deželami v razvoju je ena izmed nadaljnjih značilnosti Krkine usmeritve, pri čemer izvaža razen proizvodov predvsem tudi svoje znanje, ki je posledica lastnih razvojno raziskovalnih dejavnosti. Na mednarodnem natečaju je Krka ob izredno ostri konkurenci svetovno znanih tvrdk kot so Pfizer, Hoechst, Winthrop in drugi, dobila naročilo za izgradnjo prve farmacevtske tovarne v Keniji, pri čemer sodeluje tudi s svojim deležem v skupnih vlaganjih. Razen v Keniji se KRKA dogovarja v enaki obliki še z nekaterimi drugimi državami v razvoju.

KRKA navezuje na svojo osnovno farmacevtsko-kemijsko proizvodnjo še druge dejavnosti, ki so z njo neposredno povezane, hkrati pa imajo tudi pomemben regijski pomen. Zato širi pridobivanje in ekstrakcije zdravilnih zelišč, razvija kozmetiko, steklarstvo in dolenjska zdravilišča, pri katerih je zlasti pomemben nadaljnji razvoj njihovega zdravstvenega poslanstva v najširših merilih.

DOLGOROČNO VLAGANJE V KADRE

Danes dela v KRKI že nekaj nad 2400 delavcev. Njim gredo vse zasluge za doseženi razvoj in uspehe, ki jih je ta delovna organizacija dosegla in ki jih nenehno poglablja ter širi. Vzgoji kadrov in izboru delavcev za posamezna področja je KRKA vseskozi posvečala izreden pomen, zato ima danes več kot polovica njenih delovnih ljudi srednješolsko in visokošolsko izobrazbo. Dolgoročna štipendijska politika je rodila bogate sadove: doslej so v KRKI delavci štipendirali več kot 400 študentov in dijakov na srednjih in visokih šolah in še vedno jih štipendirajo preko 100. Leta 1958 je imela KRKA več štipendistov kot zaposlenih – tega ne gre pozabiti! Raznih seminarjev in drugih oblik funkcionalnega izobraževanja se je samo v zadnjih 4 letih udeležilo več kot 500 Krkinih delavcev. Podjetje stalno sodeluje z novomeško gimnazijo, privablja mlade in jim pomaga pri izvenšolski dejavnosti ter se uspešno dogovarja z izobraževalnimi ustanovami o skupnih problemih. Sila spodbudne so znane KRKINE NAGRADE, ki so jih letos podelili že petič.

„To je naša življenjska naloga!"

DELO je 7. oktobra letos ocenilo, da Krkin stabilizacijski program ni plehek, posplošen seznam znanih receptov in ugotovitev, ki jih poznamo pod imeni „bi bilo treba . . . kot je znano . . . ugotavljamo . . ." in pod. Šteje ga med izjeme, se pravi med dobre programe.

Brez vsake pretirane skromnosti sodijo o sprejetem stabilizacijskem programu tako tudi delovni ljudje v KRKI, vodstva družbeno-političnih organizacij v podjetju in vsi organi samoupravljanja. Na zborih delavcev so „Krkaši" dodobra pretehtali položaj svoje delovne organizacije kot naloge, ki jih sprejemajo s stabilizacijskimi načrti. Kot delavci in upravljavci hkrati se zavedajo „z vso resnostjo svoje odgovornosti za ugled samoupravljanja v podjetju in izven njega v vseh združbah, v katere se vključujemo", trdijo v uvodu stabilizacijskega programa.

„Naša naloga je torej, da temeljito in kritično razmotrimo naše dosedanje stabilizacijsko obnašanje, da analiziramo dosežene rezultate ter na tej osnovi sprejmemo ukrepe, ki bodo kar najbolj prispevali k doseganju stabilizacijskih nalog oz. vplivali na preusmeritev gospodarskih tokov: negativna plačilna bilanca, nepokrite investicije, povečana skupna in splošna poraba, rast cen življenjskih stroškov ter spremljajoči pojavi nelikvidnosti."

Tudi to je zapisano v uvodu programa, ki govori o Krkinem prispevku k stabilizaciji. Slednjega so zajeli na več kot 70 straneh obsežne študije, ki zajema vpliv pomembnejših strateških odločitev na dosedanje razvojne poti KRKE, predstavlja kazalce uspešnosti poslovanja v primerjavi z gospodarstvom občine, SRS in farmacevtske branže, povzetek pomembnejših uspehov in problematike gospodarjenja v letošnjem I. polletju, kot povzetek glavnih stabilizacijskih programov TOZD in Skupnih dejavnosti v delovni organizaciji KRKE.

Seveda nam tu ne bo mogoče povzeti vseh bistvenih značilnosti Krkinega programa za stabilizacijo. Ogledali pa si bomo njegove najvažnejše odločitve in tako spoznali ogrodje obsežne naloge, s katero se delovni ljudje novomeške KRKE zelo določeno vključujejo v politiko našega ekonomskega in socialnega razvoja.

V letu 1972 je kolektiv Krke sprejel stabilizacijski program (v ožjem pomenu besede), ki je opredelil cilje in pravila obnašanja dolgoročnega pomena; prav ti cilji in načela danes opredeljujejo sistem dela v Krki. Lahko rečemo, da vsak gospodarski načrt Krke v svojem bistvu predstavlja tudi stabilizacijski program.

Kakšni so primerjalni podatki učinkovitosti gospodarjenja? – Oglejmo si najprej, kakšni so dosegani rezultati gospodarjenja v primerjavi z gospodarstvom občine in gospodarstvom SRS.

Tudi primerjava z branžo kaže na zelo ugodna gospodarska gibanja. Posebno pozornost vzbuja pospešena dinamika vseh pomembnejših kazalcev uspešnosti, kar jasno govori o tem, da so Krkina stabilizacijska prizadevanja na pravi poti in dajejo pozitivne rezultate.

1975 – prelomno leto naših kreditnih obveznosti

Med osnovne vplive za takšna gibanja lahko štejemo predvsem popolnejšo zaposlitev inštaliranih kapacitet ob ostalih prizadevanjih za večjo storilnost in ekonomičnost, selektivnejšo politiko prodajnega asortimana, omejevanje vseh oblik potrošnje (stroški itd.).

Iz podatkov je razvidno, da naložbe v preteklosti omogočajo nadaljnjo poslovno ekspanzijo s popolnejšim izkoriščanjem kapacitet. Če upoštevamo, da bomo z letom 1975 prestopili konico obveznosti iz kreditov, na kar se nam te rapidno znižajo, bo to dodatno prispevalo k večanju rentabilnosti in reproduktivne sposobnosti Krke.

Pri vrednotenju rezultatov je potrebno omeniti „specifičnost" farmacevtske branže, ki je v tem, da ima na domačem trgu določene prodajne cene. Na zunanjih trgih kažejo prodajne cene tendenco padanja. Pri „določenih" prodajnih cenah in „prostih" stroških pa se v veliki meri razvrednotijo vplivi, ki jih ima večanje obsega poslovanja na relativno zniževanje fiksnih stroškov. Tudi ostala prizadevanja za večjo storilnost in ekonomičnost poslovanja nominalno ne odražajo vloženega napora.

Eden izmed osnovnih postulatov Krkine poslovne strategije je izvoz, kar izraža tudi trend izvoza v zadnjih 10 letih. Takšna usmeritev je logična in nujna iz dveh razlogov: uravnava si lastno devizno bilanco in ustvarja možnosti in pogoje za nadaljnje širjenje obsega poslovanja.

Glede na neurejen in pomanjkljiv informacijski sistem v branži nimamo na voljo tudi

(Nadaljevanje na nasl. strani)

SKRB ZA STROKOVNO ŠOLSTVO V REGIJI

Na Krkino pobudo že deluje letos v Novem mestu prvi letnik srednje kemijske šole, v zaključnem delu pa so priprave za organizacijo pouka za laborante in procesničarje za že zaposlene delavce in redne dijake. Krkina želja, da bi Novo mesto pridobilo tudi dislocirane oddelke univerze za tista področja, na katerih je KRKA nosilec specjalne razvojne usmeritve v Sloveniji, med drugim jasno potrjuje, kako se pripravlja podjetje na sistemsko regijsko reševanje izobraževanja zlasti za področje kemije, farmacije in biosinteze.

Z željo, da bi uresničili vse sprejete stabilizacijske naloge, pozdravljajo delavci KRKE vse delovne ljudi v občini in jim čestitajo za občinski praznik 1975!

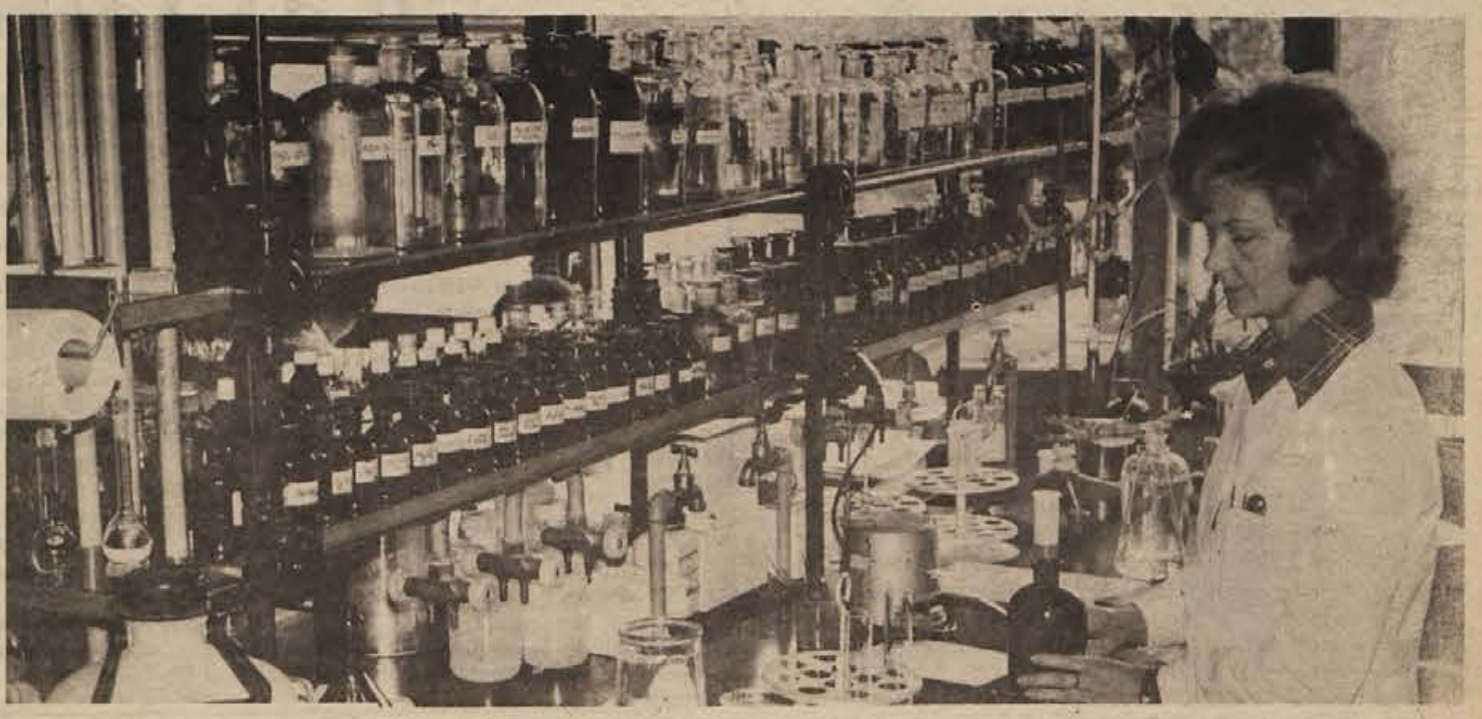

Krkin pozdrav delovnim ljudem

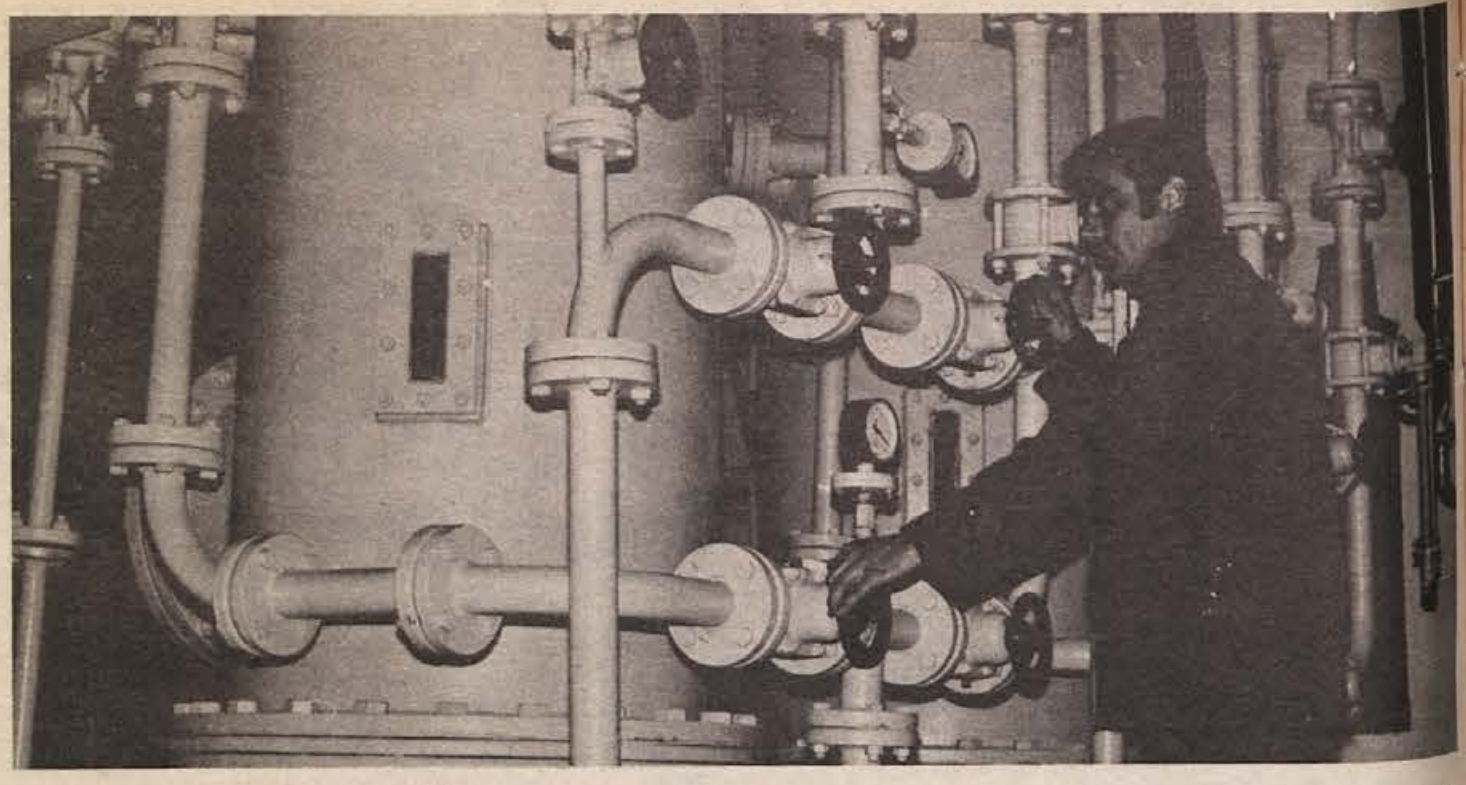

PRODUKTIVNOST (DOHODEK NA ZAPOSLENEGA):

Leto	Krka	Občina	SRS	Verižni indeks Krka	Občina	SRS
1972	67.674	50.743	53.000	–	–	–
1973	87.428	61.449	61.751	129	121	117
1974	133.864	76.501	80.349	153	125	130

RENTABILNOST
(Doseženi dohodek na 100 din poprečno vloženih osnovnih in obratnih sredstev)

Leto	Krka	Občina	SRS	Verižni indeks Krka	Občina	SRS
1972	19,86	48,61	34,89	–	–	–
1973	27,73	49,33	34,60	140	102	99
1974	39,08	47,05	37,95	141	95	110

REPRODUKTIVNA SPOSOBNOST
(amortizacija in poslovni skladi na poprečno vložena osnovna in obratna sredstva)

Leto	Krka	Občina	SRS	Verižni indeks Krka	Občina	SRS
1972	9,26	15,30	11,60	–	–	–
1973	13,03	13,20	11,10	141	86	96
1974	18,38	11,40	12,10	141	86	109

KAPITALNI KOEFICIENT

(osnovna sredstva po nabavni vrednosti za 1 din družbenega proizvoda)

Leto	Krka	Občina	SRS	Verižni indeks Krka	Občina	SRS
1972	2,42	1,38	2,08	–	–	–
1973	1,86	1,30	1,91	77	94	92
1974	1,49	1,13	1,56	80	87	82

PRODUKTIVNOST (DOHODEK NA ZAPOSLENEGA)

Leto	Krka	SRS	SFRJ	Verižni indeks Krka	SRS	SFRJ
1972	67.674	105.284	69.481	–	–	–
1973	87.428	114.404	85.735	129	109	123
1974	133.864	155.953	120.945	153	136	141

RENTABILNOST
(Doseženi dohodek na 100 din poprečno vloženih osnovnih in obratnih sredstev)

Leto	Krka	SRS	SFRJ	Verižni indeks Krka	SRS	SFRJ
1972	19,86	29,90	30,91	–	–	–
1973	27,73	32,92	36,81	140	110	119
1974	39,08	39,44	41,00	141	120	111

REPRODUKTIVNA SPOSOBNOST
(amortizacija in poslovni skladi na poprečno vložena osnovna in obratna sredstva)

Leto	Krka	SRS	SFRJ	Verižni indeks Krka	SRS	SFRJ
1972	9,26	15,31	13,14	–	–	–
1973	13,03	16,51	15,40	141	108	117
1974	18,38	19,61	16,83	141	119	109

KRKINA DEVIZNA BILANCA JE NASLEDNJA: (v USA dol..)

Leto	Izvoz	Uvoz	Odstotek pokr. uvoza z izvozom
1972	7.370.089	10.826.000	68,1
1973	9.180.018	10.911.000	84,1
1974	13.005.454	13.757.000	94,5

(Nadaljevanje z 29. str.)

urejenih podatkov o blagovni menjavi s tujino.

Za ilustracijo pa lahko navedemo podatek, da je npr. v letu 1974 izvoz Galenike, izražen v deviznih dinarjih, predstavljal okoli 20 % v odnosu na njeno skupno eksterno realizacijo (Ekonomska politika, avgust 1975), medtem ko je v Krki predstavljal ta delež preko 27 %.

Ob Krkini izvozni usmeritvi pa je potrebno še posebno omeniti njena prizadevanja za vsestransko sodelovanje z deželami v razvoju, ne le zaradi splošnega gospodarsko-političnega pomena in interesa naše države za takšno sodelovanje, pač pa tudi zaradi strateškega interesa Krke, da si zagotovi dolgoročne možnosti za izvoz ne le svojih proizvodov, ampak tudi svojega znanja, ki je rezultat lastnih razvojno-raziskovalnih dejavnosti. Krka razvija svojo aktivnost z deželami v razvoju v dveh oblikah: blagovna menjava in skupna vlaganja (Kenija itd.). Na tem področju je prisotna že 8 let s tem, da s svojimi strokovnimi službami sistematično raziskuje in analizira ta tržišča. Rezultati so vidni predvsem v zadnjih letih, zelo dobre rezultate pa pričakujemo že v bližnji prihodnosti. V letu 1974 smo na to področje izvozili za 28 milijonov deviznih dinarjev, v letošnjem letu pa predvidevamo izvoz v višini 35 milijonov deviznih dinarjev. V pogojih slabe organiziranosti teh trgov so to zelo dobri rezultati. Dokončane skupne naložbe bodo seveda dajale dodatne učinke ter zagotovile trajno prisotnost Krke na teh trgih.

Devizno bilanco hočemo izravnati

Velik pomen pripisuje Krka uravnavanju lastne devizne bilance. To je njen vitalni interes, ki se ga z vso resnostjo tudi zaveda. Če odmislimo bazično proizvodnjo, ki temelji na domačih surovinah, je celotna farmacevtska proizvodnja vezana na uvoz repromaterialov. Tako predstavlja delež uvoženega repromateriala v direktnih stroških finalnih proizvodov okoli 80 %. Krka vlaga maksimalne napore za substitucijo z domačimi surovinami, vendar so tu omejene možnosti, ker gre predvsem za osnovne substance repromaterialov, ki jih dobiva od inozemskih kooperantov.

Iz pregleda je razvidno, da je Krka v letu 1974 skoraj v celoti pokrivala uvoz z izvozom.

Iz poročila ZKI SRS je razvidno, da je kemična industrija (panoga 120) v letu 1974 pokrivala uvoz z izvozom z 28,4 %.

Glede na to, da je neuravnovešena plačilna bilanca prioritetni problem jugoslovanskega gospodarstva, so bili izdani dodatni ukrepi, ki naj bi zavrli uvoz in spodbudili izvoz. Po novem lahko DO uvaža surovine za reprodukcijo in rezervne dele do višine lanskega uvoza, če doseže v letu 1975 za 20 % večji izvoz kot ga je imela v lanskem letu. Glede na te okoliščine in pa razmere na zunanjih trgih je naša izvozna služba v sodelovanju s TOZD izvozniki pripravila in izvedla vrsto ukrepov, ki bodo omogočili izvršitev planskih ciljev in zagotovili uspešen start v letu 1976. Te ukrepe je obravnaval in potrdil DS DO. Stabilizacijska naloga oz. cilj, ki si ga je postavila izvozna služba za 1975 leto, je 100 % izenačitev izvoza z uvozom. Na osnovi polletnih rezultatov je še prezgodaj, da bi ocenjevali uspešnost izpolnjevanja zastavljene naloge.

Letošnji polletni uspehi

Kakšne gospodarske rezultate smo dosegli v I. polletju letošnjega leta?

Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja so prizadevanja našega kolektiva za bolj racionalno poslovanje že dala pozitivne rezultate. Pričakujemo pa, da bodo težji pogoji gospodarjenja močneje vplivali na naše poslovanje v II. polletju, predvsem z rastjo stroškov ter z realizacijo dodatnih obvez izvoza.

– Vrednost doseženega izvoza znaša 123,5 mio din, kar predstavlja 50 % letnega plana. Dinamični plan izvoza je presežen za 7 %. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa je izvoz večji za 27 %.

– Prodaja na domačem trgu se giblje v okviru planirane dinamike, večja pa je za 42 % v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta.

– Celotni dohodek je dosežen z 51 % v odnosu na plan.

– Direktni stroški so relativno nižji – znašajo 49 % v odnosu na plan, kar je predvsem posledica ugodnejše strukture asortiman in je rezultat zavestnih prizadevanj marketinga za takšno usmeritev.

– Planirani režijski stroški v višini 700 milijonov din so doseženi za 47 %. Takšno ugodno gibanje je med drugim posledica tudi varčevalnih prizadevanj do sedaj (režim kontrole trošenja).

– Iz pregleda stanja zalog je razvidna tendenca, da se zaloge surovin in materiala, zaloge nedovršene proizvodnje in polizdelkov relativno znižujejo, nekoliko večje pa so zaloge gotovih izdelkov, vendar so te posledica zavestne odločitve, da bi z ustreznejšimi zalogami po obsegu in strukturi sproti zadovoljevali zahteve kupcev.

Nabavna služba je posebej analizirala slabo obračajoče se zaloge materiala ter izdelala konkretne predloge za njihovo sanacijo do konca leta. Analiza je sestavni del stabilizacijskega gradiva.

Obveznosti uspešno izpolnjujemo

– Naše terjatve do kupcev hitreje naraščajo, med tem ko obveznosti do dobaviteljev relativno padajo.

Poprečna vezava terjatev do kupcev je v I. polletju 54 dni, medtem ko znaša poprečna vezava dobaviteljev 33 dni.

Podatki govorijo, da smo kljub splošni nelikvidnosti v gospodarstvu uspešno poravnavali naše obveznosti.

– V I. polletju so trajni viri

Farmacevtski kadri – nosilci razvoja

V razvojni poti 20 Krkinih let so imeli farmacevtski kadri vseskozi pomembno vlogo, saj skoraj ni bilo aktivnosti, v kateri ne bi sodelovali, posebej še kot nosilni stebri osnovne in največje – farmacevtske dejavnosti. Ob iskanju strokovno zahtevnih rešitev so se farmacevtski kadri hkrati tudi specializirali. Zdaj obogateni z obsežnim praktičnim znanjem uspešno rešujejo zahtevno poslovno, tehnološko in raziskovalno problematiko razvejanega podjetja. In spet lahko pritrdimo ugotovitvi: znova so odgovorni za nosilno vlogo pri uresničevanju nadaljnjega razvoja KRKE.

Kaj lahko naredim za

Stabilizacijski štab v TOZD Zdravila vprašuje delavce v temeljni organizaciji združenega dela – Prvi uspehi so tu, veliko odgovornih in za vse pomembnih nalog pa je pred njimi

BLIŽA SE KONEC LETA.

Tako je stabilizacijski štab v TOZD Zdravila 16. septembra naslovil izredno izdajo 7. številke novega tovarniškega biltena in se z njo obrnil na vse delavke in delavce svoje TOZD. Hitro je bilo vsem jasno, da članek ne govori o novoletnem praznovanju – temveč o bitki za boljše gospodarjenje v vsej državi: o zmanjšanju stroškov, boljši kvaliteti, večji storilnosti in večjem izvozu.

Potem, ko je delavski svet TOZD Zdravila 17. 7. 1975 sprejel predlog varčevalnih ukrepov na predlog organizacij ZK, mladine in sindikata, so se z njim seznanili vsi delavci v TOZD. Mesec dni kasneje je delavski svet TOZD ustanovil poseben stabilizacijski štab, ki skrbi za dosledno uresničevanje sprejetih ukrepov. Naloge, ki so jih sprejeli delavci TOZD Zdravila, nikakor niso majhne: letos hočejo:

– prihraniti 2 % materiala (od normiranega),

– povečati storilnost za 6 %,

– na novo zaposliti največ 1 % delavcev namesto planiranih 3 %

– nadurno delo zmanjšati za 2/3 (od 4500 nadur na mesec na 1500 nadur),

– režijske stroške v TOZD znižati za 1 %,

– uvesti GMP norme (za kvaliteto proizvodnje),

– aktivno sodelovati s TOZD Farmacija LEK pri izmenjavi prostih kapacitet in standardizacije, skupno bodo načrtovali proizvodnjo za leto 1976 in se pogovoriti o delitvi dela. Skupno bodo načrtovali nova investicijska vlaganja in preprečevali podvajanje zmogljivosti, izmenjavali pa si bodo tudi organizacijske in tehnološke izkušnje.

Seveda se od lepih besed še nihče na svetu ni zredil. Kako uresničujejo v TOZD Zdravila sprejete naloge? Štab s pomočjo ustreznih služb in odgovornih delavcev sproti spremlja:

– porabo energije (vode, pare in zraka), ugotavlja proizvodni kalo, porabo materiala, obratovanje strojev in indirektne stroške (odpise drobnega inventarja in pisarniškega materiala, stroške seminarjev, dnevnice in nočnine, pa tudi tekoče

Krkin pozdrav delovnim ljudem

trajnih obratnih sredstev presegli obvezno raven trajnih obratnih sredstev, medtem ko so bili na začetku leta manjši. Ob polletju je bilo stanje naslednje:

obvezna raven trajnih obratnih sredstev v letu 1974: 210.268
viri trajnih obratnih sredstev: 225.216
sredstva, ki presegajo obvezno raven trajnih obratnih sred. na dan 30. 6. 75: 14.948

Predvidevamo, da bomo do konca letošnjega leta presegli obvezno raven trajnih obratnih sredstev za okoli 30 mio din.

Že v letošnjem letu pa bodo izvedeni vsi ukrepi, ki bodo zagotovili trajne vire za pokrivanje obvezne ravni trajnih obratnih sredstev v letu 1976, kar je tudi sestavni del stabilizacijskega programa.

– Letni plan nove zaposlenosti je 136 delavcev in je glede na povečano zaposlitev v I. polletju izpolnjen s 30 %.

Nimamo nepokritih investicij

– Za leto 1975 so predvidena investicijska vlaganja v višini pribl. 70 milijonov dinarjev. Okvirni dodatni stabilizacijski program, ki ga je obravnaval in potrdil DS DO, predvideva poleg ostalih ukrepov, kljub investicijskim možnostim nadaljnje znižanje investicijskih vlaganj za 5,700.000 dinarjev. Tako korigiran plan investicijskih naložb za leto 1975 pa vključuje tudi vse prekoračitve. Zaradi tega v DO KRKA ni nepokritih investicij. V primeru novih nepredvidenih prekoračitev bo izvršena ponovna revizija plana investicijskih naložb, vendar tako, da ne bo prekoračen planirani investicijski znesek, ob upoštevanju prioritetnih naložb, ki omogočajo realizacijo planskih nalog.

– Prizadevanja za večjo storilnost (nagrajevanje po učinku, norme, mikroorganizacijski posegi itd.) že dajejo izredno ugodne rezultate. Tako so npr. v nekaterih TOZD povečali vrednostni obseg proizvodnje z istim številom zaposlenih in isto tehnično opremljenostjo v primerjavi z lanskoletnimi rezultati za preko 20 % (proizvodnja farmacevtike). Tudi v nekaterih službah DSSD so že pripravljeni predlogi za nagrajevanje po učinku, s tem da jih bomo upoštevali pri nagrajevanju v naslednjem letu.

Navedli smo le bistvene elemente, ki ilustrirajo dosedanja prizadevanja in prispevek Krke k stabilizaciji, kot tudi pomembnejše rezultate ob polletju. Kratek povzetek pomembnejših stabilizacijskih nalog iz stabilizacijskih programov TOZD in DSSD je naslednji:

1. Uravnavanje lastne devizne bilance, kar pomeni doseči 100 %-no pokritost uvoza z izvozom do konca leta.

2. Investicijsko politiko podrediti dolgoročni politiki razvoja TOZD v medsebojnem usklajevanju v branži in širše. Nadaljevati z usklajevanjem in izvršiti revizijo srednjeročnih načrtov TOZD znotraj DO in v panogi z namenom pospešene gospodarske rasti in jačanja materialne osnove, ki bo poleg ostalega omogočala širšo in bolj učinkovito izvozno ekspanzijo dobrin višje stopnje predelave. Plan investicijskih naložb za leto 1975 v višini pribl. 70 mio din je dodatno v okviru stabilizacijskih ukrepov znižan za 5,7 mio din in bo uresničen po prioritetnih področjih, ki smo si jih sestavili in sprejeli v naših programih za to leto. Hkrati ugotavljamo, da v tem letu ni nepokritih investicij.

Storilnost bomo še povečali

3. Na osnovi gospodarskega načrta in stabilizacijskih programov TOZD in strokovnih služb bomo povečali storilnost in ekonomičnost dela, kar je razvidno v naslednjih postavljenih ciljih:

– povečali bomo poprečno storilnost dela naše DO za 4,5 – 5 % v odnosu na preteklo obdobje;

– povečali bomo ekonomičnost dela in pri tem dosegli:
prihranke na direktnih stroških za 12,310.000 din
prihranke na režijskih stroških za 9,241.000 din
skupaj za 21,551.000 din.

Doseganje nalog za izboljšanje storilnosti in ekonomičnosti dela pa je pogojeno z naslednjimi dolžnostmi in ukrepi:

– izboljšanje organizacije dela (študij dela);

– uvajanje novih tehnologij in izboljšanje obstoječih tehnologij, da bi izboljšali kvaliteto in racionalizacijo porabe;

– zaostritev kontrole in odgovornosti pri določanju planskih normativov porabe materiala in delovnega časa;

– nadomeščanje uvoznih surovin z domačimi ter dražjih surovin s cenejšimi;

– z ustrezno politiko asortimana dosegati večje pokritje ob zagotovitvi optimalnih serij;

– omejevanje režijske porabe stroškov ob zaostritvi kontrole in odgovornosti pri nastajanju stroškov na SM.

Realizacija zastavljenih ciljev je pogojena tudi z naslednjimi nalogami in ukrepi:

– medsebojna koriščenja prostih kapacitet in standardizacija v sferi proizvodne porabe v branži (teče že eno leto in se uspešno nadaljuje – TOZD Zdravila in TOZD Farmacija DO Lek).

– V okviru ukrepov za izboljšanje organizacije dela izdelati novo sistemizacijo delovnih mest za celotno DO (predlog je že izdelan in bo podan komisiji za sistemizacijo in ocene. Končna ocena in potrditev bo podana na zborih delovnih ljudi našega kolektiva do konca letošnjega leta).

– Izpopolniti sistem spremljanja in merjenja rezultatov storitvenih dejavnosti in režijskih služb ter s tem v zvezi izdelati sistem stimulativnega nagrajevanja. Do zdaj že imamo izdelane predloge Marketing sektorja, TOZD Instituta in TOZD Tehnoservisa. Dela so v teku in bodo do konca tega leta končana.

– Osredotočiti delo na prioritetnih razvojno raziskovalnih nalogah na področju bazične proizvodnje ter proizvodnje zdravil.

– Z uvajanjem procesnih računalnikov v proizvodnjo Biokemije doseči učinkovit sistem kontrole in merjenja proizvodnih procesov. Priprave teko h kraju in v kratkem pričakujemo začetek poskusnega obratovanja.

– Izdelava analiz obstoječe avtomatizacije v poslovanju ter izdelava programske usmeritve razvoja avtomatizacije do leta 1980, usklajeno s potrebami Dolenjske in višjih asociacij naše panoge, je zaključena v juniju 1975.

– Dosledno in konkretno izpopolniti informacijski sistem za vsa področja in nivoje odločanja in vodenja. Dela so v teku.

– Z materialno in družbeno akcijo še bolj podpreti in pospešiti množičnost inovacijske dejavnosti na vseh nivojih in področjih dela. Dosedanje izkušnje in prizadevanja na tem področju že dajejo določene rezultate.

– Dokončno obdelati in uvesti premakljivi delovni čas povsod tam, kjer je to možno, z namenom bolj smotrnega izkoristka delovnega časa oz. zmanjšanja števila nadur.

4. Za čimbolj učinkovito in kontinuirano uresničevanje ustavnih določil in nove zakonodaje v vsakdanjo samoupravno prakso TOZD oz. DO je potrebno obvezno urediti in uskladiti obstoječe in izdelati nove samoupravne akte in poslovnike dela.

5. Izboljšanje likvidnosti DO je pogojena z naslednjimi nalogami in ukrepi:

– z ustreznimi akcijami in ukrepi marketing sektorja in finančne službe zagotoviti, da vezava terjatev do kupca ne bo presegla 45 dni.

– Pri posameznih zalogah doseči do konca leta naslednje K. O.:
– surovine in material za opremmo 5,8
– nedovršena proizvodnja in polizdelki 12,5
– gotovi izdelki 5,0

– Za slabo obračujoče zaloge je izdelan sanacijski program in je sestavni del stabilizacijskih ukrepov.

– Pripraviti moramo analizo in ustrezne ukrepe, ki bodo zagotovili pokrivanje obvezne ravni trajnih obratnih sredstev z dolgoročnimi viri za leto 1976.

6. Pri zaposlovanju moramo posebno pozornost posvetiti notranjim rezervam. Zahteve po zasedbi delovnih mest je treba speljati z novimi kadri le v primeru, ko teh ne moremo zadovoljiti z internimi premiki, ki so možni po sprostitvi delovne sile ob izboljšanju organizacije in delitve dela na delovnih področjih. Ob upoštevanju te smernice se bo povečala zaposlenost do konca leta za 3,5 – 4,5 %.

Povezovanje: trajna oblika združenega dela

7. „Krka" vidi uresničevanje stabilizacijskih prizadevanj tudi v trajnejših oblikah povezovanja z enakimi ali sorodnimi delovnimi organizacijami po Jugoslaviji in še posebno po Sloveniji. Že sedanja povezovanja, ki temeljijo na skupnih vlaganjih ali na drugih oblikah interesnih povezovanj, se bodo še razširila in poglobila, tako da bo prišlo do čimracionalnejše delitve dela in čimvečjih efektov z razpoložljivimi sredstvi.

Predvsem pa vidi Krka racionalizacijo svojega dela v povezavi v SOZD LEK – KRKA, kjer so sicer pripravljeni začetni, zaenkrat minimalni programi skupnega dela na področjih razvoja in raziskav, inženiringa, zunanje trgovine, domačega tržišča, kadrovskih zadev, financ in organizacije poslovanja. Še posebej je treba tukaj poudariti že obstoječe dejstvo medtozdovskega povezovanja, konkretno Krkin TOZD Zdravila in Lekov TOZD Farmacija, Krkin TOZD Tehnoservis in Lekov TOZD Investservis in podobno. V prihodnje bo medtozdovsko sodelovanje zajelo zlasti naslednja področja:

– izmenjavo prostih kapacitet in standardizacijo,

– skupno načrtovanje proizvodnje za leto 1976,

– delitev dela,

– skupno načrtovanje novih investicijskih vlaganj v obstoječo proizvodnjo,

– izmenjavo organizacijskih in tehnoloških izkušenj.

Pri tem bo izrednega pomena stalna medsebojna izmenjava informacij, predvsem na področju raziskav in razvoja, kjer računamo, da bo lahko narejenega precej več, pri tem pa bo prišlo tudi do usklajevanja programov.

Pri zunanji trgovini računamo zmanjšati stroške oz. povečati obseg poslovanja z istimi razpoložljivimi kadri, predvsem s postopnim enotnim delom in z enotnim nastopom v nekaterih državah, predvsem v državah v razvoju. Računamo pa, da bo to skupno delo postopoma pripeljalo do enotne zunanjetrgovinske organizacije v okviru SOZD.

Na kadrovskem področju pričakujemo predvsem postopno zmanjšanje dupliranja, racionalno izrabo razpoložljivih strokovnih kadrov in njihovo dejansko specializacijo.

Odgovorni za uresničitev

V vsaki TOZD in v sleherni službi v njej so točno znani nosilci odgovornosti za uresničevanje stabilizacijskega programa. Vsi vodilni in vodstveni delavci odgovarjajo za strokovno plat nalog, osnovne organizacije Zveze komunistov pa so še posebej zadolžile posamezne komuniste za politično odgovornost tega dela.

Seveda pa brez odgovornosti in prispevka slehernega delavca v delovni organizaciji uspehov ne bo. Iz začetnega „ogrevanja" so v KRKI na zborih delavcev do kraja razložili in sprejeli programe. Zdaj ve vsakdo v tovarni, da stabilizacijski program ni zadeva „strokovnjakarstva", temveč življenjska naloga slehernega proizvajalca. Toliko so o tem razpravljali, predlagali, sklepali in se posvetovali, da je „. . . naloga zgrabila človeka pri srcu" in jo zdaj čuti za svojo.

To pa je tudi edino pravilna pot, da bodo sprejete naloge uresničene.

In še: vse naloge za 1976, razvojne načrte in obveznosti do izvoza planirajo v KRKI že zdaj v duhu sprejetih stabilizacijskih programov.

KRKA

večji kos kruha?

investicijsko vzdrževanje). Zaostrili so nadzor nad naročanjem osnovnih sredstev. Če se bo pokazalo, da se posamezne enote oddaljujejo od sprejetih nalog in zadolžitev, bo štab takoj ukrepal.

Štab ve, da sam ne bo mogel narediti kaj prida, če vsi delavci v TOZD ne bodo sprejeli stabilizacije – gospodarske učvrstitve, za svojo nalogo. Zato jih je povabil, da z dodatnimi predlogi prispevajo za izboljšanje dela. „Najvažnejša je naša pripravljenost in volja – dobro delati za dober danes in še boljši jutri!" pravi štab v izredni številki Biltena.

Po dveh mesecih štab za stabilizacijo v TOZD javno vprašuje: kaj smo v tem času naredili? Smo se vsi obnašali tako, kot smo sklenili? Lahko vsak izmed nas odgovori sebi in drugim:

– Sem se tudi jaz vključil v prizadevanja za boljše gospodarjenje?

– Prihajam pravočasno na delo?

– Pazim na zaupana orodja in material?

– Odhajam na malico ob določenem času?

– Skušam čimveč narediti med rednim delovnim časom, da ne bom delal nepotrebnih nadur?

– Ne zapuščam po nepotrebnem delovnega mesta?

– Skrbim za red in čistočo na svojem delovnem mestu?

– Odhajam z dela takrat, kot je s hišnim redom določeno?

– Ne povzročam nepotrebnih stroškov?

„Če lahko vsakdo izmed nas odgovori na gornja vprašanja z ‚da', potem smo kot TOZD v svojih prizadevanjih uspeli in ko bo tu konec leta, bomo lahko vsakomur pokazali naše uspehe" zaključuje stabilizacijski štab izredno številko tovarniškega BILTENA.

Po dveh mesecih pa te dni že ugotavljajo:

– zaposlovanje v TOZD se odvija po sprejetem planu;

– septembra so imeli 483 nadur namesto dovoljenih 1500, plan za oktober pa predvideva 1040 nadur, potrebnih zaradi večje proizvodnje;

– v ozkih grlih proizvodnje so uvedli nepretrgano delo;

– delovna disciplina v oddelkih se je izboljšala;

– obratovalni čas posameznih strojev so podaljšali;

– kalo ponekod že dosega planirano višino;

– v okviru SOZD Lek-Krka že izmenjujejo kapacitete in pripravljajo skupen plan za 1976.

Uspehi bodo v celoti znani seveda šele konec leta, sprotna kontrola pa usmerja stabilizacijske načrte tako, da bi sprejete obveznosti in naloge vsi kar najbolje uresničevali.

Tako v TOZD Zdravila, podobno pa ukrepajo tudi v drugih Krkinih temeljnih organizacijah združenega dela.

Res je — številke še dolgo niso vse, nikoli nam ne morejo povedati vsega, a brez njih v gospodarstvu le ne moremo. Zanimivi so kazalci uspešnosti v KRKINEM poslovanju zadnjih desetih let, za katera je značilno, da je v njih v poprečju naraščal

— celotni dohodek za 42 odst.,
— družbeni proizvod za 43 odst.,
— izvoz za 63 odst.,
— zaposlenost za 16 odst.,
— medtem ko se uvoz že pokriva z izvozom.

S tako razvojno zagnanostjo si je KRKA že zagotovila 122. mesto med proizvodnimi organizacijami v Jugoslaviji, 20. mesto med proizvajalci v Sloveniji, 3. mesto v slovenski kemični industriji in 2. mesto v dolenjski regiji.

KRKA

ORGANIZACIJO ZDRUŽENEGA DELA SESTAVLJAJO TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA: GRADBENI SEKTOR NOVO MESTO, GRADBENI SEKTOR LJUBLJANA, GRADBENI SEKTOR KRŠKO, GRADBENI SEKTOR ZAGREB, STROJNO INVENTARNI PARK, MEHANSKO–KOVINSKI OBRAT, LESNI OBRAT, TOGREL, PROJEKTIVNI BIRO IN DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB.

POSEBNOSTI V PIONIRJEVI DEJAVNOSTI SO LASTNA TOVARNA ZA IZDELOVANJE ŽELEZOBETONSKIH MONTAŽNIH HAL NA DRNOVEM PRI KRŠKEM, GRADNJA STANOVANJ S POMOČJO POSEBNIH TUNELSKIH OPAŽEV „UTINORD", LIČNA IN FUNKCIONALNA HARMONIKA VRATA „PIONIR", KI JIH IZDELUJE LESNI OBRAT, MODERNA GRADBENA MEHANIZACIJA, LASTEN PROJEKTIVNI BIRO IN SODOBNO POSLOVANJE.

PIONIR NOVO MESTO

Naselje ob Ragovski cesti, ki ga gradi in ureja PIONIR, je le eno od sosesk, zgrajenih v Ljubljani, Novem mestu, Krškem in drugih krajih.

GRADBINCI ČESTITAJO ZA PRAZNIK OBČIN NOVO MESTO IN BREŽICE

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE PIONIR IZ NOVEGA MESTA SODI MED NAJVEČJA IN NAJUSPEŠNEJŠA GRADBENA PODJETJA V NAŠI DOMOVINI. PIONIRJEVI GRADBINCI OPRAVLJAJO GRADBENA DELA Z NAJMODERNEJŠO GRADBENO MEHANIZACIJO IN PO NAJSODOBNEJŠI TEHNOLOGIJI. OSNOVNA SREDSTVA PODJETJA SO BILA OB USTANOVITVI PRED TRIDESETIMI LETI VREDNA KOMAJ 3,8 MILIJONA, Z NENEHNIM VLAGANJEM V MODERNIZACIJO PA SE JE VREDNOST DANES POVZPELA ŽE NA BLIZU 54 MILIJONOV DINARJEV.

PRIHODNJE LETO BO KOLEKTIV SGP PIONIR SLAVIL TRIDESETLETNICO USTANOVITVE, TRIDESETLETNICO ZAČETKA GRADITVE STAVBE, V KATERO SO VGRADILI NA MILIJONE KAPELJ ZNOJA IN KI SKRIVA V SEBI MNOGO HUDIH TRENUTKOV IN SPOPADOV, PA TUDI MNOGO USPEHOV IN DELOVNIH ZMAG.

Za srečo otrok je PIONIR zgradil številne šole in vrtce po vsej Dolenjski in v drugih krajih ožje in širše domovine.

Galerija Dolenjskega muzeja v Novem mestu

Solidno poslovanje z investitorji, sodobna komercialna obdelava tržišča in obdelava podatkov z elektronskimi napravami so značilnosti Pionirjevega poslovanja. Na sliki: sestanek pri glavnem direktorju Ivanu Kočevarju.

Pionirjevi gradbinci so se še posebno proslavili z gradnjo hotelsko-gostinskih objektov. Največji hoteli v Istri, številni hoteli v Dalmaciji in drugje pričajo o tem. Na sliki je hotel v Zakopanem na Poljskem, ki so ga zgradili v rekordno kratkem času.

Na sosednjih slikah lahko primerjamo nekdanjo in sedanjo mehanizacijo.

Projektivni biro ima dva oddelka: v Ljubljani in Novem mestu. Posnetek je iz Ljubljane.

Letos je TOZD Mehansko-kovinski obrat odprl v Mačkovcu oddelek za tehnične preglede vseh vrst motornih in priključnih vozil. Na tej lokaciji bodo zgradili tudi ostale oddelke AVTOSERVISA.

TOZD gradbeni sektor Zagreb gradi v glavnem mestu Hrvaške številna stanovanja

PIONIR
NOVO MESTO

KLJUB TEŽAVAM NENEHEN VZPON

Rast nekega kolektiva je v marsičem podobna človekovemu življenju ali pa zgodovinskemu razvoju neke dežele. Od nebogljenih začetnih korakov se kot človek polagoma vzpenja in raste, doživlja uspehe, poraze, krize in zmage. V boju z vsakodnevnimi nalogami lahko kloni in pade v pozabo ali pa se vzpne, poraste v velikana z ugledom in močjo.

SGP „PIONIR" je v letih svojega obstoja doživljal uspehe, krize in težave, vendar je z neupogljivo močjo in voljo gradil mogočno stavbo svojega kolektiva, ki ga danes uvršča med vodilne gradbene organizacije v Jugoslaviji.

Pred tridesetimi leti so utihnili zadnji topovski streli: konec vojne. Veliko veselje, ki ga je ponujala svoboda, je le za trenutek zameglilo ruševine naše domovine. Ni bilo časa veseliti se, v miru naužiti se svobode, že so čakali krampi in lopate, čakali so porušeni domovi, razdejani mostovi, ceste . . . Žalostna je bila slika Novega mesta takrat. Ni je bilo stavbe, ki ji vojna ne bi zarezala vsaj nekaj gub. Glavnega trga skorajda ni bilo moč spoznati, šole v okolišu porušene, ni bilo cest, kaj šele tovarn, ki jih je čas, v katerega je stopala naša domovina, tako krvavo potreboval.

NALOŽBE V OPREMO

In v tem času se je rodilo Splošno gradbeno podjetje „PIONIR". Kako šibka je bila konstrukcija tega novorojenčka, nam pove podatek, da so ta kolektiv sestavljali skorajda sami nekvalificirani delavci, gradbenih strokovnjakov pa skorajda ni bilo. Sredstva, s katerimi je kolektiv razpolagal, pa so bila zares skromna, saj je vrednost osnovnih sredstev znašala le 38000 dinarjev in obratnih nekaj manj kot 14000 dinarjev. Vendar se je kolektiv brez potrebnih sredstev, brez poslovnih prostorov, brez potrebne mehanizacije zagrizel v delo in iz dneva v dan bolj samostojno delal prve korake. V letu 1947 si je kolektiv zgradil poslovne prostore v Bršlinu in istočasno večal osnovna in obratna sredstva. Čas, v katerem je nastajalo gradbeno podjetje, ni razpolagal z mehanizacijo, zato si je prve kamione kolektiv predelal sam. Stari vojni nemški kamioni so se kar čez noč prelevili v transportna vozila, ki so morala še dolgo služiti kot edina transportna sredstva temu kolektivu.

PIONIR je v prvem letu svojega obstoja gradil predvsem v območju Novega mesta, Črnomlja in Krškega, po letu 1948 pa tudi na Kočevskem. Do leta 1956 je gradil predvsem industrijske in poslovne objekte. In prav tega leta pride zaradi zmanjšanja investicij do občutne krize v gradbeništvu, ki močno prizadene tudi kolektiv Pionirja, tako da je bil prisiljen odpovedati 70 odstotkov naročil. Kriza je bila tako močna, da je bil kolektiv prisiljen celo odprodajati osnovna sredstva in odvečni material.

GRADBIŠČA PO VSEJ DOMOVINI

Spoznanje, da je investicijska gradnja precej tvegana, je preusmerilo Pionirja v stanovanjsko izgradnjo, vendar ni zanemaril gradnjo tovarn, šol, vrtcev in mostov. Tudi druga kriza v letu 1965 je kolektiv prizadela, vendar ne v taki meri, saj so prve izkušnje rodile sadove. Med tem časom je Pionir gradil naselja tudi izven Novega mesta. Že v letu 1957 je začel graditi velika stanovanjska naselja v Ljubljani, osem let pozneje pa se je preselil v Primorje, kjer je ta prizadevni kolektiv zgradil nekaj najlepših hotelov našega Jadrana. Tako so nam vsem poznani hoteli Delfin, Mediteran, Materada, kompleks hotelov Lotos v Poreču, hotel Solaris v Šibeniku, Uvala Scott in tako dalje. S temi izredno kvalitetno opravljenimi deli je PIONIR postal največji graditelj turističnih objektov v Jugoslaviji. In tudi v domači občini je zgradil nekaj nepozabnih objektov turističnega značaja, na primer Garni hotel in restavracijo na Otočcu, motele v Čateških Toplicah in druge.

MODERNO POSLOVANJE

Leta 1968 je začel Pionir obnavljati, posodobljati in tipizirati opremo za gradbeno dejavnost, ki mu je omogočala prevzem najzahtevnejših del, večjo kvaliteto opravljenih del in gradnje v krajših rokih. Le leto pozneje se kolektiv prične pripravljati na nov način poslovanja z direct-costing metodo, ki jo vpelje v svoje poslovanje februarja leta 1970, ko nabavi elektronski računalnik Data Philips, ki znatno skrajša postopek obračuna in izdelavo kalkulacij. Istega leta se z novo opremo oskrbi tudi lesni obrat, ki je že dosegel tradicijo v izdelovanju harmonika vrat tipa Pionir.

Harmonika vrata PIONIR izdelujejo v mederno opremljeni delavnici.

Dela, ki jih je PIONIR opravil v Sloveniji, odpro vrata temu kolektivu tudi v sosednje republike. V stanovanjski izgradnji je Pionir v Hrvatski že dolgo prisoten, še posebno pridobi na ugledu, ko prične graditi stanovanja z novo tehnologijo s tunelskimi opaži, ki omogoča veliko hitrejšo in kvalitetnejšo gradnjo.

Tehnologija gradnje industrijskih objektov po sistemu montažnih elementov iz armiranega betona pa mu odpre vrata tako rekoč na stežaj. Skorajda ni mesta v Bosni, kjer ne bi Pionir zgradil vsaj ene take hale. Kakšne prednosti gradnje nam ponuja ta tehnologija, so skorajda vsi Novomeščani opazili, ki so sledili gradnji nešteto takih objektov v Novem mestu in njegovi okolici.

Tudi pota na inozemska gradbišča so kolektivu Pionirja že davno odprta. Tako so že pred leti odprli gradbišča na Poljskem, kjer je zrasel prečudovit hotel Kasprovi v Zakopanem. Kvalitetno opravljeno delo pa je porok, da se bo Pionir še vrnil na Poljsko. Tudi v deželah Afrike in Azije bo v prihodnjih letih odprl nova, velika gradbišča.

rom posvečal največjo skrb novim tehnologijam. Kajti čas, v katerem živimo, nam ne dovoljuje niti za trenutek počitka v napredku. Sleherni dan se porajajo nove zamisli, novi načini gradnje, zato je temu klicu časa prisluhnil tudi Pionir in z novimi tehnologijami, ki jih je uvedel, dosegel zavidljive rezultate. S tehnologijo tunelskih opažev je dosegel tak napredek, da danes lahko zgradi kar pet stanovanj in pol na dan. To število bi bilo še pred nekaj leti utopija, s pridnostjo in trdim delom pa je postalo resničnost. Res, kar očem ne moremo verjeti, ko opazujemo gradnjo bloka, saj pred našimi očmi zraste celo nadstropje z vsemi deli v času, ki smo ga pred leti porabili samo za to, da smo spravili opeko na ploščo. Res je, časi se spreminjajo in dober delovni kolektiv mora z njimi v korak. Poglejmo samo dejstvo, da izdela danes PIONIR celotne hale kar v tovarni. Na mestu, kjer bo hala stala, pa dele samo zmontira. Kdo bi nam pred leti verjel, če bi mu pravili vse to? Res je: čas gradbincev je napravil velik korak naprej. Danes v TOZD Togrel v Krškem izdelajo celotne fasadne stene z vso potrebno

končalo uk kar nad 1200 učencev in delavcev.

Z načrtnim strokovnim izpopolnjevanjem že zaposlenih in štipendiranjem bodočih strokovnjakov je Pionir nenehno izboljševal kvalificirani sestav svojega kolektiva. Na začetku je bil kvalificirani delavec prava redkost, danes pa je v kolektivu le 11,6 % nekvalificiranih. Tako je danes v tem delovnem kolektivu zaposlenih 175 visoko izobraženih strokovnjakov, 110 tehnikov, 325 visoko kvalificiranih zidarjev, tesarjev, železokrivcev itd., 743 kvalificiranih, 700 polkvalificiranih delavcev vseh profilov.

Skrb za kadre pa se v kolektivu iz leta v leto stopnjuje, tako da ima letos kar 121 štipendistov raznih profilov. To pomeni, da kolektiv še ni povedal svoje zadnje besede v razvoju gradbeništva.

SKRB ZA DELAVČEVO POČUTJE

Potreba po nastanitvi delavcev ob večjih gradbiščih je narekovala kolektivu, da je zgradil kar dva samska domova in več delavskih naselij. Tako razpolaga Pionir danes kar z nad 2100 ležišči za svoje delavce. Za vse zaposlene je organiziral družbeno prehrano, tako da dobivajo na vseh gradbiščih delavci vsak dan topel obrok.

Poleg tega je kolektiv poskrbel za oddih in rekreacijo zaposlenih, tako da ima danes na morju in planinah 4 počitniške domove s kapaciteto 100 ležišč. V njih je delavcem omogočen izredno cenen oddih. Tudi sindikalno športno društvo, ki organizirano deluje že kar 25 let, ima lepe športne dosežke, kar potrjuje nad 350 diplom, plaket in pokalov. Le malokatero športno društvo pri nas se lahko pohvali s tako biro.

Kolektiv razpolaga kar z 250 stanovanji za člane kolektiva. Po letu 1961 je podelilo več kot 400 kreditov za gradnjo stanovanj. Tudi za ostale dejavnosti, ki jih delavci opravljajo v prostem času, ima kolektiv posluh ter jim omogoča, da organizirano delujejo in sodelujejo na raznih srečanjih literatov, slikarjev, recitatorjev in tako dalje. Posebno skrb pa je ta kolektiv posvetil dolenjskim slikarjem, ki v skupini delujejo pod okriljem tega kolektiva. Kolektiv je mnenja, da je denar, ki ga vlagajo v človeka, izredno dobra naložba, saj današnji čas zahteva izobražene, razgledane in kulturne ljudi, ki bodo znali ceniti dosežke preteklosti in na njih graditi lepo, boljšo prihodnost.

PIONIR je zadnja leta postavil po vsej domovini številne industrijske objekte iz montažnih železobetonskih elementov, ki jih izdelujejo v svoji tovarni v Krškem.

Najnovejši izdelek v tovarni gradbenih elementov so fasadne in predelne stene, s katerimi še pospešujejo gradnjo stanovanj.

PIONIR

LETOS MILIJARDA CELOTNEGA DOHODKA

V začetku tega članka smo zapisali, da je kolektiv SGP Pionir imel ob svoji ustanovitvi komajda za 38000 dinarjev osnovnih sredstev. Danes se je ta vrednost povzpela kar na 54323000,00 dinarjev, obratna sredstva pa so porasla od tedanjih 14000 dinarjev na sedanjih 11562000,00 dinarjev. V prvem letu obstoja je ta kolektiv ustvaril skupno za 2200 000 din vrednosti, v letošnjem letu pa planira doseči že milijardo novih dinarjev, kar pomeni, da je v 28 letih svojega dela povečalo bruto realizacijo kar za 50-krat.

Do danes je kolektiv SGP PIONIR zgradil nad 3200 objektov širom po Jugoslaviji in zunaj nje.

VISOKA PRIZNANJA ZA KVALITETNA DELA

Na stenah upravne zgradbe SGP PIONIR visi nešteto priznanj, ki jih je kolektiv prejel za svoja kvalitetno opravljena dela. Na priznanjih najdemo letnice vse od leta 1948 pa do danes. Med priznanji so najvišja odlikovanja, naprimer Titov red z zlatim vencem, razna priznanja beograjske gospodarske zbornice, Kidričeva nagrada, ki jo je prejel tov. Ivan Kočevar, glavni direktor tega kolektiva, in še in še je takih priznanj.

Pred dnevi je Pionir prejel ob 30-letnici delovanja Zveze gradbenih inženirjev in tehnikov Jugoslavije zlato plaketo kot najvišje priznanje za izredno pomembne dosežke na področju tehnike in tehnologije, projektiranja in gradnje v novi Jugoslaviji. Že samo priznanje nam zgovorno pove, kakšen korak je naredilo SGP PIONIR v letih svojega obstoja.

NA DAN PET STANOVANJ IN POL

Kolektiv SGP PIONIR je v času svojega obstoja poleg kadinstalacijo kar v tovarni in jih na samem gradbišču samo vstavijo v objekt. In še vrsto drugih presenetljivih stvari bi vam lahko zapisali o delu SGP „PIONIR", ki je s pohvale vrednim posluhom za napredek prispeval jugoslovanskemu gradbeništvu veliko novega, boljšega, v današnjem času nepogrešljivega.

DOBRI KADRI – POROK NAPREDKU

Skrb za strokovno usposabljanje je ena največjih odlik tega kolektiva, saj je že takoj, ko je bil ustanovljen, pričel načrtno šolati svoje kadre. Posebno ob ustanovitvi je bila to nujnost, saj med zaposlenimi skorajda ni bilo strokovnega kadra, ki ga gradbeništvo le s težavo pogreša. Kolektiv se je zavedal, da je vzpon organizacije brez dobrih kadrov nemogoč, vsi načrti jalovi, podobni gradovom v oblakih. Zato je že v prvem letu svojega obstoja PIONIR ustanovil v Novem mestu vajensko in delovodsko šolo gradbene stroke. Obiskovalo jo je 150 vajencev in delavcev, ki so se usposabljali za delovodje. Odkar obstoji kolektiv, pa je opravilo izpit ali

PRIHODNJE LETO 30 LET DELA SGP PIONIR

Prihodnje leto bo Pionir slavil tridesetletnico svojega uspešnega dela. Trideset let dolga pot bo za njim in v spominu se bomo vračali na prva gradbišča, k prvim strojem. Vrnili se bomo v čas, ko so v Novem mestu rasli prvi bloki, prvi tovarniški objekti, od IMV, Krke, Novoteksa in Laboda do današnjih gradenj. V teh tridesetih letih je prizadevni kolektiv pozidal iz porušenega, neindustrijskega mesta veliko, moderno industrijsko Novo mesto z lepimi stavbami, ki so lahko v resničen ponos temu kolektivu.

PIONIR
NOVO MESTO

Čestitke zmagovalkam.

Pri Pionirju posvečajo športu veliko pozornost. Sindikalno športno društvo se je proslavilo s številnimi športnimi zmagami.

Ustvarjamo za danes in za jutri

POGNALE SO KORENINE

Občina Brežice proslavlja svoj praznik v spomin na ustanovitev brežiške partizanske čete 28. oktobra 1941. Na ta dan občani obujajo spomine na slavno preteklost in se veselijo uspehov svojega dela v preteklem letu.

Na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti smo dosegli pomembne uspehe. Zgradili in obnovili smo nove proizvodne, stanovanjske, šolske in bolniške prostore, asfaltirali več kilometrov cest, napeljali nove kilometre vodovodnega in kanalizacijskega omrežja, in storili še veliko drugega.

Če pogledamo, kako je z uresničevanjem delegatskega sistema v naši občinski skupščini, potem lahko ugotovimo, da se je delegatski sistem v preteklem letu že dokončno zakoreninil in da pomeni bistveno razliko od prejšnjega odborniškega sistema. Pozitivni rezultati, ki smo jih dosegli pri razvijanju delegatskega sistema, so predvsem naslednji:

— številna udeležba na sejah zborov občinske skupščine;

— ločene seje zborov, kar omogoča mnogo večjo aktivnost delegatov kot na skupnih sejah;

— pravočasna dostava gradiv delegacijam, saj jih dobijo dvajset dni pred sejo skupščine;

— prehajanje iniciative za delo občinske skupščine od izvršnega sveta na delegate in delegatsko bazo, saj so zbori naše skupščine za letošnje leto sprejeli delovne programe, v katere so vključili najbolj pomembne zadeve iz pristojnosti občinske skupščine in s tem tudi že usmerjali delo izvršnega sveta in upravnih organov;

— kot iniciatorji stališč in predlogov za seje občinske skupščine se pojavljajo tudi delegati, njihova delegatska baza, interesne skupnosti in družbenopolitične organizacije;

— v nekaterih delegacijah razpravljajo razen o gradivih za sejo skupščine tudi o nekaterih aktualnih vprašanjih njihove temeljne samoupravne skupnosti;

— sedaj nad 550 delegatov razpravlja in soodloča o vprašanjih, ki so na dnevnem redu sej zborov občinske skupščine, v primerjavi s prejšnjo skupščino, kjer je bilo 60 odbornikov. Če upoštevamo tudi, da odnosi delegacij do delegatske baze še niso razviti, pa je treba vendar upoštevati, da teh 550 delegatov izhaja iz delegatske baze in so zaradi tega bolj ali manj seznanjeni s tem, kako ta baza „diha". Zaradi tega smemo upravičeno trditi, da mnoga stališča delegatov predstavljajo tudi stališča delegatske baze, čeprav ta baza formalno teh stališč ni oblikovala;

— sestava sedanje skupščine je bistveno drugačna od prejšnje, tako socialna, generacijska in sestava po spolu, kar skupaj z zamenljivostjo mandata povzroča, da se v delo skupščine vključuje veliko število delovnih ljudi, ki vnašajo vanjo tudi novega duha;

— občinska skupščina se je že pojavila kot delegatska baza za republiško skupščino, ko je obravnavala osnutek dogovora o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980, osnutek družbenega plana SFRJ za obdobje 1976 do 1980, osnutek zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij in manj razvitih območij ter osnutek družbenega dogovora o pospeševanju razvoja manj razvitih območij in manj razvitih območij.

Seveda pa se kljub mnogim pozitivnim rezultatom pri razvijanju delegatskega sistema in odnosov soočamo tudi z velikimi težavami za hitrejše razvijanje teh odnosov. Ne glede na oceno, koliko teh težav bi bilo mogoče že danes rešiti, pa je treba le upoštevati, da delegatskih odnosov ne moremo povsem razviti v enem ali pa tudi ne v dveh letih, pač pa bo za to potrebno nekaj let.

Na poti nadaljnjega razvoja delegatskih odnosov bo treba premagati mnoge ovire in zlomiti mnoge odpore. Pri tem bo igrala pomembno vlogo ustvarjalna kritika. Zanimivo je, najbrž pa ne slučajno, da se kot kritiki pomanjkljivosti v delegatskih odnosih pojavljajo tudi določene strukture, ki bi morale ravno odpravljati razne ovire za hitrejše uveljavljanje delegatskih odnosov, vendar tega ne delajo. S kritiko nepopolnosti delegatskih odnosov želijo opravičiti svojo metodo dela, s katero obidejo delegacije in skupščino, oz. želijo z njo ustvariti dimno zaveso za sprejemanje odločitev, ki niso v skladu z ustavnimi načeli o poteh in sredstvih reševanja družbenih problemov.

Razvoj je prišel do točke, ko ni mogoče več naprej ne na področju gospodarstva ne na področju družbenih dejavnosti in ne na področju standarda, če se v reševanje teh vprašanj ne vključijo najširše množice delovnih ljudi.

Gre za to, da se dosledno uveljavi oblast delavskega razreda, ne pa oblast v njegovem imenu. Izvršilni, upravni, poslovodni in strokovni organi lahko samostojno brez delegatov in delegatske baze sprejmejo tudi dobre rešitve pomembnih vprašanj družbenega razvoja, vendar obstaja tudi velika možnost, da se pri tem motijo in zmotijo. Uspešnost njihovega dela je treba oceniti predvsem po tem, kako si prizadevajo uveljavljati delegatski sistem. Perspektiva nadaljnjega razvoja samoupravnega demokratičnega socializma je le v pritegovanju vedno širših množic delovnih ljudi k ustvarjanju politike in sprejemanju vseh pomembnih odločitev; delegatski sistem pa je sredstvo za to. Sicer pa že stara ljudska modrost pravi, da več glav več ve.

FRANC SKINDER
predsednik občinske skupščine BREŽICE

Notranjost stare bolniške zgradbe v Brežicah bo kmalu popolnoma prenovljena. Velike sobane so pregradili, da se bodo bolniki poslej bolje počutili.

Ob praznovanjih se občani najprej vprašajo: Kaj smo napravili, kaj je zraslo novega? V brežiški občini je bila letos poleti dokončana nova Jutranjkina proizvodna hala, ki je veljala 12 milijonov dinarjev. Končuje se graditev nove tovarne ljubljanske Lesnine—TOZD Dekorles Brežice. Slovin je vložil 6,48 milijona dinarjev za dokončanje obrata za predelavo grozdja, polnilnice in skladišča za alkoholne ter brezalkoholne pijače. Celotna investicija je doslej veljala okoli 35 milijonov. Kolektiv Prevoza je namenil 5 milijonov dinarjev za modernizacijo voznega parka.

V gospodarstvu pomeni letos gotovo največji uspeh položitev temeljnega kamna za tovarno silikatne opeke v Brežicah. Vrednost te investicije bo presegla 70 milijonov. Nova opekarna bo potrebovala za proizvodnjo letno 60 tisoč ton kremenčevega peska iz Globokega. V petih letih bo prešla na izdelovanje silikatne opeke za fasadne obloge.

NA BIZELJSKEM ŠOLA, V BREŽICAH TELOVADNICA

Šolski center v Brežicah bo za letošnji občinski praznik dobil novo telovadnico za 5,8 milijona dinarjev. V kratkem bo dokončana obnova stare bolniške zgradbe, za kar morajo odšteti 6,3 milijona, na Bizeljskem pa se izteka delo pri gradnji nove šole. Veljala bo 10 milijonov, zanjo pa prispevajo denar vsi občani v obliki samoprispevka za gradnjo in obnovo šol.

Njihov denar se steka tudi za novi zdravstveni dom, ki so ga to jesen začeli graditi nasproti bolnišnice v Brežicah. Letos je namenjenih zanj 7 milijonov dinarjev, celotna investicija pa bo dosegla 15 milijonov. Rok za dokončanje je 15. november 1976.

Samoupravna interesna skupnost za kulturo je tudi letos namenila del sredstev Posavskemu muzeju v Brežicah, da je lahko nadaljeval obnovo gradu. Prenovljeni sta bili južna in zahodna fasada ter jugozahodni stolp, v slavnostni dvorani pa so restavratorji na novo poslikali obe leseni stopnišči in tako povrnili dvorani nekdanji videz.

Na Bizeljskem dokončujejo osnovno šolo, v kateri so tudi prostori za otroški vrtec.

Nova telovadnica za igriščem pri gimnaziji — praznično darilo mladim šolskega centra v Brežicah.

V obdobju 1976—1980 predvideva nekaj nad 65 milijonov dinarjev investicij tudi Tovarna pohištva v Brežicah. V programu ima povečanje proizvodne hale, gradnjo skladišč za gotove izdelke, gradnjo razstavnega paviljona ter nakup nove opreme. Tovarna avtomobilskih prikolic IMV bo v naslednjih petih letih investirala blizu 56 milijonov dinarjev v objekte za proizvodnjo prikolic in v skladišče reprodukcijskega materiala. Izdelovanje prikolic bo potem lahko podvojila.

Naložbe „Agrarie" bodo štele v tem obdobju 61 milijonov dinarjev, naložbe „Prevoza" 47 milijonov, investicije „Slovina" pa nekaj manj kot 50 milijonov. Slovin ima v programu avtomatsko polnilnico z zmogljivostjo pet tisoč litrov na uro ter obnovo vinogradov. Obnoviti namerava 55 hektarov lastnih nasadov in 300 hektarov nasadov vinske trte v kooperaciji. Trgovsko podjetje Posavje predvideva precejšnjo vsoto za modernizacijo trgovske mreže.

V Čateških Toplicah bodo v obdobju 1976—1980 zgradili nov hotel z 250 posteljami za 100 milijonov dinarjev. Nanj že dolgo računajo in komaj čakajo, da bo prišel na vrsto, saj pomeni zanje osnovo za razvoj zdraviliškega turizma.

SPET 10 KM VEČ ASFALTA

Letos so v brežiški občini speljali asfalt od Mokric do Nove vasi in Velike Doline, asfaltirali so cesto Črnec—Cundrovec, cesto Dečno selo—Globoko, del nove ceste skozi Pišece, več ulic v Brežicah, pred kratkim pa so začeli modernizirati cesto Župelevec—Kapele. Pravkar je bil obnovljen tudi asfalt na cesti Brežice—Dobova in naprej do mostu čez Sotlo. Za občinske ceste prispevajo občani svoj denar v obliki samoprispevka, ki se bo v ta namen zbiral pet let. Razen tega dajejo precej svojega denarja tudi za krajevne poti.

NOVI KILOMETRI VODOVODA

V krajevni skupnosti Kapele napovedujejo za občinski praznik otvoritev vodovoda, ki ga gradijo od 1972 dalje. Stroški zanj znašajo nekaj nad 1,65 milijona dinarjev. To vodovodno omrežje je priključeno na mestni vodovod, ki ga je 1966 prevzelo v upravljanje Stanovanjsko in komunalno podjetje. Od takrat do letos se je povečalo število priključkov od 535 na 1882, omrežje pa od 17 tisoč na 81 tisoč metrov. Poraba vode je od takrat naprej narasla od 200 tisoč na 600 tisoč kubikov. V krajevni skupnosti Artiče bodo dobila vodo naselja: Glogovbrod, Dečno selo, Globoko, Mali vrh in Piršenbreg, po zgraditvi črpališča na Malem vrhu pa še drugi više ležeči zaselki. Cevovod od Brezine do Dečnega sela in Globokega je že položen, prav tako odcep za Mali vrh in povezava med Glogovbrodom in Pohanco. Dograditev omrežja in naprav je bila planirana za letos, vendar se bo zaradi pomanjkanja denarja še nekoliko zavlekla.

VSAKO LETO VEČ STANOVANJ

V Brežicah se je Stanovanjsko podjetje lotilo nove kanalizacije. Odplake bodo odvajali v tri zbiralnike. Šele ko bodo zgrajeni vsi trije, bo razvoj širšega mestnega območja lahko potekal tako, kot je to predvideno v urbanističnem programu do leta 2000. Prvi zbiralnik so zgradili lani. Na vrsti sta še druga dva, ker brez njiju ne bodo mogli nadaljevati stanovanjske izgradnje.

Pionir bo gradil devet, deset in enajstnadstropno stolpnico za JLA ob bizeljski cesti. V teh objektih bo skupaj 120 stanovanj, dokončani pa bodo v letu dni. Za potrebe občine in delovnih organizacij gradijo v Brežicah 42-stanovanjski stolpič, dva manjša stolpiča pa sta bila dokončana letošnjo pomlad. Iz sredstev solidarnostnega stanovanjskega sklada nameravajo še to jesen začeti objekt s 25 stanovanji.

POVSOD NAPORI ZA STABILIZACIJO

Letos praznujemo v času, ko si na vsakem koraku prizadevamo za stabilizacijo našega gospodarstva. Občinska skupščina je zato zahtevala, naj vse temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne in interesne skupnosti ocenijo svojo poslovno in razvojno politiko ter izpolnijo naloge, ki jim jih nalaga resolucija o družbenoekonomskem razvoju brežiške občine za tekoče leto. Skupščina jih je med drugim pozvala, naj se TOZD čimprej organizirajo tako, kot predvideva ustava, saj se njihov položaj marsikje ne razlikuje od položaja bivših obratov. Za to nalogo se bodo morale take delovne organizacije kadrovsko okrepiti in dosledno upoštevati določila družbenega dogovora o kadrovski in štipendijski politiki v občini. S tem je povezano tudi programiranje stanovanjske izgradnje in delovni kolektivi so dolžni čimprej pripraviti srednjeročne načrte za graditev oz. nakup stanovanj.

Resolucija o družbenoekonomskem razvoju občine jasno usmerja sleherno temeljno organizacijo in organizacijo združenega dela, vse krajevne in samoupravne interesne skupnosti. Bližajoči se 28. oktober, praznik brežiške občine in mejnik napredka, pa jim daje priložnost, da se kritično ozro nazaj, če morda le niso zavili s poti in zanemarili že sprejetih napotkov ter dogovorov za večjo produktivnost, ekonomičnost, rentabilnost, za zdravo investicijsko politiko, varčnost in skrbnejše planiranje.

Bizeljski šolarji se bodo kmalu selili v nove prostore, kjer bodo imeli možnost za podaljšano bivanje oziroma celodnevno šolo.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

TOVARNA AVTOMOBILSKIH PRIKOLIC
BREŽICE

VSEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK!

OBRTNO KOVINSKO PODJETJE

KOVINOPLAST
Jesenice na Dolenjskem

Izdelujemo vijačno blago po DIN in JUS standardih ter po posebnem naročilu.
Priporočamo se za naročila!

Za praznik naše občine čestitamo vsem delovnim ljudem in občanom.

EMONA LJUBLJANA
TOZD

ZDRAVILIŠČE ČATEŠKE TOPLICE

SKRBIMO ZA VAŠE ZDRAVJE, UGODNO RAZPOLOŽENJE, REKREACIJO IN ZABAVO!
– sodobno naravno zdravilišče – zaprti in odprti bazeni – 7-stezno avtomatsko kegljišče – mini golf – glasba in ples v restavraciji ob petkih, sobotah in nedeljah – nočni bar – kavarna
HOTEL ZDRAVILIŠKI DOM, HOTEL TOPLICE, NASELJE BUNGALOVOV

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

SLOVENIJALES
TOVARNA POHIŠTVA
BREŽICE

PROIZVAJAMO SOBNO POHIŠTVO

*

Za praznik občine čestitamo kolektivom in vsem občanom.

GOSTINSKO PODJETJE

GRAD MOKRICE

– gostinske in hotelske storitve
– vsak dan glasba za zabavo in ples
– na voljo jahalni konji

*

Priporočamo se za obisk in hkrati čestitamo za praznik občine Brežice.

AB

Agraria
BREŽICE

TOZD PROIZVODNJA IN TRGOVINA
TOZD KOOPERACIJA

Lastna in kooperacijska kmetijska proizvodnja – odkup in prodaja kmetijskih pridelkov in proizvodov – oskrba kmetijstva z reprodukcijskim materialom – lastna kooperacijska proizvodnja cvetja

*

ČESTITAMO ZA PRAZNIK!

PETROL LJUBLJANA

MOTEL ČATEŽ
ČATEŽ PRI BREŽICAH

Obiščite naše gostinske lokale!
Vsako soboto zabava s plesom.

*

Za praznik občine iskreno čestitamo!

POSAVJE BREŽICE

Trgovsko-gostinsko podjetje na veliko in malo

POSAVJE

s TOZD: I. TRGOVINA NA VELIKO
II. TRGOVINA NA MALO
III. GOSTINSTVO
in DSSS

Vabimo cenjene potrošnike k nakupu vseh vrst trgovskega blaga v dobro založenih poslovalnicah v Brežicah in okolici, v gostinskih obratih pa priporočamo gostinske storitve po zmernih cenah.

Hkrati čestitamo vsem delovnim ljudem za praznik občine.

PETROL

Trgovsko in proizvodno podjetje
PETROL LJUBLJANA

PE BREŽICE

Za vaše vozilo dobite na naših bencinskih servisih vedno najustreznejša maziva in goriva.

Kupcem čestitamo za praznik občine Brežice.

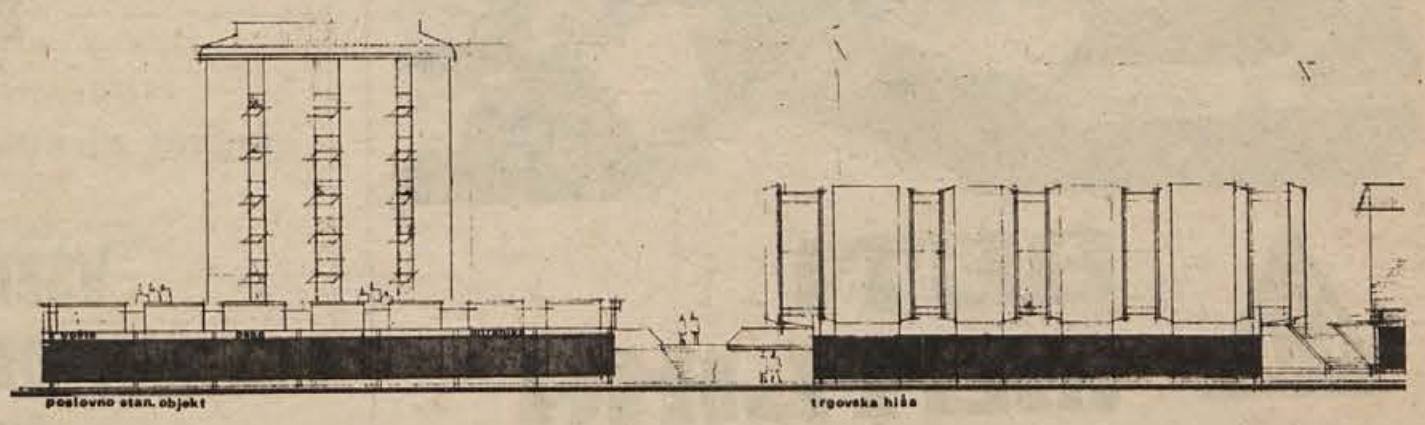

Bodoči družbeni center Sevnice, za katerega je idejno, urbanistično in arhitektonsko rešitev izdelal REGION Brežice. Za izdelavo omenjene rešitve in izdelavo glavnega projekta za prvi stanovanjsko-poslovni objekt v bodočem centru (na sliki levo) je kole':tiv Regiona vložil svoja sredstva in pričakuje zato skorajšnjo realizacijo. REGION iz Brežic opravlja vse naloge iz urbanizma in visokih gradenj na območju posavskih občin.

Za praznik brežiške občine pozdravljamo vse občane Posavja!

GOZDNO GOSPODARSTVO
BREŽICE

*

ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ZA PRAZNIK OBČINE.

Stanovanjsko komunalno podjetje
BREŽICE

Priporočamo storitve servisnih dejavnosti !

ZA PRAZNIK OBČINE ČESTITAMO!

SLOVIN

SLOVIN

TOZD
„BIZELJSKO - BREŽICE"
Brežice, Cesta prvih borcev 5

Proizvajamo in nudimo:
KVALITETNA VINA
bizeljčan, cviček marvin, dobrovoljček, plješevičko, en starček, muškat hamburg in štajerska vina

BREZALKOHOLNE PIJAČE
jupi, cockta, schweppes, sadni sokovi, frupi in žgane pijače

*

Za praznik občine čestitamo vsem našim sodelavcem, delovnim ljudem in občanom

---

SPLOŠNO LIVARSTVO DOBOVA

IZDELUJEMO ODLITKE IZ SIVE LITINE IN BARVASTIH KOVIN.

PRIPOROČAMO SE ZA NAROČILA IN HKRATI ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE.

OBRTNO KOVINARSKO PODJETJE
DOBOVA

Izdelujemo:
- jeklene konstrukcije
- investicijsko opremo
- kovinska okna in vrata za potrebe industrije
- opravljamo ključavničarska dela

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

AGROTEHNIKA LJUBLJANA
AGROSERVIS
BREŽICE

- servisi TAM, VW
- servisi traktorjev ITM, ZETOR, STEYR, FERRARI
- popravilo vseh vrst vozil in kmetijske mehanizacije

Priporočamo naše storitve in hkrati čestitamo za praznik brežiške občine.

PREVOZ BREŽICE

AVTOTRANSPORTNO SERVISNO PODJETJE
PREVOZ
BREŽICE

KVALITETNO IN ZANESLJIVO OPRAVLJAMO VSE VRSTE PREVOZOV.

*

ZA PRAZNIK OBČINE ČESTITAMO!

BETI METLIKA
TOZD KONFEKCIJA DOBOVA

ČESTITAMO ZA PRAZNIK BREŽIŠKE OBČINE!

---

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE
LJUBLJANA, KORYTKOVA 2

GRADIS

VSEM DELOVNIM LJUDEM OBČINE NOVO MESTO ČESTITA ZA PRAZNIK KOLEKTIV GIP „GRADIS"

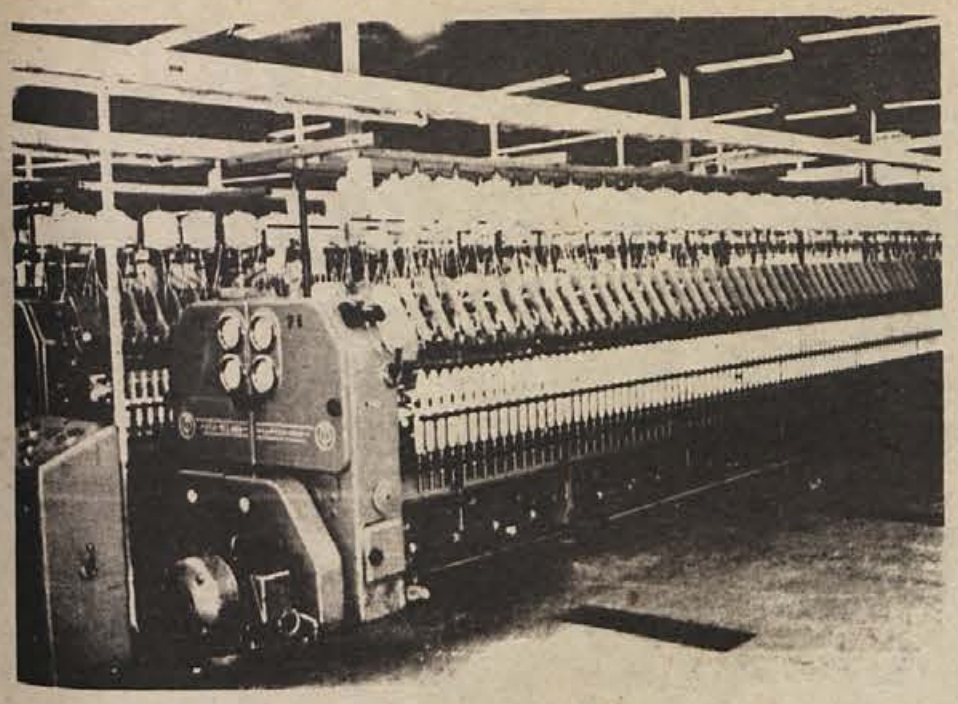

Novoteks

s TOZD:
- TKANINA
- KONFEKCIJA
- TRGOVINA
- PREDILNICA METLIKA
- STREŠNIK

in DSSS

Vsem delovnim ljudem in občanom čestitamo za praznik občine Novo mesto!

labod

s TOZD:

-LOČNA NOVO MESTO
-LIBNA KRŠKO
-DELTA PTUJ
in DSSS

*

VSEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE.

S

Vas in vaše premoženje zavaruje

ZAVAROVALNICA SAVA
PE NOVO MESTO

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK NOVOMEŠKE OBČINE.

ISKRA

Iskra

tozd
TOVARNA UPOROV ŠENTJERNEJ

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK!

Avtopromet, gostinstvo in turizem

Gorjanci

NOVO MESTO-STRAŽA

Opravljamo prevoz tovora in potnikov. Priporočamo gostinske storitve v hotelu METROPOL in gostišču LOKA

ČESTITAMO ZA PRAZNIK NAŠE OBČINE!

Industrija obutve Novo mesto

IZDELUJEMO
MOŠKO,ŽENSKO IN OTROŠKO OBUTEV

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE!

20 let IMV

20 let proizvodnje prvega jugoslovanskega avtomobila domače konstrukcije

15 let proizvodnje ADRIA caravanov

10 let

Dvajset let je poteklo, kar se je 26. 9. 1955 rodilo sredi Dolenjske novo podjetje AGROSERVIS in MOTOMONTAŽA s 34 delavci. Popravila in vzdrževanje poljedelskih strojev je bilo njegovo prvo delo, ki pa je hitro preraslo tudi v montažo vozil. Februarja 1959 je Dolenjska dobila IMV – INDUSTRIJO MOTORNIH VOZIL, ki je naslednje leto začela s serijsko proizvodnjo novega izvirnega dostavnega vozila. Že v letu 1962 je začela IMV izvažati svoj prvi jugoslovanski avtomobil.

Dopolnilni proizvodni program, tesno naslonjen na osnovni proizvodni program vozil, je stekel leta 1965: avtomobilska prikolica ADRIA caravan je začela osvajati evropski trg. Medtem ko so jih leta 1966 izdelali 370, je IMV postala leta 1972 že največji proizvajalec avtomobilskih prikolic v Evropi. Letos jih bodo izdelali pribl. 30.000, od katerih je 95 odst. prodanih na zahtevnem mednarodnem tržišču.

Lani so v IMV organizirali redno proizvodnjo vozil Renault 4 in Renault 12. V teku je obsežen investicijski načrt, po katerem zagotavlja IMV v prvi fazi proizvodnjo za 100.000 vozil na leto, do konca 1980 pa celo za 200.000 vozil na leto. Velikoserijska proizvodnja in nenehen vzpon izvoza sta osnovni vodili kolektiva IMV, ki bo letos s 5.060 delavci ustvaril 2,6 milijarde dinarjev celotnega dohodka.